

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Oehlenschläger, Adam.; Udvalg ved F. L. Liebenberg ; besørget af A. Boysen.

Titel | Title:

Poetiske Skrifter

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Vol. 6

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Det Nordiske Forlag, 1896-99

Fysiske størrelse | Physical extent:

15 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

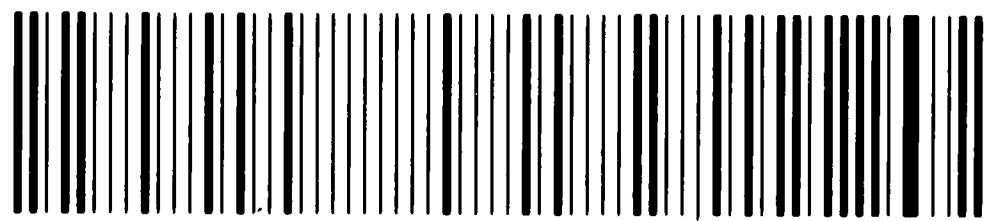
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

52. 120

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

1 1 52 0 8 05815 0

+REX

OEHLenschLÄGER

F.A.M.

PT. 2.
95.

G. B. N. F.

OEHLENSCHLÄGER.
POETISKE SKRIFTER

I UDVALG VED F. L. LIEBENBERG.

BESØRGET AF A. BOYSEN.

SJETTE BIND.

DRAMATISKE DIGTNINGER.

VI.

KØBENHAVN.
DET NORDISKE FORLAG.

BOGFORLAGET.
ERNST BOJESSEN.

1897.

OEHLENSCHLÄGER.

DEN LILLE HYRDEDRENG.
ROBINSON I ENGLAND.
ERIK OG ABEL.

LIEBENBERGS UDGAVE.

BESØRGET AF A. BOYSEN.

KØBENHAVN.

DET NORDISKE FORLAG.

BOGFORLAGET.

ERNST BOJESSEN.

1897.

Trykt hos Nielsen & Lydiche.

DEN LILLE HYRDEDRENG.

EN IDYL.

PERSONERNE.

WERNER, Foged.
CAROLINE, hans Hustru.
FRITS, deres Søn.
BABLI, Hyrdinde.
REINALD, Vandrør.
AUGUSTIN, Præst.
Werners gamle Fader.
Hylder og Hyrdinder.

KLIPPEDAL I SCHWEIZ
MED EN FODSTI OG EN BÆNK.

REINALD,

en ung Mand i Frakke og med Casket. Han har en Blikkasse hængende ved Siden, paa hans Stok er en Jernhammer.

Hvad maner mig dog hid til denne Dal?
Hvad Lænke binder mig til disse Klipper?
Jeg, der saalænge, flygtig som en Fugl,
Kun søgte Trøsten i Forandringer!
Og nu — nu fra den Stund, da Hændelsen
Forvilded mig i disse Enemærker,
Jeg springer, som en Steen-Ged, daglig over
De dybe Revner, søger sieldne Væxter,
Krystal og Erts — og lyver for mig selv.
Thi mens jeg propper Kassen fuld af Ting
Af Iver for Naturens Videnskab,
Udgrunder sig Naturen selv i mig,
Og kræver atter taus sin gamle Ret.
Kan jeg vel negte: hvad der drager mig
Til disse Steder, er ei Væxter, Planter,
Ei Malm i Steen, ei selsomme Krystal;
Men et Par Øine, klare som Krystaller,
En yndig Stemme med en Klang som Sølv,

En Væxt, saa rank og svai som ingen Vaand,
 Et Rosenpar, en Liliebægerfylde,
 Et Haar som gyldne Neg, og saa en Siæl,
 Hvor Uerfarenhed med Klogskab leger,
 Og Spøg og Ungdom med et følsomt Hierte. —
 Maria! har jeg nu forglemt dit Minde?
 Min Rudolf! sørges meer ei over dig?
 Og du, min Videnskab, som var mig Alt! —
 Bort, Reinald! Pilen sidder ei saa dybt,
 End kan den uden Fare drages ud.
 Ved Gud, der kommer hun igien, med Tenen,
 Saa frisk som Knoppen, der sprang ud i Nat.
 Hun taler med den lille vakkre Dreng.
 Vil Venus spinde mig i sine Garn,
 Og kommer hun ledsaget af Cupido?

Han gaaer tilside.

BABLI kommer med FRITS.

BABLI.

Der gaaer han alt igien, den Fremmede,
 Og søger Planter, Steen og Sommerfugle.

FRITS.

Det er dog selsomt. Hvad vil han med dem?

BABLI.

Han siger, at vort Field er rigt paa Sligt.

FRITS.

Ja, Stene, Mos og Svampe har vi nok af;
 Men vil han spise Svamp?

BABLI.

Han giemmer den.

FRITS.

At lege med? Han er jo intet Barn.

Og Børn maae heller ei; thi Moder siger,
At jeg faaer Edder ind i Fingrene,
Naar jeg for meget roder om i Gruset.

BABLI.

Han roder ei, han stikker med sin Kniv,
Og hugger med sin Hammer.

FRITS.

Og der fanger
Han Sommerfuglen med sin Flueklap.
Det vil jeg ogsaa gjøre. Seer du, Babli!
Han stikker den med Naal paa sin Casket.

BABLI.

Nei, lad det være, Frits! thi det er Synd.

FRITS.

I Fald det er en Synd, hvi synder han da?
Maa man ei synde, før man bliver stor?

BABLI.

Det er en anden Sag; han er en Lærd,
Han gjør det for at kiende, siger han,
Guds Viisdom i det Smaa, som i det Store.

FRITS.

Hvor tør han dræbe da, hvad Gud har skabt?

BABLI.

Maae ei vi slagte vore Faar og Geder?

FRITS.

Og spise dem — jo, ellers døde vi selv;
Men han vil dog ei spise Sommerfuglen?

BABLI.

Spørg du en anden Gang ham selv derom;
Spild nu ei Tiden, gaa til Bedstefaer,
Og kom igien til Middag! Moder længes.

FRITS.

Det skal jeg nok. Farvel! Hils Faer og Moer!
Jeg bringer Blomster med af Farfaers Hauge.
Dem kan man plukke, det gjør ikke ondt,
De bløder ei og døe, de visne kun.

BABLI.

Gaa nu, og leg; men vær forsigtig, Frits!
Og kom ei Afgrundskanten alt for nær.

FRITS.

Hvor tidt er jeg ei gaaet den forbi!

BABLI.

Du er en vakker Gut, du klavrer smidig.

FRITS.

Som Steenbuk; var jeg ellers Hyrdedreng?
Vi har ei Landeveie her, som Bønder,
Saa maae vi see os for. Det lærer man.
Om det er Æslet, saa forstaaer det jo
At gaae forsigtig ned ad Klippesten;
Og Æslet har dog ei Forstand, som Hesten.

BABLI

kysser ham.

Farvel, min lille flinke Pog! Du bliver
En Karl engang.

FRITS.

O, Babli! seer du Solen,
Hvor smuk den stiger? — Men den skiuler sig!

BABLI.

Den dækkes kun et Øieblik af Klippen,
Den kommer snart igien.

FRITS.

Saa gaaer jeg da,
Og synger høit min Morgensang paa Veien.

Gud hører mig, thi Gud er altid der,
Hvor Solen skinner.

BABLI.

Og i Mørket, Frits!

FRITS.

Der er han ogsaa, og seer ud som Maanen
Og Stierne.

BABLI.

Farvel!

FRITS.

Jeg kommer snart.

Babli sætter sig paa Bænken og spinder. REINALD møder Frits,
som vil gaa bort.

REINALD.

Du lille Dreng! o, bi et Øieblik,
Og lad mig see dig i dit muntre Ansigt.

FRITS.

God Morgen! Hvorfor er da du bedrøvet?

REINALD,

efter at have stirret paa ham og kysset ham.

Du minder mig om hvad der eengang var
Mig saare dyrebart.

FRITS.

Hvad da?

REINALD.

Jeg havde

Engang en lille Søn — han lignte dig.

FRITS.

Hvor er han nu?

REINALD.

Hos Gud.

FRITS.

Der finder du
Ham vist igien. Er han saa tidlig død?

REINALD.

Tag denne Skuepenge, giem den til
Erindring om den Vandringsmand, du traf
Paa dine Klipper.

FRITS.

Tak! O, hvilken deilig
Medaille! Siig, hvad forestiller den?

REINALD.

Den forestiller Abraham og Isaak.
Du veed, han maatte offre ham.

FRITS.

Ja, rigtig!

Jeg kiender nok Historien. Og hisset
Staaer Vædderen i Busken; og der svæver
Alt Englen i sin Sky, og raaber: Holdt!
Og siger ham, at det kun var en Prøve.

REINALD.

Du kiære Dreng, Farvel!

FRITS.

Vi sees igien.

REINALD.

Ja, hos min Rudolf.

FRITS.

Gaa ei bort endnu!

Jeg viser Bedstefaer og Faer og Moer
Medaillen; de skal takke dig derfor.

REINALD.

Farvel!

FRITS,

i det han gaaer, betragtende Sølvmynten.

Den stakkels Isaak, hvor han sidder
Fastbunden alt paa Altret! Kniven blinker —
Den er alt draget — men Gud redder ham. Gaaer.

REINALD

stirrer efter ham.

O, kiære, veemodsfulde Smertesminde!
Skal dette Barn opfriske mig mit Savn
Just i det Øieblik, den hulde Pige
Bortfierner min Erindring og min Længsel?

BABLI

ved sit Arbeid.

Den stakkels Mand! han lader ikke til
At være lykkelig.

REINALD

nærmer sig hende.

God Morgen, Jomfru!

Saa flittig alt ved Tenen? dobbelt virksom:
Opmærksomheden deelt, paa Traaden snart,
Og snart paa Klippegederne, som græsse.

BABLI.

End I da, som saa tidligt alt igien
Har travlt i vor afsides Fieldekløft?

REINALD.

Du finder mit Besøg for hyppigt?

BABLI.

Ei,

Bevares vel! Men det er usædvanligt
Og sieldent, at en Fremmed sig forvilder
Paa dette utilgængelige Field.

REINALD.

Vel sandt, jeg har forvildet mig herhen,

Og blev saa overrasket første Gang,
Som Albert Julius, da ved at klavre
Han fandt det underskønne Klippeborg.

BABLI.

Det var en anden Sag, Albertus kiendte
Sandbanken kun, som en skibbrudde Mand.

REINALD.

Saa har du ogsaa læst hans Eventyr?

BABLI.

Hvad kan vi gjøre bedre vel, end høre
Historier de lange Vinteraftner?
Imens vi spinde, læser Fader for.

REINALD.

Du har en kiærlig Fader uden Tvivl.

BABLI.

Min Fader og min Moder er hos Gud.
Han tog dem til sig, medens jeg var lille;
Jeg mindes ikke deres Ansigtstræk,
Jeg kiender kun den tidtbesøgte Grav,
Og planter Blomster paa den, Vaar og Høst.

REINALD.

Hvor er du nu?

BABLI.

Som fattig Slægtning hos
En Mand, der elsker mig som anden Fader.

REINALD.

O, kiære Barn! kan nogen Fremmed det?

BABLI.

Jeg kiender intet Bedre, og jeg takker
Guds Godhed.

REINALD

med mørk Grublen.

Ja, saa er det! ja, saa gaaer det!

Jeg veed det vel. Og hvor jeg vendte mig,
Der saae jeg Spor kun af Forstyrrelsen.

Ak, naar man seer en saadan Hytte, trygt
Indsluttet af sin Skov — en Patriarch —
En Moder i sin friske Børneflokk —
Man skulde troe, at Sikkerhedens Fryd
Haab-Ankret havde drevet dybt i Jorden,
Urokkeligt, og bierget for hver Storm;
Og dog fortykker Morgenrødens Purpur
Sig ikke mere let til graalig Taage. —
Min skønne Pige! jeg var faderløs
Og moderløs, som du.

BABLI.

Og fandt, som jeg
En Trøst hos Venner?

REINALD.

Nei; men i Naturen.

Alt tidlig kastet voldsomt over Bord,
Jeg lærte tidlig bruge mine Kræfter,
Og snart blev Kampen mig min bedste Trøst.
Min Glædes-Ø med sine visne Blomster
Kun forekom mig som et Havuhyres
Mosgroede Ryg, der lumsk stak ned til Bunds,
Just som jeg havde slaaet Teltet op.
Nei, tænkte jeg, hvis du vil Arne bygge,
Hvis Hiørnesteen og Grundvold ei skal rokkes,
Da vælg den hele axefaste Jord!
Der er du sikker; ei et Støvgran falder
Fra den i Rummets øde Ocean.

Elsk Jorden — ei dens Vaar, thi den forsvinder;
Ei Somren, ei dens Høst, selv ei dens Vinter!
Knap skuer du et Syn, før det forgaaer.
Sku Alt! — Da blev mig atter Livet kiært,
Da voxte Hiertet større. Chimborasso
Blev nu mit Fædreland; det hede Goa.
Selv Orinoco med sin Krokodil
Var mig saa vel bekiendt, som Schweizerkilden;
Den kobberrøde Vildmand med sit Fiærskiørt
Saa vant et Syn, som Londons blonde Miss.
Jeg gik i Vinterpels med Zemblas Biørn,
Og sneg halvnøgen mig med Negeren
Paa Tigerjagt. Jeg undersøgte Luften
Med Barometeret paa Fieldets Aas,
Og gled med gustne Stiger ned ad Snoren
I Malmets Kielder. Intet Kryb i Bullen
Kan undersøge Bark og Mos og Blad
Omhyggeligt, som jeg. Jeg spitted Fluen
Med tynde Naal, udstopped Kongeørnen,
Og spiled ud dens frygtelige Vinger.
Saaledes kom jeg paa min flygtige Vandring
Til dette Field.

BABLI.

Ak, Gud! hvor høist forskielligt
Er da vort Liv: I svæver, som en Trækfugl,
Fra Land til Land; vor lille Hyrdeslægt
Har fæstet Rod til Klippen, som Korallen,
I mange Slægter. Fiernede fra Verden
Vi kiende kun os selv, vor friske Luft,
Vort kiære Bierg og vore muntre Geder.
Og som Naturen aarlig hyller Jorden

I samme Dragt — saa vore Slægter her
 Sig klæde fra utænkelige Tider
 I Barndoms Grønt, i Ungdoms Rødt, i Bruunt
 Og Sort, som Alderdommen. Moden svinger
 Ei her sin lette Sommerfuglevinge.

REINALD.

Det har forundret mig at finde denne
 Smuktbygte lille By midt i den vilde,
 Den menneskeforladte Steennatur.

BABLI.

Og dog er vi ret lykkelige her.

REINALD

mørk.

Stol ei paa Lykken; den bedrager dig.

BABLI.

O, Tordenveiret svæver tidt forbi.
 Jeg elsked Faer og Moer saa høit, som I;
 Men skulde jeg nu græde kun og sørge —
 Nei, gode Herre! saa fortiente jeg
 Jo ei det skønne Liv, de skienkte mig.

REINALD.

Af mange Saar maa Hiertet bløde, før
 Det taber Modet; og Forældres Død,
 Saa tung den er, er dog ei ene nok til
 At drive Haabet i Landflygtighed.

BABLI.

Har I da lidt saa mange flere Sorger?

REINALD.

Siig, har du Søkende?

BABLI.

Ak nei, desværre,
 Jeg har ei nydt den Lykke.

REINALD.

Tak du Gud!

Saa fik du ei den Sorg, at miste dem.

BABLI.

Er eders Søsken de da alle døde?

REINALD.

Jeg havde kun en Søster.

BABLI.

Er hun død?

REINALD.

Ak! værre, hvis hun lever, værre end død.

BABLI

sagte.

Den arme Mand!

REINALD.

Du kiender dog det Udskud
Af Mennesker — Zigeuner kaldes de —

BABLI.

Som gaaer omkring og stæle, hvad de finde?

REINALD.

Selv undertiden Børn — smaae smukke Piger
Og Dreng.

BABLI.

Gud!

REINALD.

En Nat — men jeg vil ei
Bedrøve dig med mine gamle Sorger!
Ja, man bør fatte sig! — Min Barndom svandt,
Min Ungdom kom, og Kiærlighed med den.
Jeg elsked, og var lykkelig. Min Hustru
Maria lignede sin hellige Navne
I Dyd og Skiønhed; men den lumske Vaar

Saae bleg misundelig paa hendes Fortrin,
Thi hvor Maria stod, der glemtes den.
Hevngierrig sendte den sin Alf — en Feber
Bortvristede Maria fra min Favn,
Og strakte hende kold paa Dødens Baare.

Efter et Øieblik, hvori Babli har viist stum Deeltagelse.
Maria havde skienket mig en Søn,
En Dreng saa deilig som en Rafaels Engel,
Og frisk og munter som en Fugl i Busken;
Men Alfen røved ogsaa denne Glæde —
I Nattekulden visnede min Blomst.

BABLI tier bedrøvet.

REINALD.

Kan du fortænke nu det stakkels Hierte,
Hvis det kun elsked Orme, Mos og Steen?

BABLI.

Det Hierte maatte være selv en Steen,
Som ikke deeltog i en saadan Nød,
Og blødte med, hvis Saaret end var frisk.
Hvor lang Tid siden er det nu?

REINALD.

Sex Aar.

BABLI.

Saa er det ikke længer Saar, men Arr;
Saa trænger Hiertet ei til Trøst, men til
Opmuntring. Tro I mig, min gode Herre!
Ei hver en Hytte træffer Skiebnens Lyn,
Det slaaer ei ned i hvert et lille Straatag.
Hvis I vil kiende huuslig Fryd, saa kom,
Besøg min Pleiefader og hans Viv!

Der skal I see, hvor landlig Glæde boer,
Og deres Munterhed vil muntre jer.

REINALD.

Hvem er din Husbond?

BABLI.

Byens Foged Werner,
En Mand, som elskes af det hele Sogn
Som Fader, skøndt han kun er ung af Alder;
Hans Viv, en Danneviv; den smukke Dreng,
I saae, hans Barn.

REINALD.

Hvad hedder du, min Jomfru?

BABLI.

Jeg hedder Babli.

REINALD.

Og du byder mig
Til Hvilen i din Hytte?

BABLI.

Jeg har ingen,
Det er min Pleiefader Werners.

REINALD.

Snart
Har du dog een. Du er vel sagtens Brud?

BABLI

slaaer undseelig Øinene ned.

Nei, gode Herre!

REINALD.

Ikke Fæstemø?

BABLI.

Nei, Herre!

REINALD

efter et lidet Ophold.

Jeg har ofte paa min Vandring
Besøgt den Lykkelige, deelt den Fryd,
Som Øieblikket undte ham; men oftest
Dog fandt jeg Qval. Siig, er du overtroisk?

BABLI.

Jeg troer, at Gud er god; hvad skulde jeg
Da frygte for?

REINALD.

See, jeg vil tilstaae dig,
Jeg har den Frygt, at jeg medbringer Sorgen.
Mig tykkes, at Ulykken følger mig;
Thi der er hændet Uheld, hvor jeg kom.
Tidt skued jeg et Uveir bryde løs,
Imens jeg dvælte ved en fremmed Tærskel.
Er du ei bange? Frygter du ei Smitten?

BABLI

betænker sig et Øieblik.

Siig mig oprigtig een Ting!

REINALD.

Gierne. Tal!

BABLI.

Er I en god og en uskyldig Mand?

REINALD

med Haanden paa sit Bryst.

Ved Gud, jeg er bevidst mig ingen Brøde;
Jeg flygter ei som Kain for mig selv,
Jeg lider kun og bløder som en Abel.

BABLI

rækker ham rask Haanden.

Saa følg I mig til Hytten, gode Herre!

Vi frygter ei, vi skal nok trøste jer.
I trænger til det, I er sorrigfuld,
Og har, uagtet al Bevægelse,
Uagtet al Forstand og Videnskab,
Tykt Blod og Fordom. Her i denne Verden
Er mere Sorg, end Fryd, det er vel sandt;
Og da I tumler meget om i Verden,
Er det naturligt, at I tiere træffer
Bedrøvelser, end Lystighed. Men kom,
Bliv her en Maanedes Tid, brug eders Kræfter,
Hielp Werner med at bygge Laden op,
At hugge Biælker i den nære Skov,
Drik af vor Melk, hids eder ei med Viin,
Indaand vor sunde Luft, og spiis vort Brød,
Qvæg jer i lykkelige Hyrders Solskin;
Og I skal see, at Lystigheden kommer,
Før selv I veed det. Dræb ei længer Fluer,
Udstop ei Ørne! Lad det være nyttigt
Og godt, det er dog altid Drab og Død.
Lev med de Levende! — I stirrer paa mig?

Undseelig.

Tilgiv en stakkels Pige, hvis maaskee
Hun krænker jer med sin Oprigtighed.

REINALD.

O, Socrates! erkiend her din Discipel,
Der lærte Viisdom af den samme Bog,
Som du: Naturen, Livet og sit Hierte!
Og du, som gik i Kornet med en Skare
Ærlige Haandværksfolk og Fiskere,
Mens Pharisæer stred med Sadducæer
Derinde mellem Murene —

Rækker hende Haanden.

Kom, Babli!

Jeg følger dig, du er min gode Engel.

BABLI.

Hver har en Engel i sit eget Hierte.

REINALD.

Jeg følger dig.

BABLI.

Det vil I ei fortryde.

De gaae.

SCHWEIZERBONDESTUE.

WERNER. EN HYRDE.

HYRDEN.

Saa mener I, vor Faer! at vi kan hugge
De Lægter, som vi bruge til vort Rækværk,
I Underskoven?

WERNER.

Tynde Fyrrestammer,
Det er det Bedste; thi med Enebærstaver
Har det ei nogen Art, det holder ei.
Har I kun drevet Pælene vel ned?

HYRDEN.

De staae til Dommedag.

WERNER.

Jeg troer det selv;
Thi jeg har mærket, alt det Ved, som sættes

I Jorden der, det holdes stedse frisk.
Vogt eder kun for Vanheld, kiære Venner!

HYRDEN.

Herr Foged! alt det Vanheld, der er mødt,
Var, at Claus Ruodi tabte ned i Svælget
Sin nye Hat; og han maa takke Gud,
At han ei selv faldt med. Han svinglede
Ved Kanten skiødesløs. I kiender ham.
Og veed I, hvad han nu gjør?

WERNER.

Nei.

HYRDEN.

Han lader

Sig heise ned ved Snorene, vi brugte,
I Svælget, for at faae sin Hat igien.

WERNER.

Jeg lider ikke slig Forvovenhed.
Smukt er det, at en Biergets Søn er kiæk;
Vi maae ei frygte Faren, vi, som bygge
Vor aldrig sikkre Bolig ved Lavinen.
Men taabelig er al Dumdristighed.
Hvis Touget brast!

HYRDEN.

Han vilde gierne vide
Lidt meer Besked om Kløfterne dernede.

WERNER.

I Fald han styrter, ligger Ruodi paa
Sin egen Gierning. Men det gjør mig ondt;
Det er en diærv, en vakker Knøs for Resten.

HYRDEN.

Herr Foged! slaa I kun jert Sind til Ro;

Den Strik har ingen Nød, han slipper fri,
Thi Fanden frier nok Sine. Gud forlade
Min Synd, jeg skiemter. Hvad jeg vilde sige:
Jeg troer, der var et høirødt Baand om Hatten,
Som Kätli har forært og bundet om;
Det var nok egentlig det Baand, som trak.

WERNER.

Det er en anden Sag. Hvis det er Elskov,
Og ikke kold Forfænglighed, som drev ham,
Saa maa man tie; thi det ligger eengang
I Kiærligheds Natur, at spøge kiækt
Med Farerne. Saa lad ham glide, Uhli!
Saa hytter han sig nok.

HYRDEN.

Det tænker jeg med.
Farvel, Herr Fogd! saa bliver det da ved —

WERNER.

De unge Fyrretræ'r.

HYRDEN.

Guds Fred, vor Faer! Gaaer.

CAROLINE,

der er gaaet til og fra, nærmer sig Werner, som tager sin Bøsse.
Hvad har I for i Dag?

WERNER.

Vi sætte Rækværk
Ved Afgrundskanten, kiære Caroline!
Seer sig om.

Men hvor er Frits?

CAROLINE.

Du har da ladet tage
De gamle Lægter bort?

WERNER.

Ja, kiære Kone!

De var for svage, brystne mange Steder.

Det er et hæsligt Hul -- hvis Een maaskee

Blev overfalden der af Svimmelhed —

Og Faren var jo let at forebygge.

Men hvor er Frits? Jeg gaaer paa Jagt, og bringer

Dig Fugle til dit Kiøkken; men jeg maa

Dog kysse Drengen først.

CAROLINE

søger at skiule sin Bekymring.

Jeg tillod ham

At gaae til Bedstefaer. Han kommer hiem

Til Middag.

WERNER

hurtig.

Gik han op til Bedstefaer?

Langsomt.

Ja saa!

CAROLINE.

Du mener —

WERNER

med paatagen Rolighed.

O, det siger Intet!

CAROLINE.

Du mener, han skal Afgrunden forbi.

WERNER.

Han taer sig nok i Agt.

CAROLINE.

I Fald jeg havde

Vidst det —

WERNER.

Ei nu! han taer sig nok i Agt.

CAROLINE.

Jeg skiælver.

WERNER

kysser hende kiærligt.

Giek ! forkiæl mig ikke Drengen.

Er du alt bange? Nu man seer dog strax,
Du est ei klippebaaren; Dalnaturen
Udstikker alt for frygtsom giennem dig.

CAROLINE.

Du gjør dig stærk, dog mærker jeg ret vel,
Det er dig heller ikke med.

WERNER.

Ih nu,

Besøget kunde være opsat til
I Morgen; men hvad siger det saa mere?
Der er jo Folk, jo Tømmermænd deroppe,
Og Drengen springer, som det lette Vildt,
Koldsindig over mere farlig Kløft;
Og Stien er beqvem og god at træde.

CAROLINE.

Men han er lille, vild og uforsigtig.

WERNER.

Nu, Gud er med ham. Vær du rolig, Line!
Jeg gaaer paa Jagt.

CAROLINE.

Gaaer du at møde ham?

WERNER.

Nu ja, hvis det kan trøste dig.

CAROLINE

omfavner ham.

O, Fader!

Jeg elsker Drengen ikke meer, end du.

BABLI kommer med REINALD.

BABLI.

Guds Fred, vor Faer! Jeg bringer dig en Giest.

WERNER

venlig.

Ei, Babli! det var Ret. Hvor traf du ham?

BABLI.

I Klippedalen ved den lille Fos.

CAROLINE.

Hvor langt gik du med Frits?

BABLI.

Did, kiære Moder!

Mens Werner taler med den Fremmede, taler Babli sagte med Caroline, og søger at berolige hende.

WERNER

rækker ham venligt Haand.

Velkommen, Herre! Det er Sieldenhed,

At see et fremmed Ansigt her,

Betragter ham med Høiagtelse.

og mindst

En Lærd — en Doctor — en Botaniker.

Dog skeer det vel iblandt. Vær os velkommen!

REINALD.

Fortryd ei paa —

WERNER

godhiertig.

Ei, vil I spøge med mig?

Hvad skulde jeg fortryde?

REINALD.

Giestfriheden

Groer overalt blandt Klipperne; det veed jeg.

Den sieldne Blomst er nedtraadt længst i Dalen.

WERNER.

Ih nu, det er naturligt, kiære Herre!

Hvor meget gaaes, der trædes meget ned.
Hvad Dyd er det, at være giestfri her,
Hvor sielden eller aldrig Nogen kommer?
Det er en Fest, en Morskab, en Forandring,
Et Afbræk i Eensformighedens Vaner,
Naar Vandringsmanden nærmer sig vor Hytte.
Hvad Skuespil, hvad Bal og Lystighed
Er hist for Kiøbstedsfolk, er her et Ophold
Imellem af en Reisende for Hyrden.

REINALD.

Ti, ti, Herr Foged! Blier I saadan ved
Beviser I mig vel endog tilsidst,
Mig bør betales til, fordi jeg kommer.

WERNER.

Bevares! Troer I da, jeg vil fornærme?
I skienker os i Samqvem Glimt af Vid,
Guldkorn af jer Forstand, forklarer os,
Hvad I forstaaer og bedre veed, end vi;
Fortæller Hændelser; med venligt Hierte
I tager Deel i vore jævne Glæder.

Kan man betale slige Ting med Penge?

Caroline nærmer sig Werner med et betydende Blik, hvorpaa han
griber Reinalds Haand, og siger:

Nu ja! saa er vi To da nu bekiendte.

Med gode Venner gjør man ingen Omsvøb,

Og at I strax skal see, vi regne jer

Blandt vore Venner — see, saa gaaer jeg bort,

Just som I kommer; lader eder ene

Med mine Qvindfolk. Om en føie Tid

Seer I mig her igien. I taber Intet

Ved Byttet, tænker jeg.

CAROLINE

til Reinald med venlig Undskyldning.

Vor lille Søn

Er gaaet til sin Bedstefaer paa Klippen.
 Nu frygte vi just ikke, men man sætter
 Et Rækværk ved den bratte Fieldekant,
 Det gamle tages bort, og da min Mand
 Just gaaer den Vei, saa har jeg bedet ham
 At skynde sig og hente mig den Lille.

REINALD

afsides.

Min Gud! min Gud! hvad er det for en Stemme?
 Og dette Ansigt er mig vel bekiendt,
 Skøndt jeg det aldrig saae saaledes før;
 Og Barnets med.

Høit.

I frygte for jer Søn?

O, det er uden Grund! Jeg saae ham karsk
 At vandre hen ad Klippen.

CAROLINE.

Afgrundssvælget

Forbi?

REINALD.

Ja, sandelig!

CAROLINE

med lettet Hierte.

Gud være lovet!

I bringer os et Evangelium.

Sagte til Werner.

Den kiære Mand! han har et ærligt Ansigt,
 Saa smukt og klogt, men dog lidt sorrigfuldt.
 Vi maae beverte ham saa godt, vi kan.

WERNER

trykker hendes Haand.

Nu er du glad, fordi du veed din Dreng
I Sikkerhed, ei sandt?

REINALD

afsides med dyb Bevægelse.

Mig bæres for,

Det er min Søster Caroline; men
Jeg tør ei troe det end, jeg vil det ei,
Thi det bedrøver mig kun meer, i Fald
Jeg feiler, og jeg feiler vist. Hun var
En bleg, en lille bitte, spinkel Pige;
Hvor er det muligt — slig en fyldig, stor,
Rødmosset Kone? Ak, men hendes Ansigt —
Den Røst —

CAROLINE

stirrer paa ham.

Min Gud! jeg kiender disse Træk.

REINALD

som før.

Jeg veed et lille Vers, et gammelt Riim,
Hvad vi som Børn istemte med hinanden;
Jeg siger nogle Linier — i Fald
Hun kan de øvrige — saa er det hende.

WERNER.

Hvad sær Forundring river eder hen?
Siig, gode Herre! kiender I min Hustru?

REINALD

griber Carolines Haand, seer hende stivt i Øinene, og siger langsomt:

Naar den mørke Hyldebusk

Dufter over Graven,

Og naar Vind og Slud og Rusk

Falder tungt i Haven —

CAROLINE

falder ham heftig rørt og glad speidende i Talen.

Ængstes derfor ei mit Bryst,

Skyen sig vil fjerne —

BEGGE

paa een Gang.

Haabet atter mig til Trøst

Blinker som en Stjerne.

De falde i hinandens Arme.

CAROLINE.

Reinald, min Broder!

REINALD.

Søster Caroline!

WERNER.

Din Broder! er det muligt?

REINALD

stærkt bevæget.

Ja, du er

Min Søster! ja, jeg kiender disse Træk,

Skiøndt meget — meget nu forandrede.

Liig et udvoxet Navn, som Barnet skar

I Bøgens Bark for tyve Somre siden,

Er det dog tydeligt — jeg kiender dig,

Jeg seer min Faders Ansigt.

CAROLINE.

Jeg min Moders.

WERNER.

O, hvilken Glæde! Reinald! det er dig?

Min Svoger, Broder!

Omfavner ham.

REINALD.

O, almægtige Forsyn!

WERNER.

Og hvor — og ikke seet — og ikke skrevet —
 Usynlig — bort — forsvundet — Hvilken Skiebne!
 Og nu, først nu erfaret, hvor hun leved?
 Og nu først opsøgt —

REINALD.

Jeg har ikke søgt,
 Et Lykketræf har bragt mig til din Klippe.

CAROLINE.

Du vidste ei, at jeg var her, min Broder?

REINALD.

Nei, ved den Gud, som skienker mig en stor
 Uventet Fryd.

WERNER.

Har altsaa ikke hørt,
 At Taterne for nitten Vintre siden
 Forvilded sig i disse Enemærker
 Med Caroline; at hun flygted, fandt
 Min Faders Hytte?

REINALD.

Aldrig.

WERNER.

At han skrev
 Til eders Fødested?

REINALD.

Da var jeg borte
 Som Skibsdreng.

WERNER

griber hendes Haand med Ild.

At hun fandt en Faer i min,

Blev Hyttens Barn, min Søster og min Hustru
Og Moder til min Frits! Tre Gange skrev jeg.

REINALD.

Jeg aldrig saae min Barndoms Egn igien,
Jeg foer omkring i Verden alt som Dreng
Til Sydhavs-Cannibalen, Asiens Tiger,
Og da jeg atter vendte til Europa,
Og sendte Bud til Hiemmet, fik jeg Svar:
Min Pleiefaer var død, og Caroline
Ei siden fundet.

WERNER.

Og min Faders Brev?

REINALD.

Maaskee han aldrig fik det; muligt Døden
Hans Hemmelighed tog i Graven med.

CAROLINE

henrykt.

Saa har da uden menneskelig Hielp
Den gode Gud forenet os igien!

REINALD

griber Bablis Haand.

Nu, Babli! troer jeg dig: der gives Hytter,
Hvor Lynet ei slaaer ned; Uskyldigheden
Sin Finger strækker op mod Himlens Blaa
Som Tordenleder. Søster, elskte Søster!
Jeg seer, jeg bringer ikke Sorgen meer.

EN PIGE

kommer.

Herr Sognefoged! Pater Augustin
Staaer udenfor med tvende Mænd; de bringe
Paa Baar en Vidiekurv med lukket Laag.
Han siger, han maa tale med dig ene.

WERNER.

Beed ham at komme! Reinald! gaa i Haven,
Og glæd dig med din Søster. Eders Hierter
Behøve Luft; hvor meget har I ei
Nu at betroe, at tale med hinanden!
I slig en Sag er tredie Mand tilovers,
Om det saa var en Ægtemand og Svoger.

CAROLINE

bekymret.

Men Frits, min Ven! skal samme Vei tilbage.

WERNER

munter og tillidsfuld.

Ei, kiære Hustru! kan du frygte nu,
Da Gud uventet sender slig en Lykke?
Vær rolig! Frits er i Guds Varetægt.
Til Middag skal han spise med sin Morbroer,
Og drikke Velkomst af sit lille Bæger.
Gaaer nu, at jeg kan tage mod vor Præst.
Han være skal vor Giest i Dag, den gode,
Retskafne Munk. Jeg aner, hvad han vil:
Han bringer aarlig mig en Kurv med Frugt
Deroppe fra sin lille Abildgaard.
Han boer paa Klippen som en Eremit,
Men har dog derfor ei forladt sit Sogn.
Han er vor Skriftefaer, lidt mørk, lidt streng,
En ivrig Catholik, ei Pharisæer;
Et følsomt Hierte slaaer bag Munkekaaben.

CAROLINE.

Kom, elskte Broder! følg mig ud i Haugen.

REINALD.

Ak, Caroline! mindes du endnu
Vor Barndoms Hauge, hvor vi legte sammen?

CAROLINE.

Du finder den igien tildeels, thi meget
Jeg plantet har, som minder dig om hiin.

REINALD.

Ribshækken?

CAROLINE.

Det forstaaer sig, strækker sig
Med sine tykke Buske giennem Haugen.

REINALD.

Lysthuset?

CAROLINE.

Med sit Speil og med sin Løibænk.

REINALD.

Og Bierne?

CAROLINE.

Ved Plankeværket trives.

Vi har alt tyve Stader.

REINALD.

Almetræet

Med Navnene?

CAROLINE.

Beskygger Bænken, hvor
Vi læste Feehistorier med hinanden.

REINALD.

Alt tykkes mig et Eventyr i Dag
Af gode Feer. — Gaaer Babli med?

BABLI
smilende.

Hun passer

Sit Kiøkken, som den lille Askepot.

REINALD.

Og venter Prindsen?

BABLI
leer.

Kan det være mindre?

De gaae undtagen Werner.

AUGUSTIN

træder ind med dyb Alvor, Værdighed og Følelse.
Christ styrke dig!

Han giør Korsets Tegn.

WERNER

trykker hans Haand.

Tak, Fader Augustin!

Hvor gaaer det? Du er mere bleg, end ellers;
Du skiælver.

AUGUSTIN.

Det er Alderdommen, Werner!
Jeg staaer paa Gravens Bred. Det er ei Frygt
For Døden, thi den elsker jeg som Ven;
Det er min Siæl, som skiælver, mens den ryster
Tungt Støv af sine Vinger.

WERNER.

Tænk dog ei
Saa tidt paa Døden! Døden kommer tidsnok.
Skøndt du er gammel, graa — hvad siger det?
En sneehvid Vinterdag er ogsaa smuk.

AUGUSTIN.

O, glem Letsindigheden! Væn dit Øie
Til ned at stirre i det hellige Dyb,
Hvor Roden groer; paa Fladen voxer Tant.
Beflit dig paa at finde Lys i Mørket,
Stir ned i Mulden, til du har opdaget
Deri den klare Port til Evigheden;
Thi Fødslen er kun korte Drømmes Indgang,
Som leder til en Labyrint af Giøglen,
Men Graven Sandheds Dør, og Fromhed Nøglen.

WERNER.

Jeg er ei ufrom.

AUGUSTIN.

Nei, det er du ei.

God er du; men du er for sandselig,
Og sætter alt for megen Priis paa Livet.

WERNER.

Min Gud har gjort mig lykkelig; i Fald
Jeg skiønte slet derpaa — var jeg en Christen?

AUGUSTIN.

Den Glæde, Gud forunder os at nyde,
Er kun en Prøve, for at vænne Hiertet
Til tillidsfuldt at taale sine Savn.
At ønske mig i Evigheden, naar
Mig Smerten trykker her, er ingen Dyd;
Hvo ønsker ikke sig befriet fra Qval?
Men sidde, som en Job, i Velmagt først,
Taalmodig uden Knurren see Guds Villie,
Berøves hvad der var dig dyrebarest,
Og sige dog med taareqvalte Røst:
Gud gav, han tog, hans Navn høit være lovet!
Det, Werner! det er christeligt.

WERNER

tager ham venligt ved Haanden.

Men siig mig

Oprigtig: er det ret — nu taler ogsaa
Jeg lidt i dine Billeder — bestandig
At varsle Sorgen, som en Nattens Ugle?
Selv ei at kunne see en liflig Blomst
Før strax at spørge den: hvi dufter du?
Hvi hæver du saa tillidsfuld din Stilk?
Du skal dog visne, raadne, trædes ned.
Siig, Augustin! er det da christeligt?

AUGUSTIN.

O, hør mig, og miskiend mig ei, min Ven!
 Saae jeg dig salig, Werner! i din Gud,
 Saae jeg dit Huus fastgrundet paa en Klippe,
 Saae jeg dig slukke Tørsten efter Held
 I Livets Kilde — o, hvor munter, glad
 Da skulde jeg ei dele denne Fryd!
 Men naar du glædes ved det falske Skum
 Paa Tidens Flod, hvorunder Faren lurar,
 Kan jeg da glæde mig?

WERNER
 afbrydende.

Ei meer om Sligt!

Du kommer og besøger os? Hav Tak!
 Din Viisdom og din Fromhed skatter jeg;
 I Fald vi føle lidt forskielligt end —
 Find dig deri! Tidt Vinteren er kold,
 Og Sommerdagen undertiden lummer.
 Varm dig imellem i mit lune Solskin,
 Jeg vil husvales ved din køle Maane,
 Saa skienke vi hinanden begge Noget.
 I sligt et Bytte jo bestaaer kun Venskab.

AUGUSTIN.

Nu føler du, nu finder du dig i
 Din Lykke, Werner! som en Mand; men kunde
 Med samme Fatning vel du taale Smerten?

WERNER.

Den Tid den Sorg!

AUGUSTIN.

Som Sæbeboblen brister,
 Saa svinder i sit Intet Døgnet Lyst.
 Hvad om alt Tiden var der?

WERNER.

Fromme Fader!

Hvad bringer du? En Kurv med deilig Frugt?
Vi takke dig.

AUGUSTIN.

Ja vel, med deilig Frugt.
Uskyldig nys den groede paa sin Stængel;
Nu er den plukt alt, men det lille Liig
End smiler sødt i Døden som en Engel.

WERNER.

Det kalder jeg at see Naturen mørk,
Naar selv et Æble vorder dig et Liig.

AUGUSTIN.

Hvad er det Andet? er det ikke brudt
Fra Moderqvisten?

WERNER.

Sikkert; for at nyde
Nu sin Bestemmelse.

AUGUSTIN.

Og kan ei Hiertet,
Naar det er brustent, lignedes ved en Frugt,
Som plukkes, ikke for at kildre Sandsen
Med sødt — for selv at nyde himmelsk Sødhed?

WERNER.

O jo! det er ret smukt, ret digterisk.

AUGUSTIN

bestandig med stærkere Vægt.

Og kan især ei Barnet i sin Skønhed,
Naar pludselig det falder spædt fra Stammen,
Vel sammenlignes med en himmelsk Frugt,
Som plukkes her, for hist at saae sin Kiærne

I Paradiset, hvor ei Ormen tærer
Dets Indre meer?

WERNER

pludselig angst.

Min Gud! hvad vil du sige
Med dine Lignelser? Du ængster mig.

AUGUSTIN

har givet Folkene et Vink; de have bragt Kurven ind paa Baaren,
og forføiet sig bort igien.

Ulykkelige Fader! hvordan skal
Jeg forberede dig, hvis lette Sind
Aldeles Intet aner af sin Smerte?
Det kommer dig som Slag fra Dommedag.
Min Trøst er dig et Intet; thi, jeg veed,
Din Fryd var her, kun her, ei hist din Længsel.

WERNER

styrter hen, aabner Kurven, og opdager sit Barn.

O, Gud! min Frits! død, død! nedstyrtet! knuust!

Han kaster sig fortvivlet over Liget.

AUGUSTIN

betragter ham med inderlig Medlidenhed.

Ras, arme Hierte! svulm, udtøm din Ild!
Storm! Kræv din Ret, Natur! Lyd, vilde Klage!
Fra Læberne, giv Hiertet Luft, at ei
Det sprænges af sin Stumhed. Flyd, flyd, Graad!
Og udtøm dine salte Taarekilder.
Hyl, arme Fader! thi din Søn er død. —
Men, Smerte! naar du svækket har din Kraft,
Naar du har raset ud, Fortvivlelse!
O, kom da, søde Trøst! fra Naadens Throne,
Skin som en Maane giennem Tordenskyen,
Og lad ham see sit Barn, sin Frits igien
Fra Himlen mellem Englene, som smile.

WERNER

mat.

Mit Barn, min Søn, min Frits, min Eneste!

REINALD

kommer hurtig.

Munk! er det sandt?

AUGUSTIN.

Desværre!

REINALD.

Ganske vist?

Fra Klippen styrtet ned og sønderknuust?

AUGUSTIN.

Og Liget fast opdaget ved et Under:

En Yngling fandt det, som man hissed ned

I Afgrundssvælget, hvor ei Mennesker

Har aandet i utænkelige Tider.

REINALD

træder hen for Liget.

O, vakkre Frits! du lille kiære Liig!

Jeg kiender dig igien i disse Træk,

Skiøndt Dødens Rædsler har forstyrret dem. —

Nu er da Isaak offret! Ingen Engel

Har aabenbaret sig i Skyen, Frits!

Og raabt sit Holdt. Grumt blødte du paa Stenen.

Saa er nu denne Arnes Glæde spildt

For evig! Her, hvor jeg i Havn mig troede,

Her Havblik laae paa Dybet allerlumskest,

Og skiulte blinde Skiær. — Min stakkels Søster!

Jeg vil ei see dig meer. Farvel, Farvel!

Een Dag forbinder og adskiller os.

Han gaaer bort.

WERNER

staaer fortvivlet op, og stirrer paa Liget.

Nu Alt er tomt for mig, som da Guds Aand

Endnu ei svæved over Vandene.
 Min Glædesjord er æltet til et Chaos.
 Det skønne Bierg med sine friske Kilder,
 Sin stolte Fos, sit Græs og sine Hyrder —
 En ussel Skueplads ved Dagens Lys,
 Naar Tylleriets falske Lampe slukkes.
 Alt staaer der — men kun han, min Frits er borte;
 Slet Intet mangler — kun det Vigtigste.
 O, Frits! mit Barn! hvor ofte vil jeg nu
 Paa dine Veie gjøre Pilgrimsreiser,
 Og græde sønderknuust, som Vandringsmanden
 Ved Jordan, naar han stirrer i den Flod,
 Hvis flygtige Vover drak det hellige Billed.
 O, Frits! mit Barn!

Opdager hans lille Hat og Trøie paa Væggen, brister i Graad, og
 vrider sine Hænder.

O, Gud! o, Gud! o, Gud!
 Der hænge dine Klæder — Søndagshatten
 Og Søndagstrøien. Nu behøver du
 Ei længer dem, nu er du klædt i Straaler,
 Som Engel krandsset med de hvide Lilier.
 Mig efterlod du kun de smaae, de kiære
 Reliquier.

AUGUSTIN.

Ulykkelige Fader!
 Forsynd dig ei.

WERNER.

Ti stille, Munk! du kiender
 Ei Faderhiertet. Veed du i din Celle,
 Med dine Duer, med dit Crucifix,
 Mat i din sørgelige Fensomhed,

Hvad Livet er? Og kan du skatte Gaven,
 Som du ei kiender? takke Gud derfor?
 Siig, veed du, hvad det er at være Fader?
 Du stirrer paa dit melancholske Kors,
 Og tænker kun paa Død, paa Synd, paa Smerte,
 Tilintetgiørelse. Med Angstens Sved
 Du beder i Getsemane, og bløder
 Paa Golgatha. For dig er Livet kun
 En taagefuld og sørgelig Langfredag.
 Hvor der er Børn, der er en evig Juul;
 Der blomstrer steds Uskyldighedens Fest;
 Der smiler Modren med sit Barn paa Skiødet,
 Mens Stiernen funkler saligt over Hytten;
 Der siunger Engelen bestandig henrykt
 For Hyrderne paa Marken sit Hosianna.
 Thi Barnet gjør sin Faer til Barn igien,
 Og kun som Børn vi atter see Guds Rige.

Han synker ned over Liget.

CAROLINE

kommer langsomt ind med Fatning, fulgt og understøttet af nogle
 Qvinder.

Forholder mig det ei, at see mit Barn!

AUGUSTIN

gaaer hende i Møde.

Retskafne Caroline!

CAROLINE.

Jeg har siunget

I Aftes Psalmer med ham, og han læste
 Saa fromt sin Aftenbøn. Han er hos Gud,
 Det veed jeg vist, hvi skulde jeg da klage?

WERNER

springer op, og omfavner hende.

O, Moder! Moder!

CAROLINE.

Han er ikke knuust,
Ei faldet ned fra Klippen, har ei slaaet
Sit lille Hoved blodigt imod Stenen.
Guds hellige Engle greb ham, da han faldt,
Og bragte ham huldtstilende til Himlen.

AUGUSTIN

holder Qvinderne tilbage, som ville trøste hende.

CAROLINE.

Og der er skønt og glædeligt; det veed jeg,
Det troer jeg vist.

AUGUSTIN.

O, ædle Caroline!

Held dig, du fromme, vise Qvinde! Held dig!
Dig styrker Troen.

CAROLINE.

Ofte spurgte han:

Er ei den lille Engel her paa Jorden?
Jo, svared jeg, usynlig. Og naar kan jeg
Da see ham? spurgte han. Da trykte jeg
Den lille Spørger grædende til Hiertet,
Og svarte: Som en sølverhaaret Gubbe
Seer du ham først. — Men Englen elskte dig,
Min søde Frits! og vilde ikke bie,
Til du var sølvgraa. — Aabner mig dog Kurven,
Og lad mig see hans Liig!

AUGUSTIN.

Men har du Kraft?

CAROLINE

med et fortvivlet Smil.

Hvad Kraft behøver jeg til det, min Fader?
I Fald han leved, hvis jeg bar ham paa

Min Moderarm, og trykte ham til Hiertet,
 Og klædte, hæged ham, og skar ham Brødet,
 Da kunde der behøves Kræfter; men
 Til bleg at stirre paa hans blege Liig,
 Behøves ingen.

Da hun seer Liget, brister hun i Graad, og vrider sine Hænder.

WERNER

knæler ved Baaren, rækker hende sin Haand, og siger:

Moder! elskte Moder!

Fortvivl ei. Lad os række vore Hænder
 Til Himlen over vores Engels Liig,
 Og bede Gud om Bistand.

CAROLINE

knæler og beder, derpaa staaer hun op, og siger i huldt Sværmeri

O, hvi skeer der

Ei meer Mirakler? Det var dog saa skønt;
 Det trøstede de stakkels Mennesker,
 Og styrked dem til Haab, til Tro og Tillid.
 Vort Liv er mørkt, vi trænge tidt til Trøst.
 Sorg nedslaaer Sindet, Lykken hæver Modet,
 Og hvad der hændes Een, kan hændes Fleer.

Til Augustin.

Erindrer du dig, fromme Herrens Mand!
 Vi var i Kirken med vor Frits i Søndags,
 Just da du læste Evangeliet
 Om Enkens Søn af Nain? O, hvor herligt
 Fremstilte du Guds Godhed og den stakkels
 Fortvivlte Moders Fryd! Det var dog skønt,
 Hvis Sligt var muligt end.

AUGUSTIN.

Ak, Caroline!

Der skeer ei meer Mirakler.

CAROLINE.

Jo, der gjør;

De skee dog tidt. Er hver en Herrens Gave
Ei et Mirakel? Var det ei Mirakel,
At Gud mig gav min Frits? Og naar et Barn
Er sygt, og blusser tørt i Feberhede,
Naar Lægen tier, trækker taus paa Skuldren,
Mens Modren græder, Fadren stirrer bleg;
Er det ei et Mirakel, naar den Evige
Dog frelser det, og skienker Faer og Moer
Der' Barn igien?

WERNER.

Hist skienkes han os atter.

CAROLINE.

Min Frits .engang var syg, og Alle tvivlte.
Med dunkelhede Kinder, matte Blik
Drog han sin Aande, ralled i min Arm;
Min bittre Taare væded ham den hede,
Glødrøde Kind.

Med stigende Følelse.

Han kom sig, og blev karsk.

Gud gav mig ham tilbage. — Hvad der een Gang
Er skeet, kan tiere skee.

AUGUSTIN.

Du sværmer, Qvinde!

Men mildt og yndigt er dit Sværmeri;
Og som en høi Ruin paa Fieldet, viser
Dit knuste Bryst end Skønhed i sit Gruus.

CAROLINE.

Min Smerte er for ung, jeg kan endnu
Ei finde mig i min Fortvivlelse.

Det tykkes mig, som var min Sorg en Drøm.
Jeg saae ham frisk og sund og blomstrende
Jo for en Time siden, og nu ligger
Han kold og bleg og sønderknuust paa Baaren.

Med en besynderlig høi Tillid.

Det tykkes mig, som om vor Hyttedør
Sig aabned sagte for den hulde Frelser,
Som om han kom, og lagde smilende
Sin Haand paa Ligets Isse, vendte sig
Til mig med Trøst, og raabte: Græd ei, Qvinde!
Din Dreng er ikke død.

I dette Øieblik gaaer Døren op; FRITS, fulgt af BABLI, REINALD, den gamle BEDSTEFADER, og endeel HYRDER og HYRDINDER, styrter ind med en stor Blomsterkost i Haand, og iler i sin Moders Arme

FRITS.

Nei, Moder! Moder!

Din Dreng er ikke død. Her er din Frits;
Han lever, han er frisk, ham fattes Intet.

AUGUSTIN.

Ha — hvad er dette?

CAROLINE.

Himmelske Forbarmer!

WERNER.

Mit Barn! min Frits! min Søn! Du lever, Frits?
Forældrene omfavne Barnet henrykte; alle Tilstedeværende udtrykke deres Glæde og Forbauselse.

FRITS.

Ja, kiære Faer! hvi skulde jeg da døe?
Jeg er saa lille, det var alt for tidligt.
Min Bedstefaer er jo en rørig Mand
Paa fiirsindstyve Aar, hvi skulde Frits
Da ikke være det, som kun er sex?

Jeg bringer Bedstefader med, og Blomster
 Til Moder. Her er Roser og Lavendler,
 Levkoier, Gyldenlakker, Negliker.
 Men Natviolerne og Lilierne
 Har jeg paa Veien kastet ned i Svælget
 I Klippekløften, ved det nye Rækværk.
 De dufte dig for stærkt, det veed jeg nok.

CAROLINE.

Algode Gud!

WERNER.

Der skeer endnu Mirakler!

AUGUSTIN.

Jeg er en Olding, mange Jordens Syner
 Foer mine Blik forbi, og bragte sielden
 Min Siæl til Studsen; men her studser jeg:
 Thi Barnet ligger blegt paa Dødens Baare,
 Og Barnet smiler friskt med Blomsterne.
 Sanct Peder! rør mit Øie med din Finger,
 Og lær mig kiende Sandhed.

BABLI.

Reinald iled

Fortvivlet bort; jeg fulgte ham. Gud veed —
 Et Blik — et Ord, uoverlagt i Sorgen,
 Fløi mig fra Læben. Da han løb til Bierget,
 Da løb jeg med, men hentede ham ei ind.

REINALD.

Da græd du, Babli! søde, søde Taarer.

BABLI.

Men da jeg kom til Svælget, stod han der
 Med Frits i Armen, trykte ham til Hiertet,
 Og raabte: Babli! see vor lille Skytsaand.

REINALD.

Ja, Glæden her forsvandt, og Overtro
 Indbildte mig, at jeg var Sorgens Bringer.
 Jeg løb til Fieldet, svimled over Kanten —
 Da sendte Gud sin Engel, raabte: holdt!
 En lille Haand trak mig ved Kiortelfligen.
 Jeg vendte mig — et Barn, saa skønt som Vaaren,
 Stod hos en Gubbe, frisk som Høstens Aften;
 To Billeder af Livets skønne Poler:
 Barndom og Alderdom. Hvad fattes dig?
 Adspurgte mig den Lille smilende.
 Jeg trykte salig Vaaren til mit Hierte,
 Jeg skued henrykt paa min Vintergubbe;
 Og da, som Somren deilig, Babli kom
 Med Taareduggen paa sin Rosenkind,
 Da tvivlte jeg ei længer om min Høst.
 Han trykker sin Mund til Bablis Haand.

AUGUSTIN.

Forunderlige Dag! med selsom Giøglen
 Afbryder du vort Livs Eensformighed.
 Hvo kiender dette Liig? Det ligger friskt.
 Hvo tvivled om, at det var Werners Barn,
 Hvis ikke Barnet leved, var tilstede.
 Hvo misted dette Barn? Hvo savner det?

EN HYRDE.

Jeg har mit Barn.

EN ANDEN.

Jeg mit.

FLERE STEMME

uden for Hytten.

Der savnes intet.

REINALD,

som har betragtet Liget.

H Forunderlighed paa Forunderlighed!
 I Det er en lille Mumie; dets Legem
 H Er giennemtrukket af et selsomt Biergsalt.
 N Naturen har beskyttet disse Lemmer
 M Mod Undergang og mod Forraadnelse.
 M Men denne Liighed — ubegribeligt!

DEN GAMLE BEDSTEFADER.

H Henbringer mig til Baaren, lad mig see!
 Betrakter Liget nøie, derpaa siger han grædende:
 L Ja ja! min Anelse bedrog mig ei:
 I Det er min ældre Broder Adolf Seppi,
 L Jeg kiender ham endnu.

WERNER.

Din Broder, Fader?

CAROLINE.

I Din Broder, Bedstefaer?

FLERE.

Hvad? drømmer Gubben?

BEDSTEFADEREN

til Ruodi.

H Har du ei draget dette Liig af Kløften
 V Ved Bundløs?

RUODI.

Jo, vor Faer!

BEDSTEFADEREN.

Der leged jeg

2 Som Barn med Seppi for halvfierdsindstyve
 O Og sex Aar siden. Seppi faldt i Svælget,
 V Vor Fader holdt det hemmeligt, forbød mig
 A At sige det til Nogen, thi vor Moder

Ei maatte vide det; det hed: han døde
Af Sygdom hos vor Morbroer, og blev jordet
Paa Kirkegaarden.

Folder sine Hænder.

Ak, du gode Gud!

Skal jeg endnu opleve sligt et Jertegn?
Jeg var den Yngste, jeg som staaer og skiælver
Ved Staven som en sølverhaaret Gubbe;
Den Ældre ligger som et lille Barn.
See, Frits! din Farfaers Broer; han lignte dig,
Var vever, god og snild og smuk, som du.
Nu lever han igien i dig. — Gud være
Ham naadig i sin Himmel!

AUGUSTIN.

Amen! Amen!

Selsom er Herrens underlige Vei.
En kulsort Sky har løst sig venligt op
I Veemodsdugg.

WERNER.

En høist lykkelig Dag!

Vi fandt vort Barn igien.

CAROLINE.

Vi fandt en Broder.

REINALD.

Og han en Søster, og en kiær Veninde,
En Rudolf i sin Frits — og i sin Frits
En Skytsaand, der har reddet ham fra Døden
Her — maaskee hisset.

AUGUSTIN.

Gode, kiære Werner!

Jeg ønsker dig til Lykke med din Juul,

Din Glædesfest. Gid silde, silde først
Den ende med en haabefuld Langfredag!
Din Nød har aabnet mig dit hele Hierte.
Før elskte jeg dig, Werner! som en god,
Retskaffen Mand; men du er ogsaa from,
From, skiøndt paa din Viis. Tilgiv da en Gubbe,
Hvis han har krænket dig.

WERNER

trykker hans Haand.

Ei, fromme Fader!

Du meente mig det ærligt. Jeg har talt
Langt haardere til dig, end du til mig.
Tilgiv et Faderbryst! Fortvivlelsen
Kun skummer som et vildt, afsindigt Dyr,
Og saarer, sønderslider, hvad den møder;
Men Glæden breder sig som Livets Træ,
Og vinker sine Venner i sin Skygge.
Saa deel vor Fryd, som du har deelt vor Sorg!
Jeg har min Dreng igien, og er saa glad,
Som en af Himlens Engle. Kom, min Frits!
Læg dine Blomster paa din Farfarbroders
Bleghvide Pande! — Saa. — Gud signe ham!
Han lignte dig i Træk, du ikke ham
I Skiebne. Speil dig i hans sølvgraa Broder,
Bliv Gubbe som den Yngre, ikke Barn som
Den Ældre, Frits! Hop altid Farens Svælg
Saa let forbi, uskyldig, som i Dag;
Og skienk engang vor Dal igien en Søn,
Som ligner hiin i Træk, og dig i Lykke!

ROBINSON I ENGLAND.

COMØDIE.

PERSONERNE.

SELKIRK, en gammel Sømand.

WILL, hans Pleiesøn, født Karaib.

BETTY, Wills Elskede.

TWASTLE, hendes Fader, Hosekræmmer.

DEFOE, en Digter.

SIR ROBERT EDGARSON.

MISTRESS QUICKLY, hans Søster.

CHARLES, hendes Søn.

JACK, hendes Pleiesøn.

CRAB, Giestgiver og Kræmmer.

MISTRESS CRAB, hans Kone.

PETER, deres Søn.

ANDREWS,	}	Poeter.
JOSEPH,		
BUTTERFLIE,		

ARISTUS,	}	Philosopher.
GRYPHIUS,		

MAGISTER ROMANUS.

AGATHE, Defoes Huusholderske.

En gammel Gartner.

NANNY, Bettys Pige.

Et Bud.

Handlingen foregaaer i London og paa Sir Robert
Edgarsons Gods. [Tiden: 1719.]

FØRSTE ACT.

ET LILLE VÆRELSE.

MR. TWASTLE, BETTY, WILL og SELKIRK sidde ved et Middagsmaal-tid. Den Sidste er falden i Søvn i sin Lænestol.

TWASTLE.

Nu, det skal være Selkirks og Wills Skaal! Gid I maae blive ansatte her i Europa! Et lille Embede! Stort kan det ikke være. Hvad veed I? hvad har I lært? Fiske, gaae paa Jagt, det bliver man ikke fed af i London.

BETTY.

O, kiære Fader! Will har lært meget. Han finder saadan Fornøielse i at læse; han har næsten læst alle vore Digtere, især Shakespeare, som han siger minder ham tidt om hans Ø, og om de Tanker, han gjorde sig der i sin Eensomhed.

TWASTLE.

Ja, Shakespeare! det var jo ogsaa en halv Vildmand. Nei, vil du blive ordentlig tam, min Søn! saa maa du læse tamme Skrifter. Overalt, det Læseri, det duer ikke; det hører endnu til Barbariet, til Menneskehedens Barndom. Naar man er Børn,

gaaer man i Skole; voxne Folk læse ikke meer, de virke for Staten.

WILL.

Tillad, at jeg skienker jer et Glas Sect!

TWASTLE.

I tractere med Sect? Det er christeligt. Jeg spiser ellers meest Oxekiød og drikker Øl; deraf kommer det Satte, det Solide i Characteren. Fortæl os nu lidet om din Levemaade, Kammerat! *God damn!* spise Mennesker og drikke Blod? I staae endnu paa et lavt Trin af Culturen. Her i Europa flaae vi vel ogsaa Folk levende, det forstaaer sig; men ikke paa de Maader.

WILL

til Betty.

Hvor selsomt tykkes det mig, skønne Miss!
At sidde her med Dem og Deres Fader,
Min Pleiefader i det snevre Kammer,
Jeg, som for ikke lang Tid siden iilde
Med Hiortens Flugt igiennem tykke Skov,
Brød mig en Sti, som Slangen, giennem Krattet,
Krøb høit omkring i Grenene, som Aben,
Og svømmed, som en Fisk, i Bølgerne.

TWASTLE.

Det gjøre vore Matroser ligesaa godt. Bliv Matros! det er din Bestemmelse. Det er den frieste Stand, især her i Landet, thi saasnart en Matros sætter Foden paa Landjorden, for at være bunden — vips! slæber man ham ud paa et Skib, og tvinger ham til at være fri igien. Der kan du klavre, saameget du vil. Løbe? Nei, paa et Skib kan du

ikke løbe langt, det er sandt; men saa løber Skibet
deslænger for dig. Skienk mig endnu et Glas Sect!

BETTY.

Har De tidt været i Livsfare, Will?

WILL.

Den Vilde, Betty! kiender ingen Fare,
Han leger daglig spøgende med Døden,
Som Børn med Dukketøi.

TWASTLE.

See, gjør I det?

WILL.

Tidt med min grønne Øxe —

TWASTLE.

Grønne Øxe?

Hvad Pokker! har I grønne Øxer der?

WILL.

Haard — Serpentin, troer jeg, man kalder det.

TWASTLE.

Hvi har I ikke Jern?

WILL.

Det maa De spørge

Vor Herre om.

TWASTLE.

Hvi handler I da ikke?

Saa fik I gode Vaaben, og saa kunde

I bedre slaae hverandre strax ihjel.

Jeg har en Svoger, som er Isenkræmmer;

Han sælger Spader, Knive, Leer, Plovjern,

Bradpander til at bage Pandekager,

Og mange andre krigeriske Vaaben

Af Jern, som hænge malet ganske sorte

I kunstig Orden paa hans Kramboddør.

Tro mig, den Karl, han vilde gjøre Opsigt,
I Fald han kom blandt jer. Han blev en Gud,
Han blev tilbedt, han blev en Dalai Lama.

WILL.

Man ei tilbeder Dalai Lama der.

TWASTLE.

Da har I dog et Dyr, som kaldes Lama.

WILL.

Et Faar.

TWASTLE.

Nu, ja!

WILL.

Et Faar, men ingen Gud.

TWASTLE.

Ja saa! — Men hvordan gaaer det med vor Vert?
Jeg troer, han faaer en lille Middagsluur.

WILL.

Tilgiv ham, Master Twastle! Lad ham sove!
Han har udstaaet meget, og hans Kræfter
Er svækkede. Han mangler ofte Søvn,
Gaaer mange Nætter op og ned ad Gulvet;
Og naar han sover, drømmer han, og taler
Bestandig om sin Ø.

TWASTLE.

Gud hielpe ham

For Ø, han har! Nu har en Skibscaptain
Sin Fane stukket ned i Sandet der
Med Gammelenglands Flag, og det betyder,
At den tilhører os. Ja, saadan gaaer det;
Jeg følte og et Fandens Smæk forleden:
En Bankerot, en Debitor, fordømt!
En Porterbrygger, saa solid en Mand —

Solid --- du kiender Ordet, veed dog, hvad
Solid betyder?

WILL.

Nu, jeg tænker, hvad
Der dygtigt er og grundfast.

TWASTLE.

Ganske rigtig.

Til Betty.

Jeg seer, han lægger sig dog efter Sproget. —
Og veed du nu, hvad dygtig grundfast er?

WILL.

Nu, det kan meget være, tænker jeg,
Paa høistforskiellig Viis.

TWASTLE

til Datteren.

Der tog han feil;
Men det maa man ei regne ham til Onde
I Førstningen. — Solid er Penge, Will!
Solid er Penge: hvad der eier eller
Der skaffer Penge. Som nu Porterbrygning,
Den er solid, den er Brødstudium.
Tag dig i Agt for disse Videnskaber,
Især de skønne! de er hæslige;
Det skaffer ingen Penge, men kun Ære.

Tager sig en Priis.

Saa heller omvendt dog, naar galt skal være.

BETTY.

Nu, Will! fortæl os lidt om Deres Krige
Og om de Vildes Tvedragt.

TWASTLE.

Ei! min Pige!

Det kan man forestille sig. Jeg var

Forleden ogsaa i en saadan Casus,
 En Trængsel; jeg blev trykket ganske flad
 Som Svinesylte, *sans comparaison*.
 Der var Auction ved Børsen, det var Twist.

Til Will.

Du kiender Twist?

WILL.

Ja, alt for godt desværre!
 Hos os var evig Strid og evig Tvist.

TWASTLE.

Det er en anden Sag. Jeg mener Garn,
 Utvundet Bomuldsgarn.

WILL.

Nei, Master Twastle!

Det kiender jeg slet ikke.

TWASTLE

tager ham under Hagen.

Der er meget,

Min Søn! som du ei kiender her i Verden,
 Som du maa lære. Skienk mig et Glas Sect!
 Den gode Selkirk seiler til sin Ø
 Paa Drømmens Fartøi og med dens Passatvind.

SELKIRK

i Søvn.

Den Støtte holder Hulen.

TWASTLE.

Hvad for Noget?

SELKIRK

i Søvn.

Taer jeg de Stene bort, saa falder Loftet;
 Jeg blier begravet levende.

WILL.

Han tænker

Bestandig paa sin Hule.

TWASTLE.

Hulen hører

Ei længer ham til; nu han boer til Leie
 Hos mig, høit op i Qvisten, maa betale
 Smukt, hvad han skylder, inden Faredag.
 Hvis ikke, gaaer det galt.

BETTY
 bedrøvet.

Men, kiære Fader!

Jeg beder Dem.

WILL.

Han — han betaler nok.

Han var for nogle Uger siden hos
 En Lærd med denne lille Pakke Skrifter,
 Som man har raadet os at lade trykke:
 De selsomme Begivenheder, vi
 Har levet op. Saa faae vi Penge.

TWASTLE.

Snak!

Begivenheder trykke? Narrestreger!
 Min Fætter trykker.

WILL.

Kunde han maaskee —

TWASTLE.

Cattun, men ingen Skrifter. Tryk Cattun!
 Det sættes af, blier ei Maculatur.
 Det andet Narreri har Fanden skabt.

SELKIRK
 i Søvn.

Hvor er de Mennesker? Jeg seer dem ei.
 Jeg er endnu alene — ganske ene,
 Mig ændser Ingen, kun min Will! min Will!
 Ham havde jeg — og ham har jeg endnu.

WILL.

Han elsker mig, den gode gamle Fader.
 Men jeg er bange for hans Sundhed, Betty!
 Han taler undertiden ganske vildt.
 Den stærke, hyppige Anstrengelse
 Har ældet ham før Tiden. Dette Skifte —
 Vor Fattigdom — den snevre Krog! Hvor gierne
 Vil jeg fortjene Brødet til ham, Betty!
 Men trælle for mit Brød som Tiener hos
 En fornem Herre — nei, det kan jeg ikke.
 Min Fader var en Kongesøn; min Farbroer
 Var Konge for de Vilde. Jeg vil gierne
 Ydmyge mig, en europæisk Borger
 Er meer, end Cannibalers Drot, det veed jeg;
 Men Tiener — Tiener vil jeg ikke være.

TWASTLE.

Hvorfor ei det? Saa faaer du Guldgaloner
 Om Hatten og paa Klæderne, kan spise
 Den bedste Mad, og faaer en Flaske Viin
 At gottes med om Dagen.

WILL.

Mange Tak!

Jeg drikker heller Kildevand som fri.

TWASTLE.

Det klinger smukt. — Naa, vel bekomme os!
 Nu har vi spiist, nu er det Tid at gaae.

Tager sit Glas, og raaber Selkirk i Øret:

Saa vil vi nu da drikke Vertens Skaal!

SELKIRK

vaagner.

Jeg troer, at jeg var falden lidt i Søvn.
 Tilgiv mig, Master Twastle!

TWASTLE.

I er svag;

Det er naturligt, at I falder sammen.

Nu — velbekomme! Tak for Mad! I har

Bevertet os; det skulde I ei gjort,

Det koster Penge. Her i denne By

Kan man ei gaae et Skridt foruden Penge.

Paa Themsens Bredder krybe Padder nok

Med tykke Maver; men de maae ei væltes

Paa Ryggen, som paa Sanct Ascension;

De vil ei koges i Maderaviin,

Kun fyldes med den. Her er Fugle nok

I Jomfrubuur og paa Spadseregange,

Men man tør ikke skyde dem, min Faer!

Her kan I ikke længer fælde Træer,

Thi vi har ingen, vi maae brænde Steenkul,

Og den er ogsaa dyr. Alting er dyrt.

Saa maae I spare. Verterne forstaaer

Ei Spøg: naar Leien ei betales strax

Til rette Tid, saa kastes man paa Gaden;

Det har man ofte havt Exempel paa.

See til, I kommer i et Hospital,

Det tiener eder bedst. Og Will derhenne

Med Kobberfarven og den smukke Væxt

Er skabt til Domestik med brede Tresser

Bag een og anden Ladys Stol. — Guds Fred!

Staaer op.

Nu gaaer jeg til min Dont, min Hosebod,

Og føler mig i den saa stolt en Mand,

Som Ridderen af Hosebaandet. Betty!

Hvad staaer du der og stirrer efter? Vil

Du købe Will?

BETTY

undseelig og bevæget.

Farvel da — Selkirk! Will!

WILL

med et ømt Blik.

Farvel, min skønne Miss!

TWASTLE

trækker ham til en Side.

Du ei forstaaer

At tale Sproget ret endnu, min Ven!.

Det hedder ei: »Farvel, min skønne Miss!«

Thi for det Første er hun ei din Miss,

Og for det Andet, om hun end er smuk,

Saa kommer det slet ikke Sagen ved.

Det hedder simpelt, for en anden Gangs Skyld:

»Farvel, Miss!« Har du ret forstaaet mig?

SELKIRK.

Farvel og Tak! Tak for jert Raad til mig!

Jeg lægger det paa Hierte.

TWASTLE.

Gjør I det!

Et Raad i rette Tid er Penge værd.

Gaaer med sin Datter.

SELKIRK

stirrer mørk hen for sig.

Ja, han har Ret: jeg er en Invalid —

Bestemt at mugne hen i Hospitalet.

Og du, min stakkels Will! og du maa sælge

Din Frihed i det fri Britannien.

Det havde jeg ei tænkt. Hvi blev vi ei

Hist paa vor Ø? Hvi løb vi ud af Busken,

Da vi saae Mennesker, for at befries?

Befries! Hvorfra? Udjages af vort Eden!

Hvad søgte jeg? Det elskte Fædreland.
Hvad er det egentlige Fædreland?
En Hytte, Fader, Moder, Søster, Broder,
En halv Snees Venner — og vor Barndoms Egn.
Hvor er det alt? Dødt eller reent forandret.
Halvhundred Aar har omskabt Alt, selv Sproget.
Jeg kiendte Barken hist i mine Træer
Langt bedre, end de kolde Ansigter;
Thi Træet nikked jo dog venligt til mig.
Jeg var en Konge paa min Ø, som Adam
I Paradiis. Vel fandt jeg ingen Eva,
Men heller ingen Kain blev min Sorg.
Jeg fandt en Søn, en god, en kiærlig Abel.
Hvad vilde jeg da meer?

Han omfavner Will.

WILL.

O, græd ei, Fader!

Jeg har det bedste Haab, og takker dig,
Fordi du bragte mig til Mennesker.
Det er dog skønt. Naturen er vel smuk,
Men Mennesket er dog Guds første Skabning.
Vor Ø var tom og sørgelig.

SELKIRK.

Nei, Will!

Ei sørgelig; blid — himmelsk i sin Ro —
En Kirke for Guds Almagt.

WILL.

Det er sandt,
Du kan ei more dig i denne Vrimmel,
Som jeg.

SELKIRK.

Saa morer denne Vrimmel dig?

WILL.

Den Skov af Master langs ad Themsens Bredder;
 Den Børsens Bisværm; disse Blandinger
 Af alle Nationer, alle Sprog;
 De hellige Kirker med Choralerne
 Og Præstens fromme Stemme; Parlamentet
 Med sine kiække Taler; Skuespillet
 Med sine Skiermer, Lys og Eventyr;
 Selv Kaffehuset med Aviserne;
 De raske Veddeløb, de skønne Heste;
 Lyststederne med saftigfrodigt Græs;
 Og — meer end Alt —

Standser.

SELKIRK.

Hvad, Will? hvad meer end Alt?

WILL.

Hvi skammer jeg mig? Eders skønne Qvinder!
 Jeg veed, at mine Landsmænd er Barbarer,
 Blodgierrige, glubske Dyr; men, Fader Selkirk!
 Saa har de ogsaa Dyrets Fortrin, veed du.
 Hvo negter, de er Mænd? Hvad er en slig
 Tykmavet Londons Borger med Paryk,
 Hvad er en saadan lille modens Herre
 Mod Een af vore nøgne Folk, saa glubsk
 Som Tigren i sin Kamp, saa from som Barnet
 I Fred? Men eders Qvinder —

SELKIRK

smilende.

Vore Qvinder,

Dem foretrækker du?

WILL.

De er saa hvide

Som Nattens Snee, og deres Lokker gule
 Som Maanens Straaler; deres Øine ligne
 Den klare Himmel — det er sande Engle.
 Og deres Blik og Smile smelte Hiertet
 Med Længsel, som ei Cannibalen følte,
 Der saae kun hine føre Kæmpeqvinder
 Med sorte Stirreblik, og Blodkoraller
 Omkring det brune Bryst.

SELKIRK.

Den lille Miss,
 Den smukke Betty lader til at gjøre
 Stærkt Indtryk paa min Will.

WILL.

Hun er saa frisk
 Som Vaaren, og uskyldig, mild som den.
 Hun synger som en Fugl, og ingen Rose
 I Purpur overgaaer de runde Kinder;
 Og hendes Siæl er endnu mere skøn,
 End hendes Legem.

SELKIRK.

Hvoraf veed du det?

WILL.

Vi tale ofte med hinanden.

SELKIRK.

Saa?

Og kan hun lide dig?

WILL.

Jeg veed det ei.

Jeg ønsker det. Jeg var ulykkelig,
 I Fald det ei var saa. Hun hører gierne
 Paa mine Eventyr, hun græder — smiler;
 Og naar jeg stirrer hende stivt i Øiet,

Da slaaer hun Øiet ned, og Kindens Roser
Faae mere Purpur, men hun vredes ei.

SELKIRK.

Min stakkels Will! i Fald du elsker Betty,
Da seer jeg intet Haab for dig, min Søn!
Thi du er fattig, Faderen er gierrig,
Og har bestemt en Brudgom for sin Datter
Aldeles efter sit Sind.

WILL.

Betty ægter

Ham aldrig, aldrig! Nei, det veed jeg vist.
Vel har hun Intet sagt — o, Læben taler
Kun Kløgtens Ord, men Øiet Kiærlighedens.
Hvad hjælper det, at Frygt gør Tungen stum,
Naar Blik og Smil forraade Hemligheden?

SELKIRK.

Hvor hurtig du er vorden Europæer!
Jeg i min Eensomhed er bleven sky,
Og næsten bange for hvert fremmed Ansigt.
Dog — det er sandt, Naturen skienker Gaver
Til Sydhavsøen, som til Storbritannien.
Lang Tid kan Fieldet skiule Diamanten;
Men findes den og slibes, straaler den
Med Glands, som Flinten udenfor maa savne,
Skøndt den bestandig stod i Solens Lys.

WILL.

Din Godhed for mig, Fader! overdriver.

SELKIRK.

Du elsker, du er ung. Det unge Træ
Omplantet let, det gamle taaler ei
At flyttes meer. Jeg frygter, jeg gaaer ud.

WILL.

Bedrøv mig ikke, Fader!

SELKIRK.

Hvorfor blev du

Ei end et Aar paa Øen med mig, Will?

Du havde trykket mine Øine til,

Og kunde reist, og elsket i Europa.

Nu gaaer jeg som et Udskud, som en Fremmed —

En gammel Stodder. Hist paa Øen staaer

Min Hytte tom, og venter paa sin Herre,

Som flakker uden Ly paa Londons Gader.

Nu løbe mine stakkels Lamaer

Vildt om i Krattet, og min skønne Have

Groer fuld af Ukrudt. Ikke skær jeg meer

Min Fure daglig i min Træcalender.

Min Almanak er sluttet, Will!

WILL.

O, Fader!

For Guds Skyld siig ei Sligt. Og vidste jeg,

At det var saa, du ikke kunde trives

Meer i dit Fædreland og i Europa —

See, jeg forlod det alt, og fulgte dig

Igien til dine Ørkner.

SELKIRK.

Jeg har ingen.

Man har berøvet mig min Ørken, Will!

Den er ei meer, du søger den forgieves.

En Colonie af Dybtfordærvede

Nu bygge der. Der blev jeg mere fremmed,

End selv i London. — Ofte har jeg tænkt

At gaae til Skotland, og at søge hist

Min Æt, min Barndomsegn blandt Klipperne;
Men Alt er dødt for mig, det veed jeg jo.
Her har jeg dog min Will.

WILL.

Taalmodighed!

Her kan vi ogsaa blive lykkelige.

SELKIRK.

Mit gamle brustne Anker, gode Søn!
Er giennemædt af Rust; det laae for længe
I Slud paa Stranden, duer ikke til
At fæste Hanken meer i Haabets Klippe.

Han tager sin Hat.

WILL.

Hvad vil du?

SELKIRK.

Gaae — hvad jeg saa tidt har giort
I denne Verden — en forgieves Gang.
Den lærde Herre, denne Herr Defoe —
Du veed, jeg gav ham for et halvt Aar siden
De Smaapapirer, mine Hændelser,
Uordentligt opskrevne, for mig selv
Knap læselige. Han har lovet mig
At ville giennemsee det hele Kram.
En Skipper gjorde mig det Forslag, veed du,
Jeg skulde lade mine Reiser trykke.
Her trykkes og her læses alle Slags;
Det var dog noget Eget, meente han.
Jeg føler selv, at hvis jeg kunde rigtigt
Fremstille, hvad jeg havde stridt og lidt,
Da vilde Bogen læses med Forundring,
Og more Mange. Men det er umuligt;
Jeg er en gammel ustudeert Matros,

Forstod kun maadeligt at føre Pennen,
Da jeg var yngre, meget mindre nu.
Dog, da jeg eengang er den gamle Nar,
Og ikke glemme kan mit Kongedom,
Saa var mig ogsaa Fristelsen for svar.
Jeg kunde ikke modstaae, skøndt jeg veed
Forud, den lærde Herre leer, og rækker
Mig mine Stumper spottende tilbage.

WILL.

Det skal du ikke sige. Jeg har hørt,
En god Skribent behøver altid ei
At være just saa lærd. Har du et Hierte,
Forstand, og noget Vigtigt at fortælle,
Saa giver nok Fortællingen sig selv.

SELKIRK.

Det er ei langt herfra; det er en Gang.
Hvad har jeg Andet nu at foretage?
Giv mig min Overkiøle! Det er køligt,
Og jeg var vant til mine lodne Skind,
Hvor Solen brændte stærkere.

WILL

hielper ham.

Du kan ei

Faae Klæder nok; mig er de kun i Veien.

SELKIRK.

Du løb omkring i kraftig Nøgenhed.
Saa gaaer det, Will! thi Sommeren behøver
Ei Klædebon: den er en heftig Yngling,
Som svømmer om og køler sig i Floden.
Den gamle Vinter sidder som en Gubbe
Med Hætten over Hovedet, og varmer

Ved Arnens Lue sine stive Fingre,
Men Arnen mangler mig.

WILL.

Den faaer du nok.

SELKIRK.

Ja ja, den sikke, lune, hvor jeg ikke
Kan siges op til nogen Faredag.

De gaae.

DEFOES VÆRELSE.

En Mængde Baller Papir staae opstablede i Baggrunden.

DEFOE. AGATHE.

AGATHE.

Nu har jeg aldrig seet! Men hvad vil Herren
Da med den grumme Hoben Trykpapir?

DEFOE.

Naa, veed Hun ikke det endnu? Det er jo
Min Bog — min Robinson.

AGATHE.

Hvad? er det muligt?

Har Herren skrevet alt det?

DEFOE.

Synes Hun

Nu ikke, jeg er flittig?

AGATHE.

Ih, min Gud!

Naar har da Herren skrevet det?

DEFOE.

Hun seer jo,

Jeg skriver daglig.

AGATHE.

Men en saadan Mængde!

DEFOE.

Det svulmer ud i Trykken, maa Hun vide.
Har Hun ei ogsaa mærket Sligt, hvergang
Hun koger Grød og Ærter i sin Gryde?

Han giver hende en Bog.

Maa jeg opvarte med et Exemplar?

AGATHE

neier.

Ak, Jemini! jeg takker, gode Herre!
Ha, nu forstaaer jeg det: det er den smukke
Historie om ham, den stakkels Diævel —
Paa Øen, hvad han hed —

DEFOE.

Robinson Crusoe.

AGATHE.

Ja, ganske rigtig. Troer da Herren ogsaa,
At jeg og Jenny, vi kan læse denne
Begivenhed, og mon den ikke gaaer
For meget over vore Fatteevner?

DEFOE.

Enhver kan læse den, Enhver kan mores,
Den Kloge, den Enfoldige, Lærd, Læg.
Det er just Sagen. Blier det saadan ved,
Saa er min Lykke giort; jeg blier om kort Tid
En Mand paa mine tyve tusind Pund.

AGATHE.

Nu har jeg aldrig seet! Blot for en Bog,
En Fabel, en Fortælling, en Roman?
Hvis det var Mad, Plumbudding eller Smør;
Hvis det var Tøi, som Strømper, Klæde, Lærred;

Hvis det var Kage, Syltetøi, Liqueur —
 Ja, du min Gud! det trænger Alle til,
 Det er reelt, det Nytte gjør i Staten.
 Men —

DEFOE.

Skienk et Glas Madera!

AGATHE.

Herren drak alt

Sit Morgenglas, da han gik ud.

DEFOE.

Da Capo!

Man maa dog drikke Lykkens Skaal, Agathe!

Agathe skienker,* han drikker.

AGATHE.

Lad mig nu see, at Herren skønner paa,
 Han har det godt.

DEFOE.

Ja, ja! det skal jeg nok.

AGATHE.

Man Maade holde maa med Glæden.

DEFOE.

Rigtig!

Og naar man trænger til Paamindelser,
 Laer man Agathe kalde.

AGATHE.

Sandhed hører

Man ikke gierne.

DEFOE

tager i sin Lomme.

Jeg maa dog betale

Moralen.

Giver hende Penge.

AGATHE.

Gud — Guineer!

DEFOE.

Kiøb Sig nu
En Søndagskiol, som Hun kan stadse med,
Hvergang Hun gaaer i Kirke.

AGATHE.

Nu, man maa
Dog sige, hvad man vil: De har et Hierte —

DEFOE.

Som Guld. Ei sandt? Nu ned med Sig i Kiøkneth!

AGATHE

sagte.

Nu skal jeg, sandt for Herren, ogsaa købe
Ham Agerhøns, det er hans Liv, det veed jeg.

Neier.

Jeg takker, og recommenderer mig.

Gaaer.

DEFOE.

Mig selv det forekommer som en Drøm:
Defoe — jeg Robinsons Forfatter? Ha,
I hvert et Huus man læser Robinson.
Jeg seer den unge Lady med sit Guldhaar,
Hun støtter Hov'det paa den runde Arm,
Og sluger Bogen med de store Øine.
Den gamle Kiøbmand sidder i Comptoiret,
Høit paa sin Stol, sin Skriveræsel, læser
Om Øen hist, og glemmer Contrabogen.
Den lille Miss og hendes Elsker tænke
Paa Fredag, paa de Vilde, studse, mores,
Og glemme reent det sukkersøde Maanskin.
Selv Drengen paa sin Skammel seer opmærksom
Paa Bedstemoer, der snøvler ved sin Brille.
I Windsor læser man min Bog med Guldsnit,
Og Tiggeren paa Tærsklen sidder med

Et lurvet Exemplar, som han har laant.
Den Lærde glemmer sine Folianter
For min Octav, og nødes til at rose,
Hvad han foragte vil. Det er dog herligt,
At virke saadan paa en heel Nation!

Efter et Ophold.

Men — men, Defoe! — Ha, den forhadte Tanke!
Og hvis det blier bekiendt og kommer ud,
Vil man ei troe, at Intet hører dig til?
Thi saa er Mennesket: han falder fra
Den ene Yderlighed til den anden,
Foragter let, hvad nys han har forgudet.

Han tager en lille Pakke frem.

Den gamle Sømands Ord var kun et Chaos,
Hvoraf jeg skabte mig min Digterverden.
Og dog — dog, kan jeg negte? meget er der,
Som jeg har skrevet ud, og vel benyttet.
Den hele første tryllende Idee! —
Saa gik det stedse. Har ei Shakespeare taget
Sit Stof af Eventyr? Ha, jeg tør vedde,
Cervantes fandt en Don Quixote i Mancha.
Men Ingen veed det; og hvad Ingen veed,
Fordunkler ikke Skialdens Glands. Og hvis —

Grubler.

Hvorfor ei? — Hvad har Selkirk vel for Nytte,
Hvad Ære af det, hvis det blev bekiendt?
Ja — han maa bort og tie. Jeg vil skienke
Ham et anstændigt Ophold; han skal boe
Paa Landet, paa min lille Høi, men tie
Som Muldvarp i sin Tue.

Det banker.

DEFOE

farer sammen.

Ha, hvem banker?

Hvis det var ham —

Høit.

Kom ind!

SELKIRK træder ind.

DEFOE

sagte.

Ja, ved Apollo

Frisk, gamle Synder! spil din Rolle vel.

SELKIRK

beskeden.

Jeg gaaer dog ikke feil? Forlad mig, taler

Jeg her med Herr Defoe?

DEFOE

med et paataget rask Væsen.

Ja, ganske rigtig.

Ah — Master Selkirk! er det jer? Velkommen!

Jeg kiendte jer ei strax igien.

SELKIRK.

Det troer jeg;

Det er heel rimeligt. Mit slette Skrog

Er næsten hugget op til Vrag, fra sidst.

I veed, paa Wappings Kaffehuus —

DEFOE.

Ja, rigtig!

I gav mig der en lille Pakke Skrifter

At giennemsee —

SELKIRK

undseelig.

Tilgiv, min lærde Herre!

En Mand i mine Aar, af Nøden avet,

Mindst burde dadles for Forfænglighed;

Men det var heller ei den Orm, som stak:
 Oprigtig talt, det var Nødlidenhedens.
 Og midt i Havsnød, griber Haanden, veed I,
 Den mindste Planke, skjøndt den ei kan bære.

DEFOE

betragter ham opmærksomt.

I er beskeden.

SELKIRK

godtroende.

Ikke sandt, det duer

Ei noget? det er Lapperi?

DEFOE

forlegen.

Nu, Kiære!

Det siger jeg just ei. Hvis I forstod
 At føre Pennen — eders Hændelser
 Er egne — jeg vil ikke sige dermed
 Just ganske nye, og aldrig hørte før —

SELKIRK.

Naar jeg undtager Will, min Pleiesøn,
 Og mig, har aldrig jeg om Nogen hørt,
 Som leved flere Aar i Eensomheden
 Paa slig en øde Ø.

DEFOE

hurtig.

Jo, Selkirk! jo!

I Fald I havde Læsning, mindtes I
 Vel fleer Exempler. For tre tusind Aar
 Var Philoctet alt slig en Enebygger:
 Han boede i en fugtig Klippehule,
 Han gik paa Jagt, og fældte Dyr med Pile,
 Indtil der kom et Skib og frelste ham.

SELKIRK

forundret.

Tre tusind Aar? Min Tro, det er en lang Tid!
Og veed man Ingen mellem Philoctet
Og Selkirk, saa beviser det for os,
At Hændelsen er sielden.

DEFOE.

Det er sandt.

Og more gjør den, blot som Hændelse;
Det vil jeg ogsaa tilstaae — gierne tilstaae.
Det Vigtigste: Udviklingen, den Maade,
Hvorpaa hvert Træk er stillet frem og malt,
Hvorved man sættes, saa at sige, ind
I sligt et Liv, og selv oplever det;
Det mangler eders lille Dagbog ganske.

SELKIRK.

Ak, Gud! det veed jeg nok. Jeg har, som sagt,
Aldeles ingen høie Tanker om den.

Min Mening var, om ei den kunde bruges
Som Stof maaskee, som raat Material?

DEFOE.

Det traf saa meget heldigere, Selkirk!
Da jeg i lang Tid alt har haft en slig
Idee, før I kom.

SELKIRK.

Virkelig, min Herre?

DEFOE.

En lignende; ei ganske saa, forstaaer sig.
Og jeg vil ærligt tilstaae: eders Dagbog
Gav mig Anledning til adskillige Træk.

SELKIRK.

Saa har I dog benyttet mine Hefter?

DEFOE.

Ja — for at bruge Lignelse, som I:
Liig Fabrikanten, der sin Bomuld tog
Af Træet, spandt, og væved det til Klæde.

SELKIRK.

Det tvivler jeg ei om. Hvad har I kaldet
Den Bog?

Begierlig.

O, har I ei et Exemplar?
Hvad koster Bogen? Jeg maa læse den.
Er det om Een, som leved paa en Ø,
En ubeboet Ø?

DEFOE.

Som Philoctet

Og I; ja, ganske rigtig. — Bogen har jeg
Ei her endnu. I faaer et Exemplar
Smukt bundet ind, saasnart det kommer fra
Bogbinderen. — Hvad nu jeg vilde sige —
Mit Værk er færdigt; alle Kiendere
Berømme Bogen; den fornøier Alle;
Man ynder meget min Fremstillingsmaade,
Ei Fablen at forglemme, som tildeels
Jeg skylder eder, men dog meest mig selv.
Nu altsaa — jeg vil høste Fordeel af den,
Og det er billigt, at I faaer en Part.
See — tyve Miil fra London, ved en Skov
Har jeg et lille Sted, min gode Selkirk!
Med Have til. Der boede jeg tilforn.
Nu agter jeg at købe mig en Gaard
I Londons Nærhed. I skal boe i Hytten.
Den hører eder til, imens I lever,

Og jeg vil aarlig skienke jer endnu
Halvhundred Pund. Er I fornøiet dermed?

SELKIRK

folder sine Hænder.

Halvhundred Pund om Aaret, og et Huus
Paa Landet ved en deilig Skov?

DEFOE.

Nu, Selkirk!

Troer I jer saa betalt?

SELKIRK.

Betalt, min Herre?

Giør mig ei skamfuld, kald ei eders Gave
Betaling, giv ei eders Høimod Skin
Af Skyldighed!

DEFOE

rørt.

I er for nøisom, Selkirk!

Ved Gud, det har I ærlig, vel fortient!

SELKIRK

glad.

Saa kan jeg leve mine sidste Dage
Frit i Naturen, uden Næringssorg!

DEFOE.

Det kan I; og saafremt I mangler Noget,
Siig det til mig, saa skal jeg hielpe jer.

SELKIRK

griber efter hans Haand.

Uegennyttige, høimodige Mand?

DEFOE

trækker Haanden skamfuld tilbage.

Kald mig ei saa! det ei tilkommer mig.

SELKIRK.

Fortiener ikke slig Velgierning Tak?

DEFOE
fatter sig.

Alt, hvad jeg nu forlanger, er kun dette:
I finder eders Skrift betalt, ei sandt?
I er fornøiet?

SELKIRK.

Var jeg Glæde værd,
I Fald jeg ikke var det?

DEFOE
gaaer til Skriverbordet, og tager et Blad Papir frem.
Nu velan!

Saa underskriv mig disse Linier:
Beviis for at I solgte Manuscriptet
Til mig, og at det nu er ganske mit.

SELKIRK.

Men bruger I min gamle Dagbog meer?

DEFOE.

Aldeles ikke.

SELKIRK.

O, min gode Herre!

Saa giv mig den igien. Jeg har den kiær,
Den er min Siæls Fortrolige, den fulgte
Mig stedse paa min Vandring; hver en Tanke
Har jeg meddeelt den, som et Vennebryst.
For alle Andre er den kun et Intet,
For mig en Skat.

DEFOE.

Det gjør mig ondt, at jeg
Maa afslaae eder den beskedne Bøn.
Det har sin Aarsag. Er vi enige,
Saa hører Bogen mig til.

SELKIRK.

Kiære Herre!

Bliv ikke vred. Kan det ei Andet være,
Saa maa jeg skilles fra min gamle Ven.
Det er ei første Gang, jeg skilles fra
Det Vanlige, det Kiære. Som I vil!

DEFOE

ringer paa Agathe.

Giv mig et Fyrfad ind med Gløder strax,
Og sæt det i Kaminen!

Til Selkirk.

For at I

Skal see, det er ei Lyst til meer at bruge
De gamle Hefter, vil vi brænde dem
I Begges Overværelse.

SELKIRK

sukker.

Ja ja!

DEFOE.

Og endnu Eet: her maa I love mig,
At I vil aldrig yttre jer for Nogen
Om denne Sag; om hvad I solgte mig.
Seer I, jeg skal forklare eder Grunden:
Jeg Fiender har, som gnave paa min Roes,
Og see sig magre paa min trinde Velstand;
Fik de en saadan Anecdote at høre,
Saa vilde Klaffertandens hundred Tunger
Udsprede snart de latterligste Rygter.

SELKIRK.

Ja ja! det kan jeg ganske godt begribe.
Og helligt sværger jeg ved den Algode,
Som rørte eders Sind, og gav jer Lyst
Til at formilde Gubbens sidste Dage:
Jeg tier, og skal være taus som Graven.

AGATHE har sat Fyrfadet i Kaminen, og er gaaet igien.

DEFOE.

Det er mig nok.

Kaster Papirerne paa Ilden.

Og dermed vie vi

De tomme Straae til Evighedens Flamme.

SELKIRK

seer paa Ilden, og tørrer sine Øine.

Hvor hurtigt lue de! Hvor heftigt svinge

De deres røde Vinger, og forsvinde!

DEFOE

giver ham Penge.

Tag denne Hielp, min Gubbe! for det Første,

Gaa hiem og vederqvæg dig, drik min Skaal.

SELKIRK

trykker hans Haand.

Det skal jeg. Tak!

Ved sig selv, stirrende i Kaminen.

Der svandt det sidste Glimt.

Dog, nei! Erindringen staaer i mit Bryst

Med dybe, uforkrænkelige Runer;

Og den skal ei forgaae, og ei forsvinde,

Før Siælen svinger sine lette Vinger

Af Støvets Aske.

Til Defoe.

Nu — Farvel, min Herre!

Gaaer.

DEFOE

stirrer bevæget hen; efter en kort Taushed.

Hvad er jeg nu mod ham? — Ærgierrighed!

Dit Vaaben er Forfængeligheds Taage —

Og du vil kæmpe mod Samvittigheden.

Han holder Haanden for Panden.

ET BUD

kommer med et Brev.

Et Brev, Sir! fra Sir Robert Edgarson.

DEFOE hører ikke.

BUDET.

Et Brev, Sir! fra Sir Robert Edgarson.

DEFOE

forvirret.

Hvad? Fra Sir Robert Edgarson?

BUDET.

Ja, Sir!

DEFOE.

Behøver Brevet Svar?

BUDET.

Jeg veed det ei.

DEFOE

bryder det, og læser:

Min Herre!

Med stor Fornøielse har jeg læst Deres Robinson Crusoe, der saavel fra Opfindelsens, som den naive, godhiertige Fremstillings Side er fortræffelig. Da jeg nu er meget for at yde Hver Sit, og aldrig har Ro, før jeg har betalt min Gield, saa tillad, at jeg ret takker Dem her for Nydelsen af Deres skønne Værk! Jeg ønsker meget Deres Bekiendtskab; men Alt maa have en Anledning; af en blot høflig, formelig Visit kommer der lidet. For en saadan Anledning har Skiebnen sørget: Man har indbudet mig i Eftermiddag til en saa kaldet literair Thee, og tilladt mig at medtage en Giest. Har De Lyst til at komme med incognito, saa er det herligt. Jeg veed, at Ingen kiender Dem; man vil kritisere Deres Robinson, og det vil give en lystig Scene. Jeg haaber, De har allerede hærdet Dem mod Misundelsens, Uvidenhedens og Forfængelighedens Domme, som den

udmærkede Mand aldrig kan undgaae. Tillad altsaa, at jeg henter Dem Klokken syv!

Efter at have læst Brevet.

Vel — hils din Herre, siig, jeg takker skyldigst!
Jeg henter ham.

BUDET.

Vel, Herre!

DEFOE.

Beed ham venligst
Undskyld mig, at ei jeg svarer skriftligt.

BUDET.

Godt, Herre! Det skal blive vel besørget. Gaaer.

DEFOE

stirrer i Brevet.

»Godhiertig« — »yde Hver Sit« — »har ei Ro,
Før jeg har afbetalt min Gield« —

Gnider sig paa Panden.

Hm, hm!

Læser igien:

»Har hærdet Dem imod Misundelsens,
Forfængeligheds Domme« —

Han lader Brevet synke.

Nemesis!

Det er for tidligt. Eller — kommer du,
Min Genius! og varsler mig i Tide?

Han gaaer hen til Kaminen.

Selv Ilden viste meer Medlidenhed,
End jeg har viist ham. Kun en ringe Del
Er brændt af gamle Selkirks Manuskript.
Ved Gud! ja jeg vil redde Levningen.

Han tager det ud.

Victoria! det Meste reddet. Vel,
Jeg redder ogsaa min Samvittighed.

Gaaer.

ANDEN ACT.

WAPPINGS KAFFEHUS.

MASTER CRAB. MISTRESS CRAB.

MRS. CRAB.

Saadan er det, og saadan maa det være.

MR. CRAB.

Du skal see, hvad der kommer ud af, Kone!

MRS. CRAB.

Hvorfor muler du, Mr. Crab? Giv dig tilfreds! Æren er heller ikke at foragte. Du har nu Penge nok. Du har ægtet et honnet Fruentimmer, og maa finde dig i skikkeligt Compagnie.

MR. CRAB.

Er det skikkeligt? Disse skønne Aander skien-des og klamres jo tidt værre, end Matroser.

MRS. CRAB.

Det har ingen Nød nu, siden vi have faaet Sir Robert Edgarson til Æresmedlem.

MR. CRAB.

Jeg frygter, du bringer mig i Ulykke med denne literaire Thee. Den skiller mig ved mine øvrige Giester.

MRS. CRAB.

Det skikker sig heller ikke meer for dig at holde Kaffehuus, Mr. Crab! Din Krambod bringer dig den største Fordeel.

MR. CRAB.

Man maa altid i det mindste kiøre med to Hiul under sin Vogn. Det er en daarlig Befordring, at age med Hiulbør.

MRS. CRAB.

Giør, hvad du vil, og lad mig ligesaa! Du har jo selv engang været med at stifte en Klub; har du glemt det?

MR. CRAB.

Min gamle Toskillingsklub? Ja, det var en anden Sag: der kom ikke Andre end ordentlige Borgermænd, og der gik Alting punktligt efter Lovene.

MRS. CRAB.

Om jeg mindes ret, hænge Lovene klistrede paa et stivt Pap endnu bag Skabet derhenne. Tag dem frem engang, og lad os høre! Maaskee kunde de være til Nytte for vort Selskab.

MR. CRAB

tager det frem.

Med adskillige Modificationer efter Omstændighederne, troer jeg, de ikke vilde være uefne.

Han puster Støv af Pappet.

MRS. CRAB.

Lad den Blæsen være! Du puster mig Støvet i Øinene. Du giør mig blind.

MR. CRAB.

Lydigheden mod Lovene maa altid være blind, mit Barn!

MRS. CRAB.

Nu, lad høre!

MR. CRAB.

Primo: Hvert Lem betaler to Skilling i Indtrædelsespenge.

MRS. CRAB.

Hvor meget er det for hele Kroppen?

MR. CRAB.

Secundo: Hvert Medlem skal stoppe sin Pibe af sin egen Tobaks-Pung.

MRS. CRAB.

Videre!

MR. CRAB.

Dersom noget Medlem befindes fraværende, erlægge han to Skilling; uden saa er, at han er syg, eller kastet i Fængsel.

MRS. CRAB.

Det er lovligt Forfald.

MR. CRAB.

Dersom Nogen sværger eller bander, da har hans Nabo Lov til at give ham et Ørfigen.

MRS. CRAB.

For en Ordens Skyld.

MR. CRAB.

Dersom Nogen fortæller Historier i Klubben og lyver, betale han en Halvskilling for hver tredie Løgn.

MRS. CRAB.

Denne Lov er ikke saa let i sin Udførelse, som moralsk i sin Bevæggrund.

MR. CRAB.

Kommer nogen Hustru for at lede sin Mand hjem, da maa hun ikke komme ind; men han maa tale med hende uden for Døren.

MRS. CRAB.

Hvilket Chevalerie!

MR. CRAB.

Skielder Een den Anden for Hanrei, da excluderes han af Klubben med de fleste Stemmer.

MRS. CRAB.

Esprit de corps!

MR. CRAB.

Ingen maa lade sine Klæder, Sko eller Støvler sye hos Andre, end Klubbens Brødre.

MRS. CRAB.

Frihed og Liighed!

MR. CRAB.

Enhver Trompeter og Pauker er musicerende Medlem.

MRS. CRAB.

Hvem er da Tilhørere?

MR. CRAB.

Ingen Tremarksmand er i Stand til at blive Medlem eller Æresmedlem af Klubben. — Der er de allesammen.

MRS. CRAB.

De burde graves i Kobberplader.

MR. CRAB.

Ja, hør nu, Kone! jeg vil ikke disputere videre med dig. For mig maa du drikke Thee med hvem dig lyster; og om det nu er bruun, grøn eller literair Thee, det er mig det Samme. Den literaire Klub finder jeg mig i, kun at det ikke udarter til literaire *tête à tête*'r.

MRS. CRAB.

Hvad seer du mig an for?

MR. CRAB.

For et Fruentimmer, Hoster. der har været Kammerjomfru Hoster. hos Mistress Quickly. — Du har faaet Smag paa Læsning — lad saa være! Det var ikke derfor, jeg tog dig. Det var ikke din Siæl, jeg forgabede mig i; thi den var usynlig, og jeg køber ikke Katten i Sækken. Men du havde en god corporlig Dannelse, du var ung og smuk —

MRS. CRAB.

Det er jeg endnu.

MR. CRAB.

Penge havde du ikke mange af.

MRS. CRAB.

Havde jeg ellers taget dig?

MR. CRAB.

See nu — der er min Søn, din Stedsøn, Peder Crab, som du veed.

MRS. CRAB.

Jeg har sat ham i Skole hos Magister Romanus, og han kan allerede paa staaende Fod oversætte alt det Latin, Magisteren taler.

MR. CRAB.

Ja, det er ret godt; men nu maa han ogsaa lære Kræmmerlatin.

MRS. CRAB.

Hvad vil det sige?

MR. CRAB.

Af det andet Latin kan han ikke leve.

MRS. CRAB.

Da har dog Magister Romanus levet deraf i halvfjerdsindstyve Aar.

MR. CRAB.

Som Pebersvend. Men min Søn skal gifte sig og trives. Han er den Eneste af min Stamme paa Sværdsiden, han maa forplante Familien.

MRS. CRAB.

Send ham først som Student til Oxford!

MR. CRAB.

Nei, nu skal han være Svend til Efteraaret, og staae i min Hosebod.

MRS. CRAB.

Du vil dog ikke —

MR. CRAB.

Du veed, Master Twastle, Hosekræmmeren paa det andet Hjørne, og jeg vare lang Tid dødelige Fiender.

MRS. CRAB.

Nu, jeg vil haabe, I ere saa endnu?

MR. CRAB.

Ikke meer. Vore Hierter bleve smeltede i Overgaars ved en Flaske Porter. Vi have besluttet at stifte Fred, at slaae os i Compagnie. Saa er den Ene ikke længer den Anden en Torn i Øiet. Og til den Ende ville vi gifte vore Børn sammen.

MRS. CRAB.

Eders Børn? Ja, Peter maa du nok kalde Barn; men den smukke Betty er langt fra at være Barn længer, og du forregner dig, hvis du troer, hun gifter sig med en Dreng.

MR. CRAB.

Men jeg siger dig jo, han skal være Svend med det Første. Lærebrevet er allerede skrevet og malet paa fiint Pergament.

MRS. CRAB.

Et Lærebrev er intet Kiærlighedsbrev, Mr. Crab!

MR. CRAB.

Naa, saa gaaer jeg da hen til Mr. Twastle, og bringer Sagen i Rigtighed, siden jeg nu har raadført mig med dig, og vi ere enige.

MRS. CRAB.

Ja vist! saa enige, som muligt.

MR. CRAB.

Meer kan man ikke forlange. Farvel!

MRS. CRAB.

Mistress Quickly har bedet mig følge ud med paa Landet i Morgen til hendes Broder Sir Robert. Du har dog Intet derimod?

MR. CRAB.

Aldeles ikke. Sir Robert Edgarson' er en fornem Mand, en velhavende Mand, en smuk Mand, en rig Mand, en meget rig Mand. Det er en Mand, som jeg har al Agtelse for. Spiser du med Herskabet?

MRS. CRAB.

Jeg spiser med Børnene. Stille! der kommer Master Andrews, Odedigteren.

MR. CRAB
afsides.

Paa ham er jeg ikke jaloux. Han seer ud, som han levede af Maanskin.

HERR ANDREWS kommer.

ANDREWS
høit travende.

Hil dig, du ædle britiske Venneviv!

MR. CRAB
sagte.

Hvad Pokker, er du Duus med ham, Kone?

- MRS. CRAB

ligesaa.

Ivre dig ikke, Mr. Crab! Det er som Digter,
han taler. Han dutter mig kun Poesien paa.

ANDREWS

til Mr. Crab.

Hil dig, viinbegeistrede Bacchus, ægte
Søn af Semele!

MR. CRAB.

Min Herre! jeg er en ægte Søn, saa vidt er
Deres Poesie intet Digt; men jeg hedder Crab, og
ikke Bacchus, og min salig Moder hedde Mette og
ikke Mele.

MRS. CRAB.

Undskyld min Mands Uvidenhed, Sir! han er
ikke opdraget i den poetiske Religion.

MR. CRAB.

Nei, jeg er hverken poetisk eller catholsk.

MRS. CRAB.

Hans Opdragelse er forsømt af Naturen, men
ved min Omgang har der dog udviklet sig adskillige
Evner, som forhøi slumrede.

ANDREWS.

Hvorhen du gaaer, triveligt-rødmende
Gut med det rigt-bukkelomkrandste Haar!
Møde dig smaae Luftamoriner,
Viftende Køling til Purpurkinden.

MR. CRAB

bukker.

Mangfoldig Tak! Skyldigste Tiener! Min Kone
er nok saa god at svare Dem.

Gaaer.

ANDREWS

leer.

Den gode Mand! — Tilgiv, Mistress! at jeg spøjte lidt med Deres Ægtefælle.

MRS. CRAB.

Siger Intet, Sir! Man ryger jo med Røgelse for Myg, og Spidsborgere forjager man med idealske Forestillinger.

ANDREWS.

Fortræffeligt, Mistress! Jeg skal hilse fra Magister Romanus, fra Philosopherne Aristus og Gryphius; de skulle alle have den Ære at indfinde sig om lidt.

MRS. CRAB.

De vise mig en stor Godhed.

ANDREWS.

Der kommer Deres anden Marechal, smukke Mistress! Herr Joseph.

HERR JOSEPH kommer.

JOSEPH.

God Dag, Mistress! Deres Tiener, Sir!

MRS. CRAB.

Hvad fattes Dem, Sir? Mig tykkes, De seer mere bleg ud, end sædvanlig.

JOSEPH.

Jeg har haft en Ærgrelse. Turde jeg ikke udbede mig et lille Stykke Sukker med et Par styrkende Draaber? De pleier at have dem ved Haanden.

MRS. CRAB.

Med Fornøielse.

Hun tager et Stykke Sukker, holder Draaber derpaa, og giver ham det.

ANDREWS.

Hvorledes, Herr Joseph? Har igien et mislykket Forsøg hos een eller anden Deilighed —

JOSEPH.

Ei! hvad? det er jeg saa vant til. Det er jo netop Vand paa min Mølle. Hvorledes skulde jeg leve og trives som Elegiker, hvis jeg ikke daglig og natlig havde Anledning til Graad og Drøvelse?

MRS. CRAB.

Apropos! Sir Robert Edgarson kommer dog ogsaa?

JOSEPH.

Han har lovet det.

ANDREWS.

Ei! Mistress! hvad vil De med Sir Robert her? Han hører aldeles ikke til vort Coterie.

JOSEPH.

Det er vel sandt; men saa er Sir Robert igien en rig, en fornem Mand. Det giver vort Selskab en Relief.

MRS. CRAB.

Naturligviis. Men, mine Herrer! glemmer ikke, hvad De vilde sige — jeg har læst en Bog i disse Dage, som jeg rigtig synes er grumme net; men det forstaaer sig, jeg underkaster gierne min Mening Deres kyndigere og indsigtsfuldere Dom. Men skulde den ikke due noget, som jeg gierne troer, hvis De paastaae det, saa gjør det mig ondt; thi jeg vil tilstaae oprigtigt, den har moret mig meget.

ANDREWS.

Maa jeg spørge om Bogens Titel?

MRS. CRAB.

Den hedder Robinson Crusoe.

ANDREWS.

Er det et dramatisk, episk, eller lyrisk Digt?

MRS. CRAB.

Det er intet Digt; den er skreven i Prosa.

ANDREWS.

Er det et historisk, philosophisk Værk, eller en Reisebeskrivelse?

MRS. CRAB.

Det er en Reisebeskrivelse.

ANDREWS.

Ja, saa sorterer den ikke under mit Forum. Jeg giver mig kun af med Poesie, og i Poesien fornemmelig med lyrisk Poesie, og i lyrisk Poesie fornemmelig med Oden.

JOSEPH.

Ei! Herr Andrews! det er jo netop den Bog, jeg har havt min Ærgrelse over. Jeg var just oppe hos Boghandleren Powell, for at høre hans endelige Resultat, om han vilde forlægge mine Elegier eller ei; var der ikke en Renden og en Trængsel efter denne Robinson, som ved en Bagerdør om Morgenens Klokken syv!

ANDREWS.

Nei, virkelig? Hvad er da det for en Robinson?

JOSEPH.

En Roman, skrevet af et ganske uliterairt, obscourt Menneske: en vis Defoe, som i sin Ungdom har været Strømpehandler, forfattet adskillige Folkeskrifter, været af Oppositionspartiet, ærgret Ministeriet, endelig

forløbet sig saa vidt, at han gjorde Udfald paa nogle Kirkeskikke, hvorved han da fik sin Løn, og blev sat i Gabestokken. Men ogsaa denne Straf taalte han med fræk Stolthed, og skrev en Ode over Gabestokken: at den nu var adlet ved ham, siden et ungt Menneske kunde sættes deri for en literair Ubesindigheds Skyld.

ANDREWS.

En Ode? Den maa jeg see. Den hører til mit Fag.

MRS. CRAB.

Hvorledes? Et Menneske, som har staaet i Gabestokken, er Forfatter til Robinson Crusoe?

JOSEPH.

Paa min Ære!

MRS. CRAB.

O, mine Herrer! saa beder jeg dem venskabeligst undskylde, at jeg har moret mig over Bogen.

JOSEPH.

Bedste Mistress! vær De rolig, det bliver mellem os.

ARISTUS og GRYPHIUS komme ind i Klammeri, og begive sig hen i Forgrunden, uden at hilse eller agte de Andre.

ARISTUS

med et arrogant paataget Phlegma.

Jeg bliver ved min Paastand: Krig! ellers duer det ikke. Kræfterne slappes, Modet svinder, Tænkemaaden bliver smaalig, Geniet indsnerpes. Er ikke Livet Giæring? Have vi Viin uden Giæring? Øl? Brød? Kun et dygtigt Had udvikler Kiærlighed. Falder ikke de fleste Blomster af Træerne? Vilde ikke Pest, Armod, Feighed være Følgen af for mange Mennesker? Krig altsaa! Legemet maa aarelades. Ellers døe vi, af lutter Lyst til Livet, den skiændigste Død.

GRYPHIUS

skraaler hidsig.

Du har Uret, min søde Broer! Hvad skal vi leve for, naar vi slaae hinanden ihjel strax igien? Hvad hjælper da al Religion, Moral, Videnskab? Er ikke vor Bestræbelse Harmonie? Maa Dissonantsen ikke opløses engang, for Satan? Skal vi bestandig slutte Concerten med en lille Second; med en Indlednings-tone til den Grundaccord, som aldrig klinger? Nei, min Broder! nei! Det er bestialske, naar Mennesket som et vildt Dyr fnyser mod sine Medmennesker.

ARISTUS.

Uden Krig bliver Mennesket en Spidsborger, en egennyttig Slubbet uden Forstand og Hierte.

GRYPHIUS.

Uden Fred bliver han et glubende Fæ, som æder de Andre Hiertet ud af Livet. Hvem har givet os Lov til at slaae hinanden ihjel?

ARISTUS.

Hvem har givet os Lov til at lade hinanden leve?

GRYPHIUS.

Jeg siger endnu en Gang: Alting med det Gode! Formaninger, Taler, Opmuntringer, Flidsbelønninger.

ARISTUS.

Jeg siger endnu en Gang: Alting med det Onde! Galger, Steiler, Pinebænke, Gabestokke.

GRYPHIUS

skraaler ude af sig selv.

Det er lumpne, nederdrægtige Instrumenter. Med Sagtmodighed, med Fornuft og Besindighed skal vi virke; ellers ere vi nogle Kiæltringer.

ARISTUS
kold.

Du vil dog ikke sige dermed, at jeg er en Kiæltring?

GRYPHIUS.

Naar man slaaer iblandt en Flok Hunde, den man rammer, den tuder.

ARISTUS.

Du er en uforskammet Knegt, min søde Broer! — Men tys! Han opdager Mrs. Crab og de Andre. I Disputens Interesse lægge vi ikke Mærke til, at vi alt ere komne op ad Trappen ind i Stuen. Der sidder jo Madamen.

Han blinker til Gryphius.

GRYPHIUS
som før.

Det er mig det Samme, hvem Satan der sidder. Jeg siger nu, som før: Skaansomhed! Selvtvang! Overbærelse! Humanitet! Tage Alting op i den bedste Mening! Det er vort Kald. Og den, der postulerer det Modsatte, er en Æsel.

ARISTUS.

Du forløber dig, min søde Broer! Fat dig! Tys! Skikker Sligt sig for os som Philosopher? Nei, jeg bliver ved min Paastand: Lad det gaae til det Yderste! De barbariske Tider ere de bedste. Hugge rask ind paa hinanden strax, det er homerisk, det er det Sande. Men derfor kan vi jo være lige gode Venner. Det er jo kun Meninger; hvad komme Meninger Personligheden ved?

GRYPHIUS.

En Person uden rigtige Meninger er det Samme, som et Brillefutteral uden Briller.

MRS. CRAB.

Men hvad er det, mine Herrer? Hvad er det?

ARISTUS.

O, det er Ingenting, min Dyrebare! Det var en lille Disputats om Krig og Fred, som min Ven Gryphius og jeg repeteerte med hinanden.

De sætte sig.

ANDREWS.

Der hører jeg paa Gangen, at Herr Romanus kommer med Peter Crab.

MRS. CRAB.

Mine Herrer! jeg er Dem uendelig forbunden, at De gjør mit Huus den Ære med Deres Selskab, og bidrage til at cultivere mig. Men det er vel, at min Stedsøn Peter er kommen saa vidt, at han kan tyde, hvad Magisteren siger; thi ellers vilde jeg være i stor Forlegenhed, siden han ikke taler Andet end Latin.

ARISTUS.

Han gaaer i Barndom, Mistress! Han har tilbragt sin Levetid med bestandig at læse de romerske Digtere; og om det nu kommer af, at han selv ingen Tanker nogensinde har havt, eller af, at de Andres Tanker have fordrevet hans egne — nok, han kan nu ikke yttre det mindste, ikke sige den ubetydeligste Ting, som: »giv mig min Hat!« eller »hvorledes lever De?« uden at anføre en classisk Autoritet.

MRS. CRAB.

Det er en besynderlig Orm.

ARISTUS.

Og da man har bebreidet ham denne Adfærd, især mod Fruentimmer og Ustuderede, saa har han

nu altid en Skoledreng med, som Tolk, der leder ham, ligesom en blind Mand ved en Kiep, og ikke har Andet at gjøre, end som Papegøie at efterplappre paa Dansk, hvad han siger paa Latin.

MRS. CRAB.

Ja, var det nu ikke en Lykke, at Peter Crab allerede er kommen saa vidt i Latiniteten?

JOSEPH.

Der er han.

Mrs. Crab kommer lidt Røgelse paa Theemaskinen.

HERR ROMANUS kommer med PETER CRAB ved Haanden.

ROMANUS.

O Venus, regina Gnidi Paphique!
Sperne dilectam Cypron, et vocantis
Ture te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.

PETER

med en skingrende Skoledrengestemme.

O Venus, du som regnerer over Gnidus og Paphos! foragt Cypern, hvori du var forgabet, og begiv dig hen i Vaanningen til den pæne Glycere, kaldende dig med megen Røgelse.

MRS. CRAB.

Jeg takker skyldigst. Velkommen, kiære Herr Magister! Hvorledes gaaer det med Helbreden?

ROMANUS.

Infandum, regina! jubes renovare dolorem.

PETER.

O du Dronning! du befaler en usigelig Smerte at oprippes.

MRS. CRAB.

Den slemme Gigt! Men holder De ogsaa god Diæt?

ROMANUS.

Me pascunt olivæ, me cichorea levesque malvæ.

PETER.

Mig forer Oliven, Endivien og den sunde Katost.

MRS. CRAB.

Behag at tage Plads!

Magisteren sætter sig, Peter staaer bag hans Stol.

MRS. CRAB

til Andrews halv sagte.

Er det dog ikke meget, at min Søn allerede er
saa vidt i den Alder?

ANDREWS.

Upaatvivlelig.

ROMANUS.

Dicite, quandoquidem in molli consedimus herba!

PETER.

Slaaer nu en Sladder af i det Grønne!

ANDREWS

klapper Magister Romanus paa Knæet.

Hvor det fornøier mig, at see Dem saa frisk og
sund, ærværdige Veteran!

ROMANUS.

Lætus sum laudari a te, laudato viro.

PETER.

Det glæder mig at berømmes af dig, o du be-
rømte Mand!

MRS. CRAB

til Gryphius.

Er det dog ikke meget af saadan et Barn?

GRYPHIUS.

Han bruger altid »o du« til sine Vocativer; det
undrer mig, at han ikke ogsaa hvergang sætter »af,
i, paa, med« til Ablativerne.

ARISTUS

for sig.

Mon den Dreng gjør det af Dumhed eller af Ondskab?

JOSEPH

sagte.

Jeg maa dog ogsaa see, om jeg faaer en Compliment. Høit. Har De læst mine sidste Elegier, sande Kiender og Aristarch?

ROMANUS

gnaven.

Poscimus.

PETER.

Vi opfordres.

ROMANUS.

Cur me querelis exanimas tuis?

PETER.

Hvi tager du Livet af mig med din evige Klynken?

MRS. CRAB

til Aristus.

Er det dog ikke evig Skade, at saa megen Lærdom skal graves ned i en Hosebod?

ROMANUS.

Nunc est bibendum.

PETER.

Lad os nu drikke Theevand!

Mrs. Crab giver Peter en Kop Thee og en Tvebak til Magisteren.

ROMANUS

dypper og spiser.

Sinum lactis et hæc te liba, Priape! expectare sat est.

PETER.

Tag til Takke, Priapus! med en Spølkum Melk og en Æggekringle.

MRS. CRAB.

Der kommer Herr Butterflie, vort vittige Hoved.

GRYPHIUS.

Den stakkels Karl! Hvad det maa være et piinligt Liv: han troer sig forbunden til at sige noget Piquant, hvergang han lukker Munden op.

ARISTUS.

Han siger dog undertiden ganske morsomme Dumheder.

HERR BUTTERFLIE kommer ind, og bukker til alle Sider.

BUTTERFLIE.

Ydmyge Tiener, skyldigste dito! Ei ei, Mrs. Crab! der sidder De jo, som en Dronning i en Bikube, mellem lutter Han- og Arbeidsbier.

ARISTUS

til Mrs. Crab.

Nu, see! der har vi jo strax een. — Med Til-ladelse, Sir! regner De Dem selv til Han- eller til Arbeidsbierne?

BUTTERFLIE.

Jeg er et Uhrværk, Sir! som trækker mig selv op, og gaaer den ene Dag, som den anden; skøndt der er dem, der beskyldte mig for Uefterrettelighed.

GRYPHIUS.

Det er Misundelse, Sir! De er et godt engelsk Repeteeruhr.

BUTTERFLIE.

Nu — her ere vi jo ret som i Noahs Ark: alle mulige literaire Dyr, filosofiske Elefanter, Ørne med Odeflugt, elegiske Nattergale, lærde Ugler.

ARISTUS

tør.

Og vittige Abekatte.

BUTTERFLIE.

Om Forladelse, Sir! Abekatten er ikke vittig. Lignelsen halter.

ARISTUS.

Er den det ikke, saa bilder den sig i det mindste ind at være det.

GRYPHIUS

sagte til Romanus.

Disse literaire Straajunkere troe ogsaa at kunne gaae i Laug og være Kammerat med grundige Lærde.

ROMANUS.

Quamvis sint sub aquâ, sub aquâ maledicere tentant.

PETER.

Skiøndt de sidder i Vand, dog i Vandet de er maliciøske.

MRS. CRAB.

Er det dog ikke meget? der gjør han ogsaa Vers! — Der mangle nu ikke Andre end Sir Robert Edgarson og en reisende Medlem, saa kan Sessionen begynde.

GRYPHIUS.

Det huer mig ikke, Mistress! oprigtig talt, at Sir Robert kommer her med.

MRS. CRAB.

Ak, det er saadan en rar, velsignet Mand.

ARISTUS.

Han er vel artig, men seer dog ned paa Folk med en Mine, som om han oversaae dem, og ene havde slugt al Verdens Viisdom.

ANDREWS.

Man veed ikke ret, hvad der boer i den Mand.

ROMANUS.

Eqvo ne credite, Teucric!

PETER.

Troer ikke Hesten, Teucrer!

ANDREWS

til sine Sidemænd.

Hvem mener han med Hesten? er det mig, eller Sir Robert?

ROMANUS.

Grammatici certant, et adhuc sub judice lis est.

PETER.

De strider om Grammatiken, og den er endnu ikke afgjort.

SIR ROBERT kommer med DEFOE.

SIR ROBERT.

Tilgiv os, Mistress! at vi kom lidt silde.
Min Ven fra Landet, som De har tilladt mig
At tage med, Herr Trifling, steg just nylig
Af Postkareten, kommen frisk fra Bristol,
Og ønsker meget her blandt Londons Lærde
At danne sig i sine ældre Dage.
Alt paa sit Landgods har han efter Evne
Udviklet Smagen, læst endeel. Han kiender
Herr Andrews Oder, Josephs Elegier;
Herr Butterflies berømte Epigrammer
Har han gientaget læst.

BUTTERFLIE.

Den vakkre Mand!

DEFOE

vender sig til Butterflie.

Det glæder mig usigeligt, Herr Joseph —

BUTTERFLIE

meget artig.

Jeg er Herr Butterflie.

DEFOE

til Andrews.

Herr Joseph —

ANDREWS.

Sir!

De taler her med Odedigteren.

DEFOE.

Ha, jeg er henrykt! Hvilken prægtig lyrisk
 Uorden steds i Tanken, hvilket Skum
 I Følelsen, og hvilket Studium
 I Ord og Udtryk!

ANDREWS

glad.

Virkelig, Herr Trifling?

JOSEPH.

Og mine Elegier?

DEFOE.

Naar jeg læser

Et Par af dem, saa har jeg altid Maanskin.

JOSEPH

sagte til de Andre.

Han taler godt for sig.

GRYPHIUS

sagte.

Jeg kieder mig.

ARISTUS

sagte.

Dissertationer har den Rusticus

Vist aldrig læst. Mon han forstaaer Latin?

BUTTERFLIE

til Defoe.

Og hvilket Epigram?

DEFOE.

O — det om Amor

Og Bien — det om Stax — om Harpax — Cloe —

SIR ROBERT.

Nu, smukke Mistress! mine gode Herrér!
Til Dagens Orden. Mistress var saa god
At kaare mig til Ugens Præsident,
Og jeg bestemmer da vort lærde Thema.
Hvad kan vi vælge bedre vel idag,
End Herr Defoes berømte Robinson,
Der gjør saa megen Opsigt overalt?
Hvad sige mine Herrer? Bogen kiender
Formodentlig Enhver. Jeg ønsker meget
At høre Deres indsigtsfulde Domme.

MRS. CRAB.

Der maa voteres efter Alderen.

Til Romanus.

Sir! De er ældst; hvad siger De om Værket?

ROMANUS.

Non ego ventosæ plebis suffragia venor.

PETER.

Jeg jager ikke efter den vindige Pøbels Roes.

ROMANUS.

Decipit exemplar, vitiis imitabile.

PETER.

Det Exempel er skadeligt, som kan efterlignes ved Feil.

ROMANUS.

Interdum vulgus rectum videt, est ubi peccat.

PETER.

Stundom dømmer Mængden ret, og stundom vrangt.

BUTTERFLIE.

Mangfoldig Tak! Nu, Mistress! videre!

Vi faae ei anden Dom; Magisteren
Har ikke læst og læser aldrig Bogen.
Han læser kun Hebraisk, Græsk, Latin.
Min foreløbige og ringe Mening
Om Robinson er snart sagt: Hvad der hører
Til Vittighedens Værker, skøn Lecture,
Det burde, synes mig, dog være vittigt;
Men Lysten til at pirres fiint til Smil
Forgieves seiler i et øde Sydhav
Af kiedelige Trivialiteter.

ARISTUS.

Romanen er et usselt Slegfredbarn
Af Epopeen. Hvad der hæver hiin:
Bedrifterne, samt Verset, Billedet,
Det mangler ganske denne Robinson.
Jeg troer, at Episoden om de Vilde
Vel kunde males ud i smukke Vers.
Men Tænkemaaden er mig for modern;
Prosaisk smægter Robinson i Prosa,
Han skønner ikke paa sit Eventyr.
Spidsborger er Forfatteren, det seer man.
Jeg holder imod Fredag med de Vilde,
Beklager, at han undslap, den Cujon,
I Stedet for paa Helteviis at siunge
Sin Seiersvise, mens de stegte ham.
Altsaa, jeg underskriver Butterflies
Meddeelte Mening, skøndt vor Herre veed,
At ellers lidt vi To sympathisere:
Det er en kiedelig, en daarlig Bog.

GRYPHIUS.

Jeg har aldeles Intet imod Prosa.

Philosophien grunder i solut Stiil,
Mens Riim og alt det Galskab flyver vildt
Som Drengébørn paa Phantasie's Kiephest.
Hvis Robinson var ægte Philosoph,
Saa havde jeg slet Intet imod Værket.
Men Bogen er et Eventyr for Børn.
Man seer, Forfatteren er ganske ulærd,
Har intet Andet læst, og veed ei grundigt
At styrke sine Tanker med Citater.

ANDREWS

fornem.

Lad Pøblen dog beholde sine Bøger!
Jeg har en medfødt Afsky for det Lave;
En Bonde boer ved Gadekiær i Dalen,
En Riddersmand paa Klippen. Lad os ikke
Dog glemme, hvad vi skyldte Idealet!
De blotte Navne: »Fredag, Robinson«,
Hvor plat, hvor upoetisk! Agamemnon,
Og Menelaus! Jupiter! Neptun!
Kan Poesien taale andre Lyd?

Med affecteert Pathos.

Nei, mine Venner! glemmer ei Olymp,
Det høie Pelion i Ossas Nærhed.
Lad os ei atter synke til Pygmæer,
Men heller kæmpesvulme som Titaner.
Kan nogen Dødelig vel tage Munden
For fuld? I Veiret, Børn! høit op i Luften,
I Idealets svulmende Ballon.
Jeg trodser Svimmelheden — Jorden vorder
Dernede mig en ussel Myreture —
Jeg svæver i min høie Purpurlue.

MRS. CRAB, JOSEPH og BUTTERFLIE
applaudere.

Ha, bravo! bravo! bravo!

MRS. CRAB
synker henrykt tilbage paa Stolen.
Gud! det kalder

Jeg Poesie — Begeistring — Følelse.
Men siig mig, Sir! hvor kan De dog saa rigtigt
Bedømme Bogen, da De ei har læst den?

ANDREWS
lidt forlegen.

Det er Inspiration, min Naadige!

JOSEPH
rømmer sig.

Saameget jeg end skatter mine Herrers
Formodentlig end min langt bedre Mening,
Kan jeg dog ikke modstaae Fristelsen
Til med at give her min Skierv i Lauget.
I vor Uenighed, saavidt jeg mærker,
Er Alle enige i Hovedsagen.
Hver holder for, at Robinson er slet;
Kun er Motiverne til disse Domme
Plat ud forskiellige. Mon ei det kommer
Af det, man ei endnu har rigtig truffet
Den rette Punkt, og indseet dette Værks
Brøstfældigste og maadeligste Side?
Forfatteren vil skrive en Roman —
Roman — fra denne Synspunkt gaae vi ud —
Og glemmer reent Romanens Hovedsag.
Hvad er Romaner uden Kiærlighed?
Hvad er Romanen vel, naar ei den taler
Til Hiertet paa hvert Blad, og rigt aflokker
De sympathetiske, de søde Taarer?

A Men hvor er Kiærlighed i Robinson?

E Er han forelsket? Ikke, det jeg veed.

E Er der en deilig Pige paa hans Ø?

TUTTI

raaber:

E Ha, bort med Cannibaler og Matroser!

SIR ROBERT

pikker paa Bordet.

S Saa sagte, mine Herrer! sagte, sagte!

M Med Cannibaler bort — det laer jeg gielde;

M Men England, veed De, trænger til Matroser.

Der bliver taust.

SIR ROBERT

smilende med Værdighed.

N Nu kommer Raden da til mig at sige

M Min ringe Mening; men — den er alt sagt.

Bukker til forskellige Sider.

I Den høie Ironie — den lystige Fordom —

D Den fiinsatiriske Eensidighed,

H Hvormed enhver af mine Herrer nys

E Fordømte Bogen fra en modsat Side,

B Beviser noksonst: vi er enige;

T Thi naar enhver af disse fældte Domme

B Reent ud tilintetgjør og slaaer den anden,

S Saa viser det jo paa en vittig Maade:

H Hver Dom er falsk.

Alvorlig.

Den ægte, sande Dom

M Maa taale kiækt at sees fra alle Sider.

Med ironisk Beskedenhed.

A Af Herr Romanus høre vi, at Bogen

E Er ikke sammenskrevet paa Latin;

D Det er alt Noget. Af Herr Butterflie

Erfare vi, at Robinson er ei
 En Musenalmanak med Epigrammer.
 Aristus, høit besiælt for Epopeen,
 Erklærer den for ingen Iliade;
 Dog agter han og billiger Adskilligt:
 Han ynder Episoden om de Vilde.
 Herr Gryphius gaaer videre: han har
 Slet Intet imod Prosa, finder selv,
 At Robinson er intet tomt Vehikel
 For Reflexion og tør Moral, men meer
 En Handling, selv saa yndig i sin Fabel,
 At den ei morer Gamle blot, men Børn.
 Fremdeles roser han vor Digter for
 At ei han fylder Bogen med Citater.
 Herr Andrews er begeistret, taler ikke
 Blot til Forstanden, han opfordrer Hiertet.
 Han yttre, at Romanen Robinson
 Er ingen Ode, smaalig smykket ud,
 Som Alliken, med længst opslidte Fiær
 Af græske Fabler og Mythologie.
 Herr Joseph sætter Krandsen paa det Hele,
 Og yder Digteren (endskiøndt ironisk
 Som Alle her) den allerstørste Roes;
 Af ham erfare vi, at Robinson
 Er ingen lunken Maaneskins-Fortælling.

Med alt mere Alvor.

Jeg takker Dem, de gode, kloge Herrer!
 For disse sindrige Betragtninger.
 Forfatteren er Dem vist høist forbunden
 For Deres Yttringer. Hvad sige De,
 I Fald han havde hørt os?

Efter et lidet Ophold.

Han har hørt os.

Tager Defoe ved Haanden.

Jeg har den Ære her at forestille
 Det lærde Selskab Robinsons Forfatter.
 Hans Bog tiltaler mægtigt Phantasie,
 Forstand og Hierte, dybt den griber ind
 I Siælens Inderste, og længe, længe
 Maaskee vil Bølgen væde Bretlands Kyster,
 Før Folket eier atter slig en Bog.
 Opponenterne reise sig, og vise Alle Tegn paa stor Forvirring; kun

ROMANUS

bliver siddende ganske rolig og siger:

*O socii! neque enim ignari sumus ante malorum,
 O passi graviora! dabit deus his quoque finem.*

PETER.

O Kammerater! det er ikke den første Ulykke,
 vi have faaet. Vi have taalt det, som værre var.
 Vor Herre vil nok løse op for os tilsidst.

ANDREWS.

Jeg anbefaler mig, min smukke Mistress!

Til Selskabet.

De gode Herrer — Deres Tiener!

Gaaer.

SIR ROBERT og DEFOE.

Tiener!

JOSEPH.

I lige Maade!

Gaaer.

BUTTERFLIE

til Sir Robert.

En fortræfflig Spas,

Ironisk til det sidste Øieblik!

Man veed ei ret for lutter Ironie,

Hvem egentlig Sir Robert her har snertet.

Saa bliver Hver da salig ved sin Tro.

Ærbødig Tiener, Sir!

SIR ROBERT.

Farvel, min Herre!

Butterflie gaaer.

ARISTUS

til Gryphius.

Kom, lad os atter klamres, Gryphius!

Jeg hører heller dine plumpe Skieldsord,

End denne Herres fine Stiklerier.

GRYPHIUS

sagte til Aristus.

Jeg siger, som jeg altid sagde: Fred!

Men denne Fiende maa jeg hevnes paa.

De gaae.

MRS. CRAB

til Sir Robert.

Det glæder mig særdeles, Sir! at De

Forsvarer Bogen. Den har moret mig,

Dengang jeg læste den, det maa jeg tilstaae;

Men siden glemmer man, Indtrykket svækkes.

Man vil dog gierne høre Andres Tanker;

Og — saa fik jeg en anden Overtydning.

Man veed ei ret tilsidst, hvad man skal mene,

Thi Nogle mene Dit, og andre Dat;

Og mene maa man dog i denne Verden.

Og hvad man læser, maa man jo bedømme;

Hvad gavned ellers Læsningen en Autor,

Naar Læseren ei kunde sige ham,

Hvad han har feilet, og hvad der gik an?

Nu mener De, at Robinson er smuk,

Og det var ogsaa min oprindelige

Og primitive Mening. Og desuden

Er De min Frues Broder; Mistress Quickly

Hun roser ogsaa Bogen. Og i Morgen —

Men det vil jeg nu tie med; det bliver
 En Overraskelse. Hun kommer ud
 I Morgen og besøger Dem paa Landet
 Med Børnene, og har befalet mig
 At følge med.

SIR ROBERT.

Nu — det er allerkiærest.

ROMANUS
 reiser sig.

*Tempus est, quo prima quies mortalibus ægris
 Incipit. Vale, vale, vale!*

PETER.

Nu er det paa de Tide, man føier sig til Seng.

God Nat! god Nat! god Nat!

Han gaaer med Magisteren.

MRS. CRAB.

Tillad, Sir! at jeg følger Dem paa Trappen.

Hun følger Romanus.

SIR ROBERT.

Nu da, min gode Digter! nu, Defoe!

Hvad siger De?

DEFOE.

Hvad skal man sige, Sir?

Det Væsen kiender jeg.

SIR ROBERT.

De Foraarsmyg

Forstyrre mangel deilig Aftenstund.

DEFOE.

De lignte dem ved Myg; som Myg forfølge

De Lyset, til de brænde Vingerne.

SELKIRK
 træder ind.

Jeg beder om Forladelse — jeg gaaer

Nok feil? Det er nok ikke her den rette
Almindelige Giestestue?

EN DRENG

kommer med et Brev til Sir Robert.

Herre!

Et Brev til Dem fra Deres gamle Gartner
Paa Landet. Budet venter.

SIR ROBERT.

Lad ham bie!

Saa skal jeg svare.

Drengen gaaer.

SELKIRK.

Seer jeg ogsaa ret?

Min Herr Defoe! Velgiører!

DEFOE

blinker til ham.

Stille, stille!

Forstyr ei denne Herre der, som læser.

Han trækker Selkirk hen i Forgrunden, hvor de tale sammen.
medens Sir Robert læser Brevet.

SELKIRK.

Nu, det var herligt, at jeg traf Dem her;
Saa kan jeg takke Dem endnu en Gang,
I Morgen reiser jeg alt til mit Huus,
Men nu i Aften gotter jeg mig med
En lille Bolle Punsch, en Pibe Knaster,
Og læser Bogen, som er kommen ud.
Jeg har alt kjøbt den, jeg kan ikke bie.

Viser ham Robinson.

DEFOE

meget forlegen.

Alt kjøbt? Det kalder jeg Nysgierrighed.

SELKIRK.

De kan ei troe, hvor det har glædet mig

At see paa Billederne. Jeg har grædt,
Jeg gamle Dreng, som Barn, ved Synet af
Det sønderknuste Vrag paa Havets Bølger,
Og Klippen, hvor i Træet Blæsten raser.

DEFOE.

Saa? har I det?

SELKIRK.

Og siden ligerviis
Af Robinson i Skoven, hvor han staaer
I sine Lamaskind, med Kurv og Solskierm.
Det var skinbarlig, som jeg saae mig selv.

DEFOE.

Nu, gode Gamle! gaa nu, drik din Punsch,
Og tag i Morgen tidlig til din Hytte.
Jeg kommer ud snart og besøger dig.

SELKIRK.

Tak, gode Herre! Giv mig eders Haand. —
Hvi undgaaer I bestandig mine Haandtryk?
En gammel Sømand kan ei lade være
At trykke Haanden, naar han mener det
Ret ærligt med en Ven.

DEFOE.

Guds Fred, min Gubbe!

Selkirk gaaer.

SIR ROBERT,

som har læst Brevet.

Det kan besvares mundtligt. Herr Defoe!

O, bi et Øieblik, om De behager.

Jeg kommer strax igien, min gode Ven!

Gaaer ud.

DEFOE

ene.

Nei — jeg kan ei udholde det. Den Ene

Taer mig i Forsvar for Misundere,
Mens — jeg misunder selv, berøver listigt
En ærlig Mand sin Roes, og dølger Sandhed.
Og den Fortrængte kommer venlig til mig,
Som Englen fordum til den svage Loth,
Og smiler Godhed mig i Siælen, trykker
Min Haand, og takker mig. Nei, ved den Evige,
Som skuer Alt — saa dybt er jeg ei siunken.
End er det Tid. Ja — jeg vil ogsaa svømme
Fra Vraget, Selkirk! til min Redningsø.
Jeg giver dig igien, hvad der er dit.
Det Halve hører mig til, ærligt til;
Og bedre, sætte sig den halve Krands
Af Laurbær om sin Tinding, end at trykke
Samvittighedens Torn ind i sit Bryst.

SIR ROBERT

kommer tilbage.

Bliv ikke vred, Defoe! at jeg forlod Dem.
Min gamle Gartner skriver mig fra Landet,
At han mig venter ud i Morgen Middag
Med nogle gode Venner. De maa vide,
Han er en Tusindkunstner. Han har ogsaa
Læst Deres Robinson, og havt den smukke
Idee, at bygge ved en Klippevæg
En Grotte med indhegnet Have til,
Aldeles efter Bogens Forskrift. Nu,
Da Alt er færdigt, ønsker han mig ud
At see hans Anlæg; men i Fald jeg bringer
Ham selve Robinsons Forfatter med,
Saa faaer den gamle Mand en dobbelt Glæde.

DEFOE

griber hans Haand.

Vel, ædle Herre! vel! Jeg kommer gierne,
Men paa et Vilkaar dog.

SIR ROBERT.

Nu, og det er?

DEFOE.

At jeg maa tage Robinson og Fredag
Med ud i Morgen.

SIR ROBERT.

Jeg forstaaer Dem ei.

DEFOE.

Det skal De heller ikke; ei endnu.
Tillad mig blot at tage Begge med!

SIR ROBERT

smilende.

Med stor Fornøielse! Hvis De kan mane
Os de poetiske Phantomer did,
Saa er jo Alt fuldstændigt.

DEFOE

alvorlig.

Ganske vist!

SIR ROBERT.

Med den Alvorlighed? De bliver mig
Jo ganske mystisk, kiæreste Defoe!

DEFOE.

Jeg lover Dem, at Robinson og Fredag
Skal være selv tilstede. De skal studse —
Men De skal agte mig.

SIR ROBERT.

Det gjør jeg alt.

DEFOE.

Jeg skal fortjene det.

SIR ROBERT.

Beständig Gaader!

DEFOE.

Und mig den Glæde, først i Morgen Middag
At løse dem paa Landet.

SIR ROBERT.

Vel, min Ven!

Gaaer.

DEFOE

gaaer til den anden Dør, og kalder ivrig:

Selkirk! min gode Selkirk!

SELKIRK

kommer ind.

Kiære Herre?

DEFOE.

Siig, vil I gjøre mig en Tieneste?

SELKIRK.

Jeg? ti for een.

DEFOE.

Saa reis i Morgen ei
Endnu til Hytten; tag med mig og Will
Ud til Sir Robert til et Middagsgilde.

SELKIRK.

Men gaaer det an? En saadan fornem Herre!

DEFOE.

Ja, han har indbudt jer. Og endnu Eet!
Hør, Selkirk! har du dine gamle Klæder
Fra Øen med? din Solskierm og din Hue?

SELKIRK.

Alt har jeg. Det skal lægges ved min Grav,
Naar jeg er død, som Fanen over Helten.

DEFOE.

Har Will ei ogsaa nogle Sager med?

SELKIRK.

Et Skiørt, sin Hovedpynt, sin grønne Øxe.

DEFOE.

Saa lad ham atter klæde sig som Vild,
Med den Forandring, som Climat og Sæder
Gjør her nødvendig. Vil I følge mig
I denne Dragt? Jeg fattet har et Forsæt.

SELKIRK.

Min gode Herre! jeg forstaaer Dem ei,
Men jeg vil ikke negte, hvad De ønsker.

DEFOE.

Godt! Gaa nu ind og læs i Robinson,
Og drik min Skaal — og giv mig nu din Haand!
Nu frygter jeg ei længer for et Haandtryk.

SELKIRK.

Det skal jeg, ret af Hiertet!

DEFOE.

Gode Gamle!

Kysser ham.

Jeg kommer ind, og drikker Punsch med dig,
Og forelæser dig af Robinson;
Men gaa nu først — og lad mig fatte mig!

Selkirk gaaer.

DEFOE.

Hver Sit; nu ogsaa Mit. Jeg vil ei stæle,
Som Allik pyntes ei med laante Fiær.
Vel blier jeg ei saa stor en Fugl, som før:
Man seer, jeg lægger mine Æg, som Giøgen,
I fremmed Rede. Ha, men lige meget!
Jeg er igien en brav, en ærlig Karl,
Og det er mere værd, end alle Laurbær.

Han gaaer.

TREDIE ACT.

VÆRELSE HOS TWASTLE.

BETTY. WILL kommer med en Kurv fuld af Blomster.

WILL
undseelig.

Tilgiv mig, skønne Miss! i Fald —

BETTY
ligesaa.

Min Fader

Er ikke hjemme —

WILL.

Det var ikke ham,
Jeg søgte her; jeg mødte ham paa Gaden.
Men da vi reise bort i Overmorgen,
Saa vilde jeg dog sige Dem Farvel.

BETTY.

Hvad? De forlader os? Jeg haaber ei,
Min Fader har igjen —

WILL.

Nei, gode Miss!

Nei, tværtimod, han var særdeles artig.
Min Pleiefader havde nylig just
Betalt ham, og han trykte glad min Haand,
I det han gik mig ilende forbi,
Og raabte: Slige vakkre Folk, som I,

Der ordentlig betale deres Leie,
De maatte gierne bo og bygge hos mig
Til Dommedag.

BETTY

glad.

Nu, det er jo fortræffligt.

Alvorlig.

Men, Will! — hvad taler De da om at reise?

WILL

bedrøvet.

Ak, Miss! viid, der er-hændet os en stor —

BETTY

falder ham angst i Talen.

Ulykke?

WILL

sukker.

Nei, en Lykke, siden sidst.

BETTY.

En Lykke? Nu, det er jo vel.

WILL.

Vist er det.

Min gamle Pleiefaer har havt et Held:
En Mand har tilbuddt ham en lille Bolig
Paa Landet med en Have til, og skienker
Desuden aarlig ham halvhundred Pund.
Er det ei herligt?

BETTY

sukker.

Jo! det er jo herligt.

WILL.

For ham — min Pleiefader — og for mig,
For saavidt at jeg troligt elsker ham.

Efter et Ophold.

Nu, Betty! maae vi altsaa skilles ad.

BETTY.

Ei sandt, De kommer tidt herind til os?

WILL.

Hvis De tillader det.

BETTY.

Jeg ønsker det.

WILL.

Og Deres Fader?

BETTY.

Det vil glæde ham
At faae Besøg af sine gamle Huusfolk.

WILL.

Troer De? — Nu, Gud skee Lov!

BETTY.

Hvad har De der?

En deilig Kurv. Den har De flettet selv;
Ei sandt?

WILL.

Jo, Miss! og jeg har ogsaa selv
Udklækket disse Blomster. Alle Vilde
Høit elske Blomster, Betty! Blomsten er
Den simpleste Naturens Prydelse;
Og Kunsten i sin høieste Fuldendthed
Formaaer dog intet Skiønnere. Selv har
Jeg sammenkløttret Kassen ved mit Vindve,
Og fyldt min kostelige Hængehave
Med allerfineste, med bedste Muld,
Og plantet Roser der, og vandet dem,
Indtil de rakte deres Purpururner
Mod Himlen i en frodig Bladevrimmel.
Da skar jeg — som mit Haab — dem tæt fra Stammen;
Og hver en Urne blev en Askekrukke

For mine korte, brathenfløine Glæder.

Tag dem — men giv mig Kurven ei tilbage;

Sæt dem i Vand, og tænk, imens de blomstre,

Paa Will, og glem ham ei, naar de er visne.

Farvel, min bedste Miss!

BETTY.

Ak, Will! Farvel!

Og hvordan vil De nu tilbringe Tiden

I Eensomheden?

WILL.

See! arbeide vil jeg.

Min Pleiefaders lille muntre Hytte

Skal ligge ved en herlig, speilklar Dam,

Omkrandst af Vidietræer og rig paa Siv.

Saa vil jeg flette Kurve, Hatte, Tæpper,

Og danne Vindvesskierme, Vifter, Stole,

Udsnitte Æsker, Skeer, Legetøi.

I kort Tid har jeg mig et Magasin

Af alskens selsomt Snurrepiberi,

Som Londons Kunstner ei kan efterligne.

Levende.

Saa leier jeg mig ret en munter Bod

I een af Londons folkerigste Gader,

Og lader male mig et Skilt, hvorpaa

Man læser: »I den vilde Cannibal«.

Saa stimler hele London did, at see

Den brune Vildmand i sin Kunstfabrik;

Hver synes dog, han eie maa et Stykke

Af mine Sager. Saadan kommer jeg

For Orde, blier en bosat Londons Borger —

BETTY

klapper i Hænderne.

O, det er herligt!

WILL

kysser hendes Haand.

Nu — Farvel til den Tid!

BETTY.

Bi! ogsaa jeg maa skienke Dem en Gave;
Een Gavmildhed er jo den anden værd.

WILL.

Ak, kiære Miss!

BETTY.

De talte om mit Billed,
Og meente, De beholdt det i Erindring;
Jeg troer det gierne, jeg vil gierne troe det.
Dog — Tid og Afstand hænger undertiden
Et Slør af Støv om Billeder, som svækker
Det bedste Indtryk; og jeg vilde nødig,
At Taager skulde sløre Bettys Billed
I Wills Erindring.

WILL.

• Kiære, bedste Miss!

BETTY

henter et Miniaturbilled af sin Commode.

Her er et andet-lille Exemplar,
End det, De giemmer i Hukommelsen;
Ei malet af en øvet Mesterhaand,
Et flittigt Værk kun af en god Begynder;
Men Alle siger, at det ligner mig.
De vil dog ei forsmaa den lille Gave?

WILL.

Nu er der Ingen lykkelig paa Jorden,
Som Will. Nu smutted al min' Angst, som Tigren,
I Busken, og min Glæde flagrer, gylden
Som Paradisets Fugl, fra Qvist til Qvist.

Staaer op, og kysser hendes Haand.
Farvel, livsaligste blandt alle Piger!

See denne Ring!

Viser en Ring paa sin Finger.

Den er ei Guld, kun Messing;
Min Farfar fik den fordum af en Skipper,
Som landed med sit Fartøi ved vor Ø.
Den byder jeg Dem, naar jeg atter kommer,
Naar jeg tør byde Dem den Haand, som bær den.
Da vil et Kys af dine Læber, Betty!
Husvale mig, som Kildens friske Vover
Den tørstige Vandringsmand. — Farvel til den Tid!
Han kysser endnu en Gang hendes Haand, og gaaer.

BETTY

stirrer efter ham.

Hvi fik jeg ei den kiære Messingring?
Min Guldring er ei halv saa meget værd.
Hvi tog du ei dit Kys, beskedne Will?
Du rækker mig en Kurv med søde Blomster,
Og frygter for at faae en Blomst igien?
Er et uskyldigt Kys meer end en Blomst?

Hun kysser Blomsterne.

MR. TWASTLE kommer ind med MR. CRAB og dennes Søn PETER,
der er pyntet.

TWASTLE.

God Aften, Betty! god Aften, mit Barn!

CRAB.

God Aften, smukke Miss! Det er vel, De er
hjemme. Sagte. Nu, Peter! gaa nu hen, kys Miss paa
Haanden, og snak noget Sværmeri, mens vi Gamle
aftale det Vigtige.

PETER

forlegen.

God Aften, Miss!

BETTY.

God. Aften, lille Peter! Vær saa god og sid ned.

PETER.

Mange Tak!

Han sætter sig. Betty sætter sig lige overfor paa den modsatte Side, og skræller Pærer paa en Tallerken.

TWASTLE

i Forgrunden til Crab.

Du har Ret, Crab! vor Velfærd beroer paa denne Ægtepagt. Vi ere de to eneste Hosekræmmere i den hele Gade. Naar jeg stod og saae, at der gik Nogen ind i din Bod, saa blev jeg saa bleg som et Liig af Misundelse.

CRAB.

Og naar jeg saae, at der gik Nogen ind i din, saa blev jeg saa rød som en Krebs af Forbittrelse.

TWASTLE.

Det kunde vi ikke holde ud. Byder ham en Priis. Det vilde lagt os for Tiden i Graven.

CRAB.

Der maatte sættes en Pind for, eller var det bleven en Pind til vore Liigkister.

BETTY

gaaer hen til Peter med en skrællet Pære paa en Tallerken.

Vær saa god, Peter! og spiis et Stykke Pære.

PETER.

Mangfoldig Tak! Skal De have Uleilighed?

Han spiser Pære, hun sætter sig hen igien at strikke.

TWASTLE

til Crab.

Naar vi nu gaae i Compagnie, saa er Alting hævet.

CRAB.

Spørgsmaalet er kun, hvilket Navn der skal beholde Firmaet. Crab & Comp. vil ikke lade ilde med Guldbogstaver paa et himmelblaat Bræt.

TWASTLE.

Nei, min Broer! dertil beqvemmer jeg mig i Evighed aldrig. Som Twastle har jeg levet, og som Twastle vil jeg døe; kommer ikke Twastle paa det blaa Bræt, saa bliver der Intet af Compagniet.

BETTY

til Peter, som bringer den tomme Tallerken tilbage.

Har Han været i det lærde Selskab med Magisteren i Dag, Peter?

PETER.

Ja, min Tro, har jeg saa. Jeg maa oversætte hvert Ord Latin, han taler, ellers kan min Mama saavist ikke forstaae ham.

BETTY.

Gaaer Han ikke til Præsten i Aar?

PETER.

Jo; og om et halvt Aar skal jeg være Svend.

CRAB.

De unge Folk ere allerede paa Gled.

TWASTLE.

For at undgaae Uenighed, saa ville vi sætte begge vore Navne paa Brættet: Twastle & Crab.

CRAB.

Ja! eller ogsaa Crab & Twastle. Det kommer ud paa eet; men det Sidste er mere alphabetisk.

TWASTLE.

Ja, men jeg er ældst, min Broer!

CRAB.

Nu — vi ville raffe effen eller ueffen derom ved en Flaske Porter.

TWASTLE.

Vel!

CRAB.

Vore Formuesomstændigheder kiende vi omtrent.

TWASTLE.

De komme næsten ud paa eet. Har jeg ogsaa lidt flere ostindiske Varer i min Bod, saa skal det ikke komme derpaa an.

CRAB.

Har du fleer ostindiske Varer, saa holder jeg Vertshuus; saa kan det Ene bøde paa det Andet.

TWASTLE.

Ja, men nu komme jo kun Poeterne og drikke Thee hos dig; det skal du ikke blive fed af.

CRAB.

Lad mig kun raade, saa skal Prosaisterne snart komme og drikke Øl og Brændeviin igien. Du skal vide, jeg har en Kone at trækkes med endnu.

TWASTLE.

Nu, saa ere vi da enige; saa ville vi drikke Liigkiøb.

CRAB.

I Guds Navn! Det kommer nu blot an paa de unge Folk.

TWASTLE.

Ei! hvad? Børn: maae lyde deres Forældre. Kalder: Betty! kom hid, min Pige!

CRAB

kalder:

Peter! kom hid, min Dreng!

TWASTLE.

Betty! jeg vil gjøre dig lykkelig.

BETTY

forskrækket.

Kiære, bedste Fader! vil De nu gjøre mig lykkelig igjen?

CRAB.

Ei ei, Miss! om det nu var en Ægteforening? Pleier Pigerne at være bange for det?

BETTY.

Heller døe!

CRAB.

He he he! Snak! man dør ikke for det.

TWASTLE.

Betty! jeg haaber, du denne Gang lyder mig, min Pige! Der er Forhold i Livet — politiske Combinationer, — ægte paa Soliditeten grundede Forhold, som det unge Hierte, der lever i sine Drømme og gaaer i Maanskin, ikke begriber. Men med Tiden, naar der kommer Rynker og bedre Forstand i Panden, tænker man anderledes.

BETTY.

Min Fader! hvad jeg har erklæret, bliver jeg ved. Jeg vil ikke giftes for det første. Lad mig være i Fred og Ro.

TWASTLE.

Det gaaer ikke an, mit Barn! Man kan ikke altid være i Fred og Ro. Man kan ikke længer have Fred, end Eens Nabo vil. Et Barn kan ikke altid

være Barn, en Pige ikke bestandig forblive sin Faders Datter, hun er bestemt af Naturen til sin Mands Kone og sine Børns Amme.

BETTY.

Min Fader!

TWASTLE.

En gammel Mand skiotter du ikke om. Du kan have Ret. En ung Kone overlever let sin gamle Mand; og hvem skal da føde hende? Grønt er Haabets Farve — velan, du skal faae en Mand af den grønne Ungdom.

BETTY.

Dog vel aldrig Peter? Hun leer.

PETER

leer med.

Ha ha ha!

CRAB.

De lee begge, det er gode Tegn. Lige Børn lege bedst.

BETTY.

Peter! er det virkelig Deres Alvor? Har De i Sinde at gifte Dem?

PETER

stammer forlegen,

Ja — min Fader ønsker det, Miss! — naar jeg har staaet til Confirmation — og er bleven Svend.

BETTY.

Jeg troer virkelig, man vil spøge med os her.

TWASTLE.

Han er sexten Aar, og du atten; det er kun to Aars Forskiel.

BETTY.

Det er umuligt, kiære Fader! De spøger.

TWASTLE.

Spøgen skal blive Alvor, min Datter! Hør, Betty! gør mig ikke vred. Jeg har foreslaaet dig en halv Snees Friere, de vare dig for gamle. Nu vrager du Peter, fordi han er for ung. Du er aldrig fornøiet. Men du skal tage ham; det lover jeg dig. Et Ord er et Ord — det har jeg givet Crab; og en Mand er en Mand — det er Peter, i det mindste bliver han det snart. Mine og Crabs Handelsforbindelser ere af største Vigtighed, og saa kommer Hiertet og Følelserne ikke i Betragtning. Det er ikke den første politiske Mariage, der er sluttet, og det bliver min Siæl heller ikke den sidste.

CRAB.

Ivre dig ikke, min Broder! Lad os gaae hen og drikke Liigkiøb. Min Peter er undseelig nu, men naar han er alene med Jomfruen, saa faaer han nok Mod.

TWASTLE

trækker i Bettys og Peters Hænder, og vil lægge dem sammen.

Nu, saa modtager da min faderlige Velsignelse!

Betty og Peter fare hver til sin Side.

BETTY.

Nei, mange Tak, kiære Fader!

PETER.

Det haster ikke.

TWASTLE

opbragt.

Hør, Betty! vil du ikke have min Velsignelse, saa kan du faae min Forbandelse. Jeg vil ikke være Fader for dig meer. Jeg jager dig ud af mit Huus, og du skal tigge for hver Mands Dør. Det

kommer af Romanerne. De fordømte Romaner! De fordømte Poeter! Brænd Romanerne! Brænd Poeterne! Hvad skal en ung Pige med Kiærlighedshistorier? --- Men hvad hjælper det? Der vil mere til. Den halve Natur maatte udrøddes: der maatte sættes Nattergalerne en Prop i Halsen, at de ikke kunde slaae; der maatte trækkes en Hætte over Maanen, at den ikke kunde skinne; alle Kildevældene maatte spærres, og forbydes at risle; hvert Foraar maatte hundred tusinde Lugekiællinger holdes paa Statens Bekostning, for at udrødde Roserne, Violerne og Vergismernikterne. Kom, Crab! Jeg vil ikke ærgre mig. Men hvad du veed, det veed du, min Pige! For at røre hende. Tager du ikke ham, saa tager vor Herre mig.

BETTY

bevæget.

Nei, han gjør ikke.

TWASTLE

lader, som han græd.

Jo, Fanden ta'e mig, gjør han saa!

Han gaaer med Crab.

BETTY,

naar de ere borte.

Nu, Peter! det er en smuk Ulykke, Han har styrtet mig i.

PETER.

Kiære Miss! hvad kan jeg for det? Jeg staaer for Speilet med den ene Ende af mit Pidskebaand i Munden, binder min Pidsk, og tænker paa Ingenting. Min Fader spørger: Peter! vil du gifte dig? Med hvem? siger jeg. Med Betty Twastle, sagde han. Ja nok, svarede jeg, tog min Hat, og fulgte med.

Jeg havde jo været gal, hvis jeg ikke havde gjort det.
Jeg troede, De vilde have mig.

BETTY.

Han er for ung, Peter! Han er meget for ung.

PETER.

O, for Alderens Skyld —

BETTY.

Et ungt Menneske være Huusfader, sørge for sin
Kones Udkomme! Hvorledes vilde det gaae an?

PETER.

Det behøves ikke. De Gamle skal føde os.

BETTY.

Fy, at være afhængig af Andres Naade! Den
burde aldrig gifte sig, som ikke kan sætte Fødderne
under sit eget Bord.

PETER.

Det er mig det Samme, hvor jeg sætter Fød-
derne, naar der bare staaer god Mad paa Bordet.

BETTY.

Han vil dog ikke gjøre mig ulykkelig?

PETER.

Nei, det bevare mig Gud fra!

BETTY.

Jeg kan ikke elske Ham.

PETER.

Au! det var en anden Sag.

BETTY.

Jeg elsker en Anden.

PETER.

Det skulde Miss sagt sin-Fader strax; saa havde
han undgaaet Vidtløftighed, saa havde han ikke havt
nødig at give sig Gud og Fanden i Vold.

BETTY.

Kiære Peter! vil De være min Fortrolige?

PETER.

Ja nok! Jeg holder saa meget af Dem, Miss! at jeg tager, hvad jeg kan faae. Kan jeg ikke blive Deres Mand, saa lad mig i det mindste blive Deres Fortrolige. *Una salus victis, nullam sperare salutem*, sige vi Latinere. Det er udlagt: Man maa finde sig i'et.

BETTY.

Kan jeg stole paa Deres Taushed og Troskab?

PETER.

Bestemt.

BETTY.

Jeg elsker Will.

PETER.

Menneskeæderen?

BETTY.

Han reiser bort i Overmorgen. Vil De bringe ham en Haarlok fra mig, og mit Farvel?

PETER.

Ja nok! Giv mig Lokken!

BETTY

giver ham et lille Papir.

Vær forsigtig!

PETER.

Skal han ikke ogsaa have et Kys med til Afsked?

BETTY.

De er en Skielm.

PETER.

Giv mig kun Kysset, det skal ingen Skade komme til.

BETTY

tillader ham at tage et Kys.

Vær nu smukt beskeden! Og bring Deres Fader
paa andre Tanker!

PETER.

Det skal have gode Veie. Farvel, smukke Miss!

Han gaaer.

BETTY

alene.

Det er en ærlig Knøs. Det er dog sandt:
Naar man forsone vil et venligt Sind,
Saa skal man give det Anledning til
At vise os en Tieneste. — Nu vil
Min Fader støie. — Men jeg faaer et Indfald:
I Morgen har han tilladt mig at tage
Til min Cousine med min Pige Nanny.
Sir Robert boer jo ikke langt derfra.
Den gode Herre, han stod Fadder til mig;
Han veed, hvad han er Barnet skyldigt, hvis dets
Forældre døde. Min Moder døde fra mig;
Min Fader lever, men naar han vil tvinge
Mig til et Ægteskab, som reent jeg hader,
Saa handler han ei længer faderligt.
Saa flygter jeg til dig, min anden Fader!
Ja ja, det vil jeg! ja, det vil jeg vove!
Nu er mit Hierte let. God Nat, min Will!

Hun gaaer

GADE UDEN FOR BETTYS VINDUER.

WILL

alene.

Du skinner ei til Afsked, hulde Maane!
Kun Stiernehæren blinker koldt deroppe,

Og den uhyre Melkevei forsøger
At svække med sin gyselige Bleghed
Det raske Mod og Luen i mit Bryst.
Det lykkes ei. En deilig Piges Blik
Er mig langt mere værd, end alle Stierne. —
Her var jeg atter hiemme. Hvor man elsker,
Der er man hiemme. Først var jeg saa ene.
Men Kiærligheds Gudinde fælder Taarer,
Thi Lykken hader hende, siger man.
Dog sød er denne Sorg, langt mere sød,
End anden Glæde. Savnet er en Engel,
Som giester i Tusmørket Elskeren. —
Farvel, min Betty! Hver en smekker Vidie
Skal minde mig om dig, og vinke mig
I Maaneskinnet, som din egen Skygge.
O, Eensomhed! O, grønne Skov! O, Træer
Med hellige Skumring! Kiælnes Nattergale!
Jert Kluk vil nære Længslen i mit Bryst.
Hvad er den hele Sommer med sin Pragt
Mod dette snevre Stræde, dette Skuur,
Det rustne Skilt, som hviner paa sit Hængsel
I Natteblæsten? Thi her boer min Betty.
Saa lev da vel! føl dette Kys, som Will
I Luften kaster til dig med sin Finger!
O, bringer det saa varmt, I Nattens Alfer!
Til hendes Læber, som det kom fra disse.
Og nu Farvel! Afsted!

PETER er imidlertid kommen bag paa ham, holder ham for Øinene,
og kysser ham.

WILL.

Hvad er det? Ah! er det Ham, Peter?

PETER.

Naa, hvordan smagte Kysset?

WILL.

Flaut, som alle Mandfolkekys. Jeg er ingen Elsker af at kysse Mandfolk.

PETER.

Jeg ikke heller; men det var ogsaa et Kys fra et Fruentimmer.

WILL.

Jeg forstaaer Ham ikke.

PETER.

Nu, reent ud, Miss Betty gav mig et Afskedskys til Ham, siden hun skal vies til mig i Morgen. Og det er jeg nu selv saa god og bringer Ham. Er det ikke høimodigt?

WILL

sætter ham med et stærkt Tag i Knæe med den ene Haand, hæver den anden knyttet i Veiret, og raaber frygtelig:

Dreng! ved mine Fædres Gud, hvis du vover at ægte Betty, knuser jeg din Pandeskal.

PETER

paa Knæe.

For Guds Skyld, kiære Herr Will! Det var Spøg, det var Spøg.

WILL

slipper ham.

Hvis det var Spøg, er det en anden Sag; men kom mig ikke saadan for Alvor!

PETER

afsides, gnider sig i Nakken.

Med disse Vildes Tamhed har det dog ingen Art. De gaae vel som dresserede Hunde paa Bagbenene; men inden man veed et Ord deraf, falde de ned paa Forpoterne igien.

WILL.

Hvad siger du?

PETER.

Det var en Misforstaaelse, kiære Herr Will! Jeg fortæner ved Gud ikke at myrdes, mindst af Dem. Jeg har selv tilbudet mig at være Deres Kiærligheds Haandlanger, og til Beviis derfor bringer jeg denne Haarlok fra Miss Betty, som hun beder De ikke vilde forsmaa.

WILL.

Kiæreste Peter! har jeg gjort dig Uret?

PETER.

Nec sat rationis in armis. Vi ere alle Menne-
sker — i det mindste burde vi være det.

WILL.

Du arme Peter! gjør det ondt? Drei Halsen, lad mig see! Kan du bevæge den uden Smerte?

PETER

dreier Hovedet.

Jo — det gaaer an endnu til Nød. Lidt stiv-
halset bliver jeg sagtens. Mine Skolekammerater ville beskylde mig for Storagtighed. Gnider sig. Jeg har ogsaa Aarsag.

WILL.

Hvormed skal jeg gjøre min Forseelse god? Jeg var ude af mig selv; du sagde, du vilde ægte hende.

PETER.

Ja, men her i Europa lyve vi lidt imellem. Det maa Han vænne sig til.

WILL

kysser Lokken.

Søde Gave! — See, Peter! jeg eier Intet uden denne Lok. Den vil jeg dele med dig. Giver ham det

Halve. Tag det Halve, vær min Ven, tilgiv min Hidsighed, og vær forsikkret om, at hvis det behøves, skal jeg med samme Hurtighed vove mit Liv for dig, som jeg nu truede dit. Jeg vil slaaes for dig, plumpe i Vandet efter dig, rive dig ud af Ildsluerne. — Farvel, Peter! hils min velsignede Betty!

Gaaer.

PETER

alene.

Det har man af at være den Fortrolige. Han forærer mig den halve Lok? Det er det Samme, som om han gav mig en umage Støvle. Var det Hestehaar, kunde jeg spænde dem paa min Violinbue, og spille Sorgen bort. Men denne Silke forstaaer jeg ikke at spinde. — Lige meget! Will er en skikkelig Karl. Han griber Folk i Nakken undertiden; men jeg kan dog bedre lide ham, end de Høflige, der bagvaske Folk, naar de vende Nakken til. Betty er en god Pige. Jeg besøger hende imellem, faaer flere Kys at bringe Will. Ogsaa godt! — Til at giftes er jeg for ung. Mine Kammerater vilde lee, de Ældre behandle mig, som Will. — Jeg giemmer Lokken, viser den til Dick og Tom. »Af hvem har du faaet den?« Siger Ingenting, lægger Haanden paa Hiertet, stirrer saa længe i Solen, til jeg faaer Taarer i Øinene. Saa troer de, jeg har en hemmelig Kiærlighed, og faae Respect. Saaledes maa det være. *Dolus an virtus quis in hoste requirat?* sige vi Latinere; det er udlagt — Men da her Ingen er tilstede, behøver jeg jo ikke at oversætte det.

Gaaer.

SELKIRK kommer Arm i Arm med DEFOE.

DEFOE.

Jeg følger dig, min Robinson! jeg følger
Dig lige hjem. Du arme Gubbe! skulde
Jeg slippe dig i Havsnød? Har vi ikke
Nu stukket Bollen ud, og drukket Kalken
Til Bunde sammen? — Men, min Robinson!
Du drikker som en Jomfru. Har du ikke
Lært bedre Viisdom af den megen Rum,
Du hentet dig fra Vraget til din Ø?

SELKIRK.

Min gode Herre! jeg har aldrig hentet
Rum fra et Vrag.

DEFOE

slaaer sig for Panden.

Nei, det er sandt; det digted
Jeg selv. Jeg blander dig og Selkirk sammen.
Men hvordan Fanden er det da? Jeg kan
I Aften ikke hitte rigtig Rede
I Londons Gader. — Bi! jeg har et Kort
Og et Compas i Lommen.

Tager et Kort op, og folder det ud.

Her er Grundrids
Af Londons Grunde. — Siig, i hvilken Gade
Boer du?

SELKIRK.

I Themsestreat.

DEFOE.

Rigtig! Den er her.

Peger paa Kortet

SELKIRK.

Ja, den er her; vi er i Themsestreat, Herre!

DEFOE.

Nu skulde Høiden tages, hvis man havde
Sig en Octant.

Sætter sig paa en Afviser, og leer.

Men Høiden har jeg alt.

SELKIRK

peger.

Her boer jeg, her i dette Huus.

DEFOE.

Derinde?

Hvor veed du det?

SELKIRK.

Tillad mig nu til Giengiæld,

At følger eder hiem igien!

DEFOE

lystig.

Ja vist!

Saa følger jeg dig atter hiem igien,

Og saadan gaaer det uafladeligt

Den hele Nat.

SELKIRK

sagte.

Jeg vover ei at lade

Ham gaae alene; thi han har en Ruus.

DEFOE

opmærksom.

Tys! stille! Hører du? Hør, hvor de snorke

Paa deres Bolstre, de Philistere!

Carlsvognen kører flink, med sine Guldsøm

I Hiulene, Saturnus sidder selv

Paa Bukken, men det er en doven Knegt.

Truer ad Stiern.

Er du nu ikke kommen videre

I al den Tid?

SELKIRK.

Han falder i Betragtning.

DEFOE

mørk.

Hør, Selkirk! har du seet forsteente Knokler
Af Mammuthsdyret paa din øde Ø?

SELKIRK.

Nei, jeg har ingen seet.

DEFOE.

Det var det værste

Af kiødfortærende Rovdyr, har man sagt;
Men det er Løgn, thi Mennesket er værre.
Lyksaligviis begynder han nu ogsaa
Stærkt at forstenes; alle Hierterne
Er næsten reent forstenet i de Fleste.

Lunefuld.

Men siig det ei igien! det er en stor
Hemmelighed.

SELKIRK.

Sid ikke der paa Stenen!
Jeg frygter, I forkøler jer.

DEFOE.

Ei! hvad?

Jeg hærdet er mod Ondt, saagodt som du;
Og jeg har Skibbrud lidt i disse Stræder
Vel meer end een Gang.

Staaer op.

Det var ikke Ret —

Du lod mig næsten tømme Bollen ene.
Høit har jeg ogsaa læst i Bogen for dig;
Det hidser.

SELKIRK

venlig bekymret.

Lad mig følge eder hjem!

I boer ei langt herfra.

DEFOE.

Saa følg mig da!

Men glem nu ei i Morgen Middag, Selkirk!

Du veed, vi kiøre sammen.

SELKIRK.

Ja, bestemt!

DEFOE

stirrer ham i Øinene, og trykker hans Haand rørt.

Men veed du nu, hvorfor jeg er saa glad?

Hvi jeg har drukket mig en Ruus i Aften?

SELKIRK.

Nu da?

DEFOE

heftig.

Fordi jeg blev igien en ærlig Karl.

Var det ei Penge værd?

SELKIRK.

I skiemter, Herre!

DEFOE

med Taarer.

Fordi jeg atter, Selkirk! bragte dig

De stiaalne Tyvekoster, uden Tvang —

Godvillig --- af et ærligt Hierte!

Lystig.

Skulde

Jeg saa ei drikke Punsch?

SELKIRK

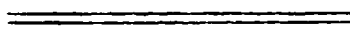
venlig.

Kom nu, gaa hjem!

DEFOE.

Velan, saa tag mig under Armen, du
Min Robinson! — Og saadan gaaer Poeten
Med Helten i sin Bog ved høie Midnat.
Er det ei Spøgeri, saa er der intet.
Det er dog meer, end Shakespeare kunde med
Sin Brutus, og Homer med sin Achill.

De gaae.

FIERDE ACT.

SIR ROBERT EDGARSONS HAVE PAA LANDET.

EN GAMMEL GARTNER er beskæftiget med nogle Blomster.

HERR JOSEPH kommer.

JOSEPH.

God Morgen, min Kiære!

GARTNEREN.

Tak, Herre! Tak!

JOSEPH.

Man tager mig vel ikke min Dristighed ilde op, at jeg er gaaet ind i Haven? Porten stod aaben.

GARTNEREN.

Sir Robert har Intet imod, at her komme Fremmede. Han deler gierne med Andre, hvad han har.

JOSEPH.

En nobel Tænkemaade!

GARTNEREN.

Desuden seer han gierne Mennesker. De oplive Naturen, siger han.

JOSEPH.

Sandt nok! Tusinde Følelser vækkes, som trænge til Meddelelse.

GARTNEREN.

Nei, føle med Dem, vil han ikke, min Herre!
Er det Deres Hensigt, saa beder jeg Dem uden For-
trydelse at gaae igien.

JOSEPH.

Ei ei! er han saa menneskefiendsk?

GARTNEREN.

Paa ingen Maade. Han holder meget af Men-
nesker, og de fleste forekomme ham meget vakkre,
fornuftige Folk, inden de lukke Munden op.

JOSEPH

sagte.

Denne Gubbe er en snu Krabat, og taler bedre,
end man skulde tiltroe det en Mand af hans Stand.
Høit. De er et fornuftigt Menneske, min Gode! Det
er mig kiært, at høre en Gartner udtrykke sig saa
logisk.

GARTNEREN.

Nu, det er mig kiært, hvis det er Dem kiært.
Vil De ikke spadserere videre?

JOSEPH.

Med Forlov: har De studeret i Deres Ungdom?

GARTNEREN.

Ja, desværre!

JOSEPH.

Hvi desværre?

GARTNEREN.

Fordi jeg manglede Hoved dertil, og fordi Ingen
gør Videnskaberne større Skade, end de slette Ho-
veder, der have studeert.

JOSEPH.

Ei! min Kiære! De siger jo lutter Epigrammer.
Men denne Tone passer ikke for Deres Stand. Gart-

neren maa være idyllisk, blid som Melk og Honning.
— Hvad er det for en Mindesteen af hvidt Marmor,
med sort Urne, som staaer der mellem Roserne?

GARTNEREN.

Den er sat for en ustuderet Mand.

JOSEPH.

Hvem? om jeg maa spørge.

GARTNEREN.

William Shakespeare, Acteur og Comødieskriver
i sin Tid. Hans Fader var Uldvæver i Stratford.

JOSEPH.

Ak, den guddommelige Shakespeare! Elsker da
Sir Robert virkelig Poesie?

GARTNEREN.

Ja meget, naar den duer noget.

JOSEPH.

Der seer jeg endnu et Gravmæle, ligeover for
Shakespeares. Sikkert en anden stor Digter: Homer,
Virgil, Milton?

GARTNEREN.

Nei, den er sat for et lille Pigebarn.

JOSEPH.

Sappho? Laura? Heloise?

GARTNEREN.

Det var en ung Jomfru, ved Navn Johanna
Blomfield, som døde i sit syttende Aar.

JOSEPH.

Og havde allerede fortient en Mindesteen lige-
over for Shakespeares?

GARTNEREN.

Ja! Hun vandt ved sin Skønhed, Fromhed og
Forstand min Husbonds hele Hierte, ligesom Shake-
speare; men hun døde før Brylluppet.

JOSEPH.

Sir Robert har ogsaa en Søster.

GARTNEREN

sukker.

Ja, det kan ikke negtes. Hun lever endnu.

JOSEPH.

En Dame i sine bedste Aar, som i Aandsgaver ikke viger sin Broder en Haarbred. Hun har en haabefuld Søn, og den unge Pode opdrages med et fattigt Barn, som Fruen har taget til sig.

GARTNEREN.

Og den stakkels fattige Dreng faaer alle de Prygl, Sønnen har fortient.

JOSEPH.

Nu ikke meer, nu ikke meer. Mistress holder udmærkede Lærere til disse Børn.

GARTNEREN.

Det har for det meste været nogle forbarmelige Karle, som maatte spille Piquet med Fruen, i Stedet for at lære Børnene Noget, være hendes Kammer-tienere, og taale alle Drengens Uartigheder.

JOSEPH.

Nu ikke meer, nu ikke meer.

GARTNEREN

tør.

Nei, nu veed jeg nok hun har faaet en fornøftig, flink Mand til Børnene, og det fornøier mig.

JOSEPH

smigret.

Kiender De noget til ham da?

GARTNEREN.

O, meget godt, Herr Joseph! meget godt.

JOSEPH.

Hvordan? De veed, det er mig?

GARTNEREN.

Tag ikke ilde op, jeg vilde ikke forstyrre Deres Incognito.

JOSEPH.

De er en Skielm, Gartner!

GARTNEREN.

Ja vist, jeg betalte Hovmesteren med hans egen Mynt. Vil De nu behage at spadserere videre, saa skal jeg hielpe Dem at finde Sir Robert.

JOSEPH

afsides.

Denne Gubbe er et forslaget Hoved.

GARTNEREN

ligesaa.

Denne Hovmester er som de øvrige. De gaae.

MRS. QUICKLY kommer med MRS. CRAB. EN TIENER har en Bylt under Armen, og nogle smaae Vaaben.

MRS. QUICKLY.

Har du nu Alting i Stand, min Gode?

MRS. CRAB.

Alt, naadige Frue! Her er Pelsen til Charles som Robinson. Den er forfærdiget af Mr. Culpepper, den fornemste Bundtmager i London, af bedste Zobelkind. Ligeledes Huen af Kaninskind. Her er en Solskierm fra Mr. Mobby, den toutafaiteste Paraplymager i Westminster.

MRS. QUICKLY.

Du har dog ikke bestilt den til at slaae ned, min Gode?

MRS. CRAB.

Kors, Frue! saa havde jeg slet læst min Robinson. Det maa jo forestille, at han selv har kløttret den sammen i sin Eensomhed, saa godt han kunde. Men for Proprietetens Skyld har jeg dog ladet Stangen lakere.

MRS. QUICKLY.

Meget vel. Bøssen? Øxen?

MRS. CRAB.

Det skikker sig ikke for os Englændere, at rose vort eget Staalarbeide.

MRS. QUICKLY

betragter det.

Nydelige smaae Tingester! Staalet maa sprænges med Vand, at det kan faae nogle Rustpletter; thi vi maae supponere, at Robinsons Vaaben havde modtaget slige efter Skibbruddet.

MRS. CRAB.

Til Jack som Fredag har jeg her Fiærskiørtet og Fiærhatten. Alt til de billigste Priser.

MRS. QUICKLY.

Ak, gode Crab! forstyr mig dog ikke Nydelsen med dine Kræmmerregninger. Det ophæver jo aldeles Illusionen. Lad os blive i den behagelige Drøm, at de unge Mennesker ved deres egen Færdighed og Vindskibelighed have tilveiebragt sig disse Klædemon. Der komme de.

CHARLES og JACK komme.

CHARLES.

Hvad er det?

JACK.

Sikke deiligt Legetøi!

MRS. QUICKLY.

Charles! du veed, det er din Fødselsdag i Dag; og siden du og Jack have fornøiet eder saameget over Robinson, har jeg været betænkt paa at overraske eder.

CHARLES.

Ja, det veed vi nok, kiære Mamma!

MRS. QUICKLY.

Din Onkel har indrettet en Eremitage i sin Park. Han vil overraske os, men vi ville overraske ham langt mere, naar I staae i Hulen som Robinson og Fredag.

CHARLES.

Hvem skal være Robinson?

MRS. QUICKLY.

Du; og Jack Fredag. Og lad mig nu see, I sætte jer smukt ind i Naturstanden! Du, Jack! glem ikke den Ærbødighed, du skylder Charles som den Fornemmere og Rigere, af hvis Godhed din Lykke dependerer. Naar han slaaer dig, maa du ikke slaae igien. Du skal komme krybende til ham paa Hænder og Fødder; saa gjorde Fredag til Robinson. Skynd jer nu hen at klæde jer paa! Jeg har bestilt Chokoladen og Sukkerpledsknerne hen i Hulen. Og lad mig see, I affectere noget Primitivt af Naturstanden. Har du din franske Grammaire med?

CHARLES.

Jack har den i Lommen.

MRS. QUICKLY.

Gid I havde den i Hovedet! Sætter jer nu smukt hen og læser i Grammairen! Nogle Battements kunde

I ogsaa gjøre midlertid; i Morgen kommer Monsieur Tempête, eders Dandsemester. Og lad mig nu see, I blive smukt rørte og contemplative over Naturens stille, melancholske Grandiositet. Jeg har allerede Bud efter et Par Faar, som skal dresseres til Lamaer.

CHARLES.

Det var jo prægtigt. Kom, Fredag!

JACK.

Ja, Robinson!

De gaae alle.

BETTY kommer ængstlig ind fra den anden Side, fulgt af sin PIGE.

BETTY.

Ak, Nanny! hvor mit Hierte banker. Saa du Da virkelig min Faders Vogn paa Veien?

NANNY.

At han har seet os, troer jeg ei; han kiørte Beständig langt bagefter. Men han tog Den samme Vei, som vi, det mærkte jeg.

BETTY.

Skee, hvad der vil! her føler jeg mig frelst.

NANNY.

I Fald der ingen Eier melder sig Til disse Penge, som De fandt paa Veien Strax uden for den gyldne Hiort, saa har De Saa god en Medgift alt, som De behøver.

BETTY.

Bevares Gud! beholde Andres Gods?

SIR ROBERT

kommer venlig.

Mit kiære Barn! min lille smukke Betty! Besøger du en Gang igien din Gudfaer? Velkommen, Betty! Men hvor du er voxet! Det er jo næsten en ovidsk Forvandling.

Han kysser hende.

BETTY.

Ak, kiære Gudfaer! De har altid viist mig
Saamegen Godhed, medens jeg var lille;
Hvergang jeg kom her, fik jeg Sukkergodt
Og Legetøi — og — ja, det veed jeg vist —
De vil ei heller nu slaae Haanden af mig.

SIR ROBERT.

Betty har Intet tabt ved sin Forvandling,
Er ikke mindre nydelig, end før,
Da hun var Barn endnu.

BETTY
sukker.

Ak, Børn har godt!
Gid jeg var Barn endnu, min kiære Gudfaer!
Saa havde jeg nu ingen Hiertesorger.

SIR ROBERT
smilende.

Har du alt Hiertesorg, min stakkels Pige?
Ja ja! saasnart man mærker, man har Hierte,
Saa mærkes ogsaa, man har Hiertesorg.

BETTY.

Sidst da jeg saae Dem, kiæreste Herr Gudfaer!
Var jeg saa glad, saa rolig; og nu er jeg
Saa længselsfuld, veemodig og bedrøvet.

SIR ROBERT.

Det følger med din Alder, gode Barn!
Først kommer Marts med Solskin og Violer,
Saa maa det regne dygtigt i April,
Før Juni danner sine Rosenknopper.

NANNY
sagte.

Ja, Herren maa nok sige det; her løbe
Vi virkelig April.

BETTY.

Kort at fortælle:

En gammel Sømand boede hos min Fader,
Selkirk ved Navn; og Selkirk bragte med
En Yngling fra Sydøerne: lidt bruun
I Huden, men for Resten meget smuk,
Og flink og rask — og god, min bedste Gudfaer!
Som De, skøndt det er meget sagt.

SIR ROBERT.

Ei! Betty!

Har du alt lagt dig efter Rhetoriken,
Og veed, at for at overtale Hiernen,
Maa du bestikke Hiertet først?

BETTY.

Døbt er han

Og hedder Will, og han er duelig,
Har læst endeel, og har et herligt Nemme,
Er vel i Stand til at fortjene Brødet
Ei blot til sig, men rigeligt til Fleeer.

SIR ROBERT.

Han elsker Betty, og hun elsker ham;
Men Master Twastle elsker Grunkerne,
Er smækvred, truer dig — og derfor flygter
Nu Betty til sin Gudfaer.

BETTY.

Gud! hvor veed De
Dog Alting fra? Hvem har da sagt Dem det?

SIR ROBERT.

Jeg har en lille Fugl, som siger mig
Alt Sligt i Øret.

BETTY.

Har da Fuglen ogsaa

Vel sagt Dem, kiære Gudfaer! hvem der eier
Brevtasken her, som nys jeg fandt paa Veien
I Støvet, mens vi gik i Træers Skygge,
Da Vognen kørte langsomt op ad Bakke?

Hun giver ham den.

SIR ROBERT.

Lad see! Ei, den er fuld af Bancosedler.

BETTY.

Behag og lad dens Eier efterlyse!

SIR ROBERT.

Du arme Barn! det kalder jeg at plages:
Som Danaide dræber du din Brudgom
Med Graad og Længsel paa din Faders Bud,
Og henter nu til Straf din Lædskedrik
I sprukne Kar, der tørres, som de fyldes.

BETTY.

Hvem kommer der?

SIR ROBERT

forlegen.

Ei ei! det er min Søster.

Gaa i det grønne Lysthuus, hviil dig der,
Og vederqvæg dig lidt ved Frokostbordet!

BETTY.

Nu kan jeg hverken spise eller drikke.

NANNY

sagte.

Ih, da kan jeg, min Tro; thi Veien hid
Var lang at kiøre, og man kan ei leve
Af Andres Kiærlighed.

Betty og Nanny gaae.

MRS. QUICKLY

kommer.

Da Eremitagen

Er lukket i, og da min Broer har Nøglen,
Saa maa han overraskes anderledes.

Bliver Sir Robert vaer.

God Dag, min Broer! Kys mig! Dog nei, lad være!
Det er saa gammeldags, saa trivielt.
At høit vi elske maae hinanden begge
Som Søsken, forstaaer sig af sig selv;
Det er et Axiom, som ikke trænger
Til videre Beviis.

SIR ROBERT.

Min kiære Søster!

Velkommen.

MRS. QUICKLY.

Det forstaaer sig. Ikke meer
Af slig tidsspildende Tautologie!
Du veed, det er min Charles' Fødselsdag
I Dag, min Søns.

SIR ROBERT.

Det glæder mig.

MRS. QUICKLY.

Hvorfor?

Een Dag maa det dog være; hvorfor meer
Da glæde sig i Dag, end andre Dage?

SIR ROBERT.

Du mener: hver en Dag er Fødselsdag?
Ja — i en vis Forstand —

MRS. QUICKLY.

Enhver Forstand

Maa være vis, min Broder! thi en uvis
Forstand er ingen. Men, som sagt, til Sagen!

SIR ROBERT.

Hvad er da Sagen, kiære Søster! siden
Ei dit Besøg og Charles' Fødselsdag
Er her af Vigtighed?

MRS. QUICKLY

sætter sig paa en Bænk, og indbyder sin Broder ved et Tegn til
det Samme.

Vi leve begge,

Min Broer! i Idealet. Poesie,
Philosophie er vore Legesøstre,
Henrykker os. Jeg veed, at du har læst
Robinson Crusoe med Fornøielse;
Jeg ligeledes. Denne Fiernen bort
Fra Verden er fortræfflig. Robinson
Staaer paa sin Ø, som paa en lille Skammel
Med Glasbeen, for at prøve Stødet ret
Af Sorgernes Electrismeermaskine;
Og saadan faaer han Stødet allerstærkest.
Jeg veed, du har indrettet dig en Hule
Aldeles à la Robinson. Velan!
Jeg, som din Søster, bør bidrage til den.
Du skabte dig en Verden, men du glemte
Det Vigtigste: det at befolke den.
Tillad mig, at jeg binder dig for Øine!

Hun binder ham sit Lommetørklæde om Hovedet.

Og som en Fee, ved Slaget af min Vifte,
Opliver jeg din ubeboede Ø
Med hvad den savner.

Hun slaaer med Viften i Haanden, HERR JOSEPH kommer med
CHARLES og JACK, udklædte som Robinson og Fredag; derpaa
river hun sin Broder Klædet igien fra Øinene.

SIR ROBERT

overrasket.

Ei, det er allerkiærest! Kiære Drenge!
Det klæer jer artigt. Kom, I vakkre Glutter!
Nu, Søster! nu, det maa jeg tilstaae dig,
Det var et kløgtigt Indfald.

MRS. QUICKLY.

Er du vant
Til andre Indfald, kiære Broer! af mig?
Sid stille nu, og hør, hvad jeg vil sige!
Forstyr ei disse unge Menneskers
Simplicitet og fromme Skovnatur
Med din moderne Følsomhed! — Herr Joseph!
Har Børnene alt faaet Chokoladen
Og Sukkerpletsknerne?

JOSEPH.

Det er fortært.

SIR ROBERT.

Ei ei! Herr Joseph! sees vi her igien?
Velkommen! Tak for sidst!

MRS. QUICKLY.

Herr Joseph condi-
tioner nu hos mig, som Informator.
Og for nu her ret at tilveiebringe
Original og selsom Ironie,
Saa skal han strax examinere dem
I disse primitive, vilde Dragter.
Paa denne Maade, kiære Broder! seer du,
Forbinde vi Tidsaldrene. Det er jo
Det store Maal, hvortil Culturen sigter:
En Vildmands Legem, Videnskabens Aand.
Begynd, Herr Joseph! — Ønsker du at høre
Dem først i Videnskaber eller Sprog?

SIR ROBERT.

Ja — begge ere gode, kiære Søster!

MRS. QUICKLY.

Saa lad os høre nogle Videnskaber!

JOSEPH,

efter at have betænkt sig noget; rømmende sig med en vigtig Mine.
Geographie!

Til Charles.

Hvad hedder Hovedstaden
I Peking — hvad jeg vilde sige — China?

CHARLES.

Den hedder Peking.

JOSEPH

til Jack.

Og i Ørknen Sahra?

JACK.

Tombuktu.

JOSEPH.

Rigtig! — Charles! hvilken Flod
Igiennemløber London?

CHARLES

næsviis.

Rendestenen.

MRS. QUICKLY.

Fortræffligt! Søde Dreng! Hvor han er vittig.

Kysser ham.

JOSEPH

til Jack.

Og hvilken ellers?

JACK.

Themsen.

JOSEPH.

Ganske rigtig! —

Nu til Historien!

Til Charles.

Hvad hed den Keiser,
Som slog Araberne ved Roncisval
I Spanien, Charles?

CHARLES.

Hanni — Hannibal.

JOSEPH.

Ja, han udmærkte sig som Seiervinder
I Spanien; ganske rigtig! men det var
Ei mod Araberne. Betænk dig vel!

CHARLES.

Propheten Mahomet.

JOSEPH.

Ja, det er rigtigt:

Han tvang Araberne, men ei i Spanien.

Han tvang dem til at blie —

CHARLES.

Mahomedaner.

JOSEPH.

Mahomedaner. Rigtig! — Jack! hvad hed

Da Keiseren? Veed du det?

JACK.

Carl den Store.

JOSEPH.

Var det ham selv, der faldt som Seiervinder
Ved Roncisval?

JACK.

Det var hans General.

JOSEPH.

Hvad hed han, Charles? Husker du hans Navn?

Charles tier.

Du veed det meget godt, vær ikke bange!

Hvad hedder da din brune Jagthund?

CHARLES

hurtig.

Roland.

JOSEPH.

Nu, ganske rigtig! Altsaa — Generalen?

Ro —

CHARLES.

Roland.

JOSEPH.

Ret, min Ven!

SIR ROBERT.

Fortræfflig svart!

JOSEPH.

Nu Statistik!

Til Jack.

Hvor faaer man Diamanter?

JACK.

Fra Gruben i Golconda.

JOSEPH

sagte til Charles.

Svar nu ogsaa! —

Hvor faaer man Nankin fra?

CHARLES.

Det faaes fra Nankin.

JOSEPH.

I hvilken By opfandt man først Pistoler?

CHARLES.

Pistoja.

JOSEPH.

Hvor Fayence?

CHARLES.

I Fayenza.

JOSEPH.

Ved hvilket Fabricat udmærker sig
Fabriken i Manchester?

CHARLES.

Ved Manchester.

SIR ROBERT.

Hvor faaer man Rotter fra?

CHARLES.

Fra Rotterdam.

SIR ROBERT.

Vel svart, ved Zeus!

MRS. QUICKLY.

Forstyr dog ei Examen!

JOSEPH.

Nu lidt Chemie!

Til Jack.

Hvad er et Stykke Kridt?

JACK.

Et Alkali.

JOSEPH.

Siig mig en Syre, Charles!

CHARLES.

Viineddike.

JOSEPH.

Naar man slaaer Eddike

Paa Kridt, hvad saa?

JACK.

Saa skummer det.

JOSEPH.

Ret saa!

Til Charles.

Og hvad udvikler sig ved denne Luft-
Udvikling?

CHARLES.

Luft.

JOSEPH.

Luft, ganske rigtig!

SIR ROBERT.

Luft!

Sindrigt, ved Gud. Og hvad er Luft, min Søn?
Vi —

CHARLES.

Vind.

SIR ROBERT.

Vind, rigtig! Altsaa vikler sig
Af hele denne Kunstudvikling?

BEGGE DRENGENE.

Vind.

SIR ROBERT.

Vind. *Bene!* Og med dette Vindproduct,
Jeg tænker, kan Examen nu beroe.

Til Jack.

Du stakkels fattige Diævel er for ringe
Til slig en fornem Skole. Du har lært
Dog hvad du kunde. Bliv saaledes ved,
Anstreng dig, gør dig Flid, og kom igien,
Naar du har mere lært. Jeg skal ei glemme
Den lille Jack, som kiendte Carl den Store. —
Der kommer Nogen.

TWASTLE

kommer fortvivlet ind.

Om Forladelse,

Min værdige Patron! min Patronesse!
Vel har jeg ei den Naade nøiere
At kiende Hendes Naade; men jeg veed,
Hun er en værdig Søster til Sir Robert.
Ak ja, Gud hielpe os, og mig især!
Jeg seer, De holde Skole her, Examen;
Hvad hielper det? Hvad er vi Mennesker
Siv, Orme, Aske — ikke det engang,

Thi Siv kan bøies, men vi knækkes ved det.
 Regnorme krybe ned i Jordens Skiød,
 Og har det ganske godt paa deres Maade;
 Men vi begrades i den, vi fortæres.
 Med Aske kan man skure; men hvad hjælper
 Vel al vor Skuren paa vor Efterslægt?
 Ak, jeg er mat; jeg beder om Pardon,
 Fordi jeg sætter mig hos Hendes Naade.

Sætter sig.

MRS. QUICKLY
 staaer op.

Kom, mine Børn! Man altid vise maa
 Fortvivlelsen sin Agtelse; og kan
 Man ikke hielpe, maa man i det mindste
 Dog ei incommodere. Vist nok er
 Nysgierrigheden tidt en heftig Drift;
 Men den bør undertvinges, var det end
 Paa Ømheds og Medlidenheds Bekostning.
 Med denne, som jeg tænker, velanvendte
 Sentents vil vi med sømmeligste Anstand
 Forføie os herfra.

Til Broderen.

Vi sees igien

Ved Middagsbordet.

Til Twastle.

Himlen styrke Dem,

Ulykkelige Mand!

Neier.

Kom, mine Børn!

Gaaer med Joseph og Børnene.

TWASTLE.

Ulykkelige Mand? Ja ja, det er jeg.
 Den Pralhans vil jeg see i Gammelengland,
 Som gør mig Rangen stridig.

SIR ROBERT

sagte.

Mon han veed,

At Datteren er her? Vi vil forsøge.

Høit.

Min gode Master Twastle! ja, jeg hører,

At De har mistet —

TWASTLE

falder ham i Talen.

Hvad? De veed det alt,

Sir Robert? veed det alt? Ja ja, ja ja!

Rygtet har hundred Munde, tusind Tunger,

Naar det befordre vil en Mands Ruin.

SIR ROBERT.

Nu, kiære Ven! fordi jeg veed det, derfor

Veed ingen Andre det.

TWASTLE.

Sir Robert! ak,

Det kan ei skiules meer. Nei nei, det er

Bekiendt, og jeg er visse paa, i Morgen

Veed hele Børsen det.

SIR ROBERT.

Paa Børsen taler

Man ei om Sligt.

TWASTLE.

Vel sandt, Hver tænker paa

Sin egen Velstand. Den Ulykkelige

Er snart forglemt.

SIR ROBERT.

Nu, er da Alting tabt

For det? Hvem vilde dog saa strax fortvivle?

TWASTLE.

Jeg ei fortvivle, naar jeg mistet har

Min Eiendom, min Skat, min Øiesteen?

SIR ROBERT.

Jeg tilstaaer, De maa være utilfreds;
Men Tabet er ei uerstatteligt.

Sagte.

Det lader ikke til, han veed, at Betty
Er her hos mig; det er alt Noget vundet.

TWASTLE.

Jo, uerstatteligt for mig, min Herre!
Jeg er for gammel nu, kan ei begynde
Strax paa en frisk igien; og hvis ei Næsten
Forbarmes over mig, og hjælper mig —

SIR ROBERT

sagte.

Hvordan? en Anden skal forbarme sig
Og skaffe ham et Barn for det, han misted?

Høit.

Min kiære Ven! De taler lidt forvildet.

TWASTLE.

Kan være vel, Sir Robert! det kan være;
Thi naar man mistet har sin Alders Trøst,
Saa er det intet Under.

SIR ROBERT.

Fat Dem, Twastle!

Jeg indseer, Bettys Tab maa være tungt,
Men hvad der borte er, er derfor ikke
Aldeles tabt.

Sagte.

Den stakkels Mand fortvivler.

TWASTLE.

Ei ganske tabt? Vel sandt, jeg stod endnu
Vel til at redde. — Bettys Tab? Ja ja!
Ja, det forstaaer sig, nu er det forbi.
Naar Crab erfarer Sligt, saa gier han aldrig
Sit Ja til Giftermaalet.

SIR ROBERT

forskende.

Veed De da

Alt, hvor den Tabte er?

TWASTLE.

I Veir og Vind!

SIR ROBERT

smilende.

Men da De passer dog saa faderligt

Paa Deres Øiesteen, hvorledes kom den

Da uformærkt af Huset?

TWASTLE.

Hvad af Huset?

Hvem vilde da beholde Sligt i Huset?

I Huset var det kun død Capital.

Hvad profiteres vel ved det? I Handel

Og Vandel maa man sætte slige Sager.

Men, det er sandt, saa staaer man Risico;

Og hvis jeg havde været meer forsigtig,

Saa var det ikke skeet, hvad nu er skeet.

SIR ROBERT.

Nu bliver Manden reent gal, troer jeg.

Vred.

Twastle!

Hvad staaer De der og snakker hen i Veiret

Om Deres eget Barn? Skam Dem, for Fanden!

TWASTLE.

Hvem taler om sit Barn?

SIR ROBERT.

Nu er jeg kied af

Det Vrøvleri. De søger Deres Datter,

Ei sandt? De frygter for, hun har forladt Dem?

TWASTLE.

Jeg søge Betty? Nei, paa ingen Maade!
Hun er i Dag paa Landet hos sin Moster.

SIR ROBERT.

Hvad søger De da? Har De tabt Forstanden?

TWASTLE.

O, gid jeg havde! thi Forstanden er
Kun til Uleilighed, Sir Robert! ved
Deslige Leiligheder. Jeg har tabt
Det, som er værre; jeg maa gaae Fallit.
Et Huus er ruineert, der stod saa fast
Som Taffelbierget, ja som Diævelsbierget
Paa Cap det gode Haab. Ak, William Quite
& Compagnie — hvad var urokkeligt,
Som dette Firma? Stod vel Caucasus,
Stod Axen selv, der gaaer igiennem Jorden,
Saa stiv, som William Quite & Compagnie?
Og dog gik William Quite & Compagnie
Ad Helved til, og jeg er ruineert!

GARTNEREN
kommer.

Her kom en Mand, som kalder sig Defoe,
Med et Par Fremmede.

SIR ROBERT.

Jeg veed det nok.

Beed dem spadserie lidt omkring! Alt kommer
Paa een Gang.

Gartneren gaaer.

TWASTLE.

Ak, forbarm Dem over mig,

Sir Robert!

SIR ROBERT.

Og hvad kan vel redde Dem?

TWASTLE.

Tre tusind Pund, tre tusind Pund kan gjør'et.
Hvad er tre tusind Pund for den, som har dem
Tilovers? De er barnløs, rig; mit Haab
Staaer kun til Deres Ædelmodighed.
O, red mig! ellers sættes jeg saavist
I den Nødvendighed at hænge mig.

SIR ROBERT

alvorlig. .

Ulykken var just ikke stor, Herr Twastle!
De er en kold, en egennyttig Mand;
Hvis De var rig, som jeg, og jeg forarmet,
De lod mig hænge mig, og satte Dem
Med største Ligegyldighed til Bords.

TWASTLE.

Aa nei, jeg gjorde ikke! nei, min Sandt!
Ulykken har den samme Virkning, seer De,
Paa Hierterne, som Kogningen paa Frugt,
Der ei er rigtig modn: den gjør dem møske,
Og skienker dem det Sukker og den Saft,
Naturen negted dem.

SIR ROBERT.

For Deres Skyld,
Herr Twastle! gjør jeg Intet. Men tak Gud,
De har en Datter, som forsoner Hiertet!
Den lille Betty har jeg altid elsket;
For hendes Skyld skal jeg da redde Dem,
I Fald De billiger den Kiærlighed,
Som hun har fattet til en Yngling, fattig,
Som De, men god og duelig.

TWASTLE.

Ak, Gud

Kysser hans Kiole.

Velsigne Dem! Og hvis De hjælper mig,
 Saa skal min Datter ægte, hvilken De
 Befaler. Hav den Godhed selv at vælge
 Af alle de forskielligste Nationer:
 En Mor, en Neger, en Mulat, Chineser!
 Vi er jo Alle Mennesker. Om Næsen
 Er spidset eller buet, om Haaret stridt
 Som Hestehaler, eller blødt som Uld;
 Hvad siger det blandt vakkre Folk, som see
 Paa det Solide? Al den Smule Forskiel,
 Den falder bort paa Dommedag, naar Englen
 Har blæst i sin Trompet.

SIR ROBERT.

Saa lad mig vise

Dem til et Lysthuus — det chinesiske,
 Da Deres Smag dog ynder det Bizarre.
 Der maa De vente, til jeg kalder Dem.

TWASTLE.

Med allerstørste Underdanighed.

De gaae

 ET ANDET STED I HAVEN.

SELKIRK og WILL i deres Øboerdragter.

SELKIRK

for sig, paa den ene Side.

Jeg aander let igien. — Det tykkes mig,
 Som om jeg vandred atter paa min Ø.
 Her trykker Luften ei med Steenkulsdamp.

De friske Toppe rasle med Smaragder
 I kølig Landluft. Busken dufter frisk.
 Og denne høie Eensomhed! Min Siæl
 Kan ei undvære Eensomhed. Den Støi
 Af Vogne, Skrig af Sælgekoner, Larm
 Af Haandværksfolk forstyrred mig. Mit Øre
 Blev saaret smerteligt. I ti Aars Tid
 Jeg hørte fiernt kun Bølgen slaae paa Klippen,
 En enkelt Rovfugls Skrig i Oldtidsstammen,
 Et Tordenskrald, som rulled giennem Luften.
 Min Lama taug, stod stille, stirred paa mig
 Med fromme Øine; og det tyktes mig,
 Den græd, fordi dens Troskab var saa stum.
 Saaledes væntes jeg da reent fra det,
 Som meest jeg længtes efter: Mennesker.
 • Her vaagner Alt igien. Blaa Himmelhvælving,
 Det mørkblaa Hav, de grønne Poppelkroner,
 Americanske Busk med røde Green.
 Og hist min Hytte. Er ved Trolddom brat
 Jeg sat tilbage paa min øde Ø?
 Jeg maa i Hytten ind. Ak, finder jeg
 Alt der igien? Min Lama er der ei,
 Og heller ei min Yndlingspapegøie,
 Som kunde raabe: Alexander Selkirk.
 Jeg maa derind, jeg kan ei vente længer.

Gaaer ind i Hytten.

WILL

kommer fra den anden Side.

Hvor her er dødt! Hvor sørgeligt Naturen
 Bevæger sine tunge grønne Lokker!
 Den kolde Dugg staaer Blomsterne i Øiet
 Som Taarer. Bækken iler hen i Krattet,

Og søger ængstlig, hvad den ikke finder.
Det Skønne stirrer i sit Barndomssvøb
Med lyse Øine, som endnu ei see.
De tynde Farveblade, rundet i
Afmaalte Kredse, smigre Lugtens Sands
Med Duft, fordi de ei har Ord til Siælen.
Hvad er det alt imod en deilig Pige?
O, gid jeg var igien i Londons Stræde,
Sødt indklemmt paa mit Kammer under Taget!
Jeg sad, som Hyrden paa sit Field i Snee,
Og vidste, Vaaren blomstred under mig.
Og mødte jeg paa Trappen stundom hende,
Da var ei Englen paa sin Himmelstige
Lyksalig meer, end Will. —
Men Betty elsker dig! Den Tanke styrker.
Sæt den paa Renter i din Siæl, og lad
Indbildningskraften aagre med sit Pund!

MRS. QUICKLY

kommer med Børnene, der endnu ere klædte som Robinson og Fredag; hun studser, da hun seer Will, og siger:

Min Herre! De og Deres Kammerat
Er komne lidt for silde. Kun De digter
En Iliade efter Iliaden.
Min Broder har alt seet de vakkre Glutter,
Vil presentere dem for Herr Defoe.
Det er en fiin, en udtænkt Compliment.
Hvordan De har erfaret mine Tanker,
Det veed jeg ikke. Men det er benyttet,
Med Herrernes Forlov, en Smule plumpt.
Man aldrig stille maa Naturen frem
I lodne Nøgenhed, men smuk poleert.
Saa har vi giort. De ligne vel maaskee

Lidt meer de virkelige Robinsoner;
Men mine Børn i Miniaturemaille
Fremstiller os, hvordan de burde være.

WILL.

Defoe har selv indbudet os herhid.

MRS. QUICKLY.

Hvordan? Det er Poetens eget Indfald?
Hvor daarligt, indbildsk, hvor forfængeligt!
At Andre gør det, ja det er elskværdigt;
Men selv at maie sine Dukker ud!
Nu, tænkte jeg det ei? Jeg mærkte strax,
Forfatteren stak ikke dybt i Smag.

SIR ROBERT kommer med DEFOE.

DEFOE.

Der er den Ene.

SIR ROBERT

forundret.

Fredag!

DEFOE.

Min Model.

Her staaer han som en Vild i Nationaldragt;
For Resten mangler ham ei blide Sæder.
Hans Navn er Will.

SIR ROBERT.

Han boer hos Twastle?

DEFOE.

Ja.

SIR ROBERT.

Saa kiender jeg ham. Vær velkommen, Ven!
Selv er du smuk; at du har Skønhed kiær,
Det vidste jeg. Men hvor er Robinson?

DEFOE.

Hans rette Navn er Alexander Selkirk,
 Og lang Tid var han paa Juan Fernandez,
 Som Spanien nu tog i Besiddelse,
 Traf der en Enebygger, som i Storm
 Var dreven selsomt did fra fierne Øer
 Paa lette Kano. Af den Gamles Dagbog
 Jeg sammenflikket har min Robinson.
 Nu veed De Alt — og Himlen være lovet!

SIR ROBERT.

Forunderligt! Hvor selsomt blandes her
 Begivenhed med Digterphantasie,
 Det fast Utrolige med Selverfaring!
 Hvad der som Drøm stod fiernt i dunkle Baggrund,
 Omgiver os med klar Nærværelse.
 Det rører mig særdeles. — Gode Fredag!

Trykker Wills Haand.

MRS. QUICKLY

stødt.

Kom, mine Børn! Vi er tilovers her.

Betragter Will med Haan.

Altsaa en virkelig Begivenhed,
 En Hændelse, der skylder ei Geniet
 Opfindelse, saa lidt som Kunsten Form?
 Saa maae vi altsaa takke kun Vorherre?
 Hvem takkes ogsaa bedre vel, end han?
 Aviserne er ellers fuld' af Sligt:
 Ulykker, Skibbrud, Modgang har vi nok af.
 Kom, Charles! Jack! Den Møie var da spildt.
 Men det er ikke første Gang, at Flid
 Fordunkles af den blotte Slumpelykke.
 Farvel, min Broer! Du har saa mange Giester

I Dag, at jeg vil spare dig for os.
 Den Digter (Skriver skulde egentlig
 Jeg sige), disse vilde Bussemænd
 Vil hente ind ved dine Middagsborde,
 Hvad de har savnet paa den øde Ø.
 Vi anbefale os.

Hun gaaer med Børnene.

DEFOE.

Det er mig da
 En bandsat Qvinde.

SIR ROBERT.

Sir! hun er min Søster.

DEFOE.

Ak, bedste Sir! tilgiv, jeg beder Dem.
 Hun kalder mig en Skriver? Lige meget!
 Jeg bliver derfor ligefuldt Poet.

SIR ROBERT
 afsides.

Det træffer ypperligt; thi dersom de
 Har overrasket mig, saa er nu Raden
 Til mig at gjøre Giengiæld.

Høit med et Smil.

Fredag sørger?

Hvorover? Over Fædrelandets Savn,
 Ei sandt?

WILL.

Nei, Sir!

SIR ROBERT.

Hvordan?

WILL.

De stammer ned

Fra celtiske Barbarer; ønskede De
 Den Tid tilbage, da Druiderne
 I Lunden slagted Mennesker af Fromhed?

SIR ROBERT.

Mig skiller en uhyre Tid fra Mine.

WILL.

Og et uhyre Rum fra Mine mig.

Tidt virker Rummet vel saa stærkt, som Tiden.

DEFOE

sagte.

Den Knegt har Hoved.

SIR ROBERT.

Altsaa mener De,

Jeg stammer ned fra Celterne? Maaskee.

Jeg troer det næsten selv. Man siger, Celten

Besad en Spaadomsaand. Den arved jeg,

Lægger sin Haand paa Wills Skulder.

Og seer alt langt fra dine Ønskers Maal.

WILL

beskeden afbrydende.

Jeg ønsker Intet, Sir! Befaler De —

Min Pleiefader —

SIR ROBERT.

Er i Hytten hist,

Og glæder sig ved sin Erindrings Drøm;

Den muntre Ungdom drømmer helst om Fremtid.

Sær skøn er denne Dag, som vilde den

Forbinde Haabet med Erindringen;

Saa maae vi møde den med med glatte Pander.

Jeg selv er glad, Defoe er ligesaa,

Kun Will er mørk. Saa maa jeg mane da

Med mine Tryllekunster Glædens Fee.

Hun hedder Betty Twastle. Kiender De

Min lille Hex?

DEFOE

godhiertig heftig.

Og ved Parnassets Muser

Han skal faae Betty! Sagtens veed jeg vel,

At den Philister, hendes egen Fader,

Er derimod, fordi han tænker, Will

Er kun en fattig Diævel. Det er Snak.

Will har fem hundred Pund i Bankonoter;

Dem har han selv fortient ved Robinson,

Det er hans Part. Og derfor vil jeg strax —

Søger i alle Lommer.

Hvad nu? Hvor er — for Himlens Skyld, hvor har jeg

Brevtasken?

SIR ROBERT.

Har De tabt fem hundred Pund?

DEFOE.

Agathe! Hex! — Nei, Lommen er dog heel.

Saa maa den være faldet ud. Ha, Skiebnen

Vil ødelægge mig; det er ei Andet.

Hvad hjælper det, at man fortjener Penge,

Naar man dog strax dem kaster bort igien?

Gid Fanden skrive meer, og være flittig!

WILL.

Hvad er det, kiære Herre? Hvad er tabt?

DEFOE

søger igien.

Nei, intetsteds! Ulykken var, vi holdt

Ved den forgyldte Hiort; der er den falden

Mig ud af Lommen. Den fordømte Vane,

At jeg kan aldrig gaae en Kro forbi,

Har tidt mig skadet alt i dette Liv.

Lev vel, Sir Robert!

SIR ROBERT.

Ven! hvor vil De hen?

DEFOE.

Ha, jeg vil søge, bande, gjøre Støi,
Vil tyvte dem i den forgyldte Hiort,
De skal levere Pengene tilbage.

SIR ROBERT.

Men har jeg ikke sagt, jeg er en Celter,
Og at min lille Hex adlyder mig?

DEFOE.

Tilgiv, jeg er ei oplagt nu til Spøg.

SIR ROBERT.

Saa vil vi strax da gjøre Alvor af det.

Han gaaer ud, og bringer Betty tilbage med Brevtasken i Haanden.
See, her er Pengene!

DEFOE.

Miss Betty!

WILL
glad.

Betty!

Gud! er det muligt?

SIR ROBERT.

Det er virkeligt.

De seer, at Celterne endnu kan hexe.
Saasnart jeg klapper kun i Hænderne,
Strax kommer Twastle fra den anden Side,
For at velsigne jer som kiærlig Fader.

DEFOE.

Jeg tænkte, Sir! at overraske Dem;
De derimod — i Sandhed —

SIR ROBERT.

Ikke jeg;

En venlig Alf, som boer i Skoven her,

I Rosenbusken, unge Hierter Skytsgud.
Mildt smiler Dagen med blaae Blomsterøine ;
Har jeg ei sagt Dem alt, den bringer Held?
Han klapper, TWASTLE kommer, ydmygt bukkende.

SIR ROBERT.

Herr Twastle! vær saa god, om De behager,
Incommodeer Dem hid.

BETTY

bestyrtet.

Min Fader!

TWASTLE

blinkende til hende.

Betty!

Forskræk dig ei, mit Barn!

BETTY.

Tilgivelse!

Knæler.

TWASTLE.

Stat op! Vi er jo Alle Mennesker,
Og Alle Syndere. Befal, Sir Robert!
Befal: hvem skal hun copuleres til?
Den Vilde der? den Tamme?

Han vil lægge Defoes og Bettys Hænder i hinanden.

SIR ROBERT

peger paa Will.

Her, Herr Twastle!

Staaer Deres Svigersøn.

TWASTLE

lægger Wills og Bettys Hænder i hinanden.

O, mine Børn!

Gud kiender Hiertet. Græde kan jeg ikke,
Men føle kan jeg derimod desbedre
Og dybere; thi den, som ei kan græde,
Han har et dybt Gemyt, han føler Alt

Fra Grunden af — og Styrken gør ham tør.
 Saa voxer, trives og formerer eder,
 Og værer lykkelige, hvis I kan;
 Hvorom det ikke sømmer sig at tvivle
 I denne ædleste Velgiørers Nærhed.

SIR ROBERT.

Til Lykke, unge Par! Og nu afsted,
 Hen at besøge Robinson i Hulen!

WILL.

O, elskte Betty! hvilken Mand!

BETTY.

En Fader!

Betty og Will kysse Sir Roberts Hænder.

TWASTLE.

Ja, det er just en Mand; det er en Fader,
 Som tænker faderligt og ædelmodigt.

DEFOE.

Speil Dem i ham!

TWASTLE

trækker ham tilside.

Saa maa De ikke staae mig
 I Veien, Herr Defoe!

SIR ROBERT.

Til Robinson!

De gaae.

ROBINSONSHULEN.

SELKIRK

alene.

Her er jeg atter hiemme
 I hellig Eensomhed,

Og henrykt kan jeg glemme
 Alt, hvad jeg stred og leed.
 Jeg efter Mennesker higer,
 Nu boe de mig saa nær,
 Og Aftenstiernen blinker
 I Hytten med sit Skiær.

Saa hiertelig mig forlængtes
 Alt efter en Menneskerøst,
 Forladt og plat alene
 Hist uden Haab og Trøst.
 Min Ungdoms Kræfter svunde,
 Mig Klippen blev alt for steil,
 Mig Øxen sank af Hænde,
 Og Øinene sloge mig feil.

Da kom i Kanoen hisset
 Den brune Ven til Trøst:
 Ved hans trofaste Hierte
 Forsvandt min Sorg og Brøst.
 Hvad havde jeg meer at vente,
 Jeg Gubbe, Nødens Rov?
 Med hvide Seil kom Skibet,
 Og ankrede ved min Skov.

Og Længselen drev mig vældigt
 At skue mit Fædreland,
 Og mig vinkte med Svanebarmen
 Storseilet hist fra Strand;
 Og Flaget flagrede kiærligt —
 Da vilde jeg der ei døe,

Besteg det gyngende Dække,
Ak, og forlod min Ø!

Forlod de fremmede Steder,
Skiøndt huusvant længst til dem,
Og stod som fremmed atter
Midt i mit eget Hiem.
Da blødte mig Hiertet saare,
Her havde jeg intet Hegn,
Og stod, som Lear paa Heden
I Nattens Storm og Regn.

Nu vender Glæden tilbage,
Her finder jeg Alt igien:
Mit Bord, min Bibel, min Hylde,
Min Løibænk, og min Ven.
Med Mennesker kan jeg tale,
Forglemme, hvad før jeg leed,
Og vederqvæge mit Hierte
I hellig Eensomhed.

Jeg kan tilbage mig drømme
Ved Øens Klippebrudd.
Min Nabo stundom besøge,
I Løndom bede til Gud.
O, Tak den ædle Velgiører,
Som slig en Trøst mig gav!
Han vil og Selkirk skienke
Sin smalbeskedne Grav.

Paa Kirkegaarden sove
Skal trætte Vandringsmand,

I Christenjord begraves,
 Ei hist i vilden Sand.
 Og paa den Steen skal stande,
 Som ruger over mit Leer:
 »Han lærte Mennesker elske,
 »Og var ei ene meer«.

SIR ROBERT, WILL, BETTY, DEFOE komme ind. WILL og BETTY
 kysse Gubbens Hænder.

WILL.

Min Fader!

BETTY.

Elskte Fader!

WILL.

Sign os, Selkirk!

Vi ere lykkelige nu, som du.

SELKIRK.

Ak, mine Børn —

SIR ROBERT.

Hvor er min Robinson?

Ha, ædle Gubbe! Som jeg tænkte ham.

Nu, Selkirk! siig, hvad synes dig om Hytten?

SELKIRK

til Defoe.

Hvem er den Mand?

DEFOE.

Sir Robert Edgarson.

SELKIRK.

Ak, ædle Sir!

SIR ROBERT.

Tilgiv den Børneleg!

Saaledes, Selkirk! maa i Verden Alt

Bidrage til den Riges Lyst og Morskab,
 Ja, selv Ulykkens Graad forvandler sig
 Til sød, vellystig Dugg paa Glædesblomsten.
 Men hvad der kun var Spøg, skal vorde Alvor,
 Thi din er Hytten. Vi har alle hørt
 Din Tale med dig selv, og glædet os.
 Defoe har budet dig sit lille Landsted;
 Men det er alt for fiernt, for ubeqvemt.
 Bliv her, og vær min Robinson! Defoe,
 Tilgiv, jeg røver ham fra Dem! Kom her,
 Besøg ham, naar De vil! Tak ei, min Gubbe!
 Jeg skienker meer mig selv end dig derved.
 Sign dine Børn!

Selkirk lægger Hænderne paa deres Hoveder.

WILL.

Min Fader!

BETTY.

Elskte Fader!

DEFOE

seer sig om.

En prægtig Hule! Bibel, Bænk og Bord!
 Han bringer Pelsværk, Solskierm, Øxe med;
 Eet mangler kun endnu: den kiære Dagbog.

SELKIRK.

Nævn den ei meer! For meget her erstatter
 Mig dens Forliis.

DEFOE

tager Manuskriptet ud af Barmen.

Her er den, Alexander!

Jeg redded den af Ilden med min Ære

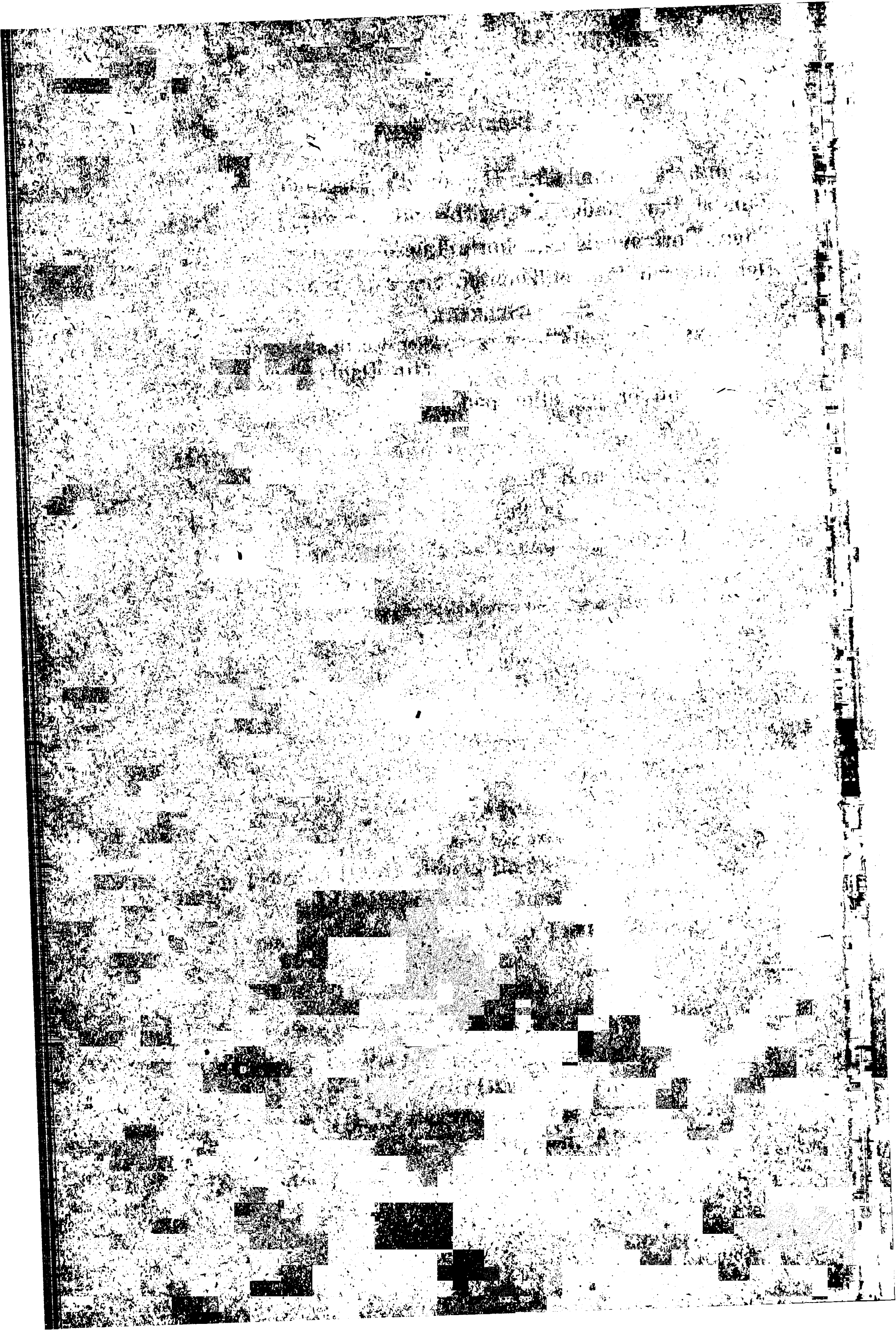
Og min Samvittighed. Her er din Dagbog.
 Kun et Par Blade har jeg brændt for dig.
 Tilgiv Forfængeligheds korte Lue!
 Den blussed kun et Øieblik.

SELKIRK

kysser den med Taarer, og trykker den til sit Bryst.

Min Dagbog!

O Gud! nu er jeg atter paa min Ø.

ERIK OG ABEL.

TRAGOEDIE.

PERSONERNE.

ERIK, Danerkonge, kaldet PLOUGPENNING.

ABEL, Hertug i Slesvig, hans Broder.

SOPHIA, Abels Datter.

OTTO, Greve af Oldenborg.

ESGAR, Biskop i Ribe.

LAUGE GUDMUNDSØN, Eriks Marsk.

HENRIK ÆMELTORP, Ridder.

En blind Olding.

Hans Dreng.

STRANGE, Lauges Svend.

PRECHTA, Sophias Terne.

REGNER, Abels Kammersvend.

En Fisker.

En Krokone.

JØRGEN, hendes Dreng.

BRODER NIELS.

En anden Munk.

Drabanter, Munke.

Handlingen foregaaer ved Dannevirke, i Sortebrødre-kloster, Slesvig og Omegnen, Aar 1250.

FØRSTE HANDLING.

PLADS MED TRÆER.

I Baggrunden en Strækning af Dannevirke med sine forfaldne
Taarne og Porte. I Forgrunden et Herberg.

KONG ERIK. LAUGE GUDMUNDSØN. EN GAMMEL BLIND MAND OG
HANS DRENG.

DEN BLINDE

synger ved Harpen:

Danmark, deilig Vang og Vænge,
Lukt med Bølgen blaa,
Hvor de voxne danske Dreng
Kan i Leding gaae
Mod de Saxer, Slaver, Vender,
Hvor man dem paa Tog hendsender;
Een Ting mangler for den Have:
Ledet er af Lave.

At dissnarer færdes kunde
Værket med Behør,
Dronning Thyre lod fra Grunde
Reise, hvor man kiør

Giennem Volden, sig en Bure,
Paa det Værk at have Kure.
Slet sig Noget kun vil føie
Under fremmed Øie.

Efter Ønske voxte Volden,
Dannevirke kaldt,
Som har mangen Tørning holden,
Før den slet forfaldt.
»Ledet«, sagde Dronning Thyre,
»Har vi hængt; Gud Vangen hyre,
At den ingen Fremmed bryder,
Eller Hofbud byder!«

Danemark vi nu kan ligne
Ved en frugtbar Vang,
Hegnet trindt omkring, Gud signe
Det i Nød og Trang!
Lad som Korn opvoxe Knegte,
Der kan frisk mod Fienden fegte,
Og om Dannebod end tale,
Naar hun er i Dvale!

ERIK.

Tak, Fader! Tak. Det var en deilig Vise.
Har selv du digtet den?

OLDINGEN.

Nei, strenge Ridder!

Jeg kan ei rime; denne Sang er gammel,
Og tidt har jeg den siunget i min Velmagt,
Da jeg var stærk, og fulgte Konning Volmer
Paa sine Tog.

ERIK.

Saa har du altsaa tient
Kong Valdemar?

OLDINGEN.

Hvo tiente ikke ham,
Som var i Stand dertil?

ERIK.

Og talt med ham?

OLDINGEN.

Ja, tidt; dog tiere med hans Dronning Dagmar.

ERIK.

Hun var høit elsket her i Danmarks Rige.

OLDINGEN.

Hun var en Engel. Hvor hun gik og stod,
Der blomstrede Velsignelsen for Bonden.
Hun gjorde Kongen Livet kiært; og havde
Hun levet længer, aldrig var Kong Volmer
Da fristet, lokket i et skiændigt Fængsel.
Hun var den anden Thyre Dannebod;
Og længe gik det Sagn — I hørte jo,
Jeg sang om Thyres Buur hist over Porten
Paa Dannevirke, hvor hun sad og vogted
Paa Arbeidsfolkene?

ERIK.

Jeg hørte det.

OLDINGEN.

Jeg stakkels Gubbe, jeg er blind disværrer —
Men seer I Hullet over Porten der,
Begroet med Brombær og med grønne Buske?

ERIK.

Jeg seer det grandt.

OLDINGEN.

Der boede Dannebod,
Og ofte, siger man, at hun og Dagmar
End sidde der i Qvæld, saasnart det mørknes,
Og smile ned til Landet, vandre sammen
Ad Volden Arm i Arm, og svinde først
Bag Taarnet hist.

ERIK.

Man synger mange Viser
Om Dagmar.

OLDINGEN.

Ja, jeg kan dem alle, Herre!
Hun var saa from, at da i Riberby
Hun døde, da Kong Volmer græd ved Liget,
Og kaldte hende med fortvivlet Røst,
Da reiste hun sig atter op fra Baaren
Med røde Øine; veed I vel, hvorfor?
Fordi hun havde snørt sig Silkeærmer
En Søndagformiddag. Tænk jer engang,
Det var den hele Synd i Dagmars Liv,
Hvorfor hun ei fandt Rist og Ro i Graven!
Hvor finder man en slig Samvittighed?

LAUGE GUDMUNDSØN.

Dum Folkeovertro!

ERIK.

Forstyr ham ei!

OLDINGEN.

Og havde hendes Søn, den unge Junker
Prinds Volmer, levet — men han fandt sin Død
Ved Kammersvendens Piil paa Hiortejagten.
Det Gode trives kort.

LAUGE.

Hvad siger du

Da om Kong Erik?

OLDINGEN.

Plougpeng?

LAUGE.

Saadan skielder

Almuen ham, fordi han paalagt har

En høistnødvendig Skat.

OLDINGEN.

Ja vist! nødvendig,

For atter Krig at føre med sin Broder.

Disværre, Ridder! — tilgiv Oldingen,

Hvis I fortørnes! Synt har jeg mistet,

Veed ikke, hvem I er; men ved Sanct Knud,

Jeg har ei Andet end et usselt Liv

At tabe, som jeg agter ei, og siger

Min Mening reent ud: Erik er vel ei

Saa slem, som Abel; men de kives baade

Som Hedninger, og Gud forlade dem

For hvad de syndet har mod gamle Danmark!

Man mærker, det er Bengierds Børn.

LAUGE.

Hvad har du

Saameget imod Bengierd?

OLDINGEN.

Intet nu,

Thi hun er død, og man bør ikke hade

Den Døde; men saalænge Danmark staaer,

Vil heller aldrig Bengierds Vise glemmes.

LAUGE.

Man burde strengt forbyde Folket slige
Nidviser.

ERIK.

Nei, *vox populi, vox Dei!*
Siig mig et Vers deraf!

OLDINGEN.

Hun vilde lægge
Det danske Land i Lænker, kue Bonden:
Hvad tør Bonden vel mere ved,
End Vidiedør og Flagreled?
Hvad tør Bonden med meer i Bo
Foruden to Øxen og en Ko?
Men den, som synger sidst, han synger bedst:
Nu ligger Bengierd i sorten Jord,
Endnu har Bonden Øxen i Gaard.
Langt bedre, stakket at leve med Ære,
End høre hver Mands Klag' og Kære!
Men det blier silde, mærker jeg; thi Duggen
Staaer fugtig i mit Skiæg, og jeg har langt
Til Hytten. Nu Guds Fred, I ærlige Mænd!

ERIK.

Bi, jeg maa dog betale dig din Vise.
Hvor boer du?

OLDINGEN.

I et Lynghuus midt paa Heden.

ERIK.

Er alt din Hustru død?

OLDINGEN.

Min Hustru, Broder,
Tre Sønner og to Døttre.

ERIK.

Alle døde!

Hvorledes mistede du dem?

OLDINGEN.

I Krigen,

Dengang Kong Erik brændte Svendborgby.

ERIK.

Og dine Øine?

OLDINGEN.

Udstak mig en Krigsknegt,

Den meest medlidende i hele Flokken.

ERIK.

Hvordan?

OLDINGEN.

Han vilde skaane mig for Synet

Af mine Rædsler.

ERIK.

Store Gud i Himlen!

Giver ham Penge.

Gaa, Fader! beed den hellige Jomfru hist

Tilgive Erik og hans Broder Abel.

Nu kives de ei meer.

OLDINGEN.

Ja, gid saa var!

Jeg frygter, Ilden ulmer kun i Asken.

ERIK.

Gud styrke dig!

OLDINGEN.

Tak for jert gode Ønske!

I lige Maade jer! Jeg seer jer ei,

Men mærker dog paa eders Røst og Adfærd,
I er en blød og en barmhiertig Ridder.

ERIK.

Det vil jeg vorde.

DRENGEN
til den Blinde.

Fader! det er Guld.

OLDINGEN
rækker Pengene tilbage.

I har forgrebet jer.

ERIK.

Tag denne Skiærv,
Et Glimt af dine Dages Aftenrøde!
Din Hustru, Børn, din svundne Manddoms Lykke
Kan ikke Kongen selv giengive dig.

OLDINGEN
folder sine Hænder.

Ak, Gud tilgive Kongen!

ERIK.

Amen, Amen!

OLDINGEN.

Han er ei ond, men heftig, herskesyg,
Og han har onde Raad. Gud bedre dem!
Farvel og Tak! — Kom, Dreng! leed mig ved Kieppen.
Den Blinde gaaer med sin Dreng. Kongen staaer tankefuld.

LAUGE.

Du gamle, blinde Viisdomsugle, du!

ERIK.

Skiold ikke min Prophet!

LAUGE.

Nei, Eders Naade!

Jer Hex i Endor; vil I være Saul?

ERIK.

Han skuer grandt, den Blinde.

LAUGE.

Eders Naade!

Han synger som en Stær sin gamle Vise.

ERIK.

Af Oldinger, af den Ulykkelige,
Hvem ingen Fordeel frister meer til Smiger,
Skal Konger høre Sandhed. Denne Gubbe
Har ikke kiendt mig; hvad han sagde, kom
Uskrømtet meent, oprigtigt fra hans Hierte.

LAUGE.

Jeg tvivler ikke om, at han er ærlig,
Saa ærlig, som hans Uforstand tillader;
Man ærlig være kan og taabelig.

ERIK.

Man kløgtig være kan, og være falsk.

LAUGE.

Og falsk blier ærlig Dumhed uden Kløgt;
Det see vi her.

ERIK.

Han havde Ret.

LAUGE.

Hvori?

Tilgiv, at jeg modsiger Eders Naade!
I Intet! Nogle gamle Viser kan han,
Fra Folkesnak har han sin hele Viisdom.
Hvad Sammenhæng er der i al den Færd?
Han veed et gammelt Qvad om Dannevirke,
Et taabeligt, ugrundet Glædesraab,
Fremkaldet ved et taabeligt Forsøg.

ERIK.

O, spot ei denne Sang! Den rørte mig,

Og rysted dybt min mørke Siæl til Veemod.
 At ogsaa netop her den skulde lyde,
 Hvor mægtig den høitidelige Vold
 Med sine Porte, sine gamle Taarne
 Staaer som et svart, uhyre Taagebilled
 Fra Hedenold! O, Gud! o, Gud! o, Gud!
 Beskierme skulde denne Vold mod Fiender,
 Mod Fræmmede — og jeg — og du, min Broder!
 Hvad hialp nu et tredobbelt Dannevirke?
 Nu, Pesten var i Landet, kunde Magt
 Afholde den fra Grændsen? Lauge, Lauge!
 Stor staaer den mørke Skygge for mit Øie,
 Som Fingals Aand for Skotten i sin Sky,
 Og minder mig om tabt Samdrægtighed.

LAUGE.

Han roste Thyre Dannebod og Dagmar,
 Han meente, gode Træ'r bar gode Frugter;
 Men var ei Harald Blaatand Thyres Søn?
 Min Tro, en herlig Frugt! Og Dannevirke!
 En kraftig Skierm for Riget. Skade kun,
 At dette Led har aldrig sluttet ret
 For Vangen imod Ulven, naar den trued
 De danske Faar! Hvad gavned Dannevirke
 Svend Tveskiæg imod Jomsborg, da de tog ham,
 Og han, som eders Fader Valdemar,
 Sin Frihed maatte købe sig for Guld?
 Et herligt Led, saa nyttigt næstendeels,
 Som Muren hist ved Chinas Tartarie:
 Selsomt for Alderdommens Forsker, høit
 For Skialden, naar med qvindligt Sværmeri
 Han kryber op i Kløften med sin Harpe,

Og synger, hvad han seer i Digterrussen,
Men hvad der ikke er. Hvad var den Dagmar?
En skikkelig, en ærlig Danneqvinde,
Som i en tarvelig Enfoldighed
Holdt sig til Bonden, fordi Siælen ei
Var høi nok til at føle Adelsglæder;
Som tigged eders Fader Valdemar
Saa lang Tid om igien at skienke Bispen,
Morbroderen, sin Frihed, til han fik den,
Og bragte Landet i Elendighed.
Men det veed Bonden ei. Hun hilste ham
Saa vennosaligt, saae paa Malkepigen,
Avlskarlen, naar de gik fra Dont, og gav dem
En Øre Sølv; og saa var Hiertet rørt.
I Sandhed, dette lumpne, dumme Had
Mod Eders Naades dyrebare Moder,
Den ædle Bengierd, har fortrudt mig tidt,
En ussel Blind, en ufri Mand, en Bonde
Kan ikke tirre mig; men kom en Ridder,
Jeg skulde tugte Kaadhed med mit Sværd.

ERIK.

Jeg veed ei ret, om jeg skal takke dig
For denne Iver, Lauge Gudmundsøn!
Endnu jeg haabe vil, at den er velmeent.
Dit Væsen tykkes mig paa nogen Tid
Forblommet og sig selv modsigende:
Saa kold som Iis, med Haan og bittert Smil,
Jeg hører dig bedømme Verdens Idræt;
Saa blusser atter du som Ungersvend.
Med listigt Blik skarpsindig stirrer du
I Tidens Daad, og lader dig saa lidt

Af Skinnet blinde, saa du tværtimod
Blev blind af lutter Stirren tidt, og tog
Selv Herrens Sol paa Himlen for en Skygge.
See, Lauge! jeg vil skrifte dig det ærligt:
Maaskee det ligger kun i mig, ei dig;
At du est ei forandret, men kun jeg.
Thi alt en rum Tid, haaber jeg til Gud,
Er Erik ei den Samme. Hvorfor lever
Da Mennesket, om ikke for at modnes?
Af Røg staaer Ilden klar, af Tornen Rosen,
Af Taagen Solen; blege Blomst, som lefler
Med Foraarsvinden, rødmer og blier Frugt —
Skal Mandens Hierte kun forstene sig?

LAUGE

smilende.

Ved Gud og Mænd, Herr Konge! Lauges Hierte
Er ei forstenet, det er vel saa blødt,
Som nogen Ridders i al Christenheden.

ERIK.

For Vellyst, muligt selv for Elskov, Lauge!
Men knap for Kiærlighed, og ei for Venskab.
Ung lærte jeg at kiende dig. Man skielner
Kun slet som Ungersvend; din smukke Væxt,
Dit kloge Ansigt, dette raske Væsen
Indtog mig, og jeg deelte længe med dig
Letsindigheden. Dog, det er forbi.
Jeg seer dig nu med andre Øine; tilgiv,
Hvis jeg miskiender dig.

LAUGE.

O, Eders Naade!

I hædrer mig med slig Fortrolighed.
Tal, at jeg kan forsvare mig!

ERIK.

Udsprungen

Af Axel Hvides Stamme, forekom
Du mig en Absalon, saa længe som
Jeg selv mig drømte til en Valdemar.
Nu er jeg vaagnet, Lauge! Ak, hvor langt
Staae begge vi fra Maalet!

LAUGE.

Jeg har tient
Med Liv og Blod, som Absalon. Mit Sværd
Har flere Gange bragt jer Seiren hjem.

ERIK.

Det negtes ei. Og heller ikke var
Min Tak et goldt, ufrugtbart Træ; jeg hæved
Dig til mit Riges Marsk. Men, Lauge! siig,
Hvo hidsed mig til Kamp imod min Broder?

LAUGE.

Han selv, hans Hovmod og hans Egensind.

ERIK.

Hvo brændte Byerne? det skønne Svendborg?

LAUGE.

Jeg, for at hevne Odense; men, Herre!
Glem heller ei, jeg fanged med det samme
Christopher, eders Broder, Laalands Hertug,
Og skaffed Laaland, Falster varig Fred.

ERIK.

Nu Kolding, Hathersløv, nu Apenrade!
O, som en røgfuld Lavastrøm, der bølger
Fra Bierget ned i Dalene, betegnes
Min Vei og Abels Vei. Hvad er nu Danmark?
En Valplads, et uhyre Brandsted. Snart

Oprette kan man store Kampedysser
Paa Hederne med Indskrift: Her stod Danmark.

LAUGE.

O, Danmark blomstrer snart igien. End staae
Dog Skovene. Af alle større Dyr
Er Mennesket det flinkeste til Avl,
Han kliner Hytten op, som Bien Cellen;
Snart banker Hamren, Væverstolen stamper,
Og Saugen hviner, Høvlen skræller Biælken.
Hvad siger det, om ogsaa Kæmpens Fod
Nedtræder stundom disse Myretuer?

ERIK.

Glem ikke, Lauge! du er selv en Myre,
Og maaskee mindre, skøndt du troer dig stor,
End mangel liden. Ved min Naades Tab,
Lad mig ei tiere høre slig en Tale.
Ha, hvad jeg frygted for, stadfæster sig,
Men naar dit Navn er støvet og forglemt,
Staaer mit som hæsligt Arr i Tidens Ansigt
Paa mangel fæl Misgierning. — O, en Konge
Misundes for sin Værdighed! Beklag ham!
Der skeer i Verden mere Ondt, end Godt;
Det Gode vil Enhver tilegne sig,
Men Tidens Laster hvile kun paa ham.

KONGENS DRABANTER bringe en UNG PIGE i borgerlig Dragt, samt
hendes Terne.

EN DRABANT.

Tilgiv os, Eders Naade! hvis vi feile;
Vi bringe denne Jomfru med sin Terne,
Hvis Færd gør hende sær mistænkelig.
I Ribe boede hun i otte Dage

Ei langt fra Kongeborgen; ofte gik
Hun om i Urtegaarden, saae til Vindvet,
Og naar vi da opdaged hende, mærkte
Vi tydeligt, hun blev forvirret, skiælved.
Paa Veien hid til Dannevirke fulgte
Hun os i Hælene. Nu standse vi
Ved Sortebrødrekloster — og hun dvæler
Fra Reisen i det nære Veiens Herberg.
Thi fandt vi raadeligst da giennisten
At bringe hende hid, paa det I selv
Maa dømme Pigen skyldig eller fri.

ERIK

betragter hende venligt.

Behandle slig en vakker Glut som Speider?
Fy, skam dig, Ebbe! Kan en Mø saa ung,
Med sligt et Uskyldsblik, med slig en Pande,
Begaae et Nidingsværk? Hvor er den Rynke,
Hvori sig underfundig List kan skiule?

DRABANTEN

med et Blik paa Lauge.

Man være kan saa glat, som selv en Aal,
Og dog en Slange. Er hun skyldfri — nu
Desbedre, Eders Naade! Men det maa
I selv bedømme.

ERIK.

Du har gjort din Pligt. —
Hvem er du, smukke Barn?

Drabanterne træde tilbage.

PIGEN.

Mit Navn er Agnes.

ERIK.

Og est du ædelbaaren?

AGNES.

Eders Naade!

Min Fader er en Tømmermand i Slesvig.

ERIK.

Og hvorfra kommer du?

AGNES.

Fra Nonnerne

I Sanct Margretaklosteret i Asmild.

ERIK.

Ha, fra min gamle Gunnars Nonnekloster!
Hvorledes lever han, den sølvgraa Gubbe?

AGNES.

Godt, høie Konge! Skøndt han fylder snart
Ni og halvfems, er han dog rask og rørig,
Fuldfører daglig end sin Dont, besøger
Sit Stift, har ofte Giestebud, og sidder
Iblandt de strenge, de mandhaftige Riddre
I Kappen graa med hvide Lammeskind.
Han drikker kun det gode danske Øl,
Thi saxisk Øl er ham for stærkt. Hver Høitid
I Klosteret han Nonnerne beverter
Med Miød og Fisk, med Melkemaad og Kiød.
Han sover aldrig nogen Middagssøvn,
Igiennemseer selv sine Regninger;
To Munke har han altid ved sit Bord,
Og daglig sætte sig hans Lærlinge
Med Pergament og Griffel ved hans Fødder.

ERIK.

Din Fader være maa en holden Mand,
Da han har Raad at sende sine Døttre
Til Klostertugt.

AGNES.

Han staaer sig godt, og har
Ei flere Døttre.

ERIK.

Hvorfor skynder du
Dig ikke hiem da til en kiærlig Fader?

AGNES.

Jeg ventede, Eders Naade skulde reise,
For trygt beskiermt bag eders Heltehær
At drage hiem ad farlig Landevei.
Her vimle mange Stimænd, Hærens Udskud,
For feige til at staae i Kamp mod Mænd,
Men kiække nok til Overfald mod Qvinder.

ERIK.

Fornuftigt! vel betænkt! — Ha, dette Barn
Særdeles huer mig!

Tager hende under Hagen.

Gaa du med Gud,
Min vakkre Glut! og hils din Faer i Slesvig.
Nu er jo Hertug Abel og Kong Erik
Forsonede.

AGNES.

Ak, gid det var saa vel!
Men Eders Naade nærmer eder atter
Nu med en vældig Hær?

ERIK.

Mod Friserne.

AGNES.

Saa vi har ingen Fare?

ERIK.

Nei, ved Gud!

Gak du med Fred!

AGNES

knæler.

Tillader Eders Naade,
Jeg kysser eders Haand?

ERIK.

Det kiære Barn!

Han kysser hende paa Panden.

AGNES.

Og maa jeg dvæle her i dette Herberg
I Nat, og reise først i Morgen aarle?

ERIK.

Ret gierne, Barn! Jeg sover selv i Klostret,
Min Leir er nær herved, Krigstugten streng.

AGNES.

Farvel da, fromme Konge!

Med et ømt Blik paa Lauge.

Ædle Ridder!

Lev vel.

LAUGE.

Farvel, min smukke Jomfru Agnes!
En Skioldvagt sætter jeg ved eders Dør.

AGNES.

O, I er alt for god og alt for naadig.

Hun gaaer med sin Pige.

ERIK.

Hold Fred i Leiren, Lauge! straf paa Stand
Hver Frækhed. Vi er paa min Broders Grændse,
Da kræves Mandstugt meer, end nogetsteds.
Maaskee kan Friserne, Dytmarskerne
Til Lydigheden tvinges uden Slag.
Man siger, de har ladet deres Helgen
Sanct Christian forgylde, bragt hans Billed

I Hæren. Jeg er ei til Sinds at stride
 Mod nogen Helgen meer. Jeg ønsker Fred
 I Landet, Fred i Hiertets Inderste.

LAUGE.

Men, Eders Naade! tør jeg vove —

ERIK

afbrydende.

Nei!

Gaa, ti og adlyd! Dermed skeer vor Villie.

Kongen gaaer med sit Følge; Lauge bliver tilbage med sin Svend

LAUGE.

Din Villie? Har du nogen, strenge Plougpeng?
 Han rykker ned mod Holsteen; neppe kommen
 Til Slesvig, falder han paa andre Tanker.

Krig maa han ville! Rytteren maa plyndre,

Og Landseknegten vederqvæge sig

I Marskens fede Bøndergaarde. Selv

Maa Hæren gjøre sig betalt i Aar.

Hvad er hans Mening? Er han kied af mig?

Ha, Henrik Æmeltorp, min bittre Fiende!

Tag dig i Agt, at ei du steges i

Din egen Ild bag Rendsborgs Volde, du!

End har jeg Magt i Hæren. Abel lurar,

Som Ræv i Hulen; bragte jeg endeel

Af Folket ham, han gav mig neppe Kurven.

Dette Sidste har han sagt noget høiere, i det han vender sig mod
 sin Svend. Han studser, da han seer ham nærmere, end han
 havde formodet.

Hvad vil du, Strange?

STRANGE

smilende.

Nei, naturligt, Herre!

Naar fik vel Ridder Gudmundsøn en Kurv?

LAUGE.

Du lytter til min Tale?

STRANGE.

Nei, Herr Ridder!

Men skøndt just ingen Hare, har jeg dog
Ret lange Øren.

LAUGE.

Nu, hvad hørte du?

STRANGE.

Hun gav jer neppe Kurven, meente I.

LAUGE.

Hvem?

STRANGE.

Lille Agnes, tænker jeg.

LAUGE

beroliget.

Ret, Strange!

Jeg seer, du veed min Hemmelighed alt.

STRANGE.

Den har jeg længe vidst; men veed I min?

LAUGE.

Din?

STRANGE.

At I synes godt om denne Pige,
Og at hun elsker jer, og følger jer
Nu som en Skygge; alt det vidste jeg.
Men veed I, hvem hun er?

LAUGE.

En Borgerdatter

Fra Slesvig, hvis hun ellers skrifted ærligt.

STRANGE.

Hvor ærlig hun har været, vil I see.

LAUGE.

Umuligt! Hun er sædelig og ærbar.
Fast var min Agt nu at forlade hende,
Thi Maalet staaer for vanskeligt og fiernt,
Og du begriber let, jeg er ei sindet
At lade Tømmermandens Øxe male
Som Tilgift i Skialm Hvides blanke Skiold.

STRANGE

tør.

Nei, dertil var den ei Blodøxe nok. —
Men Slesvigs Løvepar i gylden Grund,
Hvad synes Eders Strengthed vel om dem?

LAUGE.

Hvad vil du sige med din Gaadetale?

STRANGE.

Nu, kort og godt: den skønne Agnes kommer
I Sandhed fra Margretaklosteret,
Gaaer virkelig til Slesvig; hendes Fader
Er ganske rigtig Landets Tømmermand,
Men ingen Borger — han er Slesvigs Hertug.

LAUGE.

Umuligt!

STRANGE.

At en Hertug har en Datter?

LAUGE.

Sophia snige sig forklædt omkring?

STRANGE.

Af Frygt for hendes Faders gamle Fiende.
Naar var vel Erik, Abel længe Venner?

LAUGE.

Ha, er du sanddru, Strange? Hvoraf veed du —

STRANGE.

Af hendes Terne, som er min Veninde.
I veed, som Herren er, saa er hans Svende;
Og Maanen efterligner mangen Nat,
Hvad Solen først har lært den hele Dagen.

LAUGE

omfavner ham.

Min Ven! mit Evangeliums Forkynder!

STRANGE.

Og hvad, Herr Ridder! vil I nu?

LAUGE.

Forfølge

Mit kongelige Vildt, indtil det standser,
Og skiælver, synker for Cupidos Piil.
Kom nu, I Fristelser, I Regnbufarver,
Som smelte Pigehierter: Suk og Taarer,
Høimod, Opoffrelser og Troskabsløfter!
Laan, Maane! mig dit sværmerskblege Smil,
Din Lethed i Omskiftelser. Viol!
Giv mig din bly Beskedenhed. Og snart,
Snart trykker jeg da Fyrstehatten, Strange!
Omkring min Tinding — naar jeg først har trykket
Den hulde Giøglerske til dette Bryst.

Han gaaer med sin Svend.

KLOSTERHALLEN.

ERIK. BISKOP ESGAR.

ERIK.

Det glæder mig, min gamle Ven! at træffe
Dig her igien.

ESGAR.

Nu er jeg Bisp i Ribe
Tre Aar; Prior for Sortebrødrekloster
Var jeg i tyve, og i andre tyve
Præmonstratensermunk paa samme Sted.
Saa kan jeg ikke glemme disse Haller,
Og naar min Tid er til det, kommer jeg,
Tilbringer Sommermaanederne her,
Og er Abbed endnu for mine Munke.

ERIK.

Det gjør du vel i, gamle Tugtømester!

ESGAR.

Ved eders Broders Gunst forundtes mig
Slig Rettighed, skøndt dette Kloster hører
Ei under Riberstift, men under Slesvig.

ERIK.

Det glæder mig. Min Broder Abel viser
Mig Hæder, ved at hædre Riberbisp.

ESGAR.

Jeg var hans Lærer, jeg var din, min Konge!
Jeg lærte eder lidt Latin og Bibel;
Det kan I aldrig glemme. Du har skaffet
Mig Ribe Bispestol; nu søgte han
Med denne Daad at bøde paa sin Strengthed,
Da han paa Sanct Vitalis Martyrs Dag
For tre Aar siden satte mig i Fængsel
Paa Segeberg, dengang han indtog Ribe.

ERIK.

Du veed dog, vi er enige, forligte?

ESGAR.

O, Himlen styrke dette Broderbaand!

ERIK.

At jeg er her med Herreskiold, det gielder
 Ei Abel nu, men Holsteens unge Grever,
 Som fordre Rendsborg, der tilhører Danmark
 Fra Arilds Tid. De kræve denne Fæstning,
 Som om den laae paa deres Grund. Jeg kunde
 Saa gierne skienke Nøglen dem til Danmark.

ESGAR.

Usalig Usamdrægtighed!

ERIK.

Du veed,
 De har forbundet sig med Bremerbisp,
 Med Paderborn og med de Lybske. Trodsigt
 Nu Friserne har atter rystet Landsen,
 Vil ikke give Skat; Dytmarsken kaster
 Sig under Bremen. Skal jeg taale Sligt?

BRODER NIELS kommer med TO ANDRE MUNKE; de bære et Maleri,
 indsvøbt i et Klæde, men standse, da de see Kongen.

ERIK.

Kom, fromme Brødre! lad jer ei forstyrre.

ESGAR.

Ak, Eders Naade, undskyld! Broder Niels
 Er nylig kommen fra det hellige Land,
 Og bringer os et Maleri til Klostret.

ERIK.

Hvor har du købt det Billed?

NIELS.

Eders Naade!

I Florens af en høist fortræfflig Skildrer.

Der ringes i Kirken til Aftensang.

ESGAR

beskedent afbrydende.

Tilgiv, min ædle Herre! — Ordzens Pligt —
Vor Aftenmesse kalder.

ERIK.

Gud forbyde

Mig at forstyrre den! Gaaer, kiære Brødre!
Gaaer ind i eders Chor; her vil jeg høre
Jer siunge. Kirken støder lige, veed jeg,
Til denne Hal.

ESGAR.

Gud glæde Eders Naade!

Munkene gaae.

ERIK

ene.

Hvi afbrød Bispen ham? Hvi skulde jeg
Ei see, hvad dette Billed forestiller?

Han blotter det.

Kain og Abel! Tænkte jeg det ei?
Ha, Esgar! Esgar! hvorfor skiulte du
Det Billed for din Konge? Frygter du
Den alt for stærke Virkning paa hans Siæl?

Der synges Messe i Kirken.

De synge godt, de stærke Oldinger.
Den dybe Bas, som Viisdoms egen Røst,
Sig blander med uskyldige Discant
Af Barnestemmer. Denne Messe hørte
Jeg i min Ungdom tidt. I Vindvet staaer
End Urtepotter med Geranium,
Med Sempervirens, Ambra, Krusemynt.
Der maner Intet dog saa tryllerisk
De svundne Dages Følelser tilbage,
Som Blomsterduft og gamle Melodier!

Her, Broder Abel! kom vi begge fordum,
Og der i Klostergaarden legte vi.
O, høie, fromme Toner! — Ja, min Broder!
Jeg vil besøge dig endnu i Dag.
Guds Engle svæve ned paa Sangens Vinger
I dette Bryst, nu smelter al min Stolthed.
Endnu i Dag, det er besluttet, Abel!
Den gamle Borg, hvor først vi hilste Lyset,
Skal see os Mænd som Børn igien. Med Anger
Vil vi begræde hver Vildfarelse,
Forsonet smelte sammen, Bryst ved Bryst;
Høimodighedens Engel skal udslette
Med hviden Haand det sorte Regnebræt. Han gaaer.

ANDEN HANDLING.
UDEN FOR HERBERGET.

LAUGE GUDMUNDSØN. HANS SVEND.

LAUGE.

Giv mig din Landse, Kappen og din Hielm,
Og giem min Hat, min Kaabe!

STRANGE.

Streng Ridder!

Vil selv I være Skioldvagt i den kolde,
Duggfulde Morgenstund?

LAUGE.

Jeg haaber, ei
Det vare skal ret længe; thi skøn Agnes
Forsover sig vist heller ei i Dag.

Han bytter med ham.

Og gaa saa du tilside, men ei længer,
End at jeg finder dig, naar det behøves.
Og røb mig ikke for den smukke Terne!
Din Husbond — hører du? — din Husbond selv
Har vaaget for skøn Agnes hele Natten.
Forstaaer du?

STRANGE.

Vel, Herr Ridder! Jeg er vant
At lægge til og tage fra.

LAUGE.

Tilside!

Strange gaaer.

Ha, denne Tilstand huer mig. Det kildrer
Den raske Mand, at lægge Magten villig
For Herskerindens nydelige Fod.
Forstaaer sig, det er Skielmeri; men pønser
Hun ei paa lige Kunster? Hvorfor fletter
Skøn Jomfru vel saa glat sit Silkehaar?
Mon ikke for at knytte Fuglenet?
Hvi famler hun med hviden Haand i Lokken!
Mon ikke for at vække Kysselyst?
Hvi blottes halvt den skønne Himmelhvælving?
For at studeres skal Astrologie?
Alt er Bedrag paa denne Verdens Ø;
Hvi skulde Kiærligheden være meer?
Men den er Livets bedste Selvbedrag
Og bedste Tidsfordriv; den driver Blodet
Til Hiertet med en Sødhed — o, en Sødhed!
Skøn er Sophia, det er ei Bedrag;
Ei hendes Sværmen — hendes Deilighed
Har tændt en Ild for Tømmermandens Datter,
Der ikke slukkes nu, fordi jeg hører,
At hun er Slesvigs høie Hertuginde.
Nu eller aldrig! Nu er Øieblikket.
Benyt det med den Dristighed, du skylder
Din Ære, med den Troskab, du har svoret
Din egen Fordeel! Sommermorgnen rødmer,
Og smelter Agnes. Kunde jeg kun digte

En gammel Vise er en gammel Ven,
Og den skal hielpe mig til Myrtekrandsen;
Til Laurbærkrandsen hielper jeg mig selv.

Synger:

Herr Iver tiener i Kongens Gaard,
Han er en Ridder saa fiin;
Han fæsted stolten Rosenvand
Til Allerkiaæresten sin.

»Jomfru vil jeg eder bie,
»Det lover jeg her for sand,
»Og kommer I ei tilbage med Seir,
»Da blegner Rosenvand.«

Det var stor Ynk at see derpaa,
De bøde hinanden god Nat;
»Give Gud Fader i Himmerig,
»At vi maae findes brat!«

Hun lytter bag Gardinet, hun har hørt mig;
Hun er alt paaklædt. Det er sagtens aarle;
Dog, aarle vil hun reise, Kiærligheden
Undskyldte maa mit tidlige Besøg.

Han gaaer tilside.

VÆRELSE I HERBERGET.

SOPHIA. PRECHTA.

PRECHTA.

Han iilte hen at tale med sin Svend.
Han kommer vist herop.

SOPHIA.

Saa lad ham komme
For sidste Gang jeg tager Afsked med ham.
Bliv du tilstede, Prechta!

PRECHTA.

Eders Naade!

I gjør ham Uret.

SOPHIA.

Gid det var saa vel!

See, jeg forstaaer mig ei paa denne Verden.
Hvor let kan han bedrage mig! Mit Bryst
Er stærkt bevæget, det vil ei betvinges;
Jeg mærker grandt, at det er Kiærlighed,
Jeg bær for ham, og rødmer for mig selv.

PRECHTA.

Hvi rødme for en dydig Kiærlighed?
Det er kun Nonnerne, som ei tør elske.
Lad deres Tale, deres Omgangsvæsen
Ei smitte jer! I er en Hertugdatter,
Og Lauge Gudmundsøn af gammel Stamme.

SOPHIA.

Men sømmer det sig en uskyldig Mø,
Strax som hun har forladt sin Klostertugt,
At fæste Hiertet til den første Mand,
Der møder hende?

PRECHTA.

Hvorfor ei, min Frøken!

Naar det tillige træffer sig saa heldigt,
At denne Mand er Danmarks bedste Ridder?

SOPHIA.

Ja, han er skøn og mandig, snild og tapper;
Men man vil paastaae, han er kold og streng.

PRECHTA.

Kold?

SOPHIA.

Og letsindig. Noget i hans Øie
Har altid sært forskrækket mig, selv naar
Han smilte venligst.

PRECHTA.

Det er Kiærligheden,
Thi den forskrækker altid unge Møer;
Dog vænner man sig snart til denne Skræk,
Og sørger, naar man ei forskrækkes meer.

SOPHIA.

Der er et Billed i vor Klosterkirke,
Som forestiller Paradisets Hauge
Med Eva, Æbletræet, og med Slangen.
Nu veed du, at man ellers pleier male
Den falske Orm med Crocodilehoved;
Hiin derimod er som et Menneske,
Med milde Lader og et deiligt Ansigt,
Der stikker frem med yndigtsnoede Lokker
Af Æbleløvene. Jeg kan ei dølge —
Den Slange ligner Lauge Gudmundsøn.

PRECHTA

smilende.

Og, Frøken! dog?

SOPHIA

sukker.

Dog staaer han i mit Hierte.

Trøstende sig selv.

Thi Slangen, seer du, for at tækkes Eva,
Har sig forvandlet til en deilig Mand,
Valgt, for at naae sit Maal, den bedste Larve;
Men Lauge Gudmundsøn er ingen Larve,

Er ei forvandlet ved en Diævlekunst,
 Han er, hvad hiin vil synes kun at være.
 Letsindig? Ak, han sukker dog saa dybt.
 Kold? Nei, kold er han ei, kun alt for varm.
 Haard? streng? Det er desværre mange Riddre,
 Og det er Qvindens Pligt at mildne dem.
 Min Fromhed kunde blødne Lauges Sind,
 Hans Klogskab gjøre mig bekiendt med Verden.
 Min Fader vil ei vredes, thi han ynder
 Skialm Hvides Slægt. Men een Ting maa jeg vide.

PRECHTA.

Hvad, Eders Naade?

SOPHIA.

Om han er saa stolt,
 Som virkelig han synes. Kan ei Agnes
 Høit elskes for sin egen Skyld og blot
 Som Tømmermandens Datter, er hans Elskov
 Et flygtigt Lefleri, saa skal han aldrig
 Erfare, jeg er Hertug Abels Barn.

PRECHTA.

Han kommer.

SOPHIA

øm.

Han har vaaget ved min Dør
 Den hele Nat.

PRECHTA.

Det var, min Tro, dog ærligt!

LAUGE

kommer.

Min skønne Agnes! tilgiv, at jeg vover
 Saa tidlig mit Besøg. Dog vidste jeg,
 I var alt oppe længst; jeg har seet Lys
 Paa eders Kammer for to Timer siden.

SOPHIA.

Herr Ridder — I har vaaget ved min Dør —

LAUGE.

Man skilles nødig, veed I, fra det Kiære,
Og for et trofast Hierte var det Trøst.
En ærlig Pudel følger Herrens Liig,
Og døer af stille Troskab paa hans Grav;
Tilgiv min Elskov, som har fulgt i Nat
Sit Haab til Jorden!

SOPHIA.

I er sær bedrøvet.

LAUGE

som kæmpende med sig selv.

Og er hun død for dig, og du for hende?
Hvad holder dig tilbage, stolte Hierte?
Du selv — og gyser for en indbildt Qval.

SOPHIA

prøvende ham.

Maae vi nu skilles ad?

LAUGE.

Nei, Agnes! aldrig.

Bort, usle Fordom, som omtaager Siælen!
Nei, Agnes! Vaabenrust skal ei fordunkle
Min Roses Purpur; Gravcapellets Dunst
Fortrænger ei Violens friske Lugt.
Bort, Hovmod fra Skialm Hvides Kobberkiste!
Dens Eddergrønt er ikke Haabets Farve.
Syv og halvfierdsindstyve Stæder blomstre
Ved Donaus, Rhinens, Elbens, Havets Bredder,
Borgmestren staaer i Stavn som Admiral.
Ny Stand, ny Sæder! Skialm, dit Skiold er hvidt,
Sølvblankt: jeg lader male Roser i det;

Og rynk saa Brynet, hvo der vover det,
Ad Tømmermandens Datter!

SOPHIA

afsides, glad.

O, han elsker!

Høit.

Hvorledes, Ridder? Ha, forstaaer jeg ret?
I byder Agnes eders Skioldemærke?

LAUGE.

Tilgiv mig, at jeg satte dig paa Prøve,
Og hykled Hovmod, Spøg, Betænksomhed!
O, Agnes! kiender du ei nok den Sang
Om Ridderen og den nødbrunne Pige?
Nu veed jeg Alt om dig, min Lilievand!
Som han om sin. Her lægger jeg mit Vaaben
For dine Fødder,

Knæler.

og om otte Dage

Jeg beiler hos din Fader om din Haand.

SOPHIA

hæver ham.

Stat op, Herr Ridder Lauge Gudmundsøn!
Jeg kiender Visen om den brune Pige,
Og sang den tidt hist i vor Klosterhauge,
Mens fromme Søstre var i Ottesang.
Men kiender I vel Eventyret, Ridder!
Om Alfen, der i Skoven viste sig
For Jægeren som fattig Bondepige?

LAUGE

til Prechta.

Hvad vil hun sige? Høn forfærder mig.

SOPHIA.

Oprigtighed imod Oprigtighed:

Jeg er ei Agnes, heller ingen Alf,
Jeg er Sophia, Hertug Abels Datter.

LAUGE.

Sophia? Abels Datter?

PRECHTA.

Ja, Herr Ridder!

I taler her med Slesvigs Hertuginde.

LAUGE.

Min Gud!

SOPHIA.

Hvordan?

LAUGE.

Et Tordenslag, som styrter

Mig i en Afgrund!

SOPHIA

sagte.

O, han elsker mig.

Høit.

Bedrøver denne Tidende Herr Lauge?

LAUGE.

O, ædleste Fyrstinde! lad mig vige,
Og skiule mig for eders Øines Straaler.
Hvad har jeg vovet? Daare! stakkels Lauge!
Uvidenheden maa undskylde dig.
Sophia? Abels Datter! Eriks Frænke!
Og derfor kyssed du saa datterligt
Min Konges Haand, og knælte saa elskværdig!
Men var det ret at skuffe dette Hierte?
O, jeg er vaagnet af en salig Drøm:
Jeg vilde sætte Ridderhielmens Staal
Om Borgerpigens Tinding; da forvandlede
Sig Hielmen til den fyrstelige Krone,

Hvis Guld fra Himlen funkler som en Maane,
Der kun kan sukkes efter, ikke naaes.

SOPHIA.

Og hvorfor, Lauge! ikke haabe meer?
Staaer Hertugdattren mere fiern fra Marsken,
End Marsken fra den ringe Borgerpige?

LAUGE.

En Mand har Villie til at vælge selv,
En Datter lyde maa sin Faders Villie.

SOPHIA.

Og var jeg Borgerdatter, maatte dog
I ikke beile til mig hos min Fader?
Og var det sagt, at strax han gav sit Ja?
Vel muligt, at han frygted for en Brudgom,
Som bragte Alt, og selv ei Andet fik,
End Barnets Kiærlighed. I alle Lande,
Saa har jeg lært, maa Bruden bringe Gaven.
Det gielder da en Prøve, Ridder Lauge!
Endnu i Dag hiemreiser jeg til Slesvig;
Besøg min Fader der som Landets Ven,
Skaf Slesvig, Holsteen Fred, forson min Fader
Fromt med sin Broder, med den ædle Erik,
Som høit jeg elsker fra den Stund, jeg saae ham.
Til Giengield venter eder Agnes' Hierte,
Og — hvis min Fader vil sin Datters Vel —
Min Haand.

LAUGE.

O, Salighed!

Knæler.

SOPHIA

rækker ham Haand.

Farvel til den Tid!

Med mere Æmhed.

Farvel!

LAUGE

kysser hendes Haand, og siger med al mulig Indsmigren og Elskov:

O, hvis du elsker mig — en Gidsel,

En Gidsel til min Sikkerhed, Sophia!

SOPHIA

svag.

Hvordan?

LAUGE.

Et Kys!

SOPHIA

bøier sig over ham, men skiælver tilbage.

Nei, Ridder — intet Kys!

LAUGE.

Saa streng?

SOPHIA.

Endnu ei, Ridder! Vær beskeden!

En ærlig Beiler, naar hans Hierte flammer

Af dydig Elskov, maa det være nok

At vide sig gienelsket.

LAUGE.

Er jeg det?

SOPHIA.

Spørg mig i Slesvig, Ridder! Nu Farvel!

LAUGE

reiser sig.

Farvel, du Fagreste!

Afsides, i det han gaaer.

Ved alle Helgen,

Jeg elsker hende, og jeg kunde ønske,
At være saa uskyldig nu, som hun.

PRECHTA.

Den stakkels Ridder! hvorfor negte ham
Et ærbart Kys? Jeg var jo dog tilstede.

SOPHIA.

Det var min første Tanke —

PRECHTA.

Men hvad bragte
Jer da paa andre Tanker?

SOPHIA.

Billedet

I Klosterkirken.

PRECHTA.

Frøken!

SOPHIA.

Fristeren

I Æbleløvet.

PRECHTA

misfornøiet.

Eders Naade sværmer.

SOPHIA.

Dengang han bøied sig saa smigrende,
End halvt paa Knæ, saa kiælent mod mit Ansigt,
Og bad — da Lauge ligned alt for stærkt
Det gyselige Billed.

PRECHTA.

Frøkner burde

Man ei opdrage meer i Nonneklostre;
Thi man fordærver dem med Overtro.

SOPHIA

stirrende mod Jorden.

O, jeg er sær veemodig og forstemt.

Jeg føler mig usalig uden ham —

Og med ham — venter da mig Salighed?

Hun gaaer ind med sin Pige.

KLOSTERHALLEN.

KONG ERIK sidder og skriver. BISKOP ESGAR træder ind.

ESGAR

afsides.

Han er beskæftiget saa tidlig alt;

Saa vil jeg tøve lidt.

ERIK

bliver ham vaer.

Bliv, Fader Esgar!

Ærværdige Biskop!

ESGAR.

Eders Naade skriver —

ERIK.

Mit Testament; dog er det kort og godt,

Og færdigt alt.

ESGAR

forundret.

Dit Testament, min Konge?

ERIK

munter.

Nu, sørg kun ei! Jeg agter ei at døe

Endnu for det. Den Karskeste bør steds

Erindre sig sit Endeligt, min Fader!

ESGAR.

Vel sandt, den tappre Helt, som gaaer i Kamp —

ERIK.

Forstaaer sig selv. Dog var det ei i Dag
For den Sags Skyld, jeg gjorde Testament.
Har du et sikkert Gjemmested?

ESGAR.

Der staaer
Et stort jernbundet Skriin indmuret fast
I Væggen, ædle Herre! Her er Nøglen.

Erik gemmer Pergamentet der, og tager Nøglen til sig.

ERIK.

Mit Iilbud gaaer alt til de unge Grever;
Afstaae dem Rendsborg kan jeg sagtens ei,
Men jeg har budet billigt Vederlag.

ESGAR.

O, hvilken salig Eftergivenhed!
Min Konge — Erik — du forbauser mig.

ERIK.

Med Eftergivenhed?

Sukker.

Jeg troer det gierne.

Den kommer silde, men den kommer dog.
Nu kan jeg handle; før — naar kunde jeg?
Og maatte hele Verden ikke troet,
Jeg svag gav efter kun for Andres Trods?

ESGAR.

O, jeg har altid sagt: Kong Eriks Hierte
Var blødt, som Guld; kun uretfærdig Trods
Forhærded og forbittred dig. Selv Bækken,
Der rinder let i Vaaren giennem Blomster,
Saa eftergivende for svage Siv,
Gjør Frosten dog til Iis, saa skarp som Jern.

ERIK.

Hvad holdt jeg paa med slig Haardnakkenhed?
Den golde Stang af Guld, der burde blomstret
Som Aarons Mandelkiep ved Lovens Tavler,
Blev i min strenge Haand et Tugtens Riis.

ESGAR.

I dette Sindelav, min fromme Konge!
Seer jeg en Foraarsknop til Danmarks Haab.

ERIK.

Held Hyrden hisset under Hyttens Lyng!
Fornøiet med sin Armod, seer han rolig
Den brogetstolte Sværm gaae sig forbi;
Han vogter sine Faar, og seer paa Himlen
De klare Stjerners natligvante Gang.
Ham blomstrer Skoven som en stille Kirke.

ESGAR.

Saaledes leve her i denne Hvælving
Vi gamle Munke daglig, fromme Konge!

ERIK.

Jeg veed det nok. Og hør nu min Beslutning:
Du kiender mig fra mine Barndomsdage,
Og veed, min Tro var altid reen og stærk.
Dog blændte man mig ei med Munketant,
Og jeg bestræbte steds mig, som min Frelser,
At skille Tolder vel fra Pharisæer.
Derfor kan Præsterne ei lide mig.
Niels Stissøn, Roeskilds stolte Biskop, flygted;
Paa fierde Aar tog Kronen Stiftets Gods.
Imod min Villie Peder Erkedegn
Blev Erkebisp i Lund. Dengang han fulgte
Hiin strenge Domprovst Jacob Erlandsøn,

Og paa Conciliet for Innocents
Hialp til at støde Frederik fra Thronen,
Holdt ene jeg og Frankerkongen Ludvig
Med Keiseren, skiøndt han var sat i Band.
Du veed, for fem Aar siden bød mig Tydsklands
Churfyrster selv den keiserlige Krone;
Men jeg afslog det plat, thi det var Uret,
Og Paver skal ei skienke Kroner bort.
Saa er jeg altsaa ingen Munkekonge;
Men derfor elsker jeg dog Klosterhallen,
Ei som en Hule for Skinhellighed,
Men som et Tilflugtssted for fromme Siæle.
Jeg siger, som den Hellige paa Bierget:
»Her er det godt at bygge«. Gamle Fader!
Velan, saa hør da nu din Drots Beslutning:
Jeg afstaaer Riget til min Broder Abel,
Og agter selv at — klostergive mig.

ESGAR.

I Kloster? du min Konge?

ERIK.

Jeg er kied
Af denne Verdens Fiendtlighed og Strid.

ESGAR.

Dit Land har Fred, hvis du forsoner dig
Med Holsteens Grever.

ERIK.

Abel har ei Ro,
Hans stolte Hierte higer efter Vælde.

ESGAR.

Du smagte kun en Krones Bitterheder
I Feidens Stund; vil du ei smage Sødmen
Nu af den gyldne Fred?

ERIK.

I Himlen først

Er Fred, paa Jorden ei.

ESGAR.

Hvi vil du skille

Dit Rige ved en vennesæl Regent,

Hvis Manddoms Modenhed kan signe Landet?

Den unge Fyrstes vilde Brusen koster

Kun Fædrelandet Taarer; Landet vorder

En Planteskole for hans Vovelyst,

Og for at føie daarlig Uforstand

Maa Viisdom græmmes tidt og Uskyld bløde.

En Konge først, som har tilbagelagt

Sin Ungdoms Aar, kan kaldes Landets Fader.

Du rysted Danemark med din April,

Hvi skille det ved Frugten i August?

ERIK.

Et Aar er Abel yngre kun, end jeg.

ESGAR.

Hans Sindelav er ingen Bæk i Blomster.

ERIK.

Hæm ei den stærke Strøm med snevre Dæmning,

Leed den til Fædrelandets Møllehiul,

Saa virker den vindskibeligt med Kraften,

Og oversvømmer ikke Landet meer.

ESGAR.

Min Konge! jeg er Munk, Abbed og Bisp,

Det ei tilkommer mig, som Kirkens Barn,

At hindre dig i dette raske Forsæt,

Som Geistligheden vist vil kalde fromt.

Dog, jeg var Eriks Lærer, er hans Ven,

Jeg kan ei tale mod min Overtydning;
Nedlæg ei Kronen, Erik! vord ei Munk.

ERIK.

Nei, ei som Adolf, Holsteens gamle Greve,
Der overgød sig Tindingen med Melk,
Til Straf fordi han skammed sig ved Krukken,
Da han som Tigger mødte sine Børn.
Jeg vil tilkæmpe mig min Rolighed.
Jeg gjør et Korstog først til Lifland, Esgar!
Her er jo Alt i Orden nu: min Datter
Sophia ægted Valdemar af Sverrig;
Min Ingeborg fik Norges Hakonson,
Christopher sidder rolig nu paa Femern,
Lyksalig med den deilige Margreta.
Kun Abel tæres end af skumle Harm;
Men, Esgar! jeg besøger ham i Dag,
Og ved vor salig Søsters stille Gravsted
Skal Blodet atter føle Blodets Magt.

ESGAR.

Min Konge! denne hurtige Beslutning —

ERIK.

Ei hurtig! Har jeg ikke seiret før
I Estland, og fremtvunget Roligheden?
Ei bygget Padis-Klosteret for Reval? —
Dog vil jeg aabenhjertig skrifte dig,
Et Syn i Nat har fremskyndt min Beslutning.

ESGAR.

Et Syn?

ERIK.

Jeg hørte eders Aftenmesse,
Og dybt den rørte mig. Det forekom mig,

Som Krigsdrometens Skrald opløste sig
I milde Suk, som om de Slagnes Skrig
Blev Harpeklang, som om de reiste sig
Fra blodig Mark, og fløi til Gud som Engle.
I disse Tanker sank jeg paa mit Leie,
Og slumred sødt. Men snart dog blev min Søvn
Forstyrret af forfærdelige Drømme.
Jeg saae Cherubers og Seraphers Hær
I store Rækker, Skulder trængt ved Skulder;
I blanke, blaatanløbne Staal de gik
Mod Lucifer og mod hans Helvedflok,
Hvis Harnisker gav grønligrøde Blink.
Og begge Hære vinkte mig; men mellem
Dem begge var en Afgrund. Da forsvandt
Det stærke Syn — og paa den øde Mark
Jeg saae en dødbleg Mand, som stille stod,
Stiv som et Liig; saa gik han hen ad Marken,
Og stirred paa mig med de brustne Øine.
Vildt vifted Haaret hen for Nattens Blæst.
Da han kom nærmere, da skielned jeg
Ved Maanens Skin et saare venligt Ansigt;
Men Hovedet var knuust, og Blodet flød
Ham over Brystet fra den venstre Skulder.
Og venligt han betragted mig, og sukked.
Hvem er du? raabte jeg; hvad vil du mig?
»Jeg er den hellige Venceslav,« var Svaret,
»En Helgen for det vilde Vendens Christne.
»Gak frem, som jeg; saa vorder Martyrkronen
»Dig ogsaa vis.« Saa sukked han, og svandt.

ESGAR.

Den hellige Venceslav har aabenbar't sig
For dig i Nat?

ERIK.

Nu staaer min Hu til Venden,
At christne Hedninger og døe, som han.

ESGAR.

Min fromme Konge! kiender du hans Skiebne?

ERIK.

Nei; men jeg ønsker at erfare den.

ESGAR.

Den hellige Venceslav var ædel, tapper,
En Kongesøn i Böhmen, Hedninger
Han christnede, som du; men ei han faldt
For Hedninger, han faldt for Broderhaand.

ERIK.

Hvordan?

ESGAR.

Hans grumme Broder Boleslav
Lod hemmeligt og ynkeligt ham myrde.

ERIK.

Umuligt, Biskop!

ESGAR.

Det er alt for vist.

ERIK.

Et Eventyr! et Munkedigt! En Broder
Kan ikke myrde Broder.

ESGAR.

Ak, min Konge!

Begynder ikke selv vor hellige Skrift
Med sligt et Sagn?

ERIK.

Det er en anden Sag.

Kain kan myrde Abel; men jeg er
Ei Kain, Bisp! og Abel er uskyldig.

ESGAR.

Et Navn er ligegyldigt og tilfældigt.

ERIK.

Nei, Esgar! stille! Lad ei tomme Drømme
Forstyrre vore gode vaagne Forsæt.

ESGAR.

Tidt er en Drøm en venlig Ven, som varer.

ERIK.

Min Røg skal ikke stige stolt i Sky,
Og tirre Broderhietet; Altret brænder
Med stille Flamme, røgløst og beskedent.

ESGAR.

Fat dig, min høie Konge, fromme Erik!
En Fremmed kommer. Jeg vil gaae tilside. —
Hvad? troer jeg mine Øine? Ja, ved Himlen,
Herr Henrik Æmeltorp lyslevende,
I Staal og Plader som en Vredesengel.

Han gaaer.

HENRIK ÆMELTORP

træder ind.

Hil Danerkongen, Eders høie Naade!

ERIK.

Hvad seer jeg? Henrik Æmeltorp? du her?

HENRIK.

I egen stærklavstammede Person,
Fiirskaaren, arret som en Huggeblok;
Men med et Hierte dog, som slaaer for Kongen,
Og med et Sværd, som hugger kun for Danmark.

ERIK.

Det veed jeg, Henrik! Men jeg troede vist,

Du var i Rendsborg. Hvad betyder dette?
Har Fæstningen alt overgivet sig?
Har Grevehæren trukket sig tilbage?

HENRIK.

Nei, Grev Johan har sluttet Vaabenstilstand,
Og gav mig Orlov paa mit Ridderord
At ile hid og tale med min Konge.

ERIK.

Hvad bringer du for Tidender?

HENRIK.

Heel stærke,
Heel stærke Tidender, min gode Konge!
Som der saa ofte staaer i Kæmpevisen.
Men jeg er glad derved, at gammel Jæger
Til sidst engang kan fange gammel Ræv;
Og ved Sanct Knud, jeg tænker, heller ei
Han kaster dig meer Sand i Øinene.

ERIK.

Hvem mener du? hvem er den Ræv?

HENRIK.

Du har

Din værste Fiende i din egen Hær,
Og dine Bannere følge ham.

ERIK.

Nu mener

Du atter Lauge Gudmundsøn.

HENRIK.

Hvem ellers?

ERIK.

Hør, Henrik Æmeltorp! I krænker mig.
I er en ærlig, en mandhaftig Ridder,

Men jeg kan ikke lide denne Viis,
At sværte sine Fiender.

HENRIK.

Sværte Lauge?

Saa vil jeg ogsaa male Fanden sort.
Nei, Herre! nei! men vaske vil jeg ham,
Vil vaske al den hvide Sminke af ham,
Og staaer han ikke da saa negerhudet,
Som Satan, naar han mistet har sin Grime,
Saa kald mig — Lauge Gudmundsøn!

ERIK.

Beviis!

HENRIK.

Dem har jeg. Brændt Barn vogter sig for Ild:
Jeg veed, hvor tidt alt hans fordømte List
Har ført sig kold min Hidsighed til Nytte.
Han smutted, som en Aal, mig af min Haand,
Jeg stod tomhændet, latterlig tilbage,
Og fik Bebreidelser, som Skolepog.

ERIK.

Jeg altid agtet har din Tapperhed,
Og elsket har din Troskab og dit Hierte.
I Fald jeg ønskede dig Besindighed,
Da var det ikke for at krænke dig;
Jeg vilde nødig, at du skulde give
Misundelsen en Skingrund til sin Dadel.

HENRIK.

Misundelsen en Skingrund? Kan jeg hindre
En Skingrund, Herre? Hvor den ingen har,
Der lyver den sig een. See, jeg er født
Blandt frie Bønder paa Ditmarskens Sletter,

Vant til at dige mod et mægtigt Hav,
Og ellers ingen snevre Grændser agte.
Du vandt mit Hierte, og jeg svor dig Troskab;
Mit Liv, mit Blod er dit, saalænge som
En Draabe slaaer i dette gamle Bryst —

ERIK.

Det veed jeg vist. Men Lauge —

HENRIK.

Er en Niding,
En kalket Grav, en spraglet Snog.

ERIK.

Beviis!

HENRIK.

Dem har jeg. Troer du, ellers jeg forlod
Mit gode Rendsborg? Mener I, jeg firer
For Greverne? Ha, lad dem komme, Herre!
Min stærke Fæstning vender haarden Bryst
Til Trods imod Muurbrækkeren. Jeg sidder,
Som Ørn i Reden. Binde de mig Lunter
Og Svamp om mine Ungers Vinger? vil
De brænde mig deroppe? Vel! jeg brænder,
Det er en lystig, varm, en hurtig Død.
I Rendsborg er ei Borgerfolk og Qvinder;
Der dæmpes Modet ei af Barneskrig.
Jeg har indtaget alt saamangen Fæstning;
Vel! lad dem gjøre Giengield, hvis de kan.
Men ved Sanct Knud, den Nød blier hard at knække;
Thi Skallen er for tyk. — Her er Beviset.

ERIK.

Beviset —

HENRIK.

For at Lauge er en Skurk.

Rækker ham Breve.

Du finder her opfangne Breve, Konge!
 Fra Landsforræderen til vore Fiender;
 Forstaaer sig, sat paa Skruer, ikke just
 Saa man kan strax radbrække ham derfor.
 Dog blier det let at vise, hvordan Lauge
 Hvert Aar har pustet hemmeligt til Ilden,
 Og smeddet for sin Hovmod, for sin Fordeel,
 Mens Helvedluen gjorde Jernet varmt.
 Hvem kæmpe vi da for? For Land og Konge?
 En herlig Ære, ved den stærke Knud,
 At lade sig i Rendsborg indebrænde,
 For at tilvende Lauge Hærens Sold!
 Læs Brevene, min Drot! Og paa det ei
 Det lade skal, som Henrik Æmeltorp
 Var bøddelgrum, og smutted bort fra Rendsborg,
 Blot for at faae en ussel Stymper hængt —
 Saa giv ham Løbepas, og lad ham rende,
 Hvorhen han vil, men kun med Skam fra Danmark!
 Det er mit Venneraad, min Ridderbøn.

ERIK

streng.

Jeg læser Brevene. Vee den, som vover
 At handle mod sin Pligt, sin Ære!

HENRIK.

Vee ham!

ERIK.

Vee den, som blindt antaster uretfærdigt
 Sin Næstes Rygte!

HENRIK.

Vee ham dobbelt!

ERIK.

Vent mig!
Han gaaer ind

HENRIK.

Jeg venter dig, min Konge! Giv kun Tid,
Og undersøg du roligt og besindigt.
Læs flittigt om igien, naar der er Noget,
Som tykkes dig for svart ved første Læsning,
Og naar du ikke troer dit eget Øie.
Jeg skal ei vige.

LAUGE GUDMUNDSØN

kommer studsende.

Henrik Æmeltorp!

I, Ridder! her?

HENRIK

kold.

Og hvorfor ikke det?

Fordi vi træffes, er det ikke sagt,
Jeg er endnu i Helved.

LAUGE.

Hvorfor staaer I
Og vender eder mod mig som en Støtte?

HENRIK.

Saadan stod ogsaa Loths forbauste Hustru,
Dengang hun vendte sig mod Sodoma.

LAUGE.

I er dog ikke meget bittersalt
Af slig en Støtte just at være, Ridder!

HENRIK.

Vel muligt, at jeg ikke smager jer!

Jeg staaer paa Veien som en Anstødssteen;
Tag eder vel i Agt, I ikke vælter.

LAUGE.

Hvad vil I her? Forlader uden Orlov
I eders Pligt? Veed I, at eders Plads
Er inden Rendsborgs Volde?

HENRIK.

Jeg har talt
Med Kongen, og han veed mit Ærind.

LAUGE.

Ei!

Hvi vender I jer ikke først til mig?
Hans Naade har saamange Ting at agte,
Saa maa man skaane ham for Overhæng.
Hvad vil I?

HENRIK.

Styrte jer.

LAUGE.

Hvordan?

HENRIK.

I Støvet.

LAUGE.

I mig, Herr Henrik? Raser I?

HENRIK.

Nei, nei!

Nu er jeg rolig, kold, ei længer opbragt.
I kan ei skade mere, hvorfor skulde
Jeg da vel hade jer? Gud bedre jer!

KONG ERIK kommer. Da han seer Lauge, føler han en stærk Sinds-
bevægelse, men tvinger sig, gaaer med Fatning hen imod ham, og
rækker ham Brevene.

ERIK.

Her, Lauge! — I har havt et Uheld, seer jeg,
 Med nogle Breve, som formodentlig
 Er ikke faldne her i rette Hænder.
 De bragtes mig. — For at I oftere
 Skal ikke plages med sligt Skriveri,
 En Sag, som, saa forsigtig end den drives,
 Kan være mislig, seer I — raades eder
 Strax at forlade Hof og Land, og ile
 Til eders Venner. Eders Gods i Danmark
 Tilfalder Kronen, som en slet Erstatning
 For hvad I snedig længst berøved den.
 Vogt jer at komme tiere over Eidern!
 Maaskee jeg ikke var barmhiertig stemt,
 Og eders frække Hoved faldt paa Blokken.
 Gaa, Nedrige! og Gud omvende jer!

Kongen gaaer ind.

LAUGE

drager Sværdet imod Henrik.

Det er dit Værk, Elendige!

HENRIK

trohiertig, fast.

Nei, dit,

Forhærdede! Hvad vil det Væsen sige?

Du trækker blank i Klostret? Kongens Hal?

LAUGE.

Forbandet være Kongen og hans Kloster!

Du har mig tirret til det Yderste,

Træk ud, at jeg kan skille dig ved Livet!

HENRIK.

Giv Tid, og lad os gaae i Skoven sammen!

LAUGE.

Tid? Har den Landsforviste Tid? Træk ud,
Du gamle Niding!

HENRIK.

Gammel er jeg vel,
Men jeg er ingen Niding; det er du.

LAUGE.

Betænker du dig?

HENRIK.

Naar det maa saa være —
Tilgiv mig, Sancte Knud! at Sværdet blinker
I Klosterhallen; det er Selvforsvar.

De kæmpe. Lauge saarer Henrik.

LAUGE.

Traf det?

HENRIK.

Det traf.

Han tager et Tørklæde frem, holder det for Saaret, og synker paa
en Stol.

Nu har jeg stridt saa tidt
Med bolde Helte; skal tilsidst jeg døe
For Nidinghaand?

LAUGE.

Mit gode Sværd har viist dig,
At jeg er ogsaa bold.

HENRIK

med ærlig, høi Foragt.

Du er en Skurk,
En Niding, en Forræder mod din Konge,
Om du fra Issen saa ned til din Fodsaal
Indvikled dig i grønne Laurbærkrandse.
Et Trællehierte er du, skøndt det Blod,

Som rinder giennem dig, engang var Adel.
 Ordsproget siger: Fanden frier nok Sine;
 Det har vi atter her Exempel paa.
 Men gaa du kun, og pral! Din Time kommer.
 Tungt nok, at stikkes af en Skorpion,
 Naar man har fældet Løver. — Gudmundsøn!
 Tænk paa mig, naar dit Timeglas udrinder.
 Da vil du ikke døe saa sødt, som Henrik.
 Der græder ingen Viv og Børn for mig,
 En Grav vil undes mig ved Egetræet,
 Og paa min Steen skal staae: »Herunder hviler
 »En ærlig Karl, som dræbtes af en Skurk«.
 Gud være nu mig arme Synder naadig!

Han folder sine Hænder, og synker hen

LAUGE

efter et Øieblik at have stirret paa ham.

Det kunde føiet sig langt bedre, hvis
 De blinde Magter havde villet det.
 Jeg havde snelt forsonet Brødrene,
 Og naar jeg først var Abels Svigerson,
 Var det min Fordeel selv at ende Krigen.
 Den skønne Agnes smeltede mit Hierte,
 Jeg mærkte noget Mildt bevæge sig —
 Et Frø maaskee til hvad de kalde Dyd.
 Men siden nu den vilde Vredesengel
 Har blæst til Oprør — nu, saa lad det storme
 Da mod den anden Kant, til Undergang!
 Vel, at jeg atter her har Brevene!
 Jeg skriver andre, som jeg viser Abel,
 Jeg iler hurtig med min Brud til Slesvig,
 Oppuster atter Broder imod Broder;

Thi enten Erik eller jeg maa falde.
Vi spille farlig Skaktavl, Erik Plougpeng!
Det gielder Ære, Gods og Kiærlighed
Paa min Haand — Krone, Liv igien paa din.
Velan, Fortuna! du er min Gudinde;
Saa deilig, som letfærdig, siger man.
Hos slig en Skønhed gjør jeg sikkert Lykke.
Dog kunde let du glide paa din Kugle —
Jeg springer dig til Hielp, i Fald du snubler.

Gaaer.

TREDIE HANDLING.
I SLESVIG PAA HERTUGENS BORG.

HERTUG ABEL. LAUGE GUDMUNDSØN.

ABEL

med de falske Breve.

I disse Breve, Ridder Lauge! finder
Jeg intet Tegn til Landsforræderi.
At Vennen skriver Ven et Vennebrev,
Hvori der gives Vink til bedre Maader
At ende Krigen paa — det bør undskyldes.
I taler steds med Agt om eders Konge.
Den lille Spøg om Eriks Vægelsind
Er ingen Grund til hidsig at forstøde
Den Marsk, der tiente ham med Liv og Blod.
I dette Skridt gienkiender jeg disværre
Min Broders smaalige Forfænglighed.
At I har taget eder som en Ven
Af min Sophia, da hun maatte liste
Sig giennem Eriks Leir som Borgerpige,
Fortiener Tak og Giengield. I har vundet
Det lille Hierte; Eriks har I tabt,

Og eders Pligt er løst fra ham. Velan,
Jeg svigter ikke Lauges gode Tillid.
Hvis I vil tiene mig med al den Iver,
Som I har spildt paa ham, da er I min.
Den Kiærlighed, I vandt hos min Sophia,
Vil Abel heller ei berøve jer.
Jeg veed, den Fader gjør sig latterlig,
Som tvinger Datterhiertet; vel at mærke,
Naar det har valgt fornuftigt og anstændigt.
I har mit Ja.

LAUGE.

O, Hertug, ædle Fader!

Mit Hierte svulmer af Taknemlighed,
Og jeg skal vise den i Daad, min Fyrste!
En Trediedeel af Eriks Hær er fremmed,
Er tydske Stridsfolk, hvervet under mig;
Nu, Tiden er til Ende, svigte de
Ei længer nogen Ed, det staaer dem frit
At tiene, hvem de vil. I er forligte,
Og tyve Riddre traadte frem paa Dagthing
Som Gidsler, villig at forlade den,
Som overtraadte Freden først. Velan!
Jeg vil ei tale Ondt for Kongen her,
Det kunde tykkes, som det var af Hevn;
Men — Erik staaer for Slesvig med en Hær,
Og I er slet bevæbnet. Det forstaaer sig,
I hylded ham som Konge, men behersker
Dog Slesvig end som Hertug. Eders Hylding
Vedkom kun Eriks Rang, og hvis han farer
I fremmed Krig, da skylder I ham Bistand.
Kan Nogen vel fortænke Hertug Abel,

I Fald han modtog disse Krigerskarer?
 Hvo fordrer vel, at Slesvigs Fyrste blindt
 Skal overlade sig til Eriks Høimod?

ABEL.

Jeg takker; jeg skal tænke paa dit Forslag.

SOPHIA kommer.

ABEL.

Sophia! kom, min Datter! — Skam dig ei!
 Gud gav os Øine til at see med, Hierte
 Til varmt at føle Kiærlighed for dem,
 Som vil os vel, og Had mod vore Fiender.
 Du saae ei vrangt; han er en fager Mand.
 Du følte høit; han er en høvisk Ridder.
 Hvi rødmer du? — Nu, skam dig ei ved Rødmen!
 Det klæder Rosenknoppen godt at blusse.
 Kom, læg din Haand i hans, og saa et Kys
 Til Segl paa eders Troskab!

SOPHIA.

Høie Fader!

Naar selv I byder det —

LAUGE.

O, min Sophia!

Saa vaagner nu mit Held?

GAMLE REGNER

melder:

Den unge Greve

Otto af Oldenborg er kommen, for
 At gieste Eders Naade, holder med
 Sin Svendeflok til Hest ved Borgeled.

LAUGE

afsides.

Fordømte Skiebne! Naar jeg sætter Bægret
 For Munden, rives det fra Læberne.

ABEL.

Velkommen mig! Bring ham herop!

Regner gaaer.

Jeg ynder

Den unge Otto, har ei seet ham nu

Paa fierde Aar. En knøver Ungersvend!

Hans Broder er min Ven. Jeg fandt det snildt,

At staae sig godt med sine Nabofyrster.

Der hænger end et Billede paa Væggen,

Han har foræret mig; det forestiller

Skovjomfruen med Krands og løse Lokker,

Som for halvtredie hundred Aar forleden

Paa Osenberg gav Stammefadren Otto

Et deiligt Horn med Miød. Men Miøden kasted

Han snelt bag Hesten, Haarene faldt af,

Hvor Miøden stænkte, Hornet han beholdt,

Og det blev giemt som et Klenodie.

Johan har lovet mig, jeg skulde see det;

Maaskee den unge Broder bringer det.

Sophia! tag imod ham. Du og han

Er gamle Venner. Jeg maa tale først

Om Ting af Vigtighed med Ridder Lauge. De gaae.

SOPHIA

ene

O, jeg er sær forvirret! Jeg skal atter

See Otto. Jeg var Barn, da sidst jeg saae ham,

Tolv Aar, og han var sexten — og vi talte

Saa gierne sammen. — Jeg har negtet Lauge

Et Kys — nu falder det mig ind, at Otto

Afslog som Dreng et Kys, han havde vundet

Fra mig i Panteleg, fordi de Ældre

Udloe og drilte ham. De vilde tvinge

Ham til at kysse mig, da løb han ud,
 Og kom ei ind igien den hele Aften.
 Dog stedse var han mig en Ven; jeg veed
 Min Lykke glæder, som hans egen, ham.
 Jeg vil dog prøve, om han kiender mig.

Hun træder tilside.

OTTO kommer, fulgt af gamle REGNER.

OTTO.

Hvor er hun?

REGNER.

Der, Herr Greve!

OTTO

munter.

Bild mig det ind,

Du sølvgraa Skalk! Jeg kiender dig for vel
 Fra gamle Dage. Husker du, dengang
 Paa Jagten du fortalte mig, at Tranen
 Eet Been kun havde, naar den stod i Mosen,
 Og trak det andet op høit under Brystet?

REGNER

kysser hans Haand.

O, Gud velsigne jer, fordi I mindes
 Saa ringe Smaating om en gammel Tiener!

OTTO

kysser ham.

Min fromme Regner! hvor det glæder mig
 At see dit ærlige, dit brune Ansigt.
 Jeg kommer ned til jer i Borgestuen,
 Naar jeg har hilst paa Herskabet.

REGNER.

Men skikker

Det sig for eder nu?

OTTO.

At være trofast,
Og mindes sine gamle Venner, Regner?
Ja vist! det skikker prægtigt sig. Nu gaa
Og hent mig Frøkenen!

REGNER.

Der staaer hun jo
Og vender eder Ryggen.

OTTO
smilende.

Virkelig?

Nu — Alting er forandret her fra sidst,
Saa er hun med forandret. Men det Andet
Mig forekommer meget mindre, Regner!
Er dette virkelig min Legesøster,
Saa er hun derimod nu meget større.

Regner gaaer, Otto nærmer sig Sophia.

Vend eder om, min Frøken! hvis jer tykkes.
Jeg kommen er fra Delmenhorst som snarest,
At bede jer betale mig det Kys,
Jeg vandt i Pantelegen, og som dengang
Jeg var for dum at lade mig betale.
Forstanden kommer først med Aarene.

SOPHIA

vender sig venligt om.

Min kiære Otto! kiender I mig dog?

OTTO

forundret over hendes Skønhed.

Nei, ved Sanct Knud! — Dog jo! jeg saae et Udkast
For fire Aar til denne skønne Bygning;
Nu er den opført, mærker jeg, og meget
Forherliget, fuldstændiggjort. — Tilgiv,
Jeg skiemted; jeg er fast saa skamfuld nu,

Som sidst, og dersom I vil kysse mig,
Saa løber jeg afsted igien i Skoven.

SOPHIA.

Saa munter, som tilforn! Min kiære Otto!
Hvor glæder det mig dog, vi sees igien.

OTTO.

Saa har I tænkt lidt paa mig?

SOPHIA.

O, hvor ofte!

OTTO.

Ei glemt mig i det fromme Nonnekloster
For lutter Bønnebøger, Alterlys,
Røgkar og Sang og Suk? Jeg var i Krig,
Men kan forsikkre jer, at Krigsdrometen
Har ikke blæst Erindringen af Hiertet.

SOPHIA.

I Sandhed, I er voxet til en Mand.

OTTO.

Og I er blomstret til en deilig Pige.
Sidst var I Barn, og jeg var Dreng. Hvem veed,
Naar næste Gang jeg nu besøger eder,
Er jeg en Olding, I en gammel Frue.

SOPHIA.

Det vil vi ikke haabe. Jeg har længtes
At tale med jer; aldrig meer end nu.
Jeg har jo ingen bedre Ven, end Otto;
For ham udgyder jeg mit hele Hierte.

Tager venligt hans Haand.

Min Ven! I hilser en forlovet Brud.

OTTO

studsende.

En Brud? — Ei — alt —

Fatter sig.

Jeg ønsker jer til Lykke.

SOPHIA.

Gud signe jer for dette gode Ønske!

OTTO.

Og Brudgommen?

SOPHIA.

Herr Lauge Gudmundsøn.

OTTO.

Dankongens Marsk?

SOPHIA.

Just ham!

OTTO.

En tapper Ridder!

Er han saa god, da er I lykkelig.

SOPHIA.

Det er han.

OTTO.

Vel!

Afbrydende.

Men — før jeg hilser nu

Jer Fader, Frøken! maa jeg gjøre jer

Deelagtig i min Skiebne ligerviis.

SOPHIA.

Hvad? ogsaa Brudgom?

OTTO.

Nei — det haster ikke.

En Smaating imod eders, dog en Sag

Af nogen Vigtighed. Jeg havde lovet

At vise Hertug Abel Drikkehornet,
 Som fordum Alfen gav min Stammefader,
 Min Navne. Da jeg red i Skoven, hang
 Det mig ved Siden i et Skulderbaand.
 Jeg red omkring det Træ, hvor tidt vi sad
 I Skoven før, Sophia! fyldte Hornet
 Ved Kilden, drak det køligklare Vand,
 Og tænkte paa de hedenfarne Dage
 Og paa den taagetunderlige Fremtid.
 Da jeg kom ud af Skoven — var det borte.
 Jeg har forgieves søgt, det findes ei.
 Tillader I, at nogle Folk maaskee
 Endnu i Aften —

SOPHIA.

Alfehornet tabt?

Min Gud! Og her hos os? Hvad vil min Fader —
 Hvad eders Broder sige? Jeg vil strax
 Udsende Folkene.

OTTO.

Det haster ei.

SOPHIA.

Jo, sikkerligt! Hvert Øieblik er kostbart. Hun gaaer.

OTTO

efter en kort Taushed, hvori han staaer hensiunken i Tanker.
 Jeg elskte hende ei, hun stod bestandig
 Kun for min Siæl som Barn endnu, jeg vilde
 Kun see igien min Ungdoms Legesøster;
 Og dog — dog slaaer mig denne Tidende,
 Og driver flux mig Glæden af mit Hierte.
 Thi hende var det dog, jeg længtes efter,

Hvergang jeg tænkte paa den gamle Borg.
 Imens hun var i Klostret, kom jeg ikke,
 Thi jeg kan ikke lide denne Hertug;
 Hans vrede Skumlen, undertrykte Stolthed
 Har intet Kiært for mig. Men hun — hun svæved
 For min Erindring som min Barndomsengel.
 Nu er hun voxet til en deilig Mø.
 Hvor herligt kunde vi nu atter leve
 Tilsammen, gaae paa Jagt om Sommeren,
 Fortælle Eventyr ved Vinterarnen!
 Men — hun har lovet Lauge Gudmundsøn;
 Hun elsker ham. Hvad er der da tilovers
 For Otto? Nej, her kan jeg ikke dvæle.
 Ud, ud, at finde Alfehornet atter,
 Og saa afsted i Verden, at forglemme
 De søde Følelser, der glæde Hiertet
 Saa stakket kun, og som saa let forbittres!

Gaaer.

HERTUG ABEL kommer med LAUGE.

ABEL

. i dybe Tanker.

Der gives Mennesker, som ei kan modstaae
 Den søde Druesaft, der hidser Hiernen.
 Sæt tusinde Mark Sølv for Drankeren,
 Og Søilverkruset hos med Druesaften;
 Han tømmer Bægret, og laer Sølvstaae.
 En Anden seer en ung og deilig Qvinde;
 Da bæver Elskov giennem alle Nerver,
 Og som en Hiort i Fiskemaaneden
 Sin Hind forfølger, følger han den Skønne.
 Forførersk ruller Lykkens gyldne Hiul;
 Og selv den fri German, naar Alt var tabt,

Sin egen Frihed satte stolt paa Spil,
Og lod sig villig binde som en Slave. —
Saaledes er det og med Herskelysten:
Den Alt betvinge kan, kun ei sig selv.
En høi Siæl væmmes ved den feige Ro,
Anstrengelser og Farer er dens Vellyst;
Og som Apollo med sit Straalespænd
Igiennemkiører Luften, holder stram
De sikre Tømmer uden Frygt for Snublen;
Og som Neptun med Stormen i sit Tangskiæg,
Stærk i sin Harm, med frygtelige Fork
Slaaer Bølgens Trods til Skum — saa Verdenshelten,
Hvis Kraft betvinger Menneskenes Villie.

LAUGE.

Hvor herligt gotter I engang mit Øre
Med slige stærke Lyd af blanken Luur;
Jeg, som har maattet døie nu saa længe
Den ynkelige skrattende Skalmeie.

ABEL.

Jeg veed, Naturen smedded mig til Drot;
Misundelig kun drilte Lykken mig,
Min Vugge satte den paa Thronens Trin,
Og Erik, blød, barnagtig imod mig,
Fik Sceptret som en Vaand at lege med.
Og hvorfor skulde jeg nu ikke søge
At vade over dette sidste Stræde
Imellem mig og mit Elysium?
Et Aar kun skilte mig fra Danmarks Throne
Og har ei yngre Brødre hersket før?
Veg Knud Danast for Harald Blaatand ei?
Slog unge Knud ei gamle Ethelred?

Og spilled Hardeknud og Magnus Gode
Ei Dødens Tærninger om Dan og Nor?
Svend Estrithsøn var kun et Jarlebarn,
Dog blev han Drot; og alle Sønner efter!
Sex Brødre! Harald Hein, den hellige Knud,
Saa Oluf Hunger, Erik Eiegod.
Svend sig forhasted paa den snelle Reise
Til Thinget. Niels og Ubbe stred høimodigt,
Hvor ærlig det var meent, maa Himlen vide;
Ved Døden veg den Ældre dog den Yngre.
Tilsidst kom Erik Emund, som lod drukne
I Slien hisset sine Brodersønner,
Og fik fortiente Løn af Sorteploug.
Den unge Valdemar, Knud Lavards Søn,
Skøndt yngst, har overstraalet langt Svend Grathe,
Knud Magnussøn, og med sit store Navn
Gienvundet Danemark den gamle Ære.
Skøndt Siette Knud var ældst, kom dog vor Fader,
Den yngre Broder, efter ham paa Thronen;
Han blev den seiersæle Valdemar,
Og han behersked Østersøens Kyster,
Som Romerfolket fordum Middelhavet.
Hvorfor da ikke Abel? Hvorfor skulde
Nu Abel kun ydmyge sig i Støvet,
Naar ei engang hans nidske Broder undte
Ham heel, uforfordeelt, sin Fædrearv?

LAUGE.

Der Ingen kan bebreide dig, min Hertug!
At du har stridt om Riget med din Broder.

ABEL.

Hvad Riget? Jeg har aldrig stridt om Danmark;

Om Slesvig har jeg stridt, som uafhængigt
Jeg arved fra min Fader, og om Svendborg,
Mit Patrimonium, mit kiære Svendborg
Med sine Bøgeskove, med sit Sund.
Jeg fandt det lavt, uværdigt, at modtage
Til Lehn af Erik, hvad min store Fader
Gav mig i Eiendom. Først tvungen har
Jeg bidt det sure Æble, fundet mig
I hvad der ei kan hindres. Nu jeg takker
Kong Erik for den Luft, jeg aander, Lauge!
Men Eet dog har han ikke undertvunget:
Mit Hierte, mere stærkt og høit, end hans;
Og det har lært — dybt at foragte ham.

REGNER

kommer.

To Pilegrime staae i Borgegaarden
Ved Gravcapellets lave Billeddør.
De lade til at være Fremmede.
Borgfogden maatte bringe dem i Kirken;
Den Ene var især opmærksom der.
Dog er det sikkert ingen Speider, Herre!
Det lader til, Borgfogden kiender ham;
Han har et aabent, godt, et venligt Ansigt.
Og Vindebroen, Fæstningsgravens Dyb,
Borgmuren — lagde han ei Mærke til;
Han stirred til vort Blytag, glædte sig
Ved Dragehov'derne paa Tagets Render,
Veirhanen over Borgens store Skorsteen,
Det gamle Helgenbilled over Porten,
Og Gaardens hugne Fliser. Længe stod han
Og grov i Fliserifterne med Stokken,

Og luged Græsset op; jeg troer han græd.
Saa bad han, Eders Naade vilde skienke
Ham Ly i Nat, og vise ham den Gunst,
At tale med ham først i Gravcapellet
Ved eders salig Søsters Hvilested.

ABEL.

Besynderligt! Har I fra Borgens Taarn
Havt Øie med den danske Hær?

REGNER.

Den trækker
Sig nok tilbage, for at gaae til Jylland.
I flere Miles Afstand seer man Intet
Til danske Kæmper.

ABEL.

Og den Fremmede
Kom ene, siger du?

REGNER.

Selvanden, Herre!

ABEL

til Lauge.

Hvad mener I om dette Gravbesøg?

LAUGE.

Skienk ham et Nattely, og lad ham bie
Til Morgenstunden! Dette Aftenstævne
I Gravens dunkle Hal har noget Sært,
Som ikke huer mig.

ABEL.

En stakkels Munk,
Sandsynligviis min Søsters Skriftefader,
Der kom fra Brandenburg, at hilse mig,
Bør ikke kyse Abel paa hans Borg.

LAUGE.

Saa føi ham i hans Ønsker, om I tykkes.

Dog hvis —

ABEL.

Hvad hvis?

LAUGE.

I Fald det var en Stimand?

Man være maa beredt paa Alt.

ABEL.

En Niding

Gaaer ei af Vindelyst i sikke Død.

LAUGE.

Men vel en Hevner, Sværmer.

ABEL.

Gudmundsøn!

I henter Muligheden alt for langt fra.

Saa kan en Tagsten ogsaa falde ned

Og knuse mig.

LAUGE

krænket

Jeg frygter ei for mig,

Min ædle Hertug!

ABEL

rækker ham Haand.

Nu, jeg takker eder

For eders Omhu. I kan holde jer

Med nogle Væbnede skiult i min Nærhed,

Og lægge Mærke til den sære Giest.

Jeg kan som Ridder og som Vert paa Borgen

Ei vise Frygt og glemme Giestfriheden.

Han gaaer [tillige med Regner].

LAUGE

ene.

Hvad vil det sige? Hvorfor ængstes jeg?
 Før falder Himlen ned, før det vil skee.
 Og dog — i Fald det virkelig var saa?

Efter en kort Taushed.

Ha, fromme Dyr! vogt dig for Løvens Hule,
 Læg Mærke til de dybe Spor i Sandet:
 De vende alle indad, ingen ud!

Gaaer

GRAVCAPELLET,

oplyst af en svag Lampe.

KONG ERIK

alene, hyllet i en Kappe.

Jeg glæder mig til denne Sammenkomst,
 Bebreider ikke mig mit Eventyr;
 Thi det Sædvanlige neddrager Siælen
 Til Hverdagslivets Dynd. Den hulde Engel,
 Som boer i Hiertets Inderste, bortskræmmes
 Af frække Bulder, som en ærbar Mø.
 De vilde Lidenskabeligheds Giester:
 Ærgierrigheden i sit Kobberharnisk
 Med Hidsighedens Blus paa vrede Kind;
 Forfængelighedsgiøgleren med Speilet,
 Hvori hun seer forgabet kun sig selv;
 Vellevnet; den trangbrystet kolde Spot,
 Hvis Blik og Smil kun isner og forhærder —
 Al denne Svireskare maa til Sengs.
 Saa kommer først Uskyldighed med Lampen,

Som travl Huusholderske fra Borgens Kielder,
 Og gjør sit sildigfromme Natbesøg. —
 Hvad jeg besluttet har, mit Testament,
 Skal ei endnu min stolte Broder kiende.
 Han skal ei troe, jeg kommer for at glimre,
 For atter nu at staae for ham med Palmer
 I Hænderne, som før med Laurbærkrandse.
 Jeg giester ham som Broder, byder ham
 Oprigtigt Venskab, sover her i Nat;
 Og naar i Morgen jeg er atter hiemme
 Hist i mit Kloster, da først skal han vide,
 Hvad Erik broderligt har offret ham.

HERTUG ABEL

kommer.

Hvad vil du, fromme Fremmede, som stævner
 Mig til min Søsters Grav? Min gamle Foged
 Forsikkrer, at han kiender dig, og veed,
 Du kommer at fornye et fordums Venskab.

ERIK

som Pilegrim.

Guds Fred, min ædle Hertug! Ja, det gjør jeg.
 Men siig mig først: er dette virkelig
 Den salig Frues Grav?

ABEL.

Her hviler hun.

Har du Sophia kiendt?

ERIK.

Som lille Pige,
 Hos Konning Valdemar, min høie Herre.
 Han bygged denne Fløi til gamle Borg.
 I leged ofte hist i Gaarden sammen,
 I, Hertug! Danerkongen og Sophia.

Da var I gode Venner; naar I stredes,
Forstod Sophia strax at jævne Alt.

ABEL.

Det var en Fredens Engel.

ERIK.

Mindes I

Den Stierne udenfor i Flisestenen?
Jeg seer, den staaer endnu saa splintret der,
Som da den store Steen faldt ned fra Taget
For treti Somre siden mellem jer
Og Konning Erik, som I stod og skiendtes.
Den kunde knust jer begge — I blev tause,
Sophia lagde eders Hænder sammen,
Og raabte: »Kiære Brødre! enes dog;
»Gud skaante jer, saa skaaner dog hinanden.«

ABEL.

Jeg mindes det.

ERIK.

Jeg saae de dybe Revner

Derude, tyktbegroet med Ukrud nu;
Jeg luged Tidslen op med denne Kiep,
Og kom at knæle ved den Frommes Støv.

ABEL

sagte.

Jeg kiender denne Stemme.

Høit.

Ganske rigtig!

Den fæle Avindstidsel voxer frodig
I Venskabsrifterne. Vee den, som saaede
Det første Ukrudsfrø! — Siig, hvad betyder
Sligt Mummeri, Kong Erik? Hvorfor lister
I eder i min Borg som Pilegrim?

Vil I mig levende begrave her?
Vogt jer! jeg fanges ikke levende.
Før rokker jeg, som Samson, Husets Piller,
Og laer mig knuse med Philisterne.

ERIK

slaaer Kaaben tilside.

Nu — da du kiender mig — god Aften, Abel!

ABEL.

Hvi lokker du mig ned i Graven her?

ERIK.

Jeg kommer ene med en gammel Svend
Paa Tro og Love til dig, uden Leide.
Min Hær har trukket sig fem Miil tilbage,
Og Ingen veed, hvor Danerkongen er.

ABEL.

Hvis det er sandt, da er det daarligt handlet;
Fremfusende, som altid.

ERIK.

Du har svoret

Mig Troskab, Broder!

ABEL.

Tvungen. Mindes du
Den Ed, vor store Fader svor i Fængslet?
Den løste Paven snart ham atter for.

ERIK.

Men Paver kan ei løse Broderbaand.

ABEL.

Spild ikke smukke Ord paa stygge Ting!

ERIK.

Jeg kommer ikke for at kives, Abel!
Jeg kommer at forsones.

ABEL.

At forsones?

Vi er forsonede. Er Fred ei sluttet,
Og Gidsler sat? Jeg hylder dig, min Konge!
Hvad vil du meer?

ERIK.

Meer, meget meer.

ABEL.

Ei, ei!

Og hvormed skal jeg atter tvinges dertil?

ERIK.

Med Frihed, med din egen gode Villie.

ABEL.

Tænk ei at daare mig med Talemaader!

ERIK.

Nei, jeg vil vinde dig ved Handlinger.

ABEL.

Du har alt handlet, du har naaet din Hensigt;
Du tvang mig taalig til at kysse Riset.
Kom du i Aften, under Faareskind
At skiule Ulven, som mig søndersled?

ERIK.

Jeg har belavet mig paa denne Hilsen,
Og finder mig taalmodig nu deri.
At du var vred paa mig, det vidste jeg,
Og derfor kom jeg her ved høie Midnat,
Om muligt at forliges med min Broder
For Gud og min Samvittighed. Jeg kan
Ei atter drage dig saa nær forbi
Og gaae til Danmark med dit bittre Fiendskab.

ABEL.

Hvad Danmark? Krigen skal jo atter føres
I Holsteen nu.

ERIK.

Nej, den er endt i Dag.

ABEL.

I Sandhed?

ERIK.

Jeg kan have gjort dig Uret
Med mange Ting, men jeg har aldrig løiet.

ABEL

med Agtelse.

Nei, det er sandt; det maa jeg lade dig.

ERIK.

Jeg giester ikke dig i Nat som Konge,
Da var jeg dragen med en talrig Skare,
Med Sværd og Fakler. See, jeg kommer ene,
Om ei du vil som Broder til en Broder,
Dog som et Menneske til Mennesket.
Forsmaa, foragt ei kold min gode Villie
Selv Guddomsgnisten i din Fiendes Bryst,
Naar den til Himlen stræber, bør du nære.

ABEL.

Hvad vil du?

ERIK.

Ærlig, inderlig Forsoning!

Jeg holder denne Spænding meer ei ud.
Vi, som har hvilet under samme Hierte,
Og drukket Melk af samme Moderbryst,
Vi hade, vi forfølge nu hinanden?

Det er imod Naturen, Haaret reiser
 Sig ved den Tanke, vore Undersaatter
 Foragte os. Bank paa ved hver en Hytte,
 Du finder Armod der, men Kiærlighed.
 I revne Klæder sidde Børn ved Lampen,
 Og stakkels Pilte slumre Arm i Arm
 Paa usle Bolstre, smile dog saa sødt,
 Som Engle, sammenklynget hist i Sky.
 Kun Broderhadet sidder purpurklædt
 I Guld og bløde Hermelin paa Thronen.
 I Borgens Hal belyse hundred Kerter
 Den gustne Avind i et rynket Ansigt;
 Og medens Sceptret blinker over Landet,
 Indsnerpes Hiertet til et usselt Fængsel.

ABEL

med et undertvunget Suk.

Du skildrer diærvt en — ei lyksalig Tilstand.

ERIK.

Og hvorfor førte vi den hele Strid?
 For denne Verdens usle Herlighed!
 Er Kongen meer end Betleren, saasnart
 Den hvide Beenrad banker med sin Lee?
 See her i Hvælvingen! Her slumre de
 Beskedent Alle nu, sagtmødige,
 Med Hænderne stivt foldet over Brystet.
 Hver Lidenskab, hver Storm er nu forbi,
 I Hielm og Fane falder Støvet tykt,
 Det mindste lille Dyr, den usle Møl
 Fortærer trygt det seierrigste Banner;
 Og Alles Haab staaer kun paa Dommedag
 Til Guds Barmhiertighed.

ABEL.

I Sandhed, Erik

Du taler som en Christen.

ERIK.

Abel! see —

Peger paa sin Søsters Grav.

Her slumrer hun, vor gode Genius.

Saalænge hun var hos os, stred vi ikke;

Hun fulgte med sin Husbond til hans Land

Ak, da forlod vor gode Engel os,

Og Tvedragtsdiævlen foer os ind i Hiertet.

Hun kom igien; skiøndt høifrugtsommelig,

Forlod hun Husbond dog og Huus og Hiem,

Og trodsed Veiens Fare, Vintrens Strengthed,

Blot, blot for at forsone sine Brødre.

Det lyktes hende ei — da slukte Døden

De skønne Øines Lys, og Hiertet brast,

En dødfødt Søn laae ved den Dødes Bryst —

Og, Broder Abel! vi er Morderne.

ABEL.

Ti stille! du forfærder mig.

ERIK.

Her knæler

Jeg ved den fromme Martyrs Grav — o, Abel!

Kom i min Arm, forson dig med din Broder.

ABEL.

Du smelter mig —

ERIK

springer op, og iler ham i Møde med aabne Arme.

Min Broder!

ABEL.

Tag min Haand!

ERIK.

O, jeg er lykkelig, jeg vandt min Abel!

De omfavne hinanden.

ABEL

efter at have fattet sig.

Velan — jeg vil forsones med min Broder.

Din Ild, din Tale, dine Følelser,

Alt mig forvisser om din Hensigts Reenhed.

Jeg rækker gierne Haanden til Forlig,

Vil ogsaa nu ydmyge mig for dig,

Modtager som en Gave, hvad saalænge

Som Ret jeg vilde trodse fra min Fiende.

Du føier altsaa nu mit gamle Ønske,

Og tilstaaer mig ei Slesvig blot som Lehn,

Men som selvstændigt eget Hertugdømme?

ERIK

venligt afbrydende.

Tal ei om slige Ting i Aften, Abel!

Lang Tid nok glemte Hertugen og Kongen,

At de var Brødre; lad nu Brødrene

I Aften ganske glemme, de er Fyrster!

ABEL.

Det klinger smukt; jeg vil ei kappes med dig

I smukke Talemaader. I Paris

Har du studeert, det mærker man paa Alt.

Jeg holder meer enfoldigt mig til Tingen;

Og skal jeg elske dig, saa maa jeg vide,

Om du har væsentligt forandret dig.

Vil du endnu behandle mig som Lehnsmand?

ERIK.

Nei, ved den evige Gud!

ABEL.

Saa skienker du
Mig Slesvig frit igien?

ERIK.

Træng ikke i mig,
Lad mig beholde mine stille Forsæt
Til Overmorgen! Ved vor Søsters Minde
Du skal ei vorde utilfreds.

ABEL

mistænkelig.

Hvorfor

Just sige mig din Mening Overmorgen?
Hvad der er velmeent, billigt og retfærdigt,
Det kan du sige strax.

ERIK

alvorlig og bestemt.

Min Broder! Himlen
Har kun een Sol; hvor mange Fyrster herske,
Der trives Avind og Uenighed.
Særdeles taaler ikke dette Rige,
Som ei er stort, at stykkes ud i Parter;
Det gav Anledning kun til evig Splid.
En Konge vælges jo til Landets Tarv,
Saa bør hver Lidenskab, hver heftig Attraa
Sig underordne denne Hovedsag.
Blev Slesvig uafhængigt nu fra Danmark,
Saa fordred strax Christopher Laaland, Falster,
Knud Halland, Bleking. Vore Børnebørn
Da vilde stride kun om Stykkerne,
Og gamle Danemark blev sønderslidt.
Een maa kun herske.

ABEL

med mørk Foragt.

Nu forstaaer jeg dig.

ERIK

med Ild.

Nei, nei, ved Himlen! du forstaaer mig ei.

ABEL.

De Følelser, de Yttringer, du tolker,
Er kun et koldt Mundsveir paa dine Læber.

LAUGE

kommer.

Tillader Eders Naade — der er draget
Tilbørlig Omsorg for den høie Giest;
Vi har alt Værelserne tilberedt.

ERIK

med vred Bestyrtelse.

Hvad seer jeg?

ABEL

rolig.

Ikke meer dit Riges Marsk.
Herr Lauge finder sig beskedent i
At være nu Hovmester paa min Borg.

ERIK

opbragt.

Bort fra mit Aasyn, du Elendige!

Lauge bukker, og gaaer.

ABEL.

Hvordan? Hvem byder her? Jeg troede dog,
At i mit eget Huus --

ERIK

opfarende.

Du er min Lehnsmand,
Min Undersaat, har svoret Troskabsed,

Og tager mod den Niding, jeg har bortviist
For evig fra mit Aasyn?

ABEL.

At du seer ham,
Er jo din egen Skyld. Du kommer her
Saa uformodentlig —

ERIK.

Er dette Lehnspligt?
Veedst du, han er en fredløs Mand?

ABEL.

Jeg veed,

At du i Vreden har befalet ham
At gaae til sine Venner — det er skeet;
Forbudt ham tiere komme dig for Øine —
Han kommer ei til dig, men du til ham.
Mig har endnu du ei forbudt at handle
Som Husbond i mit Huus.

ERIK.

Og kiender du
De Breve, han har skrevet?

ABEL.

Jeg har læst dem.

ERIK.

Og dog?

ABEL

stolt.

De saare din Ømfindtlighed,
Begriber jeg; men jeg seer ingen Grund
I dem til at forstøde ham i Vrede.

ERIK.

Det gaaer for vidt.

ABEL

bittert smilende.

Ei! falder Masken af?

ERIK.

Ha, Broder! Broder!

ABEL.

Husker du, dengang

Min Datter, som en fattig Almuespige

Sig maatte liste fast paa bare Been

Din Leir forbi?

ERIK.

Hun frygted ei for mig;

Og endnu eier jeg, vil Gud, saa meget,

At jeg kan købe hende Skoe igien.

ABEL

truer med Fingeren.

Nei, nei, du skal ei gjøre mig det tiere!

ERIK.

Jeg har ei meer at tale med dig her.

Viis mig mit Kammer for i Nat! Du laaner

Mig dog et Hvilested?

ABEL.

Det vises dig.

ERIK

heftig.

Men ei af Lauge!

ABEL

vinker Svende, der nærme sig i Baggrunden med Fakler.

Viser Danerkongen

Sit Sovekammer!

ERIK.

Nu god Nat!

Gaaer.

LAUGE

kommer listende.

Min Fader!

Herr Hertug! hvad befaler Eders Naade?

Hvordan skal jeg opvarte Danerkongen?

ABEL

med et ondt Blik.

Gjør med ham, hvad du vil! Du har min Fuldmagt.

Gaaer.

LAUGE

alene.

Forstaaer jeg dig, min Hertug? eller skal

Jeg lade, som jeg ganske misforstod dig?

Og bruger du mig som et Værktøi her,

For siden fromt at trøste dig ved Tanken,

Det ei var dig, men Daggerten, som stak?

Jeg har ei hidindtil begaaet Snigmord.

Der ligger noget Plumpt og Dumt deri,

Og det er ofte misligt. Men hvad Udvei?

Thi skal jeg for den stille Sværmers Skyld

Opgive Livets Fryd? Nei, Erik! nei!

I Havsnød støder den, som bedst kan svømme,

Den Anden bort fra Biælken. — Her de hvile

Saa fromt? Velan, her skal du ogsaa hvile.

Hver Lidenskab er her forbi? Godt, Erik!

Jeg ender dig det sidste Uveir. Siden

Du troer saa sikkert paa et evigt Liv,

Hvad er det meer? Jeg aabner dig den Dør,

Hvis Sprække du nysgierrig titter efter.

Hvad nu? Mig tykkes, at der lød et Gisp,

Et Suk hen over disse sorte Kister,

Og tabte sig med Klynk i Krogen der.

Det var min Fordoms Gienfærd, som forlod mig;
Det sidste Spræt af Frygtens Uglevinge.
Fort! Ingen ussel Frygt for Spøgelser!
Han har fornærmet blodigt, og en blodig
Fornærmelse kun tvættes ud med Blod. Gaaer.

VÆRELSE.

KONG ERIK

alene.

Jeg lod mig overile, jeg blev vred.
O, Hovmod, som jeg troede vist betvungen! —
Hans Myndighed var for opirrende. —
Det vidste jeg; hvor kan det overraske? —
Alt har sin Grændse; for en ærlig Siæl
Er Intet meer utaaleligt, end naar
Den gode Villie mødes af Foragt. —
Men har ei Abel Grund? Thi dette Forsæt —
Hvor kan han vente det? Hvor kan han troe,
Hans Broder afstaaer villig ham den Krone,
Som jeg i ti Aar stred saa heftigt for? —
Dog — Lauge Gudmundsøn! det gik for vidt. —
Og er ei Lauge Gudmundsøn en Niding,
Hvis Sledskhed, Vittighed, hvis Løgn og Rænker
Kan vinde Hierter let en stakket Tid?
I hele syv Aar har han daaret mig,
Kan Abel ikke lade sig bedaare
I nogle Dage? — Han har Brevet læst,
Og dog? Men hvilket Brev? Det rette? Neppe.

Det falske, Lauge nu har sammensmeddet.
 Tilgiv mig, Abel! jeg har gjort dig Uret.
 I Morgen, naar den skønne Sommersol
 Opklarer Alt, som gik til korte Blund,
 Skal hver uværdig Tanke flye vort Bryst.

Seer sig venligt om.

Her er jeg atter i mit Barndomshuus.
 Jeg kiender hvert et Tegn i disse Mure:
 Den mørke Plet i Kalken over Arnen,
 De Blomster under Loftet. Her i Ruden
 Staaer mit og Abels og Sophias Navn.
 Og der i Sovekamret blev jeg født.
 En skøn Altan udrager over Slien,
 Hvorfra man overskuer Egnen vidt.
 Der vilde jeg saa gierne staae som Barn;
 Min Fader kunde ikke lide det,
 Han frygted for, jeg skulde falde ned,
 Og drev mig tidt med Vrede bort derfra.
 Der vil jeg knæle nu, og læse fromt
 Min Aftenbøn, og bede Gud tilgive
 Mig arme Synder al min Hidsighed.
 Villien er god, men Kiødet skrøbeligt.
 Gud staae mig bi, og skienke mig en naadig
 Og salig Henfart, naar min Time kommer!

• Han ringer paa sin Svend, og gaaer ind i Sovekammeret.

LAUGE GUDMUNDSØN

sniger sig ind fra den anden Side.

Den klinger ikke længer, fromme Erik!
 Dens Traad er overskaaret. Saadan nu
 Jeg overskærer dine Dages Traad,
 At faae en farlig Klokke til at tie.

Kiger ind ad Døren.

Han staaer paa den brøstfældige Altan
 Og beder. Brist, du gamle, møre Tralværk!
 Og skaan mig for en Daad, jeg heller takker
 Tilfældet for, end mine egne Kræfter.
 Den holder! — Ha, her gielder ingen Dvælen!
 Vel, Erik Plougpenng! spring fra Borgaltanen
 I Flodens Bølger. Charon venter dig.

Han iler ind. Efter nogle Øieblikke kommer han løbende tilbage
 igien, og holder begge Hænder for Ansigtet

SOPHIA

hurtig fra den anden Side.

Ak, kiære Lauge! I er her? Hvor er
 Kong Erik? Jeg maa hilse paa min Farbroer.
 Han komme maa til Nadver med os Andre.
 Hvad er der hændt? Min Fader tier mørk,
 Gaaer op og ned; I holder eders Hænder
 For Øinene. Gud! I er bleg og blodig.

LAUGE

skiælvende.

Det er mit eget Blod; jeg rev min Haand
 Dybt — paa et rustent Søm —

SOPHIA.

Ha, hvor er Kongen?

LAUGE.

O, Agnes — Elskte — græsselige Skiebne —

SOPHIA.

Hvad er der hændt?

LAUGE

peger ind.

Nedfalden — styrtet ned —

Den gamle Borgaltan — det møre Tralværk —

SOPHIA.

Jesu Maria!

Hun iler ind.

LAUGE.

fortvivlet.

Satan! staa mig bi.

Jeg har forskrevet mig til dig i Nat
Med dette Blod.

Han vikler et Klæde om sin Haand.

SOPHIA

kommer tilbage, og vrider sine Hænder.

O, alle gode Helgen! Gud i Himlen!

LAUGE

yderst forvirret.

Ja vist, min elskte Agnes — min Sophia ---

En høist — en ulyksalig Hændelse.

Saa god en Konge! Miste slig en Fader!

Jeg bløder — jeg har stødt min Haand til Blods.

SOPHIA.

Og Blod var ogsaa paa det knuste Tralværk.

LAUGE.

Det var ei Danerkongens. Ved min Ære —

Mit, mit! Jeg vilde gribe ham — da faldt han.

SOPHIA

seer ham stivt i Øinene.

Ha, Morder!

Hun falder til Jorden i Afmagt.

LAUGE.

Min Sophia! elskte Brud! .

Fat dig, for Guds Skyld. Hvad maa Verden troe,
I Fald man træffer os i denne Tilstand?

FIERDE HANDLING.

HERTUGENS VÆRELSE.

HERTUG ABEL. GAMLE REGNER.

ABEL.

Det har ei været muligt mig at sove
Den hele Nat et Øieblik. Saasnart
Jeg blunded, vakte jeg af slemme Drømme.
Siig, Regner! har min Datter bragt min Broder
Til Nadveren i Aftes? Jeg gik bort.

REGNER.

Nei, Eders Naade!

ABEL.

Nu, det var at vente.
Hvad Tid er det paa Dagen? Det er lyst.
Jeg har ei sovet længe.

REGNER.

Kun en Time.

ABEL.

Saa kort Tid, og saa svanger dog paa Rædsel!
Nu vel, det var en Drøm. — Man kan ei sove
I dette lyse, lumre Sommersolhværf;
Der ingen Forskiel er paa Dag og Nat.
Naturen kræver dog sin Ret.

REGNER.

Tilvisse!

Naturen kræver altid strengt sin Ret,
Og negtes det, da gaaer det Trodsen ilde.

ABEL.

Hvad vil du sige med dit Tankesprog?

REGNER.

Ei meer, end jeg har sagt, min ædle Herre!

ABEL.

Saa har du vaaget hos mig?

REGNER.

Da jeg hørte

Jer gispe, kom jeg ind.

. ABEL.

Du skaaner dig

For lidt, min gamle Tiener! Paa din Alder —

REGNER.

Behøver Legemet ei megen Hvile,
Det trættes ei ved Dagsanstrengelser.
Den lange Hvile stunder snarlig til,
Saa kan der soves nok.

. ABEL.

Du veed, jeg er

Ei overtroisk; men det er dog sært
Med disse Folkesagn, de præge sig
Dybt i Hukommelsen, og ofte kan
Den voxne Mand ei glemme Barnets Frygt.

REGNER.

Hvad mener I?

ABEL.

Jeg mener Eventyret
Om Erik Emunds Brodersønner.

REGNER.

Herre!

Det er disvære intet Eventyr;
Han lod dem begge drukne dybt i Slien
Her under Vindvet; deres Fader blev
Halshugget her i Kiolderen.

ABEL.

Det veed jeg.

Men at de spøge, det er Almusnak.
At man i Kioldren hører Øxehug,
Der trænger i et Halsbeen; at paa Slien
De blege Ungersvende stundom svæve,
Og kysses Arm i Arm med vaade Lokker;
At de i Maanskin faae sneehvide Vinger,
Og flagre op til Riddersalens Vindver,
Og banke paa Blyruderne, som Ugler,
Og dampe bort med Knald og Skoggerlatter —
Det, Regner! det er Daarlighed og Galskab,
Som skæmmer en fornuftig Mand at troe.

REGNER.

Hvo tvivler derom?

ABEL

sætter sig ned, og støtter Hovedet til sin Haand.

Ikke desto mindre

Har jeg dog selv oplevet Alt i Nat.
Jeg hørte Øxen qvæste Nakkebenet
Dernede tidt. De blege Ynglinge
Stod for min Seng, drivvaade; og mig tyktes,

At der var Een -- en Ældre mellem dem —

Gysende.

Men som jeg ikke kiendte.

REGNER.

Selsomt! selsomt!

LAUGE GUDMUNDSØN

kommer.

Gaa, Regner! jeg maa tale med din Herre.

Regner gaaer.

ABEL

staaer op.

Hvad vil I mig saa tidlig, Ridder Lauge?

Hvad fattes jer? I seer jo ud, som om

I steget var af Graven.

LAUGE.

Nei, jeg lever —

Men lever slet, min Hertug! thi jeg har

Oplevet, hvad der kunde skræmme Livet

Af mangel Anden.

ABEL.

Skræm det ei af mig,

Siig kort og fyndigt jert Orakelsprog!

Hvor er Dankongen? sover han?

LAUGE.

Nei, nei!

Han vaager, vaager evigt.

ABEL.

Gud i Himlen!

Hvad er der hændt? Hvad har I giort?

LAUGE.

Jeg? Intet!

Udrettet eders Villie, strenge Hertug!

ABEL.

Min Villie?

LAUGE.

Fulgt Dankongen til sin Ro.

ABEL.

Hvordan?

LAUGE.

Her hjælper ingen Omsvøb længer,
Jeg nødes til at saare eders Hierte
Med dette Rædselsbudskab.

ABEL

gysende.

Er han myrdet?

LAUGE

sagtmodig.

Bevares Gud! Nei, nei! — I gav mig Fuldmagt,
Befalte mig at handle, som jeg vilde;
Hvor kunde jeg da ville jer imod?
Jeg iilte til Hans Naade, for at bede
Ham komme ned og spise Nadver, før
Han gik til Sengs —

ABEL.

Nu, og hvad saa? hvad saa?

LAUGE.

Nu kiender I den gamle Blyaltan
Med ormestukne Tralværk —

ABEL.

Lauge! Lauge!

LAUGE.

Hans Naade fandt det uden Tvivl for lummert,
Han aabned lette Fløidør til Altanen,
Just som jeg treen til ham i Værelset.

Jeg saae ham træde ud — jeg hørte Knagen —
 Strax — ufortøvet sprang jeg til — greb efter —
 Det var for silde — Tralværkslisten brast —
 Hans Naade styrted ned i Sliens Bølger.

ABEL

med Rædsel.

Til Erik Emunds blege Brodersønner!

Med Afsky.

Ha, Sorteploug!

LAUGE.

Jeg vilde redde Kongen,
 Da rev jeg paa et Søm mig stærkt til Blods.
 I min Forvirring, som jeg stod og skiælved,
 Kom eders Datter; da hun hørte Alt,
 Faldt hun i Afmagt. Jeg har hende bragt
 Til hendes Piger, og paalagt dem Taushed;
 Og jeg har sendt min Svend paa Øieblikket,
 At eftersøge salig Kongens Liig.
 I sov; for ei at gjøre Larm paa Borgen,
 Fandt jeg det bedst at bie, til I vaagned.

ABEL.

I havde ingen Hast.

LAUGE.

Maaskee jeg burde
 Her handlet anderledes. I slig Angst
 Veed man ei ret, hvad man skal foretage.

ABEL.

Ja sikkert, Lauge! sikkert burde I
 Her handlet anderledes.

LAUGE.

Eders Naade!

Jeg haaber ei I krænke vil mit Hierte

Med fæle Tvivl mod mig, den Værgeløse,
Da jeg uheldigviis var vidneløs.

ABEL.

Hvi tog I ikke Vidner med?

LAUGE.

Min Hertug!

ABEL

vrider sine Hænder.

O, Gud! min Broder! o, min stakkels Broder!
Hvad har jeg gjort imod dig.

LAUGE.

Eders Naade!

ABEL.

Du treen med Tillid i min Urtegaard,
Da slap jeg løs en giftig Orm i Græsset,
Der stak dig i dit redelige Hierte.

LAUGE.

Det vilde være følesløst af mig,
At fordre Billighed i Øieblikket,
Da Overraskelse, Sorg, Lidenskab
Betager eders Hierte. Jeg kan kun
Uskyldig lægge Haanden paa mit Bryst.

ABEL.

Hvad har jeg syndet? Alle gode Helgen!
Hvortil har Blindhed, Raseri forført mig?
Er jeg en Christen? Selv den vilde Hedning,
Som plyndrer fremmed Vandringsmand i Ørken,
Er venlig Vert, saasnart han nærmer sig
Den fredelige Hytte, vaager for ham,
Bespiser ham, og leder ham paa Vei.
Men, Abel! du, du var den første Morder

Af Odins Æt, som dræbte Giestfriheden.
Fra nu af hersker den ei meer i Nord.

LAUGE.

Min Fader! I fornærmer mig.

ABEL.

Hver Mand
Bekæmpe maa sin Diævel. Dette Skridt
Af Erik vidned om en ærlig Villie.
Af Venlighed, ei for sin Fordeels Skyld,
Bød han Forsoningshaand; det burde skønnes.
Om end Forfængligheden var for stor
Til sand Opoffrelse — hvi kørte jeg
Det gode Forsæt med min Egennytte?
Nu skriger hans uskyldige Blod om Hevn.

LAUGE.

Hvormed skal jeg bevise jer min Uskyld?
Har før I seet slig Unatur hos mig?
Og foretrækker I Urimelighed
For klar Sandsynlighed? Er det utroligt,
At gamle Biælker briste?

ABEL

drager sit Sværd.

Tør I sværge

Paa Christi Kors, med eders Høire strakt
Til Gud, ved eders evige Salighed —
Saa vil jeg troe jer.

LAUGE

med undertrykt Rædsel.

Ja — det tør jeg, Herre!

ABEL.

Der kommer Nogen. Bi! Jert Øie vidner
Mod eders Læbe. Bi, før end I dynger

Den ene Helvedlast fræk paa den anden!
I har alt nok at bære.

Til gamle REGNER, som kommer.

Nu, hvad vil du?

REGNER.

Hvi skal en Olding i sin høie Alder
Opleve slig en Rædsel? Jeg var syg
I Vaaren, havde Gud da taget mig,
Saa var jeg frelst fra denne Jammer.

ABEL.

Tal,

Hvad vil du? Klynk ei!

REGNER.

Eders Naade! Svenden,
Som Ridder Lauge sendte ned til Floden,
Har bragt en Fisker med, som dyrt bevidner,
At han kan give sikker Efterretning .
Om salig Kongen og hans Endeligt.
Men han maa tale med jer selv.

LAUGE.

Jeg vil —

ABEL.

Hvad vil I? Bliv!

REGNER.

Han siger, han maa tale
Med Hertugen.

LAUGE.

Men Sagen angaaer mig —
Den Skygge, der kan kastes over mig —
Den Misforstaaelse, der kan forvilde,
Men som et Ord kan hæve —

ABEL.

Nu, saa bliv,
 Og skiul jer bag ved dette grønne Forhæng;
 Saa kan I høre Alt, men ei forstyrre
 Den Fattige med Blik og Truselsminer.
 Skiul jer, og er I brødefri — kom atter!
 Hvis ei — da ønsk, at Mulmets Tæppe evig
 Maa dække jer for Solen og min Hevn!
 Lauge gaaer bag Forhænet. REGNER bringer FISKEREN, og gaaer.

ABEL.

Hvad vil du, Fisker? Siig, hvad melder du?
 Tal ærligt, frygt ei!

FISKEREN.

Eders Naade! frygte
 Gjør ingen ærlig Sømand; og en Sømand
 Maa blive ærlig, om han aldrig vilde,
 Thi ved at kæmpe mod det falske Hav,
 Blier der tilsidst ham Intet meer forhadet,
 End Underfundighed.

ABEL.

Hvad bringer du?

FISKEREN.

Først dette Brev, jeg fandt i Aftes, Herre!
 Paa Landeveien. Jeg kan ikke læse;
 Maaskee det er af Vigtighed for den,
 Som tabte det, og jeg veed ingen Bedre
 At flye det til, end Eders Naade selv.

ABEL

modtager det.

Godt! Nu det Vigtigste! Du saae i Nat —

FISKEREN.

Et hæsligt Syn, langt mere fælt og bistert,

End blege Havfru med de grønne Tanghaar
 Og slappe Bryst, i Stormen paa en Banke.
 Min Hustru var i Barnsnød, og jeg løb
 At hente Hielp i Byen. Det var Midnat;
 Men Maanen skinte klar paa gamle Borg,
 Hvis røde Mure speilte sig i Vandet.
 Jeg bad en Bøn i min Enfoldighed
 For liden Kirsten; vel er Reden fuld,
 Men man kan aldrig faae for mange Børn,
 Og der er Fiske nok til Livets Ophold.
 Som nu jeg gik i de Betragtninger,
 Og stirred op til Slottet og til Gittret,
 Udtræder pludselig en Mand af Døren,
 Skarlagenklædt og med et gyldent Bælte.
 Han strakte sine Arme høit mod Himlen,
 Og holdt formodentlig sin Aftenbøn.

ABEL.

Hvi tier du? Saa tal, hvad saae du meer?

FISKEREN.

Hvad meer? Nu, jeg er vant til Ondt paa Søen,
 Men, ved Sanct Morten, troer jeg ikke fast,
 Hun kuler ofte værre her fra Land.
 Vel veed jeg, Smaafolk skal ei blande sig
 I store Herrers Kiv; men Alt med Maade!
 Jer Fader Valdemar var heller ei
 At spøge med; han jager tidt endnu
 Med Hest og Hund i Natteskyens Blæst;
 Naar saa er, kaster jeg mig næsegruus,
 Og mukker ei et Ord, før han er borte.
 Men hvad der er for galt, det er for galt.

ABEL.

Tal ikke plumpt og lavt om høie Ting!

FISKEREN.

Hold eder ei til Ordene, men kun
Til Meningen; det er det Vigtigste.
Thi jeg er vis derpaa, den skumle Niding,
Som greb den fromme Mand paa Borgaltanen,
Og stred med ham, til han fik Bugt med ham —
Jeg vedder, at den Skurk forstaaer langt bedre
At flikke sine Ord, end jeg, og dog
Vil Claus ei bytte med ham.

ABEL.

Hvad? han stred?

Han faldt ei af sig selv? Altanen brast ei?

FISKEREN.

Den brast, som Løvens Kiævebeen, da Samson
Adsplitted det; han faldt, som Granen falder,
Naar Nattestormen splintrer den fra Klippen.
Og hvis ei Nidingen var kommen bag,
Jeg havde holdt paa Ridersmandens Haand;
Men Satan havde nu den hele Fordeel,
Som det er oftest. Herre! det var gruligt,
At see den fromme Ridder styrte ned
I Maaneskinnet med sin Flaggerkaabe
Fra sorte Blytag. Jeg begriber ei,
Hvor Maanen kunde speile sig saa roligt
I Vandet, hvor han faldt. Men jeg kan tænke,
Det var en from og en gudsfrygtig Herre.

ABEL.

Hvi kom du ikke straks at melde Alt?

FISKEREN.

Min Hustru var i Barnsnød. Reddes kunde
Dog ei den Døde; det var Faderpligt,
At sørge først for mine Levende.

ABEL.

Saa skynd dig flux, tag Baade, brug din Kunst,
Bring alle dine Net og dine Bundgarn,
Og gør dig Flid at finde Liget atter!
Jeg skal belønne dig.

FISKEREN.

Behøves ei.

Det er jo Christenpligt imød sin Næste,
At skaffe ham en Grav paa Kirkegaarden,
Hvis muligt er. Man surrer selv til Skibs
I Nødsfald kun den Døde til et Bræt,
Og kaster ham for Vind og salte Bølger.

ABEL.

Gaa, skynd dig! Veedst du, det var Danerkongen?

FISKEREN.

Var han en Konge? Nu er det forbi,
Nu staaer han som en Undersaat for Gud,
Og hvis han var en Christen, er han salig.
Farvel! Jeg gaaer, og gør mit Bedste, Herre! Gaaer.

Abel læser Brevet.

LAUGE

kommer frem med fuldkommen Fatning.

Før Eders Naade overvælder mig
Med Vredesord, og før I strengt begaaer
I Harm maaskee en overilet Handling,
Tillad mig kort her at forsvare mig!
I er retfærdig, og det negtes Ingen.
Hvad denne Fisker i Enfoldighed
Har troet at see ved Maanens Giøglelys,
Modstrider ei mit Udsagn. Jeg har grebet
Dankongen for at redde ham, ei for

At styrte ham. Det gamle Rækværk brast,
I det jeg spændte Haanden derimod.
Jeg rev mig selv til Blods, og paa et Haar nær
Var jeg nedstyrtet med min bittre Fiende,
I det jeg som en Christen sprang til Hielp.
Det er mit Udsagn, derved bliver det.
Mistanken blot kan ikke fælde mig.
Vel sandt, Dankongen var min Avindsmand,
Og han var eders Fiende. Hvad I følte
For ham — hvor kiær han var jer — yttred I.
De korte Ord: »Gjør med ham, hvad du vil,
»Du har min Fuldmagt« — var jo Borgen mig
Desuden for hver Overlast; thi, Herre!
De blev ei skaansomt sagt, og sandelig
De fulgte med en Mine, med et Blik,
Som sagde meer, end Ordet selv formaaer.
I Fald jeg havde — misforstaaet eder;
I Fald mit Had til den, som skilte mig
Ved Æren, ved mit Gods, mig havde fristet
Uoverlagt at handle, som I talte —
Det var tilgiveligt, det blev en Sag
Imellem os, hvis Værneting og Stævne
Ei er paa Jorden, men i Evigheden.

ABEL,

som har læst Brevet.

Af denne Tale følger altsaa klart,
Du est en ærlig Mand.

LAUGE.

Det er jeg, Herre!

ABEL.

Og har du ingen Lyder?

LÅUGE.

Jeg er Synder,
Da jeg er Menneske.

ABEL.

Et Menneske,
Som slet anvender sine sieldne Evner,
Er jo det farligste af alle Dyr.
Nu har Naturen sørget dog tildeels
For Andres Redning, da den skabte Slige;
Thi nogle varsle Folk med sære Lyd,
Endeel har deres svage Sted paa Kroppen,
Hvor de kan fældes, naar de træffes ret.
Siig, Lauge! har Naturens vise Moder
Med ingen Modgift dæmpet os din Gift?

Lauge studser.

At du er listig, som en Slange, veed jeg;
Men staaer din Lumskhed ei i Misforhold
Til din Letsindighed? Og har ei ofte
Din Skiødesløshed spillet dig et Puds,
Som Klapperslangens Rangle?

LAUGE

urolig.

Eders Naade —

ABEL.

De Breve, som du skrev til Eriks Fiender,
Blev snappet op, har du mig selv fortalt.
Han gav dig dem tilbage. Bange for
At tabe dem igien formodentlig,
Tog du endnu en Afskrift, den fik jeg;

Men, som jeg seer ved Sammenligningen,
En slet Copie kun af Originalen.

Han holder ham det rette Brev for Øinene.

LAUGE

afsides.

Fordømte Skiebne! Ja, det er en Skiebne.
To Gange — det er Satans Værk.

ABEL.

Og nu,

Min ærlige, miskiendte Mand, som lider
Af uforskyldte Tvivl! ei sandt, nu bør
Jeg ogsaa troe, du vilde redde Kongen?
Ei sandt, du Niding? — O, jeg læser i
Dit Snogeøie, hvad du ei tør sige.
Ja, jeg har syndet, Satan har forført mig
Ved dig, sit Sendebud. Men jeg vil ei
Undskylde mig; det vilde trykke meer.
Ja, i mit Ord, mit Øie laae der Gift;
Jeg veed det. Men du tog, du brugte den.
Et Ord, du Skurk! slaaer ingen Mand ihjel.
Tidt har jeg bruset op mod ham; min Tunge
Har ofte sagt, hvad ei mit Hierte meente,
Det var det vilde Blod, som kogte, kun.
Men du har brygget Giften af mit Blod,
Mit Blik ved dig blev til et Dolkestik.
Det Ord, der kunde flygtet bort i Luften
Til tusind andre, det greb du i Flugten,
Og smedded den uskadelige Lyd
Til skarpe Morderjern. Du burde smægte
Vel femten Favne under Jord; fortiente,
At Ravnene hakked ud dit frække Øie
Paa Steilens Hiul. Men gaa du kun! men gaa!

Viig, Satan, som har Abel gjort til Kain!
 Iil i Landflygtighed. Den Evige
 Vil ramme dig, før du det venter mindst.
 Bort, Nidingsdrog! med min Forbandelse.
 Min Ængstelse, min Synd, mit knuste Hierte,
 Min Dødsstunds klamme Sved forgifte dig!
 Lauge flyer. Hertugen sætter sig stærkt bevæget ved et Bord, og
 skiuler sit Ansigt i sine Hænder. Efter et Ophold træder

STRANGE ind.

STRANGE.

Min høie Hertug! tilgiv naadigst, jeg
 Begaaer en Feil imod Ærbødigheden,
 Da uanmeldt jeg staaer for eders Ansigt;
 Men Sagen kræver Hast.

ABEL.

Hvad vil du mig?

Jeg kiender dig, ha! du er Lauges Svend.

STRANGE.

I Fald saa er, saa veed I min Forretning:
 Jeg pudser ham hans Klædning, sørger for,
 At Fiæren sidder strunk, og Kraven stiv,
 At Sporen skinner blank, og Støvlen sort,
 Kort sagt, jeg pynter ham den ydre Skal.
 Paa den er Intet, tænker jeg, at dadle.

ABEL.

Hvad vil du?

STRANGE.

Bringe jer et Trøstensbud.

I sørger over eders Broders Død;
 Men hvordan Sagen rigtig hænger sammen,
 Veed I vel neppe selv, da I er saa
 Fortørnet paa min Husbond.

ABEL.

Træl! du dadler? —

Hvem er du? Har du længe tient hos Lauge?

STRANGE.

Jeg er en Borgersøn fra Axelstad,
Min Fader var en Vaabensmed, som misted
Sit Værksted, da de Lybske brændte Slottet.

ABEL.

Hvordan kom du i Lauges Tieneste?

STRANGE.

Han stammer ned fra Axel Erkebisp,
Og Axel staaer med Krumstav og med Hue
I Graasteen over Porten paa vor By,
Som Skytspatron for alle Axelhuser;
Thi tiente jeg hans Æt, den danske Marsk,
Og svigter ikke, før jeg veed hans Brøde.

ABEL.

Den vil du faae at vide.

STRANGE.

Det er muligt.

Men Eders Naade, som har været selv
En vældig Høvding og en tapper Kæmpe,
Veed dog, det gaaer ei altid til i Leiren,
Som Præsten præker. Sværmet har min Husbond
Som Sommerfugl, og jeg har trolig fulgt ham
Som Aftenbakke, det kan ikke negtes;
Men vidste jeg, han var en prægtig Flue,
Der fløi kun for at mætte sig paa Aadsler —

ABEL.

Hvad vil du?

STRANGE.

Give jer et Varsel om,
At Danerkongen muligt ikke meente
Jer det saa godt, som nu, da han er død,
I fromt formoder.

ABEL.

Ha, hvis det var saa —
Kan du mig lette denne Steen fra Hiertet —

STRANGE.

Tilfældet viste mig, hvad jeg blev vaer.
I veed, at Danerkongen kom i Gaar
Fra Sortebrødrekloster; der om Natten
Han blev, ei langt fra Leiren. Og jeg har
En Morbroer, som er Munk i Klosteret;
Jeg sneg mig ogsaa did, at hvile lidt.

ABEL.

Nu da?

STRANGE.

Men nu var Natten alt for lummer,
Mod Morgen blev det svalere. Jeg gik
Et Ærind for min Herre, kom igien;
Alt sov endnu i Klosteret. Mit Vindve
Stod aabent med et lille Lærredsforhæng
Og lige overfor i Fløien hist
Var Kongens Kammer, skilt fra mit ved Gaarden
Med Fliser, Blomsterpotter, Buegange,
Paa Klosterviis; og der var kølt og godt.

ABEL.

Vær ei omstændelig!

STRANGE.

Da saae jeg Kongen
Gaae op og ned med store, stærke Skridt,

At sætte sig igien og skrive Breve,
At tale hemmeligt med Biskop Esgar,
Som blev bestyrtet, bad, paamindte ham.
Det hialp ei; Kongen sagde ham imod.
Et stort jernbundet Skriin, i Væggen muret,
Blev aabnet, Breve lagt deri, og Kongen
Selv giemte Nøglen. Denne Nøgle fandt
I Morges jeg paa Danerkongens Disk
I Sovekamret, der hvor Gittret brast.
Her er den!

Rækker ham den.

ABEL

modtager Nøglen.

Veed din Husbond, hvad du melder?

STRANGE.

Nei, thi han var saa vred i Gaar, saa heftig,
At ei jeg vilde puste strax til Ilden,
Og tirre meer. Men nu — nu da han styrter
Fortvivlet ud af eders Hal, saa bleg,
Saa skiælvende — nu føler jeg det Pligt,
At staae ham bi med dette Vidnesbyrd.

ABEL.

Hvad siger mig det stumme Skuespil,
Som du har seet?

STRANGE.

Jeg hørte ogsaa Ord,
Min Morbroer hørte dem.

ABEL.

Hvad hørte du?

STRANGE.

Kun afbrudt, naar imellem Kongen hæved

Sin Stemme hen mod Vindvet; men dog nok
Til sikker Gisning.

ABEL.

Tal, hvad hørte du?

STRANGE.

»Har«, spurgte Kongen, »du et sikkert Gjemme?«
Da viste Bispen ham det sorte Skriin,
Og sukked: »Konge! du forfærder mig«.
Saa sagde Kongen: »Før — naar kunde jeg?
»Og maatte hele Verden ikke troe,
»Jeg svag gav efter kun for Andres Trods?« —
»Dit Land har Fred, hvis du forliger dig,«
Gav Bispen ham til Svar engang; han raabte:
»Nei, Abel har ei Fred, hans stolte Hierte
»Kun higer efter Vælde«. — »Høie Konge!
»Jeg kan ei tale mod Samvittigheden,«
Var Bispens Ord; men han giensvarte Bispen:
»Jeg vil tilkæmpe mig min Fred og Ro«.

ABEL.

Ha, lyver du ei for mig, Ungersvend?

STRANGE.

Hold mig i Fængsel, til I har forsøgt
Min Sanddruhed, til Bispen og min Morbroer
Stadfæster Ord for Ord mit Vidnesbyrd.

ABEL.

Hvad skal man troe i denne falske Verden,
Naar Taarer, Hiertets fulde Kraft, naar Dydens
Begeistring, strømmende fra Læberne,
Selv blier et Skalkeskiul for lumske Rænker?
O, gaa, og lad mig aldrig høre fra dig!
Thi lyver du, vil det forfærde mig

At see en Dreng i dine unge Aar
 Saa plat fordærvet alt; og er det sandt —
 Drev du dog af min Siæl den sidste Tro
 Paa Ærlighed i Verden. Gaa, forlad mig!

Strange gaaer.

ABEL.

Jeg maa afsted — derhen. Har Erik syndet
 Saa rænkefuldt, saa var ei Abel grum;
 Saa vil ei meer den blodigblege Skygge,
 Naar Midnatshanen galer, staae for Leiet
 Og tørre sine Lokker med mit Lagen.
 Jeg maa derhen. Dog bæres det mig for,
 Jeg finder ingen Trøst. Jeg streifer vildt,
 Som Morderen paa øde Graneklipper
 Med Bødlen i det eget tause Bryst.

SOPHIA kommer. Hun er klædt som Nonne, nærmer sig stille sin
 Fader, og kysser hans Haand.

ABEL.

Der er den første drøvelige Skygge.
 Ulykkelige Barn! ei Lyset bryder
 For dig sig længer i et farvet Stof;
 I Sort begraves dine unge Glæder.
 Gak i den aabne Grav, det skumle Kloster;
 Hvad andet Valg er der vel nu for dig?
 Og naar din Fader dig engang besøger
 Ved Sprinkelværket, naar din Lampe lyser
 Paa Kronens Guld — misund ham ei, min Datter!
 Han er ei mere lykkelig, end du.

Han trykker hende til sit Bryst.

REGNER

kommer.

Ak, Eders Naade! Sorrig over Sorrig,
 Ulykke fulgt af Ulyksalighed.

ABEL.

Siig frem! Det er kun i Begyndelsen,
At Smerten martrer.

REGNER.

Eders Søn —

ABEL

forfærdet.

Min Søn?

Hvad han? Jeg har to Børn — min Datter staaer
Alt med den ene Fod i Graven her;
Min Søn maa ikke svigte mig, han er
Min Fremtids Haab.

REGNER.

O, Gud!

ABEL.

Om det var Jacob,

Saa græd han dog for Joseph, skøndt han havde
De Elleve tilbage — jeg har Ingen,
Hvis Valdemar forlader mig. Hvor er han?

REGNER.

Den unge smukke Junker drog tilbage
Med Thrugil Witt, sin gode Tugtemester,
Fra Frankrig til det kiære Fædreland;
Da greb ham Cølner Erkebisp, som altid
Holdt med Kong Erik. Han har kastet ham
Dybt i et fugtigt Fængsel, hvor han sidder
Fra Lyset skilt, til Erkebispens hører,
At I har understøttet Danerkongen
I Fred og Krig, og til Kong Erik selv
Anraaber ham om Naade for jer Søn.

ABEL.

Han kan ei raabe længer; Bølgen dæmper

Hans Stemme, Lungen opfyldt er med Vand,
Og Læben bleg og slap, som skulde tale.
Ret saa! Ha, nu forstaaer jeg dig, min Drøm!
Nei, det var ikke Emunds Brodersønner,
Du bragte med i Nat, du blege Erik!
Men mine egne Børn, som fulgte dig,
Og som begrades levende — som du
I Sliens Flod — i Klostret og i Fængslet.
Nu staaer min Hu kun til det sorte Skriin;
Mit Haab er levende begravet der,
Det maa forløses. Hvis han var uskyldig,
Da er jeg straffet alt. Var han en Niding,
Skal atter Kronen skienke Hiernen Kraft,
Og frelse mine Børn. — Farvel, min Datter!
Jeg gaaer at møde Skiebnen som en Mand.
Sophia omfavner sin Fader, han river sig løs, og gaaer.

FEMTE HANDLING.

HERBERG I SKOVEN.

HENRIK ÆMELTORP. VERTINDEN.

Henrik sidder i en Lænestol ved et lille Bord med et Bæger Viin
for sig; han er meget bleg.

HENRIK.

Nu, det fornøier mig at træffe her
En Landsmandinde.

VERTINDEN.

Ja, saa gaaer det, Herre!

Dytmarskeren har kjær sit Fædreland,
Forlader det ei gierne; men der kan
Dog gives Aarsag undertiden. I
Svor Danerkongen Troskab, jeg min Husbond.
Han døde, jeg begræd ham lang Tid efter;
Jeg drev paa samme Sted det samme Vertskab
For Ridder, Bonde, Jæger og Kulbrænder.
De Fleste kom her alt, da Marqvard leved,
Han kiendte dem, og naar de træde ind

I Stuen, tykkes mig, han er der ogsaa.
Saadan hendrømmer jeg min Alderdom.

HENRIK.

Og har I Børn?

VERTINDEN.

Nei, Ridder!

HENRIK.

Det er vel.

Og vil I gifte jer igien?

VERTINDEN.

I spørger.

HENRIK.

Hvorfor? Ved Gud, det er mit ramme Alvor.
Jeg veed en gammel Frue, som har mistet
Sin gode Husbond, som har mange Børn,
Der lide vil, fordi de faaer en Stedfaer.

VERTINDEN.

I mener Danmark. See, nu græmmer I
Jer atter over Danerkongens Død.
Husk, Ridder! I er selv ei ret ved Kræfter.
Skiøndt I har fristet Livet, har I mistet
Saameget Blod —

HENRIK

lægger Haanden paa sit Bryst.

Jeg har saa mange Draaber
Tilbage her, at jeg kan hevne ham.

JØRGEN kommer med en Krukke.

VERTINDEN.

Naa, Jørgen! er du der?

JØRGEN.

Ja. Her er Krukken
Med Giften, Moder!

VERTINDEN.

Sæt den hen, min Søn!
Saa kan de stille deres Graadighed
For sidste Gang. Man har ei Fred, Herr Henrik!
For Fluor, Humler, Myg og Gedehamse
I denne hede Sommertid i Skoven.
Det hjælper ei, vi feie dem paa Dør
Hver Nat med Lindeqviste; næste Morgen,
Naar Vindvet aabnes, er de der igien.

HENRIK.

Det er en egen Ting med disse Smaakryb;
De spotte Magten steds med deres List.
Ustraffet stikke de selv Kongens Hals,
Syv Hestefluer dræbe kan en Ganger,
Og Løven selv er værgeløs, saasnart
En Bisværm hænger i dens stolte Manke.

VERTINDEN.

Hvad Nyt?

JØRGEN.

En Bonde, som formodentlig
Vil hvile her, staaer ved den gule Sandgrav
Bag Buskene, og taler med sin Svend.
Jeg troer, de skiendes.

VERTINDEN.

Er der ellers Noget?

JØRGEN.

En heel Deel Gravere fra Digerne
Gaaer om med skarpe Spader nu paa Nakken

Fra By til By, at træffe Ridderen,
 Som dræbte Danerkongen. De har svoret,
 At hvis de finde ham, vil de begrave
 Ham levende paa Stedet. See, der kommer
 Just Bonden, som jeg talte om.

HENRIK

seer ud af Vinduet, sagte.

Ha, Lauge!

Dig leder Dommens Retfærd for mit Sværd.
 Tak, fromme Konge! Salig Herre! ja,
 Det var dit Værk fra Himlen.

Høit.

Lad os gaae! —

Mit Sværd! Jeg seer, den Bonde har et Sværd.
 Følg mig; jeg er lidt mat endnu.

VERTINDEN.

I er

Saa bleg, som Døden.

HENRIK.

Jeg er ogsaa Døden,
 Jeg gaaer kun ind og henter mig min Lee.

De følge ham.

LAUGE

kommer forklædt som Bonde.

En lummer Dag, en Luft som smeltet Bly.
 Min Vei gaaer over Hederne, mig svigte
 Snart Skovens Træer og Buske, Skiul og Skygge;
 Saa maa jeg rende, som den rædde Hare,
 I Maanskin over Lynget. Lige godt!
 Jeg har fra Barnsbeen lært at hungre, tørste,
 At sove paa den blotte Jord, at bruge

Mit Sværd! — Vel, Strange! Træl! at du forlod mig,
Da endelig engang du fik at vide,
Hvad ei jeg vilde skiule dig. Kun Skade,
At Trofast, at min skønne store Pudel
Gik med, og vendte koldt sin Herre Ryggen.
Forlades af sin Hund — det er dog haardt.
Men lige meget! Jeg har Venner nok,
Brødløse Folk; og i et oprørt Vand
Er godt at fiske. Denne Pung med Guld
Skal hielpe mig.

JØRGEN kommer.

LAUGE.

Kom, Søn!

Sagte.

Her kunde jeg
Maaskee mig hurtig faae en Svend igien.
Den Dreng seer ud som Lykkens Slegfredbarn.
Høit.

Hvad hedder du?

JØRGEN.

Jeg hedder Jørgen, Herre!

LAUGE.

Og har du Faer og Moer?

JØRGEN.

Nei, de er døde.

LAUGE.

Du er vel fattig?

JØRGEN.

Som en Kirkerotte.

LAUGE.

Har det kun slet i Huset her?

JØRGEN.

Stort Slid

Og liden Løn.

LAUGE.

Din Koftes Lapper vidne —

JØRGEN.

At Klædningen forholder sig til Kosten.

LAUGE.

Siig, vil du hae det godt?

JØRGEN.

Hvem vil ei det?

LAUGE.

Hvis du vil tiene mig, betaler jeg

Dig femten Ører Sølv i Ugeløn.

JØRGEN.

Ei, I maa være rig! Er I en Bonde?

Hvor ligger eders Mark?

LAUGE

smilende.

I Maanen, Jørgen!

Den skienker mig ret gyldengule Neg.

Der har du Guldkorn! Vil du tiene mig?

JØRGEN.

Guld? Læg det der paa Bordet!

Sagte.

Ha, der har

Vi uden Tvivl vor Mand.

Høit.

Hvis jeg skal tiene,

Maa først jeg vide, hvem I er.

LAUGE.

Et Stedbarn

Af Lykken, som du selv.

JØRGEN.

I ligner meer

En Riddersmand.

LAUGE.

I Sandhed?

JØRGEN.

Skulde jeg

Ret tiene Nogen med Fornøielse,
Da blev det Ridderen, som nu har givet
Den danske Konge sin fortiente Løn
For al den Nød, som han i blodig Krig
Har .paaført Slesvig i saa mange Aar.

LAUGE.

Nei, virkelig? Du seer saa ærlig ud,
Man skulde troe, du meente det oprigtigt.

JØRGEN

ligegyldig.

Hvis I vil ikke troe mig, saa lad være!

LAUGE.

Man siger, at der søges efter Lauge;
Er det i Sandhed saa?

JØRGEN.

Ja, det er vist.

Jeg raader jer at skiule jer i Skoven,
Hvis det er jer; thi Digegraverne
Gaaer om og leder efter jer.

LAUGE

sagte.

Han lyver

Dog ikke for mig.

Høit.

Jørgen! jeg er tørstig,
Jeg kan ei gaae, før jeg har lædsket mig.
Giv mig et Bæger Viin; og vil du følge
Og dele Lykken med mig, saa velan!
Jeg gjør dig rig og mægtig. Vil du ei —
Tag Pengene, giv mig en Lædskedrik,
Og overlad mig til min egen Skiebne.

JØRGEN.

Vi har ei Viin; men der staaer Øl paa Bordet.

LAUGE.

Vel, giv mig Kanden da!

JØRGEN.

Nei, tag den selv!

LAUGE

tømmer den hurtig.

Det lædskede.

JØRGEN.

I vil ei tørste meer.

LAUGE.

I brygger Øllet med for megen Humle,
Det har en bitter Eftersmag. — Hvi stirrer
Du paa mig, Jørgen? Hvorfor stirrer du
I Luften nu, og folder dine Hænder?

JØRGEN

bedende.

Tilgiv, Sanct Jørgen! mig, min Skytspatron!
Nu har jeg ogsaa Dragen dræbt, som du.

LAUGE.

Hvad har du givet mig i Øllet?

JØRGEN.

Gift.

LAUGE.

Ha, Helved! — I har brygget denne Drik —

JØRGEN.

For lumske Kryb, der stikke Folk i Søvne.

LAUGE.

Bi, Niding!

Han drager sit Sværd.

JØRGEN

springer rask til, vrister ham det af Haanden, sætter sin Fod derimod, bryder det sønder, og kaster Stumperne for hans Fødder.

Jeg er mere stærk, end I.

LAUGE.

Du har forgivet mig —

JØRGEN

rolig.

Saa tak mig til!

Det var Barmhiertighed.

LAUGE.

Du spotter, Træl?

JØRGEN.

Saa døer I dog, før man begraver jer.

Gaaer.

LAUGE

alene.

Saa er det nu forbi. — Hielp! — Skam dig, Lauge!

Der kommer Ingen, du er mellem Fiender.

Dø som en Mand! Det vil ei vare længe,

Jeg mærker Ødelæggelsen alt virke. —

Saa skal jeg døe — jeg, som har elsket Livet

Saa høit! O, Gud! i Morgen skinner Solen,

Naar det er Nat for mig; og fugtigt Mulm

Indklemmer mine Been, mens unge Mø

Bag Blomsterhækken kysses af sin Beiler.

Hvor mange Roser visne med mit Liv!

En deilig Piges Brudgom, Kongens Marsk,
 Apollo paa bevinget Pegasus —
 Nu snart — et Aadsel — og min Herskerstav
 En trøsket Kiep, som hver en Dreng kan bryde!

Sætter sig.

Var det forbi kun, naar det er forbi;
 Men Graven aabner sine sorte Kuler,
 Og sender Skrækkebilleder. Fy, Lauge!
 Dø som en Helt, og frygt kun ikke for
 Det sorte Mulm: de lægge dig i Solen,
 Høit, luftigt, paa et giennemsigtigt Hiul;
 De muntre Fugle vil fortære dig,
 Og siunge Liigsang paa din Mindesteen.

I Dødsangsten knælende med foldede Hænder.

Giv mig et Vink, Almægtige! giv mig
 Et Varsel fra Udødeligheds Land,
 Saa vil jeg haabe. Dine Præster sige:
 Barmhiertighedens Dør er Ingen lukt,
 Mens Hiertet banker. Viis mit brystne Øie
 Et Sendebud fra dig —

Døren gaaer op. HENRIK ÆMELTORP træder langsomt ind, dødbleg,
 med Sværdet i Haand.

LAUGE

forfærdet.

Ha — Henriks Aand!

Forsoning! — Gud! Der er et evigt Liv.

Han styrter tilbage, og dør.

HENRIK

til sine Svende, som komme.

Det arme Dyr! Det gør mig ondt for ham.
 Der ligger Sommerfuglen nu som Orm
 Med brændte Vinger i sin egen Lue.

O, kunde hver en Niding see din Død,
Han vilde føle: Ondskab kan vel skade,
Men Ingen meer dog, end sig selv, tilsidst.
Han tænkte nok, han saae et Spøgelse,
Han troede, jeg var død, og at mit Gienfærd
Kom som en Guds Herold. Ved dette Syn
Hans Hierte vendtes mod Barmhiertigheden.
Saa bør ei Henrik være ubarmhiertig.
Han var min Konges Morder; leved han,
Gav ham mit Sværd sin Rest. Men han er død,
Og ingen Christen hader efter Døden.
Jeg kiendte slet min salig Herres Hierte,
Hvis jeg formoded, at i Himmerig
Han ønskede denne Siæl fordømt til Helved.
Saa tag ham, Alf og Holger! bærer ham
I Vognen ud, og skiuler Legemet
I Halmen. Almusværmen nærmer sig,
Den skal ei handle frækt og grumt med Liget,
Og bilde sig og Verden ind, det skeer
Af Retfærds Iver. Kom!

HOLGER.

Jeg troer, det regner.

HENRIK.

Det siger Intet. Bag min lille Kirke
Ved Muren er en gammel Beenhuushvælving;
Der vil vi jorde ham i Stilhed, Holger!
Og aarlig vil jeg af min egen Lomme
Betale Kirken for en Siælemesse,
Og sætte Summen i mit Testament,
At man fra denne Dag i femti Aar
Kan bede for den arme Synders Ro.

Saa slipper han maaskee dog med en Skiærsild,
Og saadan hevner jeg min salig Konge
Bedst i sit Paradiis. Nu følger mig!

De gaae med Liget.

KLOSTERHALLEN.

BISKOP ESGAR med en Angel i Haand; BRODER NIELS ligesaa.

ESGAR.

Kom, Broder Niels! vi faae en deilig Aften.
Veldædig Regn faldt ned, og slappe Væxt
Har atter reist sit Hoved. Slig en Regn
Er Guld værd. Bonden sukked, Herrens Engel
Har gydt sit Fyldehorn ud over Landet;
Nu styrkes Lungen karsk af kølig Luft,
Og Munterhed og Livskraft, Siælens Blomst,
Har ogsaa denne Regn fremkaldt af Knoppen.

NIELS.

I Sandhed, Heden trykker ofte meer
I Nord, end selv i Syd, paa denne Aarstid.

ESGAR.

Nu lad os vandre til vor Aftensyssel!
Mens Bonden gaaer til Kroen, Ungersvenden
I Skyggelunden til sin Hiertenskiær;
Mens Riddren sidder i sin Borg ved Bægret,
Og Hyrden blæser i sin Eng Skalmeie —
Hvormed kan vi fordrive Tiden bedre,
End med at fiske? Var Apostlerne,
Var Simon Peder og Andrees, hans Broder,

Var Jacob og Johannes Zebedæi
 Ei Fiskere? — O, jeg kan aldrig sidde
 Taus med min Angel ved den stille Flod,
 Naar Solen synker, og i Bølgen kaster
 Sit sidste Purpur, uden at mig tykkes,
 Jeg seer min Frelser staae ved Flodens Bred,
 Som ved det sølvblaa Hav i Galilæa,
 Og raabe: »Følger mig! jeg kaarer eder
 »Til Menneskenes Fiskere.«

EN MUNK

kommer.

Herr Biskop!

ESGAR.

Hvad fattes dig, min Søn? du er saa bleg.

MUNKEN.

En rædsom Tidende!

ESGAR.

Hvad er der hændt?

MUNKEN.

Vi drev i Floden med den lille Jolle —

ESGAR.

Hvad saa?

MUNKEN.

Vi kasted ud vort Garn —

ESGAR.

Saa tal!

MUNKEN.

See selv; jeg frygter at forskrække jer
 Med mine Ord.

ESGAR.

Vil Synet skrække mindre?

MUNKEN.

Et Liig — vi drog et Liig af Bølgerne.

ESGAR.

Har en Ulykkelig af vore Brødre
Forsyndet sig?

MUNKEN.

Nei, han er myrdet grumt.

ESGAR.

Hvem?

MUNKEN.

Har I ikke Rygtet hørt?

ESGAR.

Hvad, Rudolf?

MUNKEN.

Om Kongen?

ESGAR.

Erik?

MUNKEN.

Danerkongens Mord?

ESGAR.

Er Kongen dræbt?

MUNKEN.

Hans blege Legem hviler
Med vaade Lokker strakt paa Dødningbaaren,
Indhyllet i den sorte Sørgedug.
Alt nærmer Skaren sig; man venter eders
Befaling til at sætte Kongens Liig
Med Siælemesser her i Klosterhallen.

ESGAR.

O, Gud! Min gode Konge! Alle Helgen!

Iler ud.

BRODER NIELS.

For Guds Skyld, siig mig —

MUNKEN.

O, en rædsom Daad!

Den onde Lauge Gudmundsøn har styrtet

Dankongen ned fra Vinduet i Slien.

En Fisker, som os kom til Hielp paa Floden,

Har sagt os Alt. Og uden Tvivl er Mordet

Fuldført med Abels Villie. Han har mistet

Al Siælefred med Kongens Død. Man siger,

Han iler hid, for i vor Klosterhal

At finde Vidnesbyrd om Kongens Trædskhed,

En Pengesum, bestemt til Krig mod ham,

Og Breve, som Dankongen skrevet har

Til Abels værste Fiender. Der i Væggen

Staaer Kisten muret. — Gud! hvad Ondskab skeer

Dog steds i Verden. Og hvad nytter os

Vor Tilflugt til de stille Klostermure,

Naar herhid Lasten selv forfølger os?

BRODER NIELS.

Man bringer Liget. Lad os møde dem

Og tage Deel i Sangen, Broder Rudolf!

For denne gode Konges Salighed.

Han var en ærlig Mand, uskyldig myrdet,

Og Himlen vil forbarmes over ham,

Endskiøndt han blegned uden Sacrament.

De gaae.

SKOV I NÆRHEDEN AF SLESVIG.

SOPHIA

ene, i sin sorte Dragt, med flagrende Slør og Lokker, stærkt bevæget.

Før Hiemmet jeg forlader,
Naturen, Kiærligheden, og min Fader,
Maa jeg til Afsked træde
Bag disse Hækker trange,
I disse Buegange,
Som sluttet ind min Barndoms første Glæde.

Farvel, I muntre Bøge!
Nu skal jeg meer ei eders Skygger søge,
Nu skiller Klostermuren
Sophia streng fra Livet og Naturen;
Hun gaaer ei meer i Haven,
Hun plukker kun det Græs, som staaer paa Graven.

Ei Perler og Koraller,
Kun Dødningbeen og hvide Hovedskaller
Skal denne Kiortel smykke;
Et Crucifix skal disse Læber trykke.
Som eensomt Kilden rinder,
Skal stedse Taaren væde disse Kinder.

Men jeg har stridt og vundet;
Naturen tabt — jeg har min Himmel fundet.
Jeg krympes ikke længer
I dette Støv, jeg ei til Glæden trænger;
Min Siæl paa Troens Vinger
Sig did, som Enoch, som Elias, svinger.

Reen staaer jeg, fri for Lænker,
Og paa mit arme Fædreland kun tænker.
Skal Danmark stedse lide,
Og bore Dolken i sin egen Side?
Skal Broderhadet være
Din Gift, og evig i din Indvold giære?

O, Naade fra det Høie!
Hør Pigens Suk, see Taaren i mit Øie.
Glad gaaer jeg selv til Grunde,
Hvis Fædrelandets Haab jeg øine kunde.
Skal vrede Frænder dele
Det Land, Naturen som et yndigt Hele
Foreente, som en Moder,
Med Sund, med Fiord, med Bælter og med Floder?
Folder sine Hænder i høi Begeistring.

O, see mit Hierte flamme,
Og aabenbar mit Blik den Kongestamme,
Som christeligt og frederigt skal bære
Den danske Krone til Gud Herrens Ære,
Ei voldsomt sønderrives,
Men i en kiærlig Arvefølge trives!
Hun støder med sin Fod mod Hornet.

Hvad seer jeg her? hvad blinker?
Et gyldent Horn mig blankt i Græsset vinker?
Tager det op.

Det oldenborgske Horn, som var forsvundet?
Ha, det er atter fundet!
Hist kommer Otto atter,
Og Hornet rækker ham nu Abels Datter.

OTTO

kommer.

Sophia!

SOPHIA.

Hil dig, Otto, unge Greve
Af Oldenborg! Frygt ei for Skovens Jomfru,
Hun rækker Hornet dig, men uden List
Og uden Gaadetale, vil ei daare
Din Tørst med Trylledrik. Mit Horn er tomt,
Men skønne Lyd boer i den blanke Hvælving,
Som raaber høit min Spaadom over Norden:
Hil dig! din Æt skal vorde Danerkonger.

OTTO.

Sophia! du er her — i denne Tilstand —
Med løse Lokker — i en Siælsforvirring —

SOPHIA.

Jeg fandt dit Alfehorn, og rækker det
Med hellig Spaadom. Troer du, det er Vanvid?
Nei, jeg er ved min Samling. Jeg har fundet
Min sikke Havn i Guds Barmhiertighed.
Mit Haab, min Fryd paa denne Jord er død;
Bær Agtelse da for den Døende,
Som i sit sidste Øieblik er Himlen
Og skiulte Skiebner mere nær, end du.
Jeg bad til Gud, hengav mig kiærligt i
Min Skabers Villie, bad om intet Held
For mig paa denne Jord, kun for mit Land;
Den Trøst nedraabte jeg fra Naadens Throne,
At den i Tidens Syndflod vilde sende
Mig Duen hid med Fredens Olieblad,
Til Tegn paa bedre Dage for mit Danmark.
Da fandt jeg dette oldenborgske Horn,

Og ingen kolde Tvivl skal mig betage
Min sikke Tillid til Forjættelsen.

OTTO.

Sophia, søde Barn, min Siæls Veninde!
Fat dig. Et Nidingsværk har rystet dig,
Og bragt din Siæl i sygelig Forvirring.
En Usling daaret har og nedrig misbrugt
Din Uerfarenhed; nu troer din Uskyld,
Din alt for bløde skønne Qvindlighed,
At du maa gaae til Grunde. Men hvorfor?
Kan ikke Glæden smile dig paa ny?
Kan Tabet ei erstattes?

SOPHIA.

Hvilket Tab?

Min Beiler Stimand, og min Fader Morder,
Min Farbroer myrdet, og min Broder Træl —
Hvad taler du om at erstatte mig?

OTTO.

Følg mig til Delmenhorst! En kiærlig Søster
Vil lindre dig din Qval; en Ungdomsven.
Din Nød er græsselig; men du kan reddes.
Erindrer du, hvor tidt i gamle Dage
Jeg maatte under Bøgen her fortælle
Bedriften dig om en af mine Aner,
Grev Huno, som uskyldig blev fordømt
Af Keiseren, at stride mod en Løve?
Han var en Gubbe, men han reiste dog
Til Goslar med sin Søn, den unge Fredrik.
Da udbad Fredrik sig af Keiser Henrik
At maatte stride for sin sølvgraa Fader.
Det blev ham tilladt. Med en Mand af Straa,

Hvis Bug var fyldt med Oxens lunkne Tarme,
Da mødte Helten Dyret i sin Skranke;
Og medens Løven anfaldt Billedet,
Stak Fredrik Sværdet giennem Løvens Hierte.
Erindrer du, hvor tidt ved den Bedrift
Vi følte Styrken i det gamle Sprog:
Er Nøden størst, er ogsaa Hielpen nærmest?
Hvi vil du da fortvivle?

SOPHIA.

Otto, Otto!

Jeg vilde stride, hvis, som Frederik,
Jeg havde en uskyldig sølvgraa Fader
At stride for. Farvel for evig, Otto!
Du seer mig aldrig mere. Klostret skilte
Mig eengang fra dig, og det skiller atter.
Jeg burde ikke glemt min Ungdomsven.
Min Følelse forvirred sig. Som Fuglen
Udsluppen af det snevre Buur, jeg lod
Mig lokke, fange alt for taabeligt
I listiglumske Fuglejægers Net.
Min Munterhed har knækket sine Vinger —
Jeg kan ei følge dig. Du glemte tro
Dit Barndomsminde, jeg har svigtet mit.
O, græd ei, Otto! Nu jeg føler først,
Hvad du i Livet kunde vorden mig.
Jeg seer dit blaa, dit ærligstore Øie
I tunge Taarer svømme. O, jeg føler,
Du har mig kiær. Men glem mig heller aldrig,
Tænk paa den ulyksalige Sophia,
Naar du om nogle Aar er lykkelig,
Og hendes lille Grav i Klosterhaugen

Bedækkes af Violer. — Nu Farvel!
Jeg svoret har en Ed, den kan ei brydes:
Jeg er Guds Brud. Men du er Himlen kjær,
Og som en Engel skal jeg favne dig,
Naar du har levet lykkelig paa Jorden.
Farvel, min Ven! ræk mig din Haand!

OTTO.

Sophia!

Du spaaer min Stamme Held og — knuser mig.

SOPHIA.

Gud signe dig!

OTTO.

O, bliv!

SOPHIA.

Far evig vel!

Hun gaaer.

OTTO.

Jeg tør ei følge hende. O, Sophia!
Nu er min Ungdom kun en Natviol.
Om Dagen farveløs og uden Duft,
I Mørket skal den aabne først sin Kalk
Mod Himlen til den blege Drømmerske,
Som smiler kun for Veemod og Erindring.
Han gaaer.

KLOSTERHALLEN.

Kong Eriks Liig staaer tildækket i Baggrunden paa Baaren. Over Liget hænger en Lampe, og paa Væggen under Lampen Billedet fra første Handling med et grønt Forhæng.

ESGAR. EN MUNK.

MUNKEN.

Hans Naade Hertug Abel kommer heftig,
At søge eder, fromme Herre!

ESGAR.

Veed han,
At Kongens Liig er fundet her i Fiorden?

MUNKEN.

Endnu ei. Han er vred, han spurgte barsk
Om eders Hal. Der er han.

ESGAR.

Gaa, min Søn!

Munken gaaer.

ABEL

kommer i heftig Bevægelse, og nærmer sig Forgrunden, uden at
mærke Nogen.

Hent Bispen!

ESGAR.

Han er her.

ABEL

hører ham ikke, hensiunken i Tanker.

Jeg haaber atter;

Min Trøst og min Retfærdiggjørelse

Blev indelukt i denne skumle Hal. —

Ha, selsomt! ja, det var Guds Finger, Strange!

At netop jeg en Miil fra Klostret træffer

Din Frænde Munken, som stadfæster mig
 Ethvert dit Ord. See, her er Vinduet,
 Derude Gaarden, Munkens Celle hist,
 Og der i Muren staaer det sorte Skriin,
 Og her —

Tager Nøglen frem.

Her har jeg Nøglen til min Gaade.

Høit, uden at vende sig.

Gaa, skynd dig, Munk! Hvi nøler du? Afsted,
 Hent Bispen!

ESGAR

nærmere.

Han er her.

ABEL

bliver ham vaer.

Naa, est du der?

Hvi maaler du mig med dit stille Blik?

Hvi læser jeg Foragt og Rædsel i

Dit blege Ansigt? Tal, hvad vil du mig?

Du har vel hørt det Rygte, som der gaaer

Om Danerkongen?

ESGAR.

Hvilket?

ABEL.

At han blev

I Nat paa Borgen myrdet hos sin Broder?

ESGAR.

Det veed jeg.

ABEL.

Og nu troer du, jeg er 'skyldig,

Ei sandt? Thi hvor I Munke finde Noget

At troe, der er I glade, om Legenden
Var nok saa usandsynlig, usædvanlig.

ESGAR.

Min Hertug! Had og Ubarmhiertighed
Er ikke usædvanlig her i Verden.

ABEL.

Og troer du, Abel kan nedlade sig
Til Snigmord?

ESGAR.

Ikke selv.

ABEL.

Men ved en Anden?

Alt bedre! Du er overtydet om,
At jeg lod Erik dræbe?

ESGAR.

Jeg har troet det;

Nu veed jeg det.

ABEL.

Hvor læste du din Vished?

ESGAR.

Ulykkelige Broder! i dit Øie.

ABEL.

Ei, ei! — Men stil jer ei saa hellig an!
Viid, jeg er kommen efter eders Rænker.
Ei sandt: Kong Erik giested mig som Ven
Saa broderligt, for at forliges med mig?

ESGAR.

Med meer Uskyldighed fløi ingen Engel
Til Saligheden.

ABEL.

Bi, og hør mig først!

Sæt, at nu Erik lumskelig var kommen,
For at udspeide mig i Vennedragt!
I Fald han havde samlet hemmeligt
En Skat til nye Krige mod sin Broder,
Og skrevet Breve til sin Broders Fiender?
Ja, hvis nu denne Skat og disse Breve
Her giemtes i et gammelt Klosterskriin?
Hvad da?

ESGAR.

Hvo trøsted dig, Ulykkelige!
Med dette usle Eventyr?

ABEL.

Bekiend!

Jeg veed det Alt. Tilstaa mig det Bedrag!
Jeg veed, at du har raadt ham selv derfra.
Har Kongen ikke skrevet hemmeligt
Hos dig i Hallen her?

ESGAR.

Og giemt sit Skrift
I dette Skriin. Hvi skal jeg negte det?

ABEL.

Hvad var det, Erik skrev?

ESGAR.

Sit Testament.

ABEL.

Sit Testament?

ESGAR.

Han anede sin Død.

Jeg raadte ham fra at besøge dig,
Fordi du ikke var saa god, som han.

Det hialp ei. Erik drømte Svig af dig,
Og troede dig dog bedre, end sin Drøm;
Skiøndt den var ærlig — og du selv —

ABEL.

Og jeg? —

Hvor har du Testamentet? Skynd dig, Munk!

ESGAR.

Han giemte Pergamentet der i Kisten,
Og medtog Nøglen.

ABEL.

Af en Hændelse

Har Abel fundet den.

ESGAR.

Saa luk kun op!

Du er hans næste Frænde, dig tilkommer
Den Ret at see hans efterladte Sager.

ABEL

ved Skrinet

Hvi skiælver jeg? Hvi er det Skriin saa sort?
Hvi hviner Nøglen? Var det mere tienligt
For mig maaskee, hvis det blev evig lukt?

ESGAR.

Ulykkelige!

ABEL.

Ha, du ynker mig?

Aabner Skrinet.

Det er fuldbragt! Saa tal, Orakel! skynd dig,
Og siig min Skiebne mig med korte Ord. —
En Bylt kun med en gammel Munkekappe?
Et Pergament?

ESGAR.

Læs, Hertug! har du Mod.

ABEL

læser:

Danmark, min anden Moder!
Jeg ende vil din Harm;
Jeg iler til min Broder,
Forsones ved hans Barm.
Jeg vil i Kloster træde,
Aftvætte Siælens Dynd,
I Urtegaarden græde,
Men for min egen Synd.

Let kan et Uheld møde —
I Liv tænk paa din Død!
Dog om jeg skulde bløde,
Hvad ændser jeg min Nød?
Min Siæl skal som en Lilie
Opstaae til Salighed;
Og her min sidste Villie
I Skrinet lægges ned.

I Undersaatter bolde,
I Klerker, Riddersmænd!
I Ære vil I holde
En Bøn fra gamle Ven:
Skienk Abel Danmarks Rige!
Da i min Klosterstand
Mit Suk skal daglig stige
Til Gud for Fædreland.

Jeg Thronen Ryggen vender,
 Jeg lyder Hiertets Bud,
 Og strækker mine Hænder
 Til Naaden hos min Gud.
 Hvad mig af Verden gaves,
 Er nu tilbage bragt. —
 Døer jeg, vil jeg begraves
 I denne Munkedragt.

Abel svimler, Bispen griber og understøtter ham.

ABEL

mat.

Tak, Gubbe! Tak! — Kom, før mig til din Løibænk!
 Jeg blev lidt svimmel — det gaaer over strax.

Stærkere.

Nei, lad mig staae og støtte mig til Sværdet!
 Jeg vil ei sidde meer. — Han vil begraves
 I Munkekappen; var det ikke saa?

ESGAR

afsides.

Den bittre Anger sønderknuser ham.

ABEL.

Har du Medlidenhed, Graahærdede?
 O, Erik har den hist i Paradiis.
 Han veed, hvad jeg har handlet; veed min Straf.
 Nu raaber jeg forgieves; før min Tale
 Var kraftig, Munk! et Ord har dræbt en Ven.

ESGAR.

Følg mig af denne Hal!

ABEL.

Hvor skal jeg hen?

Mig tykkes, her i Hallen er min Havn.

Opdager Liget.

See der! der har jo Een alt ankret henne.
Et Liig paa Dødningbaaren? Hvem er det?

ESGAR

afsides.

Ulykkelige Sammentræf!

Høit.

Kom, Hertug!

Her er ei godt for jer at være meer.

ABEL.

Mig tykkes just! Her vil jeg bygge Hytter
For Moses, mig, Elias og min Broder.
Et Billed hænger over Liget, skiult
Af grønne Forhæng? Grønt er Haabets Farve,
Det passer ikke meer for mig. Bort, Haab!

Han river Forhænget tilside, og opdager Billedet af Kain, som
ihielslaaer sin Broder.

Ila, Kain! — Rigtig!

Skælver tilbage fra Billedet, og trækker Bispen hen i Forgrunden.

Husker du, min Fader!

Det Billed stod med skønne Farver malt
I din latinske Bibel? Mindes du
Den Aften, da vi sad paa dine Knæe,
Dankongen, jeg? — det var en Juleqvæld;
Han var kun sex Aar, og hans Broder fem.
Da var endnu vi saa enfoldige,
At slig en Brøde forekom os begge
Umulig og afskyelig.

Støtter sig stærkskiælvende til ham.

Man lærer

Dog meget, naar man bliver ældre, Bisp!

ESGAR

bedende.

Følg mig af Hallen!

ABEL.

Hvorfor skiuler du
 Mig dine Skatte? Hvorfor maa ei Abel
 'See Eriks Liig? Troer du maaskee, jeg ei
 Udholde kan hans Aasyn? Det er muligt!
 Dog glæder det mig, I har fundet ham;
 At ei han skal af Fiskene fortæres.

Med Taarer.

Begrav ham christeligt; han har fortient det.

Efter en kort Taushed.

Men jeg vil ikke see ham meer i Verden —
 Med aabne Øine — thi med lukte seer
 Jeg ham bestandig, hvor jeg vender mig —

Sønderknuust.

Og Martyrkronen om den blege Tinding
 Ei trykker nær saa skarpt, som Kongekronen
 Om Abels Isse.

Med rask Heflighed.

Ha, nu vil jeg see ham!

ESGAR.

O nei, o nei!

ABEL.

Hvorfor?

Tager Svededugen tilside.

See, det er skeet! —

Der ligger han. O, Gud! hvor sort og blaa,
 Ukiendelig, qvalt af sin Broders Haand.

Han styrter ned ved Baaren.

Ha, Erik! dyrt har jeg betalt din Krone.
 Sophia sort besløret, Valdemar

I tunge Lænker svæver alt som Skygger
Omkring din Baare! — Ei det varer længe,
Før Abel følger dig. Hans korte Liv,
En evig Storm mod Skiebnen, mod sig selv,
Vil vorde Straf, som Døden kun kan ende.
O, beed da fromt til Gud, at han for din Skyld
Nedsender mig Barmhiertighedens Engel,
Som bringer Abel i din Broderarm!

Anmærkninger.

Den lille Hyrdedreng, skrevet i Sommeren 1818 paa Frederiksberg, udkom i November samme Aar og blev første Gang opført den 23de Januar 1819, sidst opført den 10de Januar 1895, i alt 22 Gange. Digteren optog 1832 denne Idyl imellem sine Tragedier.

Første og anden Udgave ende med følgende Anmærkning:

»Saussure fortæller, at engang et halvvoxent Liig fremskylledes af en Iisbjergstrøm i Schweiz. Ingen i Egnen havde seet Barnet før; Ingen savnede det. Da gienkiendte en Olding Liget: det var en lille Ven, han havde mistet i sin tidligste Barndom.

Dette Stof gav Anledning til nærværende Digt. For ei at sætte Handlingen hen mellem Iis og Snee, der ikke passede til det Øvrige i Stykket, antog jeg, at Barnet var faldet i en Klippekløft, og der giennemtrængt af et Salt, som hindrede Forraadnelsen. Et sligt Liig omtaler Schubert i sine Ansichten von der Nachtseite der Naturwissenschaft. Det blev fundet i et svensk Biergværk, i Falun, giennemtrukket af Jernvitriol, og havde ligget uforstyrret saaledes halvtredsindstyve Aar. En sølvgraa Kone ved Krykker saae det, brast i Graad, og gienkiendte sin fordums Brudgom.«

(Saussure, fransk Naturforsker; G. H. Schubert, tysk Filosof.)

Side 10, Lin. 2-3. Tyskeren Schnabels Klippeborgs-Roman (Wunderliche Fata einiger Seefahrer, vornehmlich Alberti Julii ... und seiner auf der Insel Felsenburg zustande gebrachten Kolonien) hørte i dansk Oversættelse til

Oehlenschlägers Barndomslæsning og blev Forbilledet for hans Roman *Øen i Sydhavet*.

Side 12, Lin. 15. med gustne Stiger, d. e. med den gustne Stiger eller Bjærgmand. Denne Udeladelse af Artiklen — en poetisk Frihed, som har været almindelig hos vore Digtere, med Undtagelse af Ewald, lige til den nyeste Tid — volder hos Oehlenschläger yderst sjælden Utydelighed saaledes som her.

Side 25, Lin. 5. Afbræk staar her i den sjælden forekommende Betydning: Afbrydelse.

Side 39, Lin. 6. Tylleriets er en overset Sætterfejl for Trylleriets.

Side 43, Lin. 11. Oehlenschläger bruger undertiden der' for deres.

Robinson i England er forfattet 1818 efter Den lille Hyrdedreng og udkom i Januar 1819. Stykket blev først den 28de Februar 1823 opført paa Teatret og henlagt efter den femte Forestilling, den 3dje Maj. Før Opførelsen havde Oehlenschläger underkastet Stykket en Omarbejdelse, som foreligger i P. de Conincks Afskrift, der her er fulgt (Side 84, Lin. 11-1 f. n.; Side 109, Lin. 12 f. n.; Side 173, Lin. 14-7 f. n.; Side 175, Lin. 15 til Side 187, Lin. 8). Den afviger en Del fra den Form, hvori de paagældende Steder findes i Digterens to senere Udgaver (1839 og 1845), hvis Forkortelser for øvrigt her ere fulgte. At Slutningen i den i nærværende Udgave optagne Form ligger langt nærmere ved Stykkets oprindelige Plan end Originaludgavens (i 1859 fulgte) meget matte, ses af Hauchs Minder fra min Barndom og min Ungdom, 1867, Side 261-262.

Side 54, Lin. 4. Sect, Vin af halvtørrede Bær.

Side 54, Lin. 5-2 f. n. Her sigtes til, at i England tidligere enhver Sømand i Krigstid kunde gribes af en Afdeling Matroser under Anførsel af en Officer og tvinges (»presses») til at gøre Tjeneste paa Krigsskibene.

Side 55, Lin. 16 f. n. Serpentin, et grønt Mineral.

Side 56, Lin. 3. Dalai Lama, Buddhisternes som en Gud tilbedte Ypperstepræst i Thibet.

Side 56, Lin. 5 f. n. Gammelenglands Flag. Nedenfor (S. 176, L. 4) siges, at Spanien tog Øen i Besiddelse. Den var oprindelig opdaget af den spanske Søfarer Juan Fernandez, men kom senere flere Gange i Englændernes Besiddelse.

Side 58, Lin. 3. *sans comparaison* (Fransk), uden Sammenligning, uden at ville sammenligne.

Side 59, Lin. 5. Faredag (eller Fardag), Flyttedag.

Side 60, Lin. 13 f. n. at gottes med; efter almindelig Sprogbrug vilde det vel hedde: at gotte dig med.

Side 61, Lin. 8-11. Paa Themsens Bredder ... Maderaviin, d. e. i London omslæbe sig mange tykke Ædere; men de skulle have sig frabedt at blive væltede om paa Ryggen, saaledes som man gør ved Skildpadder for at fange dem. Der fanges mange Skildpadder paa den lille engelske Klippeø Ascension i Atlanterhavet. Skildpadder koges i Maderavin.

Side 61, Lin. 16 f. n. den er ogsaa dyr; almindelig Sprogbrug vilde fordre: de ere dyre.

Side 64, Lin. 8. Skiermer. Oehlenschläger havde Tilbøjelighed til at bruge saadanne Flertalsformer. Sammenlign 4de Bind, S. 192, L. 10 f. n. og 5te Bind, S. 6, L. 1 f. n. Nedenfor (S. 125, L. 16) staar: Vindvesskierme.

Side 73, Lin. 9 f. n. sin Skriveræsel. En Kontorstol, som man skræver over og ligesom rider paa, kaldtes forhen en eller et Skriveræsel. Ordet forekommer ogsaa i 3dje Akt af De italienske Røvere og i Fornuftgifttermaalet Nr. 2.

Side 74, Lin. 11 f. n. Det var langt ind i dette Aarhundrede Brug her i Landet at udtale Navnet Don Quixote paa Fransk (Don Quichotte), og saaledes maa det ogsaa læses her.

Side 75, Lin. 10 f. n. Wapping, en Del af London.

Side 76, Lin. 4 f. n. Philoctet, en udmærket Bueskytte, som deltog i Toget mod Troja, men maatte blive tilbage paa Lemnos, da han var bleven saaret i Foden af en giftig Slange. Han blev senere hentet, da Troja efter Sagnet ikke kunde indtages uden hans Hjælp.

Side 85, Lin. 11 f. n. Compagnie staar her i den forældede Betydning: Selskab, Omgangskreds.

Side 87, Lin. 4. De her og i de følgende Repliker anførte Love for Toskillingsklubben ere med Undtagelse af den næstsidste laante fra Addisons *The Spectator*, I, Nr. 9.

Side 88, Lin. 2. Chevalerie, Ridderlighed.

Side 88, Lin. 7. *Esprit de corps* (Fransk), Samfundsand.

Side 88, Lin. 14. Pauker, Paukeslager.

Side 88, Lin. 14 f. n. Tremarksmand, den, som af Retten var dømt til at betale tre Mark i Bøde og derved erklæret æreløs.

Side 88, Lin. 3 f. n. *tête à tête* (Fransk), hemmelig Sammenkomst, fortrolig Samtale under fire Øjne.

Side 92, Lin. 7-8. Bacchus var Søn af Jupiter og den thebanske Kongedatter Seméle.

Side 94, Lin. 16. Coterie (Fransk), sluttet Selskab.

Side 95, Lin. 13. Forum, Domstol.

Side 97, Lin. 6-9. Med en lille Second har Oehlen-schläger uden Tvivl ment en Tone, der er en lille Second for dyb, altsaa Ledetonen (»Indledningstonen«), der er en lille Second dybere end Toneartens Grundtone (»den Grundaccord, som aldrig klinger« ∴ kommer til at klinge). En saadan Slutning vilde virke som en »Dissonants« d. v. s. en utilfredsstillende, uopløst Klang.

Side 100, Lin. 13-16. *O Venus &c.*, d. e. Venus, Gnidus's og Paphus's Herskerinde! vrag dit elskede Cypern, og begiv dig til Glyceras smukke Bolig, da hun paakalder dig med rigeligt Røgelseoffer (Horats's Oder, 1ste Bogs 30te Ode, 1ste Strofe).

Side 100, Lin. 6 f. n. *Infandum &c.*, d. e. Dronning! du byder mig her at forny en usigelig Kummer (Meislings Oversættelse af Virgils Æneides 2den Bogs 3dje Vers).

Side 101, Lin. 2. *Me pascunt &c.*, d. e. Mig ernære Oliven, Endivien og den letfordøjelige Malve (Horats's Oder, 1ste Bogs 31te Odes 15-16de Vers).

Side 101, Lin. 15, *Dicite &c.*, d. e. Synger I kun! paa det bløde Græs vi have jo sat os (Meislings Oversættelse af 3dje Digts 55de Vers i Virgils Bucolica).

Side 101, Lin. 11 f. n. *Lætus sum &c.* Disse hos Cicero opbevarede Ord af den gamle latinske Digter Nævius oversættes korrekt af Peter.

Side 102, Lin. 3-4. Sammenlign Holbergs Barselstuen, 1ste Akts 3dje Scene, hvor Corfitz siger: »Jeg veed ikke, enten det er af Ondskab eller Taabelighed, han taler saaledes.«

Side 102, Lin. 9. Efter Aristarchos fra Samotrake, en berømt græsk Grammatiker i den første Halvdel af det andet Aarhundrede, kaldes en stræng Kunstdommer en Aristarch.

Side 102, Lin. 12. *Poscimus*. Dette første Ord i Horats's Oder, 1ste Bogs 32te Ode, oversættes rigtigt af Peter.

Side 102, Lin. 16. *Cur me &c.*, d. e. Hvorfor tager du Livet af mig med dine Klager? (Horats's Oder, 2den Bogs 17de Odes 1ste Vers).

Side 102, Lin. 11 f. n. *Nunc est bibendum*, d. e. Nu bør vi drikke (Horats's Oder, 1ste Bogs 37te Odes 1ste Vers).

Side 102, Lin. 5-4 f. n. *Sinum lactis &c.*, d. e. En Skaalfuld Mælk og en Honningkage at vente være dig, Priapus! nok (Meislings Oversættelse af 7de Digts 33te Vers i Virgils

Bucolica). — Priapus, Søn af Bacchus og Venus, Frugtbarhedens Gud.

Side 104, Lin. 9. Straajunkere, Spradebasser.

Side 104, Lin. 12-13. *Quamvis sint &c.*, d. e. Skønt de er nu under Vand, under Vand de forsøge paa Skældsord (Meislings Oversættelse af 6te Bogs 376de Vers i Ovids Metamorfoser).

Side 104, Lin. 13 f. n. en reisende Medlem. Saaledes alle tre Originaludgaver. Ogsaa Fr. Sneedorff skriver en Medlem (Saml. Skrifter, I, 1794, S. 61 og 294). I Aladdin (1ste Bind, S. 332) kaldes Foden i alle fire Originaludgaver en Lem. Ovenfor (S. 87) staar: et Lem, et Medlem.

Side 105, Lin. 2. *Eqvo ne credite, Teucri!* Peter oversætter rigtigt disse Ord af Virgils Æneides 2den Bogs 48de Vers, hvor Laocoon advarer sine Landsmænd imod at føre Træhesten ind i Troja.

Side 105, Lin. 10. *Grammatici &c.*, d. e. De lærde ere uenige, og Sagen er endnu for Domstolen (Horats's Ars poetica, Vers 78). Denne Replik tillægges i Originaludgaven Aristus, men i Oehlenschlägers senere Udgaver Romanus.

Side 105, Lin. 13 f. n. frisk i Betydningen nylig er forældet.

Side 105, Lin. 7 f. n. Epigrammer, korte og fyndige, oftest satiriske Digte.

Side 106, Lin. 5 f. n. Dissertationer, lærde Afhandlinger. — Rusticus, Bondeknold.

Side 106, Lin. 1 f. n. Og hvilket Epigram? Denne Replik falder naturligere i Originaludgaven, hvor der i det foregaaende efter Defoes Ord: Naar jeg læser et Par af dem, saa har jeg altid Maanskin (S. 106, L. 15-14 f. n.) følger et Par her udeladte Replikker, af hvilke den første, som siges af Joseph, lyder: Og hvilken [Elegi] foretrækker De fortrinlig?

Side 107, Lin. 13-3 f. n. *Non ego &c.* Disse tre Citater, det første efter Horats's Breve, 1ste Bogs 19de Brevs 37te Vers, det andet efter samme Brevs 17de Vers, det tredje efter 2den Bogs 1ste Brevs 63de Vers oversættes upaaklageligt af Peter.

Side 108, Lin. 13. Epopeen, Heltedigtet.

Side 109, Lin. 1. grunder betyder vel: anstiller Betragtninger, grubler. — solut Stiil, Prosa.

Side 109, Lin. 14-13 f. n. Af Brødrene Agamemnon og Menelaus var den første Overanfører, den anden en fremragende Deltager i det græske Tog imod Troja; Jupiter, Romernes øverste Gud; Neptun, deres Havgud.

Side 109, Lin. 10-7 f. n. De græske Bjerge Olymp,

Pelion og Ossa bleve dyngede oven paa hinanden af Titanerne (Uranos' og Gæas Børn), da disse forsøgte paa at bestorme Guderne. — Pygmæer, Dværge.

Side 110, Lin. 9 og 6 f. n. Ordet Punkt er i dette Aarhundrede gaaet over fra Fælleskøn til Intetkøn. Sammenlign 1ste Bind, Anm. til S. 120, L. 4.

Side 111, Lin. 4. Tutti (Italiensk), alle.

Side 111, Lin. 6. I Originaludgaven ender Josephs Replik, som der er meget længere end her, med: Men bort med Cannibaler! bort Matroser! -hvorpaa Tutti raaber: Ja, bort med Cannibaler! bort Matroser!

Side 112, Lin. 2. Ved her at tale om en Musenalmanak sætter Digteren sig ud over Tid og Sted, da de saaledes kaldte, aarlig udkommende Digtsamlinger først begyndte i 1770 og i Tyskland.

Side 112, Lin. 9-10. Vehikel, Redskab, Hjælpemiddel. — I Originaludgaven hentyde disse Linier mere bestemt til Gryphius's Replik, idet der efter Ordene: Hvis Robinson var ægte Philosoph (ovenfor S. 109, L. 4) følger to her udeladte Linier:

Tog høit en lille Fabel som Vehikel

For sine Meninger, Betragtninger.

Side 113, Lin. 13-14. *O socii &c.*, d. e. O, mine Fæller! med Uheld og Nød vi ere jo kiendte. Haardere Ting har I lidt; selv dette vil Guderne ende (Meislings Oversættelse af 1ste Bogs 198-199de Vers i Virgils Æneide).

Side 115, Lin. 10-14. *Tempus est &c.*, med en lille Forandring (*est* for *erat*) citeret efter 2den Bogs 268-269de Vers i Virgils Æneide (i Meislings Oversættelse: Timen alt slog, da Menneskets Børn i den tidlige Slummer hvile). *Vale, vale, vale!* (Farvel, farvel, farvel!) er Magisterens egen Tilføjelse og, foruden et Par Smaaforandringer efter Lejligheden, det eneste i hans Rolle, han ikke citerer. — Sin Oversættelse af det sidste Citat laaner Peter fra det Vers, som Natvægterne i København indtil 1863 sang Kl. 10: »Om I vil Tiden vide, Husbonde, Pige, Dreng! da er det paa de Tide, man føjer sig til Seng, o. s. v.«

Side 118, Lin. 3. berøver en ærlig Mand sin Roes. Almindelig Sprogbrug vilde nu fordre hans Ros. Den samme forældede Brug af Refleksivet findes flere Steder hos Oehlenschläger.

Side 124, Lin. 8 f. n. Om at udføre Haandgerning bruger Oehlenschläger ogsaa i sidste Strofe af Sigrid med Sløret, i 18de Kapitel af Hroars Saga, i en Cantate d. 5te Novb. 1829 og i Levnet, I, 1830, S. 118 det usædvanlige Ord kløttre. Sammenlign det plattyske klütern. I Christian Winthers Jacob og Lone staar: Hvad er det,

som han kløttrer saa flittigt? Ordet findes ogsaa i Meislings Digte fra Oldtiden, I, S. 19.

Side 125, Lin. 5-4 f. n. Saadan kommer jeg for Orde (forældet), saaledes bliver jeg omtalt.

Side 128, Lin. 14 f. n. for Tiden (forældet), før Tiden.

Side 130, Lin. 7 f. n. Liigkiøb. Den korrekte Form er Lidkøb.

Side 134, Lin. 5-6. Oehlenschläger bruger ellers ikke Formen Nattergaler.

Side 134, Lin. 11-12. Vergismernikterne. Det var i 1818 vist ikke usædvanligt i København at høre Ordet Forglemmigej blive fortysket; i alt Fald lød der i Udgiverens [Liebenbergs] Barndom og Ungdom om Sommeren det Sælgeraab paa Gaderne: Gesmernik! Forglem mig, forglem mig!

Side 136, Lin. 7. *Una salus &c.*, d. e. for de overvundne er der kun een Redning, den ikke at haabe paa nogen Redning (Virgils Æneide, 2den Bogs Vers 354).

Side 140, Lin. 13. *Nec sat &c.* Med dette Citat af Virgils Æneide, 2den Bogs 314de Vers, mener Peter: Ja, og der er ingen rigtig Fornuft i at bruge Vaaben, gaa voldsomt frem, saaledes som Will havde gjort lidt før.

Side 141, Lin. 4 f. n. *Dolus an &c.*, Denne Sætning af Virgils Æneide, 2den Bogs Vers 390, oversætter Oehlenschläger selv i 1ste Scene af Væringerne: »List, Tapperhed, hvo spørger derom, naar det gielder Fienden?»

Side 143, Lin. 3. Octant, astronomisk Redskab til at maale Afstande med.

Side 143, Lin. 5-4 f. n. Saturnus sidder selv paa Bukken. Hvad Oehlenschläger har ment hermed, er ikke let at sige. Planeten Saturn kan ikke komme i Nærheden af Karlsvognen.

Side 149, Lin. 1. idyllisk, mild, blid, lidenskabsløs.

Side 149, Lin. 11 f. n. Sappho, græsk Kærlighedsdigterinde i Oldtiden. — Laura, den af den italienske middelalderlige Digter Petrarca paa Afstand elskede og besungne Kvinde. — Heloise, som levede i det 12te Aarhundrede, elskede og blev elsket af sin Lærer, Abailard. Deres ulykkelige Kærlighed bragte dem begge til at gaa i Kloster.

Side 150, Lin. 15 f. n. forbarmelige, jammerlige, ynkelige. Ordet findes ogsaa i 32te Afsnit af Ørvarodds Saga.

Side 151, Lin. 5 f. n. Det franske *tout à fait* betyder: ganske, aldeles.

Side 152, Lin. 5. Proprieteten d. e. Propreteten, Renligheden.

Side 153, Lin. 9. Eremitage, Eneboerhytte.

Side 153, Lin. 7 f. n. Primitivt, oprindeligt, naturligt.

Side 153, Lin. 6 f. n. Grammaire (Fransk), Grammatik.
 Side 153, Lin. 1 f. n. Battements, visse Danseøvelser, Trin.

Side 154, Lin. 3. contemplative, betragtende, eftertænkende.

Side 154, Lin. 4. Grandiositet, Ophøjethed, Storladenhed.

Side 154, Lin. 2 f. n. Det mest bekendte Værk af den latinske Poet Ovidius er det mytologiske Digt Forvandlingerne.

Side 155, Lin. 13. Børn har godt; se Anm. til 2det Bind, S. 328, L. 15 f. n.

Side 156, Lin. 11. Rhetoriken, Talekunsten, Veltalenhedslæren.

Side 157, Lin. 12. Den mytiske Kong Danaos's 50 Døtre, Danaiderne, skulde giftes med hans Broders 50 Sønner. Han overtalte dem til i Brudenatten at dræbe deres Mænd. De adlød alle paa een nær og bleve i Underverdenen straffede med uophørligt at øse Vand i et bundløst Kar.

Side 158, Lin. 6. Axiom, Grundsætning.

Side 158, Lin. 13. Tautologie, Gentagelse med andre Ord.

Side 160, Lin. 6. SimPLICITET, Ligefremhed, Naturalighed.

Side 164, Lin. 2. Manchester, Bomuldsfløjl.

Side 165, Lin. 13. *bene* (Latin), godt! vel!

Side 166, Lin. 15. incommodere, gøre Ulejlighed, besvære.

Side 166, Lin. 15 f. n. Sentents, Tankesprog, Leve-regel.

Side 171, Lin. 12 f. n. møsk eller mørsk, Dialektudtryk for mør, blød. Ordet findes ogsaa i Digtet Den lille Gudsengel og i første Del af Øen i Sydhavet.

Side 172, Lin. 10. but, stump.

Side 174, Lin. 10 f. n. En Iliade efter Iliaden. I Almindelighed siger man: en Iliade efter Homer (*Ilias post Homerum*) om noget, som er overflødigt, fordi det allerede er gjort. — Kun De digter i Stedet for: De digter kun; sammenlign 2det Bind, S. 208, L. 14 f. n. og 5te Bind, S. 88, L. 2 f. n. med Anm.

Side 175, Lin. 2. i Miniaturemaille, som paa et Miniaturbilled i Emaile.

Side 176, Lin. 10-9. der skylder ei Geniet Opfindelse, saa lidt som Kunsten Form, hvis Opfindelse lige saa lidt skyldes Geniet, som dens Form skyldes Kunsten.

Side 177, Lin. 2 f. n. Druiderne, de celtiske Præster.

Side 181, Lin. 14 f. n. copuleres til, giftes med.

Side 184, Lin. 9. Lear paa Heden. I Shakespeares Tragedie Kong Lear drives Hovedpersonen ved to af sine Døtres Hjærteløshed, gammel og svag, i Uvejrsnatten ud paa Heden.

Erik og Abel er skrevet i Aaret 1820, udkom i April samme Aar og blev første Gang opført den 26de April 1821, sidst opført den 14de November 1892, i alt 39 Gange.

Side 190, Lin. 16. Dreng staar her (maaske ogsaa ovenfor L. 10) i den forældede Betydning Karl.

Side 191, Lin. 9. De her begyndende fire Strofer ere med Smaaforandringer tagne fra Thyre Danebods Vise, som P. Syv tillægger Laurids Olsen Kok; se Abrahamson, Nyerup og Rahbek: Udvalgte Danske Viser, 2den Deel, 1812, S. 3-7.

Side 192, Lin. 1. en Bure, et Bur (forældet), et Værelse.

Side 192, Lin. 2. paa det Værk at have Kure (forældet), for at have Opsyn med det Værk.

Side 192, Lin. 8. slet forfaldt (forældet), helt, ganske forfaldt.

Side 192, Lin. 10. hyre (forældet), vogte, beskærme.

Side 192, Lin. 14-16. I den første og den sidste af Oehlenschlägers Udgaver af Stykket (1820 og 1849) staar der Punktum efter Vang, saa at Hegnet maa opfattes som et Substantiv. I de to mellemliggende af Digterens Udgaver (1832 og 1842) er Interpunktionen som i nærværende Udgave. Denne Interpunktion tillader den rigtige Opfattelse af hegnet som Participium, saa at det (i L. 16) staar i Stedet for Danmark (L. 13).

Side 195, Lin. 12 f. n. haade (forældet), begge.

Side 196, Lin. 5. *vox populi, vox Dei* (Latin), Folkets Røst er Guds Røst.

Side 196, Lin. 10. Hvad tør Bonden vel mere ved (forældet), hvad mere har Bonden vel nødig.

Side 196, Lin. 11. Flagreled (forældet), Led af Fletværk.

Side 196, Lin. 12. Saaledes lyder Linien i alle Digterens Udgaver. I Oehlenschlägers Gamle danske Folkeviser, 1840, S. 173, staar der: Hvad skal en Bonde med meer i Bo; sammenlign Abrahamson, Nyerup og Rahbek: Udvalgte Viser, II, 1812, S. 97: Hvad skal Bonden med mere i Bo.

Side 196, Lin. 14 f. n. Klag' og Kære; det forældede Kære er det samme som Klage.

Side 198, Lin. 3 f. n. I Endor boede den Troldkvinde, som Saul henvendte sig til før sin sidste Kamp med Fili-sterne.

Side 199, Lin. 5 f. n. veed, kan, har lært.

Side 200, Lin. 13. Sagnhelten Fingal er i de ossianske Digte Konge over Kaledonierne paa Skotlands Nordvestkyst.

Side 200, Lin. 2 f. n. qvindligt; saaledes skriver Oehlenschläger næsten altid, ogsaa i Prosa.

Side 201, Lin. 14. en Øre Sølv, en Ottendedel af en Mark Sølv (en vis Vægt Sølv).

Side 202, Lin. 10. Af Røg staaer Ilden klar. Med staaer menes fremstaaer; jævnfør: »Af Vintersneens Kulde staaer Vaarens Grønt«, som Baggesen raillerede over i sin Recension af Ludlams Hule (4de Akt).

Side 204, Lin. 2 f. n. sær, særdeles.

Side 205, Lin. 9. giennisten (forældet), som snarest, saa snart som muligt.

Side 206, Lin. 12 f. n. saxisk, tysk.

Side 209, Lin. 1-2. Jeg er ei til Sinds at stride mod nogen Helgen meer. Udgiveren kan intet oplyse om, at Kong Erik tidligere havde kæmpet mod nogen Helgen.

Side 213, Lin. 2-3. Nu er jeg Bisp i Ribe tre Aar i Stedet for: Nu har jeg været Bisp o. s. v. Denne Udtryksmaade, som nu vilde være en stødende Germanisme, var i 1820 langt hyppigere end nu.

Side 213, Lin. 5. Præmonstratensermunk, Munk af den strenge Præmonstratenserorden, som sluttede sig til Franciskanerne (Graabrødrene). Hvis Esgar var Præmonstratensermunk, kunde det næppe tænkes, at han blev Prior for et Kloster for Sortebrødre (Dominikanere). Han var imidlertid slet ikke Munk. Klosteret er aabenbart Sortebrødre-klosteret i Slesvig, som paa den Tid skal have ligget uden for Byen. Det blev stiftet 1225, og det er vel dette Aarstal, som har foranlediget Oehlenschläger til at lade Esgar være Prior i tyve Aar.

Side 214, Lin. 2. med Herreskiold (egentlig: med Hærskjold), med Stridsmagt.

Side 214, Lin. 2 f. n. Skildrer (forældet), Kunstmaler.

Side 215, Lin. 4 f. n. Sempervirens (d. e. altid grøn) er ikke Navnet paa nogen enkelt Plante, men et Tilnavn til forskellige Plantearter.

Side 219, Lin. 7. Rosenvand, der her er brugt som Egennavn, betyder Rosenstængel (Rosenvaand); sammenlign det hyppigere brugte Liljevand.

Side 219, Lin. 9 f. n. sagtens, ganske vist, rigtignok.

Side 221, Lin. 2 f. n. Larve, Maske, Iklædning, Skikkelse; se 2det Bind, S. 209, L. 8 f. n.; 3dje Bind, S. 76, L. 15 f. n.; 4de Bind, S. 29, L. 10 f. n.; 5te Bind, S. 236, L. 2 f. n. og S. 280, L. 7 f. n.

Side 223, Lin. 5 f. n. Syv og halvfierdsindstyve Stæder, Hansestæderne.

Side 224, Lin. 12-13. den Sang om Ridderen og den nødbrune Pige. *The Nutbrown Maid* er en gammel engelsk Folkevis, i hvilken en Jarlesøn, for at prøve sin elskedes Troskab, udgiver sig for fredløs. Da hun alligevel vil følge ham, forestiller han hende alt det forfærdelige ved den fredløses Liv, ja, foregiver til sidst, at han inde i Skoven har en anden Pige, som han elsker. Endelig, da hun, som i Samtalens Løb har sagt ham, at hun er Datter af en Baron, trods alt vil følge ham, tilstaar han sin List. Som man ser af nærværende Sted og af den Maade, hvorpaa den samme gamle Vise omtales i 3dje Akt af Dina, maa Oehlenschläger have glemt Indholdet af den og ubevidst underlagt den et andet om en Pige af simpel Stand, der blev elsket af en Ridder og fulgte ham; og det er vel Pigens nøddebrune Farve, som i Visen staar ganske betydningsløst, der har vildledet ham.

Side 225, Lin. 8 f. n. Frænke (forældet), kvindelig Slægtning.

Side 230, Lin. 4-3 f. n. Bækken ... rinder ... gennem Blomster. Oehlenschläger lader oftere Vand rinde gennem Blomster eller Stene; snart har han senere rettet det til mellem, snart ikke. Sammenlign 3dje Bind, S. 241, L. 7.

Side 231, Lin. 3-2 f. n. Peder Erkedegn blev Biskop i Aarhus, ikke i Lund. Oehlenschläger har formodentlig husket fejl af det Sted hos Hvitfeld, hvor Sagen omtales, og hvor det blandt andet hedder: »... dog blev han alligevel ordineret til Biskop af Erkebisp i Lund ...»

Side 232, Lin. 7. plat (forældet), aldeles, rent ud.

Side 232, Lin. 3-14. Jeg siger, som den Hellige paa Bierget: »Her er det godt at bygge«. Her sigtes til Peters Ord (Matth. 17, 4): »Herre, her er godt at være; vil du, da ville vi gøre tre Boliger, dig een og Moses een og Elias een«. Hertil hentydes ogsaa nedenfor (S. 333, Lin. 10-11).

Side 233, Lin. 12. græmmes, græmme sig. Sammenlign nedenfor (S. 320, L. 4 f. n.) krympes og 2det Bind, S. 219, L. 12 f. n.

Side 234, Lin. 4-7. Hvitfeld fortæller om Grev Adolf den Fjerde af Holsten, som var bleven Munk, at han en Dag kom gaaende med en Kande Mælk, som han havde tigget. Da han nu saa en af sine Sønner komme statelig ridende, skammede han sig og vilde gerne have skjult Kan-

den, men han overvandt sig selv og overgød sig med Mælken til Straf, fordi han havde skammet sig ved den Orden, han havde antaget.

Side 235, Lin. 1. Krigsdrometen (forældet), Krigstrompeten.

Side 239, Lin. 9. Grime eller Rædgrime (forældet), Maske.

Side 239, Lin. 12 og 14. Beviis! — Dem har jeg (gentages paa næste Side). Den tidligere almindelige Fler-talsform Beviis (i Stedet for Beviser) findes ogsaa i Oehlenschlägers *Levnet*, II, S. 385: »Erkiendtlighed byder mig, som Pligt, ikke at forbigaae slige Beviis paa Godhed og Agtelse med Taushed.» I sin tyske Oversættelse af Tragedien skriver Digteren her: »Beweis! — Den hab' ich«.

Side 241, Lin. 10. sin Hovmod. Om dette Ords Køn se Anm. til 1ste Bind, S. 73, L. 9 f. n.

Side 242, Lin. 12 f. n. Jeg er endnu i Helved, at jeg allerede er kommen i Helvede (hvor jeg kan være sikker paa at træffe eder).

Side 249, Lin. 12 f. n. Dagthing betyder: Underhandling, Overenskomst. Oehlenschläger har øjensynlig her Ordet fra Hvitfeld, hos hvem der paa det paagældende Sted staar: »... hvilken ikke holdt hves som dagtinget blev ...« (d. e. den, som ikke holdt hvad der blev fastsat ved Overenskomsten).

Side 251, Lin. 6. knøver, knøv (forældet), rask, vakker; sammenlign 4de Bind, S. 73, L. 4 f. n. I Ewalds *Harlequin Patriot*, 1ste Handling 3dje Optrin, staar: »... jeg var en knøver Brud.«

Side 251, Lin. 12. halvtredie hundred Aar forleden (forældet), for halvtredje Hundred Aar siden.

Side 257, Lin. 4. Skumlen staar maaske her i den forældede Betydning Skulen.

Side 257, Lin. 11. hun har lovet Lauge Gudmundsøn. Dette Udtryk maa vel paa Grund af det umiddelbart følgende tages i Betydningen lovet sig bort til Lauge Gudmundsøn. I det ældre Sprog betyder love ellers at elske, fatte Kærlighed til.

Side 257, Lin. 4 f. n. Fiskemaaneden, September.

Side 257, Lin. 1 f. n. til Side 258, Lin. 2. I Tacitus's *Germania* (Kapitel 24) staar der om Germanerne: »De drive — hvad man skulde undre sig over — i ædru Tilstand Tærningspil som en alvorlig Syssel med en saadan Spillelidenskab, at de, naar de have sat alt over Styr, i det aller-sidste Kast sætte deres Frihed og deres Person paa Spil. Den, som taber, giver sig frivilligt i Slaveri; selv om han er yngre og kraftigere, lader han sig binde og stille til Fals ...«

Side 260, Lin. 3. Patrimonium (Latin), Fædrenearv.

Side 260, Lin. 13 f. n. bringe dem i Kirken; se Anm. til 5te Bind, S. 210, L. 15 f. n.

Side 267, Lin. 12 f. n. taalig, taalmodig, føjelig.

Side 272, Lin. 5. træng ikke i mig, uden Tvivl en Germanisme (in einen dringen, trænge ind paa en); i de senere Udgaver lød Stedet: Spørg mig ei meer.

Side 272, Lin. 10. mistænkelig, mistænksom; se 3dje Bind, Anm. til S. 182, L. 15 f. n.

Side 272, Lin. 15-11 f. n. I sin Indledning til Erik Plovpennings Historie siger Hvitfeld, S. 165: »Himmelen haver kun een Sol; hvor Mange skal regere, der fødes kun Misforstand, Avind, Uenighed, Parti . . . Særdeles taal ikke dette Rige, som ikke er stort, at skiftes og deles udi mange Parter.« Ogsaa paa adskillige andre Steder i Stykket gengiver Oehlenschläger Hvitfelds Ord.

Side 273, Lin. 9. Oehlenschläger skanderer altid Mundsvej med Tonen paa sidste Stavelse.

Side 279, Lin. 7. Charon, Færgemanden, som efter græsk-romersk Mytologi førte de afdøde over Underverdenens Flod Styx.

Side 288, Lin. 1. af Odins Æt; de danske Kongers Stammefader, Skjold, var en Søn af Odin.

Side 289, Lin. 1. Helvedlast. Ordet Last maa vel her være taget i Betydningen Byrde, saa at Helvedlast kommer til at betyde: Skyld, Brøde, der medfører evig Fordømmelse, Dødssynd.

Side 297, Lin. 3. før du det venter mindst er vel en Sammenblanding af før du venter det og naar du mindst venter det.

Side 298, Lin. 5 f. n. Aftenbakke (forældet), Flaggermus.

Side 302, Lin. 15. i det eget tause Bryst, en Germanisme for: i sit eget tavse Bryst.

Side 302, Lin. 8 f. n. Sprinkelværket, Gitteret.

Side 314, Lin. 2. Apollo paa bevinget Pegasus, smuk som Digterguden, Solguden, paa Vingehesten.

Side 331, Lin. 5 og flg. Kong Eriks Brev, som intet indeholder om Abel, og som allerede var skrevet 1241, var ikke opbevaret i Slesvig, men i Graabrødreklosteret i Roskilde.

Side 334, Lin. 7 f. n. Svededug, Klæde, hvormed Ligets Ansigt tilhylledes; se Anm. til 3dje Bind, S. 77, L. 8.

ADAM OEHLÉNSCHLÄGER

POETISKE SKRIFTER

I UDVALG VED F. L. LIEBENBERG

BESØRGET AF A. BOYSEN

I-XV

Nedsat Pris:

Hæftet 8 Kr. 50 Øre, indb. i 7 Franskbind 22 Kr. 50 Øre.

Særskilt faas:

DRAMATISKE DIGTNINGER I-IX

Nedsat Pris:

Hæftet 5 Kr., indb. i 4 Franskbind 13 Kr.

SAGAER, EPISKE DIGTE, EVENTYR OG FORTÆLLINGER I-IV

Nedsat Pris:

Hæftet 2 Kr. 50 Øre, indb. i 2 Franskbind 6 Kr. 50 Øre.

LYRISKE DIGTE OG ROMANCER I-II

Hæftet 3 Kr., indb. i komp. Pragtbind 5 Kr. 50 Øre.

